

ព្រះ
ក្រុងប៊ិកបារមី

និង

សេចក្តីព្រមជាភាសាខ្មែរ
អភិធម្មប៊ិក

បណ្ឌិត នវបកាស

១០២

សម្ពាសន៍ជាតិកម្ពុជា ភ្នំពេញ

ឆ. ២០១២

អភិធម្មច័ដតា

បដ្ឋាន នវមភាគ

១០៦

ព.ស. ២៩១២

អភិធម្មបិដក

ធម្មានុស្សន្ទ វិមោ ភាគោ

អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ បដិច្ចិមំ

ឈោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

សារម្មណទុកំ

បដិច្ចរិពោ

[១] សារម្មណំ ធម្មំ ចដិច្ច សារម្មណោ ធម្មោ
 ទុច្ចរដ្ឋតិ ហេតុច្បូរុយា សារម្មណំ ឯកំ ទន្ធិ ចដិច្ច
 តយោ ទទ្ធា ទ្វេ ទទ្វេ . . . ចដិសន្ធិត្តុណោ ។ ថេ ។
 សារម្មណំ ធម្មំ ចដិច្ច អនាម្មណោ ធម្មោ ទុច្ចរដ្ឋតិ
 ហេតុច្បូរុយា សារម្មណោ ទទ្វេ ចដិច្ច តិក្កសម្ពុដ្ឋានំ
 រូបំ ចដិសន្ធិត្តុណោ ។ ថេ ។ សារម្មណំ ធម្មំ ចដិច្ច
 សារម្មណោ ឆ អនាម្មណោ ឆ ធម្មោ ទុច្ចរដ្ឋតិ ហេ-
 តុច្បូរុយា សារម្មណំ ឯកំ ទន្ធិ ចដិច្ច តយោ ទទ្ធា
 តិក្កសម្ពុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ . . . ចដិសន្ធិត្តុណោ
 ។ ថេ ។ អនាម្មណំ ធម្មំ ចដិច្ច អនាម្មណោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន នវិមភាគ

អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន ទាំងបួង

សូមមេត្តា ចំពោះព្រះមាតាព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធភ្និសានៈ ។

សារម្មណទុកៈ

បដិច្ចរិពៈ

(១) សារម្មណធម៌ (ធម៌ប្រកថាដោយការម្មណ៍^(១)) កាស្រ័យ
 ត្រូវសារម្មណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បូរុយ គឺ ខន្ធិ ព្យ
 កាស្រ័យ ខ្លះខន្ធិ ១ ជាសារម្មណៈ ខ្លះខន្ធិ ២ . . . ក្នុងខណៈ
 នៃចដិសន្ធិ ។ ថេ ។ អនាម្មណធម៌ (ធម៌មិនមានការម្មណ៍^(២))
 កាស្រ័យ ត្រូវសារម្មណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បូរុយ គឺ
 ចិក្កសម្ពុដ្ឋានប្រ កាស្រ័យ ត្រូវសារម្មណច្ចុដ្ឋ ក្នុងខណៈនៃចដិសន្ធិ
 ។ ថេ ។ សារម្មណធម៌ក្តី អនាម្មណធម៌ក្តី កាស្រ័យ ត្រូវសារម្មណ-
 ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បូរុយ គឺ ខន្ធិ ព្យក្តី ចិក្កសម្ពុដ្ឋានប្រ
 ក្តី កាស្រ័យ ខ្លះខន្ធិ ១ ជាសារម្មណៈ ខ្លះខន្ធិ ២ . . . ក្នុងខណៈ
 នៃចដិសន្ធិ ។ ថេ ។ អនាម្មណធម៌ កាស្រ័យ ត្រូវអនាម្មណធម៌

១ គឺចុសល អកុសល វិចារក្កស្សតិក កិលានក្ស្យក្រិច្ចត្តុតិ ៣ ។ ២ ចិក្ក
 វិទ្ធា ។ អន្តិកា ។

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ឯកំ មហាក្កតំ ។ មេ ។ មហា-
 ក្កតេ បដិទូ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កាដក្ការូបំ ទតាធារូបំ ។
 អនាម្បណំ ធម្មំ បដិទូ សារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បទូយា បដិសន្ធិត្តុណោ វត្ថុំ បដិទូ សារម្មណា
 ទន្ធា ។ អនាម្បណំ ធម្មំ បដិទូ សារម្មណោ ធម
 អនាម្បណោ ធម ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បទូយា បដិ-
 សន្ធិត្តុណោ វត្ថុំ បដិទូ សារម្មណា ទន្ធា មហាក្កតេ
 បដិទូ កាដក្ការូបំ ។ សារម្មណាញ អនាម្បណាញ ធម្មំ
 បដិទូ សារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា
 បដិសន្ធិត្តុណោ សារម្មណំ ឯកំ ទទ្ធាញ វត្ថុញ បដិទូ
 តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទទ្ធា . . . ។ សារម្មណាញ អនា-
 ម្បណាញ ធម្មំ បដិទូ អនាម្បណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បទូយា សារម្មណោ ទទ្ធា ច មហាក្កតេ ច
 បដិទូ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិត្តុណោ ។ មេ ។
 សារម្មណាញ អនាម្បណាញ ធម្មំ បដិទូ សារម្មណោ
 ធម អនាម្បណោ ធម ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បទូយា
 បដិសន្ធិត្តុណោ សារម្មណំ ឯកំ ទទ្ធាញ វត្ថុញ បដិទូ
 តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទទ្ធា . . . សារម្មណោ ទទ្ធា ច
 មហាក្កតេ ច បដិទូ កាដក្ការូបំ ។

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ មហាក្កត ១ ។ មេ ។ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប កដក្ការូប និងទទ្ធារូប កាស្រ័យ ឡើងតាមហេតុត ។
 សារម្មណាធម៌ កាស្រ័យ ឡើងតាមសារម្មណាធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បទូយ គឺ ក្នុងទណៈវៃចដិសន្ធិ ពួកសារម្មណាច្ឆន្ទ កាស្រ័យ
 ឡើង ។ សារម្មណាធម៌ក្តី អនាម្មណាធម៌ក្តី កាស្រ័យ ឡើងតាមសារម្មណាធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ក្នុងទណៈវៃចដិសន្ធិ ពួកសា-
 ម្មណាច្ឆន្ទ កាស្រ័យ ឡើង កដក្ការូប កាស្រ័យ ឡើងតាមហេតុត ។
 សារម្មណាធម៌ កាស្រ័យ ឡើងតាមសារម្មណាធម៌ផង ឡើងតាមសារម្មណាធម៌ផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ក្នុងទណៈវៃចដិសន្ធិ ទន្ធា ធា
 កាស្រ័យ ឡើង ១ ជាសារម្មណាធម៌ ឡើងផង ឡើង ២ . . . ។
 អនាម្មណាធម៌ កាស្រ័យ ឡើងតាមសារម្មណាធម៌ផង ឡើងតាមសារម្មណាធម៌ផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កាស្រ័យ ឡើងតា-
 ម្មណាច្ឆន្ទផង ឡើងតាមហេតុតផង ក្នុងទណៈវៃចដិសន្ធិ ។ មេ ។ សារម្ម-
 ណាធម៌ក្តី អនាម្មណាធម៌ក្តី កាស្រ័យ ឡើងតាមសារម្មណាធម៌ផង ឡើងតាមសា-
 ម្មណាធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ក្នុងទណៈវៃចដិសន្ធិ
 ទន្ធា ធា កាស្រ័យ ឡើង ១ ជាសារម្មណាធម៌ ឡើងផង ឡើង ២ . . .
 កដក្ការូប កាស្រ័យ ឡើងតាមសារម្មណាច្ឆន្ទផង ឡើងតាមហេតុតផង ។

ទុប្បដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ មហាក្កតំ ។ មេ ។ មហា-
 ក្កតេ មដិទ្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កាដក្ការូបំ ឧបាពារូបំ ។
 អនាម្បណំ ធម្មំ មដិទ្ធ សារម្មណោ ធម្មោ ទុប្បដ្ឋានំ
 ហេតុប្បដ្ឋយា មដិសន្តិក្កណោ វត្ថុំ មដិទ្ធ សារម្មណោ
 ទុត្វា ។ អនាម្បណំ ធម្មំ មដិទ្ធ សារម្មណោ ធម្ម
 អនាម្បណោ ធម្មោ ទុប្បដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋយា មដិ-
 សន្តិក្កណោ វត្ថុំ មដិទ្ធ សារម្មណោ ទុត្វា មហាក្កតេ
 មដិទ្ធ កាដក្ការូបំ ។ សារម្មណោ អនាម្បណោ ធម្មំ
 មដិទ្ធ សារម្មណោ ធម្មោ ទុប្បដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋយា
 មដិសន្តិក្កណោ សារម្មណំ ឯកំ ទទ្ធក្ក វត្ថុក្ក មដិទ្ធ
 កយោ ទុត្វា ទ្វេ ទទ្វេ . . . ។ សារម្មណោ អនា-
 ម្បណោ ធម្មំ មដិទ្ធ អនាម្បណោ ធម្មោ ទុប្បដ្ឋានំ
 ហេតុប្បដ្ឋយា សារម្មណោ ទទ្វេ ធម្មោ មហាក្កតេ ធម្ម
 មដិទ្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ មដិសន្តិក្កណោ ។ មេ ។
 សារម្មណោ អនាម្បណោ ធម្មំ មដិទ្ធ សារម្មណោ
 ធម្មោ អនាម្បណោ ធម្មោ ទុប្បដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋយា
 មដិសន្តិក្កណោ សារម្មណំ ឯកំ ទទ្ធក្ក វត្ថុក្ក មដិទ្ធ
 កយោ ទុត្វា ទ្វេ ទទ្វេ . . . សារម្មណោ ទទ្វេ ធម្ម
 មហាក្កតេ ធម្ម មដិទ្ធ កាដក្ការូបំ ។

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មហាក្កត ១ ។ មេ ។ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានេ កាដក្ការូបេ ធម្មំ ទុក្ខតារូបេ កាស្រ័យ ទ្រវត្ថុកមហាក្កត ។
 សារម្មណាធម្មិ កាស្រ័យ ទ្រវត្ថុកមហាក្កតេ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ក្នុងទណៈខែចដិសន្តិ ពួកសារម្មណតូន្ត កាស្រ័យ
 ទ្រវត្ថុ ។ សារម្មណាធម្មិ អនាម្មណាធម្មិ កាស្រ័យ ទ្រវត្ថុកមហាក្កតេ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ក្នុងទណៈខែចដិសន្តិ ពួកសា-
 ម្មណតូន្ត កាស្រ័យ ទ្រវត្ថុ កាដក្ការូបេ កាស្រ័យ ទ្រវត្ថុកមហាក្កត ។
 សារម្មណាធម្មិ កាស្រ័យ ទ្រវត្ថុកមហាក្កតេ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ក្នុងទណៈខែចដិសន្តិ ទន្ត កា
 កាស្រ័យ ទ្រវត្ថុ ១ ជាសារម្មណៈផង ទ្រវត្ថុផង ទ្រវត្ថុ ២ . . . ។
 អនាម្មណាធម្មិ កាស្រ័យ ទ្រវត្ថុកមហាក្កតេ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានេ កាស្រ័យ ទ្រវត្ថុកមហាក្កតេ
 កាស្រ័យ ទ្រវត្ថុ ១ ជាសារម្មណៈផង ទ្រវត្ថុផង ទ្រវត្ថុ ២ . . .
 កាដក្ការូបេ កាស្រ័យ ទ្រវត្ថុកមហាក្កតេ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ក្នុងទណៈខែចដិសន្តិ ។ មេ ។ សារម្ម-
 ណាធម្មិ អនាម្មណាធម្មិ កាស្រ័យ ទ្រវត្ថុកមហាក្កតេ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ក្នុងទណៈខែចដិសន្តិ ទន្ត កា កាស្រ័យ ទ្រវត្ថុ ១ ជាសារម្មណៈ
 ផង ទ្រវត្ថុផង ទ្រវត្ថុ ២ . . . ។

[២] សារម្មណ៍ ធម្មំ បដិច្ច សារម្មណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ធម្មោតុប្បច្ចយា អរោតុក្កំ សារម្មណ៍
 ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធា ទ្វេ ទទ្វេ . . .
 រាហេតុកកម្មជិសទ្ធិត្ថុណោ វិចិកិច្ឆាសហគតេ ឧទ្ធច្ច-
 សហគតេ ទទ្វេ បដិច្ច វិចិកិច្ឆាសហគតោ ឧទ្ធច្ច-
 សហគតោ គោយោ ។ សារម្មណ៍ ធម្មំ បដិច្ច
 អនាម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ធម្មោតុប្បច្ចយា
 អរោតុក្កំ សារម្មណោ ទទ្វេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ រាហេតុកកម្មជិសទ្ធិ ។ សារម្មណ៍ ធម្មំ បដិច្ច
 សារម្មណោ ធម្មោ អនាម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ធម្មោតុប្បច្ចយា អរោតុក្កំ សារម្មណ៍ ឯកំ ទន្ធិ
 បដិច្ច តយោ ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ
 ទទ្វេ . . . អរោតុកកម្មជិសទ្ធិ ។ អនាម្មណ៍ ធម្មំ
 បដិច្ច អនាម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ធម្មោតុប្បច្ចយា
 ឯកំ មហាក្ខតំ . . . អសញ្ញាសញ្ញាចំ ឯកំ មហា-
 ក្ខតំ . . . ។ អនាម្មណ៍ ធម្មំ បដិច្ច សារម្មណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ធម្មោតុប្បច្ចយា អរោតុកកម្ម-
 ជិសទ្ធិត្ថុណោ វត្ថុំ បដិច្ច សារម្មណោ ទន្ធា ។

[២] សារម្មណោធមិ កាស្រីយ ឡូសារម្មណោធមិ រើបកើតឡើង
 ព្រោះនរោតុប្បច្ច័យ គឺ ទទ្ធិយ អា ប័យ ឡូអរោតុកកម្ម
 ជាសារម្មណោ ឡូទទ្ធិ ២ . . . ក្នុងនោះវែនអរោតុកកម្មជិសទ្ធិ មោហា ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិកិច្ឆា ច្រឡំដោយទទ្ធិយៈ កាស្រីយ ឡូក្ខតទទ្ធិ ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិកិច្ឆា ច្រឡំដោយទទ្ធិយៈ ។ អនាម្មណោធមិ កាស្រីយ ឡូសារម្មណោធមិ
 រើបកើតឡើង ព្រោះនរោតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ជាអរោតុកកម្ម-
 ជិសទ្ធិ កាស្រីយ ឡូក្ខតអរោតុកកម្ម ជាសារម្មណោ ។ សារម្មណោធមិក្កិ
 អនាម្មណោធមិក្កិ កាស្រីយ ឡូសារម្មណោធមិ រើបកើតឡើង ព្រោះនរោ-
 តុប្បច្ច័យ គឺ ទទ្ធិយក្កិ ចិត្តសមុដ្ឋានំ កាស្រីយ ឡូអរោតុកកម្ម
 ជាសារម្មណោ ឡូទទ្ធិ ២ . . . ជាអរោតុកកម្មជិសទ្ធិ ។ អនាម្មណ-
 ោធមិ កាស្រីយ ឡូអនាម្មណោធមិ រើបកើតឡើង ព្រោះនរោតុប្បច្ច័យ
 គឺ មហាក្ខតំ . . . មហាក្ខតំ រាស័ញ្ញកសញ្ញាសត្វ . . . ។ សារម្មណ-
 ោធមិ កាស្រីយ ឡូអនាម្មណោធមិ រើបកើតឡើង ព្រោះនរោតុប្បច្ច័យ
 គឺ ក្នុងនោះវែនអរោតុកកម្មជិសទ្ធិ ក្ខតសារម្មណកម្ម កាស្រីយ ឡូក្ខត ។

ប្រយោជន៍

[៧] រោគម្មណ៍ ធម្មំ បទ្ធយា សារម្មណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ រោគុប្បទ្ធយា ភិណ្ឌំ បដិសន្ធិសា ។
 អនាម្មណ៍ ធម្មំ បទ្ធយា អនាម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 រោគុប្បទ្ធយា ឯតំ មហាក្កតំ ។ បេ ។ មហាក្កតេ
 បទ្ធយោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កដន្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។
 អនាម្មណ៍ ធម្មំ បទ្ធយា សារម្មណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ រោគុប្បទ្ធយា វត្ថុំ បទ្ធយា សារម្មណោ
 ទត្វា បដិសន្ធិក្កណោ វត្ថុំ បទ្ធយា សារម្មណោ ទត្វា ។
 អនាម្មណ៍ ធម្មំ បទ្ធយា សារម្មណោ ធម្មំ អនាម្ម-
 ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ រោគុប្បទ្ធយា វត្ថុំ បទ្ធយា
 សារម្មណោ ទត្វា មហាក្កតេ បទ្ធយោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ បដិសន្ធិ ។ សារម្មណាញ អនាម្មណាញ ធម្មំ
 បទ្ធយោ សារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ រោគុប្បទ្ធយា
 សារម្មណ៍ ឯតំ ទត្តញ វត្ថុញ បទ្ធយោ កយោ ទត្វា
 ទ្វេ ទ្វេ . . . បដិសន្ធិ ។ សារម្មណាញ អនា-
 ម្មណាញ ធម្មំ បទ្ធយោ អនាម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 រោគុប្បទ្ធយា សារម្មណោ ទ្វេ ធម្មំ មហាក្កតេ
 ត បទ្ធយោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ ។

ប្រយោជន៍

[៧] សារម្មណាធម៌ ពិនិវដ្តក ទិវិសារម្មណាធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុច្បង គឺ មានវារៈ ព្យា ដូចបដិសន្ធិវារៈ ។ អនាម្មណាធម៌
 ពិនិវដ្តក ទិវិសារម្មណាធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង គឺ
 មហាក្កត ។ បេ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដន្តារូប និងឧបាទារូប ពិនិ-
 វដ្តក ទិវិសារម្មណាធម៌ ។ សារម្មណាធម៌ ពិនិវដ្តក ទិវិសារម្មណាធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង គឺ ពួកសារម្មណាធម៌ ពិនិវដ្តក ទិវិវត្ត-
 ក្នុងខណៈវេលាដំបូង ពួកសារម្មណាធម៌ ពិនិវដ្តក ទិវិវត្ត ។ សារម្មណ-
 ធម៌ក្តី អនាម្មណាធម៌ក្តី ពិនិវដ្តក ទិវិសារម្មណាធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុច្បង គឺ ពួកសារម្មណាធម៌ ពិនិវដ្តក ទិវិវត្ត ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ជាដំបូង ពិនិវដ្តក ទិវិសារម្មណាធម៌ ។ សារម្មណាធម៌ ពិនិវដ្តក ទិវិសារ-
 ម្មណាធម៌ផង ទិវិសារម្មណាធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង
 គឺ ខន្ធ ព្យា ពិនិវដ្តក ទិវិវត្ត ១ ជាសារម្មណាធម៌ ទិវិវត្តផង ទិវិវត្ត ២
 . . . ជាដំបូង ។ អនាម្មណាធម៌ ពិនិវដ្តក ទិវិសារម្មណាធម៌ផង ទិវិ-
 សារម្មណាធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បង គឺ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប ជាដំបូង ពិនិវដ្តក ទិវិសារម្មណាធម៌ផង ទិវិសារម្មណាធម៌ផង ។

សារម្មណញ អនាម្មណញ នម្មំ បទ្ធកាយ សារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណម្បទ្ធកាយ សារម្មណំ ឯកំ ទទ្ធកញ វត្ថុញ បទ្ធកាយ តយោ ទទ្ធា ទ្វេ ទទ្ធលេ . . . សារម្មណោ ទទ្ធលេ ធម្មហាក្ខតោ ធម្មោ បទ្ធកាយ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ ។

សារម្មណធម៌ក្ខំ អនាម្មណធម៌ក្ខំ ពិនិវេទ្កក ធិនិសារម្មណធម៌ផល ធិនិ អនាម្មណធម៌ផល វេចក៏តាច្បើន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ទទ្ធកញ ធិនិវេទ្កក ធិនិទទ្ធលេ ជាសារម្មណៈផល ធិនិវត្ថុផល ធិនិទទ្ធលេ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានប្បដ្ឋាន ជាបដិសន្ធិ ពិនិវេទ្កក ធិនិពួកសារម្មណក្នុងផល ធិនិពួកមហាក្ខតផល ។

[១១] សារម្មណំ នម្មំ បទ្ធកាយ សារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណម្បទ្ធកាយ សារម្មណំ ឯកំ ទទ្ធិ បទ្ធកាយ តយោ ទទ្ធា ទ្វេ ទទ្ធលេ . . . បដិសន្ធិ ។ អនាម្មណំ នម្មំ បទ្ធកាយ សារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណម្បទ្ធកាយ ចក្ខុយននំ បទ្ធកាយ ចក្ខុវិញ្ញាណំ កាយាយននំ បទ្ធកាយ កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុបទ្ធកាយ សារម្មណា ទទ្ធា បដិសន្ធិ ។ សារម្មណញ អនាម្មណញ នម្មំ បទ្ធកាយ សារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណម្បទ្ធកាយ ចក្ខុវិញ្ញាណាសហគតំ ឯកំ ទទ្ធកញ ចក្ខុយននេត្ត បទ្ធកាយ តយោ ទទ្ធា ទ្វេ ទទ្ធលេ . . . កាយវិញ្ញាណាសហគតំ ។ ២ ។ សារម្មណំ ឯកំ ទទ្ធកញ វត្ថុញ បទ្ធកាយ តយោ ទទ្ធា ទ្វេ ទទ្ធលេ . . . បដិសន្ធិ ។ សន្ធិត្ថំ ។

[១១] សារម្មណធម៌ ពិនិវេទ្កក ធិនិសារម្មណធម៌ វេចក៏តាច្បើន ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋាយ គឺ ទទ្ធកញ ពិនិវេទ្កក ធិនិទទ្ធលេ ជាសារម្មណៈ ធិនិទទ្ធលេ . . . ជាបដិសន្ធិ ។ សារម្មណធម៌ ពិនិវេទ្កក ធិនិអនាម្មណធម៌ វេចក៏តាច្បើន ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋាយ គឺ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពិនិវេទ្កក ធិនិចក្ខុយននៈ កាយវិញ្ញាណ ពិនិវេទ្កក ធិនិកាយាយននៈ ពួកសារម្មណក្នុង ជាបដិសន្ធិ ពិនិវេទ្កក ធិនិវត្ថុ ។ សារម្មណធម៌ ពិនិវេទ្កក ធិនិសារម្មណធម៌ផល ធិនិអនាម្មណធម៌ផល វេចក៏តាច្បើន ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋាយ គឺ ទទ្ធកញ ពិនិវេទ្កក ធិនិទទ្ធលេ ដែលច្រឡំដោយ ចក្ខុវិញ្ញាណផល ធិនិចក្ខុយននៈផល ធិនិទទ្ធលេ . . . ច្រឡំដោយ កាយវិញ្ញាណ ។ ២ ។ ទទ្ធកញ ពិនិវេទ្កក ធិនិទទ្ធលេ ជាសារម្មណៈផល ធិនិវត្ថុផល ធិនិទទ្ធលេ . . . ជាបដិសន្ធិ ។ លេខក្តីបច្ច្រាញ ។

(១១) ហេតុណា ធរ រាជ្យណា តំណី អធិប-

តំណី ធរ រាជ្យណា តំណី សម្រេច តំណី សមា-
យាត ធរ អញ្ញាបត្រ ធរ ធិស្សយ ធរ ឧបធិស្សយ
តំណី បុរាណ តំណី អាស្រ័យ តំណី កម្ម ធរ
វិហារ ធរ កម្មា ធរ វត្ត ធរ ឈាន ធរ
មន្ត ធរ សម្បយុត្ត តំណី វិជ្ជយុត្ត ធរ អត្តិយា
ធរ ចតុយា តំណី វិគត តំណី អវិគត ធរ ។

(១២) សារមន្ត្រី ធម្មំ ចតុយា សារមន្ត្រី ធម្មំ
ឧប្បជ្ជតិ ធម្មានុប្បត្តយា តំណី ចជ្ជសុធិសា ។ អនា-
មន្ត្រី ធម្មំ ចតុយា អនាមន្ត្រី ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ
ធម្មានុប្បត្តយា ឯកំ មហាក្ខតំ . . . អសញ្ញាសញ្ញា
ឯកំ មហាក្ខតំ . . . ។ អនាមន្ត្រី ធម្មំ ចតុយា
សារមន្ត្រី ធម្មំ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មានុប្បត្តយា ចតុយា-
តំ ចតុយា ចតុវិញ្ញាណំ កាយាយតំ ចតុយា កា-
យវិញ្ញាណំ វត្តំ ចតុយា អនាមន្ត្រី សារមន្ត្រី ឧប្ប

[១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៤ ក្នុងការប្រដាប់ប្បដ្ឋយ មាន
ព្រះ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៤ ក្នុងអនុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៥
ក្នុងសមមន្ត្រីប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៥ ក្នុងសមាជានុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៤ ក្នុង
អញ្ញាបត្រប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៦ ក្នុងធិស្សយប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៤ ក្នុង
ឧបធិស្សយប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៥ ក្នុងបុរាណប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៥
ក្នុងអាស្រ័យប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៥ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៤ ក្នុង
វិហារប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៤ ក្នុងកម្មាប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៤ ក្នុងវត្តប្បដ្ឋយ
ប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៤ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៤ ក្នុងមន្តប្បដ្ឋយ មាន
ព្រះ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៥ ក្នុងវិជ្ជយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
ព្រះ ៤ ក្នុងអត្តិប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៤ ក្នុងចតុយាប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៥
ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៤ ។

[១២] សារមន្ត្រី ធម្មំ តំណីវត្ត ធម្មំ សារមន្ត្រី ធម្មំ ទើបតើស្រឡាតិ
ព្រះនាហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មានព្រះ ៥ ដូចដូចព្រះវិសេ ។ អនាមន្ត្រី ធម្មំ
តំណីវត្ត ធម្មំ អនាមន្ត្រី ធម្មំ ទើបតើស្រឡាតិ ព្រះនាហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
មហាក្ខត ១ . . . មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសញ្ញា . . . ។ សារមន្ត្រី
ធម្មំ តំណីវត្ត ធម្មំ អនាមន្ត្រី ធម្មំ ទើបតើស្រឡាតិ ព្រះនាហេតុប្បដ្ឋយ
គឺ ចតុវិញ្ញាណ តំណីវត្ត ធម្មំ ចតុយាតំ កាយវិញ្ញាណ តំណីវត្ត
ធម្មំ កាយាយតំ ចតុយា ពួកអនាមន្ត្រី ជាសារមន្ត្រី តំណីវត្ត ធម្មំ តំណីវត្ត

បដិសន្ធិក្កុរោ នកំ បទ្ទយោ វិចិត្តិញ្ញាសោសោគោ
ទុក្ខត្ថសោហោ វោហោ ។ អនាម្បណំ ធម្មំ បទ្ទយោ
សារម្មណោ ធម អនាម្បណោ ធម ធម្មា ទុប្បជ្ជន្តំ
យោគុប្បទ្ធយោ វកំ បទ្ទយោ សារម្មណោ ទន្ធា មហា-
ក្ខតេ បទ្ទយោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ ។ សារម្ម-
ណោ អនាម្បណោ ធម្មំ បទ្ទយោ សារម្មណោ ធម្មោ
ទុប្បជ្ជន្តំ យោគុប្បទ្ធយោ ធម្មាវិញ្ញាណសោគតំ ឯកំ
មន្តោ មក្ខាយនននោ បទ្ទយោ នយោ ទន្ធា ទ្វេ
ទន្ធា ... កាយវិញ្ញាណសោគតំ ។ យេ ។ សា-
ម្បណំ ឯកំ ទន្ធា វក្កុញ បទ្ទយោ នយោ ទន្ធា
ទ្វេ ទន្ធា ... បដិសន្ធិ ។ សារម្មណោ អនាម្ប-
ណោ ធម្មំ បទ្ទយោ អនាម្បណោ ធម្មោ ទុប្ប-
ជ្ជន្តំ យោគុប្បទ្ធយោ សារម្មណោ ទន្ធា ធម មហា-
ក្ខតេ ធម បទ្ទយោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ ។
សារម្មណោ អនាម្បណោ ធម្មំ បទ្ទយោ សារម្ម-
ណោ ធម អនាម្បណោ ធម ធម្មា ទុប្បជ្ជន្តំ យោ-
គុប្បទ្ធយោ សារម្មណំ ឯកំ ទន្ធា វក្កុញ បទ្ទយោ
នយោ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធា សារម្មណោ ទន្ធា ធម មហា-
ក្ខតេ ធម បទ្ទយោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុរោ

ក្កុរោ ឯកំ បទ្ទយោ វោហោ វេលាច្រឡំដោយវិចិត្តា ច្រឡំដោយ
ឧប្បៈ ពិនិវដ្តក ធីតវក្កុ ។ សារម្មណោ ធម្មិ អនាម្បណោ ធម្មិ
ពិនិវដ្តក ធីតអនាម្បណោ ចមិ វេបកើតាឡើង ព្រោះនោហកុប្បទ្ធិយ
គី ពួកសារម្មណក្ខន្ធពិនិវដ្តក ធីតវក្កុ ចិត្តសមុដ្ឋានប្រ ជាបដិសន្ធិ
ពិនិវដ្តក ធីតពួកមហាក្ខត ។ សារម្មណោ ធម្មិ ពិនិវដ្តក ធីតសារម្មណ-
ធម្មិធម្មិ ធីតអនាម្បណោ ធម្មិធម្មិ វេបកើតាឡើង ព្រោះនោហកុប្បទ្ធិយ
គី ទន្ធា ពិនិវដ្តក ធីតទន្ធា វេលាច្រឡំដោយចតុវិញ្ញាណផង
ធីតចក្ខាយនននោ ធីតទន្ធា ។ ... វេលាច្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណ
។ យេ ។ ទន្ធា ពិនិវដ្តក ធីតទន្ធា ជាសារម្មណោ ធម្មិ ធីតវក្កុធម្មិ
ធីតទន្ធា ... ជាបដិសន្ធិ ។ អនាម្បណោ ធម្មិ ពិនិវដ្តក ធីតសា-
ម្បណោ ធម្មិធម្មិ ធីតអនាម្បណោ ធម្មិធម្មិ វេបកើតាឡើង ព្រោះនោហ-
កុប្បទ្ធិយ គី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រ ជាបដិសន្ធិ ពិនិវដ្តក ធីតពួកសា-
ម្បណក្ខន្ធពិនិវដ្តកមហាក្ខតផង ។ សារម្មណោ ធម្មិ អនាម្បណោ
ធម្មិ ពិនិវដ្តក ធីតសារម្មណោ ធម្មិធម្មិ ធីតអនាម្បណោ ធម្មិធម្មិ វេប
កើតាឡើង ព្រោះនោហកុប្បទ្ធិយ គី ទន្ធា ពិនិវដ្តក ធីតទន្ធា ជា
សារម្មណោ ធម្មិ ធីតវក្កុធម្មិ ចិត្តសមុដ្ឋានប្រ ពិនិវដ្តក ធីតទន្ធា ធម្មិ
ធីតសារម្មណក្ខន្ធពិនិវដ្តកមហាក្ខតផង ក្កុរោ ឯកំ បទ្ទយោ

សំណុំរឿង

សំណុំរឿង

[០៦] សារម្មណ៍ ធម្ម៍ សំសង្ខារ សារម្មណ៍
នាម្យោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សារម្មណ៍ ឯតំ
ឡង្គំ សំសង្ខារ តយោ ទន្ធា ។ បេ ។ ទ្វេ ទទ្វេ
សំសង្ខារ ទ្វេ ទន្ធា ។

[១៦] សារម្មណ៍ ច្រឡំ នឹងសារម្មណ៍ ទើបក៏ត្រូវ
ប្រាសហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ជាសារម្មណ៍ ។ បេ ។
ខន្ធ ២ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ២ ។

[០៧] ហេតុយោ ឯតំ អារម្មណេ ឯតំ អធិ-
បតិយោ ឯតំ សត្វត្ថ ឯតំ អវិគតេ ឯតំ ។

[១៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងសតិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងច្បាប់នាំសិក្សា សុច្ឆារ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[០៨] សារម្មណ៍ ធម្ម៍ សំសង្ខារ សារម្មណ៍
នាម្យោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុកំ សា-
រម្មណ៍ ឯតំ ខន្ធិ សំសង្ខារ តយោ ទន្ធា ទ្វេ
ឡង្គំ . . . វិធីតិក្ខាសហគតេ ឧត្តត្ថសហគតេ ទទ្វេ
សំសង្ខារ ហោហោ ។ សន្ធិត្ថំ ។

[១៨] សារម្មណ៍ ច្រឡំ នឹងសារម្មណ៍ ទើបក៏ត្រូវ
ប្រាសហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ ច្រឡំ នឹងអហេតុកត្ត ១ ជាសារម្មណ៍
នឹងខន្ធ ២ . . . ហោហោ ច្រឡំ នឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រ
ច្រឡំដោយទទ្ធិ ។ សេចក្តីបច្ច្រាញ ។

[០៩] នហេតុយោ ឯតំ នរាជិបតិយោ ឯតំ
នក្ករេវាតេ ឯតំ នបន្ទាវាតេ ឯតំ នរាសេវិទេ
ឯតំ នគម្មេ ឯតំ នវិទាតេ ឯតំ នយាមេ
ឯតំ នបេត្ត ឯតំ នវិប្បយុត្តេ ឯតំ ។

[១៩] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនរាជិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងនក្ករេវាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនបន្ទាវាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងនរាសេវិទប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនគម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនវិទាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនយាមប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
ក្នុងនបេត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។
ការព្រម ព្រមយោង ប្រាសេក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។

ឯវិ ឥតរា ទ្វេ តណាបាតិ សម្បយុត្តវារៈកេចិ
ហោត្វា ។

បញ្ជីរាង

បញ្ជីរាង

[២០] សារមូលនុរា ជាមួយ សារមូលនុរាស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុម្បត្តយេន បទ្ធកយោ សារមូលនុរា ហេតុ
 សម្បយុត្តកាណំ ទន្ធាណំ ហេតុម្បត្តយេន បទ្ធកយោ
 ធម្មស្ស ។ សារមូលនុរា ជាមួយ អនាមមូលនុរាស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុម្បត្តយេន បទ្ធកយោ សារមូលនុរា ហេតុ
 ចិត្តសម្បត្តិកាណំ ទន្ធាណំ ហេតុម្បត្តយេន បទ្ធកយោ
 ធម្មស្ស ។ សារមូលនុរា ជាមួយ សារមូលនុរាស្ស ធម្ម
 សារមូលនុរាស្ស ធម្មស្ស ហេតុម្បត្តយេន បទ្ធកយោ
 សារមូលនុរា ហេតុ សម្បយុត្តកាណំ ទន្ធាណំ ចិត្ត-
 សម្បត្តិកាណំ ទន្ធាណំ ហេតុម្បត្តយេន បទ្ធកយោ
 ធម្មស្ស ។

[២១] សារមូលនុរា ជាមួយ សារមូលនុរាស្ស
 ធម្មស្ស សារមូលនុរាម្បត្តយេន បទ្ធកយោ ធានំ ...
 សីលំ ... ទិចោសវគ្គម្មំ ... តំ បទ្ធកវគ្គតិ
 វស្សានេតិ អភិទទ្ទតិ តំ អារត្ត ។ យេ ។ តោម-
 ម្បត្តិ ទម្បត្តិ ច្បត្តិ សុត្តន្តកាណំ ... យាចា ...
 បរិយា ហេតុម្បត្តិ វេទានំ បទ្ធកវគ្គតិ អរិយោ មត្តា
 វុត្តិវិម្ពា មត្តំ បទ្ធកវគ្គតិ ផលំ បទ្ធកវគ្គតិ

[២០] សារមូលនុរា ជាមួយ នៃសារមូលនុរា ដោយហេតុម្បត្តយ
 គឺ ពួកហេតុ ជាសារមូលនុរា ជាមួយ គឺជាចរិសម្មិ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ក
 ដោយហេតុម្បត្តយ ។ សារមូលនុរា ជាមួយ នៃអនាមមូលនុរា
 ដោយហេតុម្បត្តយ គឺ ពួកហេតុ ជាសារមូលនុរា ជាមួយ គឺជា
 ចរិសម្មិ នៃពួកចិត្តសម្បត្តិកាណំ ដោយហេតុម្បត្តយ ។ សារមូលនុរា
 ជាមួយ នៃសារមូលនុរាស្ស គឺ នៃអនាមមូលនុរាស្ស ដោយហេតុម្បត្តយ
 គឺ ពួកហេតុ ជាសារមូលនុរា ជាមួយ គឺជាចរិសម្មិ នៃពួកសម្បយុត្ត-
 កក្កផលំ នៃពួកចិត្តសម្បត្តិកាណំ ដោយហេតុម្បត្តយ ។

[២១] សារមូលនុរា ជាមួយ នៃសារមូលនុរា ដោយសារមូល-
 ម្បត្តយ គឺ ឡូតាន ... ឡូសីល ... ឡូទិចោសវគ្គ ... គិចារណា
 ឡូកុសលនោះ គុតកក រីកាយ ព្រោះព្រះពុទ្ធ ឡូកុសលនោះ ។ យេ ។
 តោមម្បត្តិ តើតឡើង ឡូពួកកុសល ដែលច្បាប់សម្បត្តិកាណំ ក្នុងកាល
 មុន ... កំរើយាម ... ពួកព្រះអរិយោ គិចារណា ឡូគោត្រក្ខ មិនរា-
 នាម ពួកព្រះអរិយោ ចេញកំរើមត្ត គិចារណា ឡូមត្ត គិចារណា ឡូផល

មហិទេ គិរិយេស មច្ចុវេក្ខន្តិ វិក្ខុម្ពិទេ គិរិយេស
 មច្ចុវេក្ខន្តិ មុន្ទ សមុទានិឆ្លោ គិរិយេស ជាទន្តិ សា-
 រម្មណ ទន្ទ អនិច្ចតោ ។ ថេ ។ នោមទស្សំ ឧប្បជ្ជតិ
 ទេតោមរិយញ្ញណោ ន សារម្មណនិក្ខុសមន្តិស្ស ចិត្ត
 យោនិ អាណាសាទញ្ញាយននំ វិញ្ញាណញ្ញាយនទស្ស
 អាភិក្ខុញ្ញាយននំ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយនទស្ស សា-
 រម្មណ ទន្ទា វិនិច្ឆ័យញ្ញាណស្ស ទេតោមរិយញ្ញា-
 ណស្ស ចុវេក្ខនិសាទុស្សនិញ្ញាណស្ស យថាភក្ខុច-
 កញ្ញាណស្ស អនាទនិសញ្ញាណស្ស អនិច្ចតាយ អាម្ម-
 ណាប្បច្ចាយន មច្ចុយោ ។ អនាម្មណា ឆន្ទោ សារម្ម-
 ណស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចាយន មច្ចុយោ អរិយា
 និច្ចានំ មច្ចុវេក្ខន្តិ និច្ចានំ កេត្រកុស្ស វេទានស្ស
 មគ្គស្ស ជលស្ស អនិច្ចតាយ អាម្មណាប្បច្ចាយន
 មច្ចុយោ ចក្កំ . . . វត្ថុ អនិច្ចតោ ។ ថេ ។ នោម-
 ទស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិព្វន ចក្កុនា រូបំ មស្សតិ ទិព្វាយ
 សោតនាតុយា សម្ពំ សុណាតិ រូបាយននំ ចក្កុ-
 វិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋតាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស អនា-
 រម្មណា ទន្ទា វិនិច្ឆ័យញ្ញាណស្ស ទេតោមរិយញ្ញាណស្ស

ពិចារណា ខ្ញុំពួកគិរិយេស ដែលលាងហើយ ពិចារណា ខ្ញុំពួក
 គិរិយេស ដែលសន្តតសន្តតហើយ ដឹង ខ្ញុំពួកគិរិយេស ដែលចាប់សៀ
 ហើយ គ្រប់ការមុន ខ្ញុំពួកសារម្មណក្នុង យ៉ាងទៀង ។ ថេ ។ ទោមទស្ស
 ភីកេទៀង ចុក្កល ដឹង ខ្ញុំចិត្ត របស់ចុក្កលក្របករណ៍ដោយសារម្មណចិត្ត
 ដោយទេតោមរិយញ្ញាណ កាយសាទញ្ញាយននៈ (ដាច់ខ្លួន) នៃវិញ្ញាណ-
 ញ្ញាយននៈ ភិក្ខុញ្ញាយននៈ (ដាច់ខ្លួន) នៃទេវសញ្ញាណសញ្ញាយននៈ
 ពួកសារម្មណក្នុង ដាច់ខ្លួន នៃការពិចារណា ខ្ញុំវិនិច្ឆ័យញ្ញាណ ទេតោ-
 មរិយញ្ញាណ ចុវេក្ខនិសាទុស្សនិញ្ញាណ យថាភក្ខុចកញ្ញាណ និងអនា-
 រិក្ខុសញ្ញាណ ដោយការម្មណាប្បច្ចុយ ។ អនាម្មណាមិ ដាច់ខ្លួន នៃ
 សារម្មណាមិ ដោយការម្មណាប្បច្ចុយ នី ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា ខ្ញុំ
 ព្រះទិព្វាន ព្រះទិព្វាន ដាច់ខ្លួន នៃការពិចារណា ខ្ញុំវិនិច្ឆ័យញ្ញាណ វេទានៈ
 មគ្គ និងជល ដោយការម្មណាប្បច្ចុយ ខ្ញុំចិត្ត . . . ខ្ញុំចិត្ត យ៉ាងទៀង
 ។ ថេ ។ ទោមទស្ស ភីកេទៀង ចុក្កល ឃើញ ខ្ញុំចិត្ត ដោយទិព្វចក្ក
 ព្វ ខ្ញុំសំឡេង ដោយទិព្វសោតនាតុ រូបាយននៈ (ដាច់ខ្លួន) នៃចក្កុ-
 វិញ្ញាណ ដោយដ្ឋតាយននៈ (ដាច់ខ្លួន) នៃកាយវិញ្ញាណ ពួកអនាម្ម-
 ណក្នុង ដាច់ខ្លួន នៃការពិចារណា ខ្ញុំវិនិច្ឆ័យញ្ញាណ ទេតោមរិយញ្ញាណ

ចុះត្រង់នឹងសារមូលនុក្រម យោងតាមបុរាណ-
ណាស្ស អនិច្ចតិសញ្ញាណស្ស រាជ្ជតាយ រាជ្ជ-
ណាស្សច្បុយេន បច្ចុយោ ។

[២២] សារមូលណា ធម្មោ សារមូលស្ស
ធម្មស្ស អនិច្ចតិច្បុយេន បច្ចុយោ អាមម្មណាធិបតិ
សហជាតាធិបតិ ។ អាមម្មណាធិបតិ ឆានំ ... សីលំ
... ទោសាវកម្មំ ... តំ កុំ កត្វា បច្ឆាវត្តតំ
អស្សាទតិ អភិទទ្ទតិ តំ កុំ កត្វា រកោ ឧប្បជ្ជតិ
ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។ ចុត្វេ សុចិណ្ណានិ ...
ណាថា វុដ្ឋហិត្វា ឃានំ ... អរិយោ បត្តា វុដ្ឋហិត្វា
រត្តំ កុំ ... ផលំ កុំ ... សារមូលោ ទាទុ កុំ
កត្វា អស្សាទតិ អភិទទ្ទតិ តំ កុំ កត្វា រកោ
ឧប្បជ្ជតិ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។ សហជាតាធិបតិ
សារមូលណា អនិច្ចតិ សន្មយុត្តកានំ ទដ្ឋានំ អនិច្ច-
តិច្បុយេន បច្ចុយោ ។ សារមូលណា ធម្មោ អនា-
រម្មណស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិច្បុយេន បច្ចុយោ សហ-
ជាតាធិបតិ សារមូលណា អនិច្ចតិ ធិត្តុសច្ឆដ្ឋានំ រុចានំ
អនិច្ចតិច្បុយេន បច្ចុយោ ។ សារមូលណា ធម្មោ

ចុះត្រង់នឹងសារមូលនុក្រម យោងតាមបុរាណ-
ណាស្ស អនិច្ចតិសញ្ញាណស្ស រាជ្ជតាយ រាជ្ជ-
ណាស្សច្បុយេន បច្ចុយោ ។

[២២] សារមូលណា ធម្មោ សារមូលស្ស
ធម្មស្ស អនិច្ចតិច្បុយេន បច្ចុយោ អាមម្មណាធិបតិ
សហជាតាធិបតិ ។ អាមម្មណាធិបតិ ឆានំ ... សីលំ
... ទោសាវកម្មំ ... តំ កុំ កត្វា បច្ឆាវត្តតំ
អស្សាទតិ អភិទទ្ទតិ តំ កុំ កត្វា រកោ ឧប្បជ្ជតិ
ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។ ចុត្វេ សុចិណ្ណានិ ...
ណាថា វុដ្ឋហិត្វា ឃានំ ... អរិយោ បត្តា វុដ្ឋហិត្វា
រត្តំ កុំ ... ផលំ កុំ ... សារមូលោ ទាទុ កុំ
កត្វា អស្សាទតិ អភិទទ្ទតិ តំ កុំ កត្វា រកោ
ឧប្បជ្ជតិ ធិដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។ សហជាតាធិបតិ
សារមូលណា អនិច្ចតិ សន្មយុត្តកានំ ទដ្ឋានំ អនិច្ច-
តិច្បុយេន បច្ចុយោ ។ សារមូលណា ធម្មោ អនា-
រម្មណស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិច្បុយេន បច្ចុយោ សហ-
ជាតាធិបតិ សារមូលណា អនិច្ចតិ ធិត្តុសច្ឆដ្ឋានំ រុចានំ
អនិច្ចតិច្បុយេន បច្ចុយោ ។ សារមូលណា ធម្មោ

សាមញ្ញណាមួយ ឬ អនាម្បណាមួយ ឬ ធម្មស្នូ អនិ-
 បតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតិធម៌តិ សាមញ្ញណា
 រាជិបតិ សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ ធិត្តសមុដ្ឋានានក្ខ
 រាណំ រាជិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អនាម្បណា
 ធម្មោ សាមញ្ញណាមួយ ធម្មស្នូ អនិបតិប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ អនាម្បណាធម៌តិ អរិយា ធិន្ធាណំ កុំ កក្កា
 បដ្ឋវេក្ខុត្តិ ធិន្ធាណំ កោត្រកុស្ស កេនាណស្ស មត្តស្នូ
 ផលស្នូ អនិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ធម្មំ . . .
 វត្ថុំ កុំ កក្កា អស្មរាទេតិ អរិណ្ណតិ តំ កុំ កក្កា
 រាតា ឧប្បដ្ឋតិ ធិន្ធាណំ ឧប្បដ្ឋតិ ។ បេ ។

[២៣] សាមញ្ញណា ធម្មោ សាមញ្ញណាមួយ
 ធម្មស្នូ អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរិមា បុរិមា
 សាមញ្ញណា ។ បេ ។ ផលសមាបត្តិយា អនន្តរប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ។ សមនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សត្ត បដិដ្ឋនរា សហ-
 ជាតិសនិសា អត្តាមត្តាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិដ្ឋ-
 នរា អត្តាមត្តាសនិសា ន ធិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សត្ត បដ្ឋយនរា ធិស្សយសនិសា ។

ជាច្រើន នៃសាមញ្ញណាធម៌តិ នៃអនាម្បណាធម៌តិ ដោយអនិបតិប្បដ្ឋយ
 បានដល់សហជាតិធម៌តិ គឺ សាមញ្ញណាធម៌តិ ជាច្រើន នៃក្បួនសម្ប-
 យុត្តកម្មផ្តល់ នៃក្បួនចិត្តសមុដ្ឋានប្រដន ដោយអនិបតិប្បដ្ឋយ ។ អនា-
 ម្បណាធម៌ ជាច្រើន នៃសាមញ្ញណាធម៌ ដោយអនិបតិប្បដ្ឋយ បានដល់
 សាមញ្ញណាធម៌ គឺ ពួកគ្រូអរិយៈ ធ្វើ ឲ្យប្រាមិត្តា ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយពិចារណា ប្រាមិត្តា ជាច្រើន នៃគាត្រកូ កេនាណៈ បត្ត
 ធិនផល ដោយអនិបតិប្បដ្ឋយ ឲ្យចក្ខុ . . . ធ្វើ ឲ្យវត្ថុ ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយក្រេកអរ រីករាយ រាគៈ កើតឡើង ក្រោមភ្នំ ឲ្យវត្ថុនោះ
 ឲ្យជាទីគោរព ចំនួន កើតឡើង ។ បេ ។

[២៤] សាមញ្ញណាធម៌ ជាច្រើន នៃសាមញ្ញណាធម៌ ដោយអនន្ត-
 រប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសាមញ្ញណាៈ មុន ។ ។ បេ ។ ជាច្រើន នៃផលសមាបត្តិ
 ដោយអនន្តរប្បដ្ឋយ ។ ជាច្រើន ដោយសមនន្តរប្បដ្ឋយ ជាច្រើន
 ដោយសហជាតិប្បដ្ឋយ គឺ បដ្ឋយទាំង ៧ ដូចសហជាតិប្បដ្ឋយ ក្នុង
 បដិដ្ឋនរាវេរ ជាច្រើន ដោយអត្តាមត្តាប្បដ្ឋយ គឺ បដ្ឋយទាំង ៦ ដូច
 អត្តាមត្តាប្បដ្ឋយ ក្នុងបដិដ្ឋនរាវេរ ជាច្រើន ដោយធិស្សយប្បដ្ឋយ
 គឺ បដ្ឋយទាំង ៧ ដូចធិស្សយប្បដ្ឋយ ក្នុងបដ្ឋយនរាវេរ ។

[២៤] សារមូលាធិ ធម្មោ សារមូលាធិស្ស ធម្មស្ស
 ឧបទិស្សយច្បុយេន ចច្ចយោ វារម្មណ្ឌបទិស្ស
 យោ អនន្តរូបទិស្សយោ មគត្តបទិស្សយោ ។ ថេ ។
 មគត្តបទិស្សយោ សន្នំ ឧបទិស្សយ ទានំ ទេតិ
 វេនំ ជឿតិ វិជ្ជំ កត្តាភិ សីលំ . . . ចញ្ញំ ចន្ទំ
 កាយិកំ សុខំ . . . កាយិកំ ធុត្តំ ឧបទិស្សយ
 វេនំ ទេតិ ។ ថេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ បាណំ បាទតិ
 ។ ថេ ។ សង្ឃំ ភិទ្ទតិ សន្ធា . . . ចញ្ញា វគោ ។ ថេ ។
 មត្តោ កាយិកំ សុខំ . . . កាយិកំ ធុត្តំ សន្ធាយ
 វគស្ស មត្តោយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិ-
 កស្ស ធុត្តស្ស មត្តស្ស ជលសមាបត្តិយា ឧបទិស្ស-
 យច្បុយេន ចច្ចយោ ។ អនារម្មណ្ឌា ធម្មោ សា-
 រម្មណស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយច្បុយេន ចច្ចយោ
 វារម្មណ្ឌបទិស្សយោ អនន្តរូបទិស្សយោ មគត្តបទិ-
 ស្សយោ ។ ថេ ។ មគត្តបទិស្សយោ ឧត្តំ . . . វោជនំ
 . . . សេនាសនំ ឧបទិស្សយ ទានំ ទេតិ សមាបត្តិ
 ឧប្បាទេតិ បាណំ បាទតិ សង្ឃំ ភិទ្ទតិ ឧត្តំ . . .
 វោជនំ . . . សេនាសនំ សន្ធាយ ។ ថេ ។ មត្តោយ
 កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ធុត្តស្ស មត្តស្ស
 ជលសមាបត្តិយា ឧបទិស្សយច្បុយេន ចច្ចយោ ។

[២៥] សារមូលាធិ ធម្មោ សារមូលាធិ ដោយឧបទិស្ស-
 យច្បុយេន បានផលការម្មណ្ឌបទិស្សយ អនន្តរូបទិស្សយ និងមគត្ត-
 បទិស្សយ ។ ថេ ។ ឯមគត្តបទិស្សយ គឺ បុគ្គល កាស្រីយ ខ្ញុំសត្វ
 ហើយឲ្យខ្ញុំទាន វិទ្យុវិទ្យុទាន ប្រកាន់ ខ្ញុំវិជ្ជំ ខ្ញុំសីល . . .
 ខ្ញុំចញ្ញា សេចក្តីប្រាថ្នា និងកាយិកសុខ . . . កាស្រីយ ខ្ញុំកាយិកទុក្ខ
 ហើយឲ្យខ្ញុំទាន ។ ថេ ។ ញ្ញាវិសមាបត្តិ ឲ្យវិភេទ្យវិ សម្លាចសត្វ
 ។ ថេ ។ ចំបេកសង្ឃី សន្ធា . . . ចញ្ញា វគោ ។ ថេ ។ សេចក្តីប្រាថ្នា
 កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ (ជាច្បុយ) ខែសត្វ វគោ សេចក្តីប្រាថ្នា
 កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបទិស្សយ-
 ច្បុយេន ។ អនារម្មណ្ឌា ជាច្បុយ ខែសារមូលាធិ ដោយឧប-
 ទិស្សយច្បុយេន បានផលការម្មណ្ឌបទិស្សយ អនន្តរូបទិស្សយ និង
 មគត្តបទិស្សយ ។ ថេ ។ ឯមគត្តបទិស្សយ គឺ (បុគ្គល) ខ្ញុំវិជ្ជុ
 . . . ខ្ញុំវិភេទ . . . កាស្រីយ ខ្ញុំសេនាសនៈ ហើយឲ្យខ្ញុំទាន
 ញ្ញាវិសមាបត្តិ ឲ្យវិភេទ្យវិ សម្លាចសត្វ ចំបេកសង្ឃី វិជ្ជុ . . .
 វិភេទ . . . សេនាសនៈ (ជាច្បុយ) ខែសត្វ ។ ថេ ។ ខែសេចក្តី
 ប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧប-
 ទិស្សយច្បុយេន ។

[២៥] អនាមម្មណោ ធម្មោ សារម្មណស្ស ធម្មស្ស
បុរោហិតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណបុរោហិតំ វត្ថុបុរោ-
ហិតំ ។ វារម្មណបុរោហិតំ ធម្មំ . . . វត្ថុំ វេទ្ខតោ
។ យេ ។ យោបដស្សំ ឧប្បដ្ឋតិ ធិត្វេន ឧត្តតា វ្រមំ បស្ស-
តិ ធិត្វាយ សោតតាតុយា សន្នំ សុណាតិ រូតាយកងំ
ធម្មវិញ្ញាណស្ស យោជ្ជត្វាយកងំ កាយវិញ្ញាណស្ស ។
វត្ថុបុរោហិតំ ធម្មាយកងំ ធម្មវិញ្ញាណស្ស កាយាយ-
កងំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ សារម្មណាខំ ឧត្តាខំ
បុរោហិតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២៦] សារម្មណោ ធម្មោ អនាមម្មណស្ស
ធម្មស្ស បន្ទាហិតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឯកំ ។

[២៧] សារម្មណោ ធម្មោ សារម្មណស្ស ធម្មស្ស
វារសវៃប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឯកំ ។

[២៨] សារម្មណោ ធម្មោ សារម្មណស្ស
ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហាហិតា ជាតា-
ទណីតា ។ សហាហិតា សារម្មណោ ចេតនា សម្ម-
យុត្តកាខំ ឧត្តាខំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២៥] អនាមម្មណាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសារម្មណធម៌ ដោយបុរោ-
ហិតប្បដ្ឋយ បានផលសារម្មណបុរោហិត ធិតវត្ថុបុរោហិត ។ អារម្មណបុរោ-
ហិត គឺ ឪ/ចត្ថ . . . ឪ/វត្ថុ ជាមិនចៀស ។ យេ ។ យោបដស្ស តើតចៀស
ឧត្តលឃើញ ឪ/ប្រ ដោយឧត្តចត្ថ ឬ ឪ/សំចៀស ដោយឧត្តសោតតាតុ
ប្រាយកងៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចត្ថវិញ្ញាណ ដោយជ្ជាយកងៈ (ជាបច្ច័យ)
នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ធិតវត្ថុបុរោហិត គឺ ឧត្តាយកងៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចត្ថ-
វិញ្ញាណ កាយាយកងៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសារម្មណកម្ម ដោយបុរោហិតប្បដ្ឋយ ។

[២៦] សារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាមម្មណធម៌ ដោយបុរោ-
ហិតប្បដ្ឋយ គឺ មានវិរៈ ១ ។

[២៧] សារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសារម្មណធម៌ ដោយ
វារសវៃប្បដ្ឋយ គឺ មានវិរៈ ១ ។

[២៨] សារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសារម្មណធម៌ ដោយ
កម្មប្បដ្ឋយ បានផលសហាហិត ធិតវត្ថុជាទណិកៈ ។ សហាហិត គឺ
សារម្មណចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្មយុត្តកម្ម ដោយកម្មប្បដ្ឋយ ។

នាពេលណា សារមណ្ឌល ទេសនា វិទ្យាសាស្ត្រ ទន្ទ្រា-
 ង កម្មវិធីនានា បង្កើត ។ សារមណ្ឌល ជាម្ចា-
 វាសារមណ្ឌលស្រី ធម្មស្រី កម្មវិធីនានា បង្កើត
 សហគមន៍ នាពេលណា ។ សហគមន៍ សារម-
 ណ្ឌល ទេសនា ទិវិតសម្បត្តិពង្ស រូង កម្មវិធីនានា
 បង្កើត ។ នាពេលណា សារមណ្ឌល ទេសនា
 កម្មវិធីនានា កម្មវិធីនានា បង្កើត ។ សារម-
 ណ្ឌល ជាម្ចា សារមណ្ឌលស្រី ធម្មស្រី ធម្មស្រី
 កម្មវិធីនានា បង្កើត សហគមន៍ នាពេ-
 លណា ។ សហគមន៍ សារមណ្ឌល ទេសនា សម្ប-
 ត្តិពង្ស ទន្ទ្រាង ទន្ទ្រាង ទិវិតសម្បត្តិពង្ស រូង
 កម្មវិធីនានា បង្កើត ។ នាពេលណា សារម-
 ណ្ឌល ទេសនា វិទ្យាសាស្ត្រ ទន្ទ្រាង កម្មវិធីនានា
 កម្មវិធីនានា បង្កើត ។

[២៩] សារមណ្ឌល ជាម្ចា សារមណ្ឌលស្រី ធម្មស្រី
 វិទ្យាសាស្ត្រ បង្កើត វិទ្យាសាស្ត្រ ។

ឯកាទិវិតៈ គឺ សារមណ្ឌលទេសនា ជាមួយ កម្មវិធីនានា ដោយ
 កម្មវិធីនានា ។ សារមណ្ឌល ជាមួយ កម្មវិធីនានា ដោយ
 កម្មវិធីនានា ។ ទន្ទ្រាង ទន្ទ្រាង ទិវិតសម្បត្តិពង្ស ។ សហគមន៍ គឺ
 សារមណ្ឌលទេសនា ជាមួយ កម្មវិធីនានា ដោយកម្មវិធីនានា ។ ឯ
 កាទិវិតៈ គឺ សារមណ្ឌលទេសនា ជាមួយ កម្មវិធីនានា ដោយ
 កម្មវិធីនានា ។ សារមណ្ឌល ជាមួយ កម្មវិធីនានា ដោយ
 កម្មវិធីនានា ដោយកម្មវិធីនានា ។ ទន្ទ្រាង ទន្ទ្រាង ទិវិតសម្បត្តិពង្ស ។
 សហគមន៍ គឺ សារមណ្ឌលទេសនា ជាមួយ កម្មវិធីនានា ដោយ
 កម្មវិធីនានា ។ ឯកាទិវិតៈ គឺ
 សារមណ្ឌលទេសនា ជាមួយ កម្មវិធីនានា ដោយ
 កម្មវិធីនានា ។

[២៩] សារមណ្ឌល ជាមួយ កម្មវិធីនានា ដោយ
 កម្មវិធីនានា ។

[៣១] សាម្មណ្ឌ ធម្មោ សាម្មណស្ស
ធម្មស្ស ភយាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ភីណំ ។ អនា-
ម្មណោ ធម្មោ អនាម្មណស្ស ធម្មស្ស ភយាប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ កុលាប្បវេណី ភយាប្ប ឥមស្ស
លាយស្ស ភយាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៣២] សាម្មណ្ឌ ធម្មោ សាម្មណស្ស
ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ភីណំ ។ អនា-
ម្មណោ ធម្មោ អនាម្មណស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ រូបវិភិក្ខិយំ កុសន្តារាណំ ឥន្ទ្រិ-
យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អនាម្មណោ ធម្មោ
សាម្មណស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
ធម្មត្រិយំ ធម្មត្រិយណស្ស កាយត្រិយំ កាយ-
វិញ្ញាណស្ស ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សាម្ម-
ណោ ន អនាម្មណោ ន ធម្មោ សាម្មណស្ស ធម្មស្ស
ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ធម្មត្រិយត្ថា ធម្មត្រិយ-
ណត្ថា ធម្មត្រិយណសពនតាណំ ទន្ធាណំ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ កាយត្រិយត្ថា កាយត្រិយណត្ថា
កាយវិញ្ញាណសពនតាណំ ទន្ធាណំ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[៣៣] សាម្មណោ ជាបដ្ឋិយ ខែសាម្មណោ ដោយ
ភយាប្បដ្ឋិយ គឺ មាគរា ៣ ។ អនាម្មណោ ជាបដ្ឋិយ ខែ
អនាម្មណោ ដោយភយាប្បដ្ឋិយ គឺ ភព្វវិញ្ញាណោ ជាបដ្ឋិយ
ខែកាយវេន ដោយភយាប្បដ្ឋិយ ។

[៣៤] សាម្មណោ ជាបដ្ឋិយ ខែសាម្មណោ ដោយឥន្ទ្រិ-
យប្បដ្ឋិយ គឺ មាគរា ៣ ។ អនាម្មណោ ជាបដ្ឋិយ ខែអនាម្មណោ-
នោ ដោយឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋិយ គឺ រូបវិភិក្ខិយ ជាបដ្ឋិយ ខែកុសន្តារា-
នោ ដោយឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋិយ ។ អនាម្មណោ ជាបដ្ឋិយ ខែសាម្ម-
ណោ ដោយឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋិយ គឺ ធម្មត្រិយ (ជាបដ្ឋិយ) ខែធម្មត្រិយណ
កាយត្រិយ ជាបដ្ឋិយ ខែកាយវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋិយ ។ សាម្ម-
ណោ អនាម្មណោ ជាបដ្ឋិយ ខែសាម្មណោ ដោយឥន្ទ្រិ-
យប្បដ្ឋិយ គឺ ធម្មត្រិយត្ថា ធម្មត្រិយណត្ថា ជាបដ្ឋិយ ខែកុសន្តារា វេលាប្រឡំ
ដោយធម្មត្រិយណ ដោយឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋិយ កាយត្រិយត្ថា កាយវិញ្ញាណត្ថា
ជាបដ្ឋិយ ខែកុសន្តារា វេលាប្រឡំ ដោយកាយវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិ-
យប្បដ្ឋិយ ។

[៣២] សារមូលនុញ្ញ ជាមួយ អនាម័យសម្បទាន
សម្បទាន លក់សម្បទានយេន មន្ទីរសា គីណី មន្ទីរសម្បទាន
យេន មន្ទីរសា គីណី មន្ទីរសម្បទានយេន មន្ទីរ
យេន ឯក ។

[៣៣] សារមូលនុញ្ញ ជាមួយ អនាម័យសម្បទាន
សម្បទាន វិញ្ញយុត្តសម្បទានយេន មន្ទីរសា សហគមន៍ បញ្ជី
ជាតិ ។ សម្បទាន ។ អនាម័យសម្បទាន ជាមួយ សារមូលនុញ្ញ
សម្បទាន វិញ្ញយុត្តសម្បទានយេន មន្ទីរសា សហគមន៍ បញ្ជី
ជាតិ ។ សហគមន៍ បដិសន្ធិក្រសួង វត្ត សារមូលនុញ្ញ
មន្ទីរ វិញ្ញយុត្តសម្បទានយេន មន្ទីរសា ។ បញ្ជីជាតិ
សម្បទានយេន មន្ទីរសា សម្បទាន កាយយេន កាយ
វិញ្ញយុត្តសម្បទាន វិញ្ញយុត្តសម្បទានយេន មន្ទីរសា ។

[៣៤] សារមូលនុញ្ញ ជាមួយ សារមូលនុញ្ញ សម្បទាន
អនាម័យសម្បទានយេន មន្ទីរសា សារមូលនុញ្ញ ឯក ។ មន្ទីរ
គីណី មន្ទីរសា មន្ទីរសម្បទានយេន មន្ទីរសា មន្ទីរសា . . .
មន្ទីរសា ។ សារមូលនុញ្ញ ជាមួយ អនាម័យសម្បទាន សម្បទាន
អនាម័យសម្បទានយេន មន្ទីរសា សហគមន៍ បញ្ជីជាតិ ។
សម្បទាន ។ សារមូលនុញ្ញ ជាមួយ សារមូលនុញ្ញ ម

[៣៦] សារមូលនុញ្ញ ជាមួយ អនាម័យសម្បទាន ដោយសា-
ម្បទាន គី មន្ទីរសា ជាមួយ ដោយសម្បទានយេន គី មន្ទីរសា ជា
មួយ ដោយសម្បទានយេន គី មន្ទីរសា ។

[៣៧] សារមូលនុញ្ញ ជាមួយ អនាម័យសម្បទាន ដោយវិញ្ញ-
យុត្តសម្បទាន បាទដល់សហគមន៍ មន្ទីរសា ។ សម្បទាន ។
អនាម័យសម្បទាន ជាមួយ អនាម័យសម្បទាន ដោយវិញ្ញយុត្តសម្បទាន បាទ
ដល់សហគមន៍ មន្ទីរសា ។ សហគមន៍ គី ក្រសួងសាមគ្គី
វត្ត ជាមួយ អនាម័យសម្បទាន ដោយវិញ្ញយុត្តសម្បទាន ។ មន្ទីរសា
គី មន្ទីរសា (ជាមួយ) អនាម័យសម្បទាន កាយយេន ជាមួយ
អនាម័យសម្បទាន ដោយវិញ្ញយុត្តសម្បទាន ។

[៣៨] សារមូលនុញ្ញ ជាមួយ អនាម័យសម្បទាន ដោយអនាម័យ-
សម្បទាន គី មន្ទីរសា ជាមួយ អនាម័យសម្បទាន ដោយអនាម័យ-
សម្បទាន មន្ទីរសា ។ . . . មន្ទីរសា ។ សារមូលនុញ្ញ ជាមួយ អនាម័យសម្បទាន
អនាម័យសម្បទាន ដោយអនាម័យសម្បទាន បាទដល់សហគមន៍ មន្ទីរសា ។
សម្បទាន ។ សារមូលនុញ្ញ ជាមួយ អនាម័យសម្បទាន មន្ទីរសា

អនាម្បណាស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បទ្វយេន បទ្ធកាយោ
អនិច្ចសមិសំ ។ អនាម្បណោ ធម្មោ អនាម្បណាស្ស
ធម្មស្ស អត្ថិប្បទ្វយេន បទ្ធកាយោ ឯកំ បហាភូតំ
យេវ អសត្តាសត្តា ។ អនាម្បណោ ធម្មោ សារម្ម-
ណាស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បទ្វយេន បទ្ធកាយោ សហ-
ជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតំ ចដិសន្តិក្កុណោ
វត្ថុ សារម្បណាចំ ទទ្ធាចំ អត្ថិប្បទ្វយេន បទ្ធកាយោ ។
បុរេជាតំ ចត្តុំ . . . វត្ថុំ អនិច្ចតោ ។ បេ ។
អោវេនស្សំ ឧប្បជ្ជនិ ធិត្វេន ចត្តុតា រូបំ បស្សតិ
វិញ្ញយេ សោភនាតុយា សន្តំ សុណាតិ រូតាយនចំ
កត្តវិញ្ញាណាស្ស ខេដ្ឋញ្ញាយនចំ កាយវិញ្ញាណាស្ស
ចក្កាយនចំ ចត្តវិញ្ញាណាស្ស កាយាយនចំ កាយ-
វិញ្ញាណាស្ស វត្ថុ សារម្បណាចំ ទទ្ធាចំ អត្ថិប្បទ្វយេន
បទ្ធកាយោ ។ សារម្បណោ ច អនាម្បណោ ច
ធម្មោ សារម្បណាស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បទ្វយេន បទ្ធកាយោ
សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ ចត្តវិញ្ញាណា-
សហនតោ ឯកោ ទាទ្ធា ច ចក្កាយនចក្ក តិណ្ណិដ្ឋ
ទទ្ធាចំ អត្ថិប្បទ្វយេន បទ្ធកាយោ ធ្វេ ទទ្ធា . . .
កាយវិញ្ញាណសហនតោ ឯកោ ទាទ្ធា ច

នៃអនាម្បណាធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បទ្វយេន គឺ ថ្មតន្តានិវិចារិកោ វិចារ ។
អនាម្បណាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអនាម្បណាធម៌ ដោយអត្ថិប្បទ្វយេន គឺ មហា-
ភូត ១ លោកផល់ត្វកសត្តិសត្វ ។ អនាម្បណាធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
សារម្បណាធម៌ ដោយអត្ថិប្បទ្វយេន បានផល់សហជាត ធិនិបុរេជាត ។
សហជាត គឺ ក្នុងទណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃត្វកសារម្បណាភូត
ដោយអត្ថិប្បទ្វយេន ។ បុរេជាត គឺ ភូតត្ថុ . . . ភូតត្ថុ ជាបច្ច័យ
របេវ រោមមស្ស ភើតរៀន បុគ្គល ឃើញ ភូត ដោយទិព្វចក្ក
ត្ថុ ភូតិរៀន ដោយចិត្តសោភនាតុ រូបាយននៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ក-
វិញ្ញាណ ដោយដ្ឋាយននៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ចក្កាយននៈ (ជា
បច្ច័យ) នៃចក្កវិញ្ញាណ កាយាយននៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ
ជាបច្ច័យ នៃត្វកសារម្បណាភូត ដោយអត្ថិប្បទ្វយេន ។ សារម្បណាធម៌
អនាម្បណាធម៌គឺ ជាបច្ច័យ នៃសារម្បណាធម៌ ដោយអត្ថិប្បទ្វយេន បាន
ផល់សហជាត ធិនិបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ទទ្ធា ១ វិសេសប្រច័រ
ដោយចក្កវិញ្ញាណត្ថិ ចក្កាយននៈត្ថិ ជាបច្ច័យ នៃទទ្ធា ៧ ដោយ
អត្ថិប្បទ្វយេន ទទ្ធា ២ . . . ទទ្ធា ១ វិសេសប្រច័រដោយកាយវិញ្ញាណត្ថិ

កាយាយតទក្ខ តិណ្ណន្តំ មន្តាជំ អត្ថិច្បន្តយេន ចត្ត-
យោ ធម្ម មន្តា . . . សារមូលោ ឋានោ មន្តា
ន វត្ថុ ន តិណ្ណន្តំ មន្តាជំ អត្ថិច្បន្តយេន ចត្តយោ
ធម្ម មន្តា . . . បដិសន្ធិ^(១) ។ សារមូលោ ន អនា-
រមូលោ ន ចន្ទ អនាវច្ឆណាស្ស ទទ្ធស្ស អត្ថិច្ប-
ន្តយេន ចត្តយោ សហជាតំ ចត្តាជាតំ អាហារំ
ន្រ្ទិយំ ។ សហជាតា សារមូលោ មន្តា ន ចមា-
ក្ខតា ន ចិត្តសមុត្តាហជំ រូតាជំ អត្ថិច្បន្តយេន
ចត្តយោ បដិសន្ធិ ។ ចត្តាជាតា សារមូលោ មន្តា
ន កាតម្បិញ្ញោ អាហារោ ន ឥចស្ស កាយស្ស
អត្ថិច្បន្តយេន ចត្តយោ ។ ចត្តាជាតា សារមូលោ
មន្តា ន រូតបិវិត្រ្ទិយក្ខ កដត្តារូតាជំ អត្ថិច្ប-
យេន ចត្តយោ ។

[៣៩] ហេតុយោ តិណ្ណំ វារមូលោ ធម្ម វចិ-
តតិយោ ចត្តារំ អនន្តរេ ឋកំ សចចន្តរេ ឋកំ សហ-
ជាតេ សត្ត អញ្ញាមញ្ញោ ន ចិស្សយេ សត្ត ឧបទិស្សយេ
ធម្ម ច្បរជាតេ ឋកំ ចត្តាជាតេ ឋកំ អាសេវនេ ឋកំ
កម្មេ តិណ្ណំ វិទាតេ តិណ្ណំ អាហារេ ចត្តារំ

១ ឬ បដិសន្ធិណោ ។

កាយាយតទក្ខំ ជាបច្ច័យ ខែខន្ធ ព ដោយអត្ថិច្បន្តិយ ឧដ្ឋ ២ . . .
ខន្ធ ១ ជាសារមូលោក្ខំ វត្ថុក្ខំ ជាបច្ច័យ ខែខន្ធ ព ដោយអត្ថិ-
ច្បន្តិយ ឧដ្ឋ ២ . . . បដិសន្ធិ ។ សារមូលោកមិក្ខំ អនាវច្ឆណាមិក្ខំ
ជាបច្ច័យ វិសេសារមូលោមិ ដោយអត្ថិច្បន្តិយ ព្រាជសសហជាត
ចត្តាជាត ហេតោ ធិវិត្រ្ទិយ ។ សហជាត គឺ ពួកសារមូ-
លាក្ខន្ធក្ខិ ពួកសហក្ខន្ធក្ខិ ជាបច្ច័យ គឺ ជាបដិសន្ធិ ខែពួក ចិត្តស-
មុត្តាស្រេ ដោយអត្ថិច្បន្តិយ ។ ចត្តាជាត គឺ ពួកសារមូលាក្ខន្ធ
ក្ខិ កាតម្បិញ្ញោហារក្ខិ ជាបច្ច័យ ខែកាយនេះ ដោយអត្ថិច្បន្តិយ ។
ចត្តាជាត គឺ ពួកសារមូលាក្ខន្ធក្ខិ រូតបិវិត្រ្ទិយក្ខិ ជាបច្ច័យ ខែពួក
កដត្តារូ ដោយអត្ថិច្បន្តិយ ។

[៣៩] ក្ខិវិបាក្ខន្ធក្ខិ ពានវាៈ ព ក្ខិវិសារមូលាក្ខន្ធក្ខិ
ពានវាៈ ២ ក្ខិវិអនិច្ចិច្បន្ធក្ខិ ពានវាៈ ២ ក្ខិវិអនន្តរាក្ខន្ធក្ខិ
ពានវាៈ ១ ក្ខិវិសមនន្តរាក្ខន្ធក្ខិ ពានវាៈ ១ ក្ខិវិសហជា-
តាក្ខន្ធក្ខិ ពានវាៈ ៧ ក្ខិវិអញ្ញាមញ្ញាក្ខន្ធក្ខិ ពានវាៈ ២ ក្ខិ
វិចិស្សយាក្ខន្ធក្ខិ ពានវាៈ ៧ ក្ខិវិឧបទិស្សយាក្ខន្ធក្ខិ ពានវាៈ ២
ក្ខិវិច្បរជាតាក្ខន្ធក្ខិ ពានវាៈ ១ ក្ខិវិចត្តាជាតាក្ខន្ធក្ខិ ពានវាៈ ១
ក្ខិវិកាតម្បិញ្ញាក្ខន្ធក្ខិ ពានវាៈ ១ ក្ខិវិកាយស្សាក្ខន្ធក្ខិ ពានវាៈ ១
ក្ខិវិរូតបិវិត្រ្ទិយាក្ខន្ធក្ខិ ពានវាៈ ១ ក្ខិវិកាតម្បិញ្ញាក្ខន្ធក្ខិ ពានវាៈ ២

ក្រុំនេះ ឯ លោក តំណាង ទ្រព្យ តំណាង សម្បទាន
ឯក វិញ្ញាបនបត្រ ឬ អត្តិយា សន្ត ធម្មិយា ឯក
វិភាគ ឯក អវិភាគ សន្ត ។

[៣៦] សារម្មណា ឆ្នោ សារម្មណាស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាច្បងយេន ចត្វយោ សហជាតច្ប-
ងយេន ចត្វយោ ឧបទិស្សយច្បងយេន ចត្វយោ
កម្មច្បងយេន ចត្វយោ ។ សារម្មណា ឆ្នោ
អនាម្មណាស្ស ធម្មស្ស សហជាតច្បងយេន ចត្វយោ
បត្តាជាតច្បងយេន ចត្វយោ កម្មច្បងយេន ចត្វ-
យោ ។ សារម្មណា ឆ្នោ សារម្មណាស្ស ធន អនា-
ម្មណាស្ស ធន ធម្មស្ស សហជាតច្បងយេន ចត្វយោ
កម្មច្បងយេន ចត្វយោ ។ អនាម្មណា ឆ្នោ អនា-
ម្មណាស្ស ធម្មស្ស សហជាតច្បងយេន ចត្វយោ
អនាម្មណាច្បងយេន ចត្វយោ ក្រុំនេះច្បងយេន ចត្វ-
យោ ។ អនាម្មណា ឆ្នោ សារម្មណាស្ស ធម្មស្ស
អនាម្មណាច្បងយេន ចត្វយោ សហជាតច្បងយេន ចត្វ-
យោ ឧបទិស្សយច្បងយេន ចត្វយោ បុរាជាតច្បងយេន
ចត្វយោ ។ សារម្មណា ធន អនាម្មណា ធន ឆ្នោ
សារម្មណាស្ស ធម្មស្ស សហជាតច្បងយេន ចត្វយោ

ក្រុំនេះច្បងយេន មាន៧ ៦ ក្រុំនេះច្បងយេន មាន៧ ៧ ក្រុំ
មន្តច្បងយេន មាន៧ ៧ ក្រុំនេះច្បងយេន មាន៧ ៧ ក្រុំនេះច្បង-
យេនច្បងយេន មាន៧ ៦ ក្រុំនេះច្បងយេន មាន៧ ៧ ក្រុំនេះច្បងយេន
មាន៧ ៧ ក្រុំនេះច្បងយេន មាន៧ ៧ ក្រុំនេះច្បងយេន មាន៧ ៧ ។

[៣៧] សារម្មណា ជាច្បងយេន នៃសារម្មណា ដោយការម្ម-
ណាច្បងយេន ជាច្បងយេន ដោយសហជាតច្បងយេន ជាច្បងយេន ដោយចេ-
តិស្សយច្បងយេន ជាច្បងយេន ដោយកម្មច្បងយេន ។ សារម្មណា ជាច្បងយេន
នៃអនាម្មណា ដោយសហជាតច្បងយេន ជាច្បងយេន ដោយបុរាជាតច្បង-
យេន ជាច្បងយេន ដោយកម្មច្បងយេន ។ សារម្មណា ជាច្បងយេន នៃសា-
ម្មណា ដោយនៃអនាម្មណា ដោយសហជាតច្បងយេន ជាច្បងយេន
ដោយកម្មច្បងយេន អនាម្មណា ជាច្បងយេន នៃអនាម្មណា ដោយ
សហជាតច្បងយេន ជាច្បងយេន ដោយកម្មច្បងយេន ជាច្បងយេន ដោយក្រុំ-
នេះច្បងយេន ។ អនាម្មណា ជាច្បងយេន នៃសារម្មណា ដោយ
អនាម្មណាច្បងយេន ជាច្បងយេន ដោយសហជាតច្បងយេន ជាច្បងយេន ដោយ
ឧបទិស្សយច្បងយេន ជាច្បងយេន ដោយបុរាជាតច្បងយេន ។ សារម្មណា ដោយ
អនាម្មណា ជាច្បងយេន នៃសារម្មណា ដោយសហជាតច្បងយេន

បដិស្ឋាន្តិកាណា វត្ថុ បដិច្ច ចិត្ត ក យោចិត្ត ធម្ម
 បដិច្ច ចិត្តោ ក យោចិត្តោ ក ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា យោចិត្ត ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធិ ចិត្តញ
 ចិត្តសមុជ្ជានញ រូបំ ទ្វេ ទន្ធិ . . . បដិស្ឋាន្តិកាណា
 យោចិត្ត ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធិ ចិត្តញ កាដត្តា
 ក រូបំ ទ្វេ ទន្ធិ បដិច្ច ឯកោ ទន្ធិ ចិត្តញ
 កាដត្តា ក រូបំ បដិស្ឋាន្តិកាណា វត្ថុ បដិច្ច ចិត្តញ
 សម្មយុត្តកា ក ទន្ធិ ។ ចិត្តញ យោចិត្តញ ធម្ម
 បដិច្ច យោចិត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា យោ-
 ចិត្ត ឯកំ ទន្ធិញ ចិត្តញ បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធិ ចិត្ត-
 សមុជ្ជានញ រូបំ ទ្វេ ទន្ធិ . . . បដិស្ឋាន្តិកាណា
 យោចិត្ត ឯកំ ទន្ធិញ ចិត្តញ បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធិ
 កាដត្តា ក រូបំ ទ្វេ ទន្ធិ . . . បដិស្ឋាន្តិកាណា
 ចិត្តញ វត្ថុញ បដិច្ច យោចិត្តា ទន្ធិ ។

ក្នុងនោះវិសេស្តិ ចិត្ត កាស្រ្តយ ទ្វេវត្ថុ ។ ចិត្តបដិច្ច យោចិត្ត-
 ធម្មតិ កាស្រ្តយ ទ្វេវត្ថុធម្ម ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ទន្ធិ ក្នុង ចិត្តសមុជ្ជានញ កាស្រ្តយ ទ្វេវត្ថុ មិនមែនជា
 ចិត្ត ទ្វេវត្ថុ . . . ក្នុងនោះវិសេស្តិ ទន្ធិ ក្នុង កាស្រ្តយ
 ក្នុង កាស្រ្តយ ទ្វេវត្ថុ មិនមែនជាចិត្ត ទន្ធិ ក្នុង កាស្រ្តយ
 កាស្រ្តយ ទ្វេវត្ថុ ក្នុងនោះវិសេស្តិ ចិត្ត កាស្រ្តយ ទ្វេវត្ថុ
 កាស្រ្តយ ទ្វេវត្ថុ ។ យោចិត្តធម្ម កាស្រ្តយ ទ្វេវត្ថុធម្ម ទ្វេវត្ថុ-
 ចិត្តធម្ម ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ទន្ធិ ក្នុង ចិត្ត-
 សមុជ្ជានញ កាស្រ្តយ ទ្វេវត្ថុ មិនមែនជាចិត្តធម្ម ទ្វេវត្ថុធម្ម
 ទ្វេវត្ថុ . . . ក្នុងនោះវិសេស្តិ ទន្ធិ ក្នុង កាស្រ្តយ
 កាស្រ្តយ ទ្វេវត្ថុ មិនមែនជាចិត្តធម្ម ទ្វេវត្ថុធម្ម ទ្វេវត្ថុ . . .
 ក្នុងនោះវិសេស្តិ ក្នុងនោះវិសេស្តិ កាស្រ្តយ ទ្វេវត្ថុធម្ម ទ្វេវត្ថុធម្ម ។

[២១] ចិត្ត ធម្ម បដិច្ច យោចិត្តោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ អាម្មណប្បច្ចយា ចិត្ត បដិច្ច សម្មយុត្ត-
 កា ទន្ធិ បដិស្ឋាន្តិកាណា ។ យេ ។ យោចិត្ត
 ធម្ម បដិច្ច យោចិត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ អាម្ម-
 ណប្បច្ចយា យោចិត្ត ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធិ

[២១] យោចិត្តធម្ម កាស្រ្តយ ទ្វេវត្ថុធម្ម ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អាម្មណប្បច្ច័យ គឺ ក្នុងនោះវិសេស្តិ កាស្រ្តយ ទ្វេវត្ថុ ក្នុងនោះវិសេស្តិ
 បដិស្ឋាន្តិ ។ យេ ។ យោចិត្តធម្ម កាស្រ្តយ ទ្វេវត្ថុធម្ម ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអាម្មណប្បច្ច័យ គឺ ទន្ធិ កាស្រ្តយ ទ្វេវត្ថុ មិនមែនជាចិត្ត

ទ្រេ ទទ្រេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច ទទ្រា ។ ចោ-
ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តោ ធម្មោ ទុច្ចដ្ឋតិ អាវច្ឆណាប្បទ្ធា
ចោចិត្តេ ទទ្រេ បដិច្ច ចិត្តំ បដិសន្ធិក្ខណោ ចោចិត្តេ
ទទ្រេ បដិច្ច ចិត្តំ បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច ចិត្តំ ។
ចោចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តោ ធម្មោ ចោចិត្តោ ធម្មោ
ទុច្ចដ្ឋតិ អាវច្ឆណាប្បទ្ធា ចោចិត្តំ ឯកំ ទទ្ធិ បដិច្ច
ទ្រេ ទទ្រា ចិត្តញ ទ្រេ ទទ្រេ បដិច្ច . . . បដិ-
សន្ធិក្ខណោ ចោចិត្តំ ឯកំ ទទ្ធិ បដិច្ច ទ្រេ ទទ្រា
ចិត្តញ ទ្រេ ទទ្រេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ បដិច្ច
ចិត្តញ សម្មយុត្តកា ធម្មោ ទទ្រា ។ ចិត្តញ ចោចិត្តញ
ធម្មំ បដិច្ច ចោចិត្តោ ធម្មោ ទុច្ចដ្ឋតិ អាវច្ឆ-
ណាប្បទ្ធា ចោចិត្តំ ឯកំ ទទ្ធិ ចិត្តញ បដិច្ច
ទ្រេ ទទ្រា ទ្រេ ទទ្រេ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ ចិត្តញ
វត្ថុញ បដិច្ច ចោចិត្តោ ទទ្រា ។ សន្ធិត្តំ ។

[៤២] ហេតុយោ ចត្វា ការច្ឆណោ ចត្វា
អនិច្ចតិយោ ចត្វា អនុត្តរេ ចត្វា សច្ចត្តរេ ចត្វា
សហជាតេ ចត្វា អស្មិយោ ចត្វា ទិស្សយេ ចត្វា
ទុបទិស្សយេ ចត្វា ចុរជាតេ ចត្វា អាសេវិនេ ចត្វា

នូវទទ្ធិ ៤ . . . ពួកទទ្ធិ ពាស្រ័យ នូវវត្ថុ ក្នុងទណៈខែចដិសន្ធិ ។
ចិត្តវេទិ ពាស្រ័យ នូវខោចិត្តវេទិ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្សិលច្បង
គឺ ចិត្ត ពាស្រ័យ នូវពួកខោចិត្តក្នុង ក្នុងទណៈខែចដិសន្ធិ ចិត្ត ពាស្រ័យ
នូវពួកខោចិត្តក្នុង ក្នុងទណៈខែចដិសន្ធិ ចិត្ត ពាស្រ័យ នូវវត្ថុ ។ ចិត្តក្តី
ខោចិត្តវេទិ ពាស្រ័យ នូវខោចិត្តវេទិ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្សិ-
លច្បង គឺ ទទ្ធិ ៤ ក្តី ចិត្តក្តី ពាស្រ័យ នូវទទ្ធិ ១ មិនមែនជាចិត្ត
ពាស្រ័យ នូវទទ្ធិ ៤ . . . ក្នុងទណៈខែចដិសន្ធិ ទទ្ធិ ៤ ក្តី ចិត្តក្តី
ពាស្រ័យ នូវទទ្ធិ ១ មិនមែនជាចិត្ត នូវទទ្ធិ ៤ . . . ក្នុងទណៈខែ
បដិសន្ធិ ចិត្តក្តី ពួកសម្មយុត្តកក្នុងក្តី ពាស្រ័យ នូវវត្ថុ ។ ខោចិត្ត-
វេទិ ពាស្រ័យ នូវចិត្តវេទិ ពាស្រ័យ នូវខោចិត្តវេទិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ការម្សិលច្បង គឺ ទទ្ធិ ៤ ពាស្រ័យ នូវទទ្ធិ ១ មិនមែនជាចិត្តវេទិ នូវ
ចិត្តវេទិ នូវទទ្ធិ ៤ . . . ក្នុងទណៈខែចដិសន្ធិ ពួកខោចិត្តក្នុង ពាស្រ័យ
នូវចិត្តវេទិ នូវវត្ថុវេទិ ។ សេចក្តីច្រើនៗ ។

(៤២) ក្នុងហេតុច្បង មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្សិលច្បង
មានវារៈ ៥ ក្នុងអនិច្ចតិច្បង មានវារៈ ៥ ក្នុងអនុត្តរច្បង
មានវារៈ ៥ ក្នុងសម្មយុត្តច្បង មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជា-
តច្បង មានវារៈ ៥ ក្នុងអស្មិយច្បង មានវារៈ ៥ ក្នុង
ទិស្សយច្បង មានវារៈ ៥ ក្នុងទុបទិស្សយច្បង មានវារៈ ៥
ក្នុងចុរជាតិច្បង មានវារៈ ៥ ក្នុងអាសេវិនច្បង មានវារៈ ៥

ចិត្តទុក បដិច្ចវាចា

កម្មេ បញ្ច វិចារតេ បញ្ច អាហារា បញ្ច វគ្គិយេ
បញ្ច ណារេ បញ្ច មន្តេ បញ្ច សប្បយុត្ត បញ្ច
វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា បញ្ច ធន្ថិយា បញ្ច វិភវេ
បញ្ច អវិភវេ បញ្ច ។

[៤៣] ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច យោចិត្តា ធម្មេ
ឧប្បជ្ជតិ នរោតុប្បទ្ធយា អរោតុកំ ចិត្តំ បដិច្ច
សប្បយុត្តតា ទត្ថា ចិត្តសមុដ្ឋានេ រូបំ អរោតុ
កប្បដិសន្ធិក្កណោ វិចិត្តិញ្ញាសហតតំ ឧទ្ធច្ចសហតតំ
ចិត្តំ បដិច្ច វិចិត្តិញ្ញាសហតតោ ឧទ្ធច្ចសហតតោ
មោហោ ។ យោចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច យោចិត្តា ធម្មេ
ឧប្បជ្ជតិ នរោតុប្បទ្ធយា អរោតុកំ យោចិត្តំ ឯកំ
ទទ្ធិ បដិច្ច ទទ្ធិ ទត្ថា ចិត្តសមុដ្ឋានេ រូបំ ទទ្ធិ ទទ្ធិ
... អរោតុកប្បដិសន្ធិ យាវ អសញ្ញាសញ្ញា
វិចិត្តិញ្ញាសហតតោ ឧទ្ធច្ចសហតតោ ទទ្ធិ បដិច្ច
វិចិត្តិញ្ញាសហតតោ ឧទ្ធច្ចសហតតោ មោហោ ។
យោចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នរោ-
តុប្បទ្ធយា អរោតុកេ យោចិត្តោ ទទ្ធិ បដិច្ច ព័ត្តំ
អរោតុកប្បដិសន្ធិក្កណោ យោចិត្តោ ទទ្ធិ បដិច្ច
ចិត្តំ អរោតុកប្បដិសន្ធិក្កណោ ព័ត្តំ បដិច្ច ចិត្តំ ។

ចិត្តទុក បដិច្ចវាចា

ក្នុងកម្មវិធី មានវា: ៥ ក្នុងវិចារកប្បទ្ធិយ មានវា: ៥ ក្នុងសាហា-
ប្បទ្ធិយ មានវា: ៥ ក្នុងវគ្គិយប្បទ្ធិយ មានវា: ៥ ក្នុងណារេ-
ប្បទ្ធិយ មានវា: ៥ ក្នុងមន្តប្បទ្ធិយ មានវា: ៥ ក្នុងសប្ប-
យុត្តប្បទ្ធិយ មានវា: ៥ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បទ្ធិយ មានវា: ៥ ក្នុង
អត្ថិប្បទ្ធិយ មានវា: ៥ ក្នុងធន្ថិប្បទ្ធិយ មានវា: ៥ ក្នុងវិភវប្បទ្ធិយ
មានវា: ៥ ក្នុងអវិភវប្បទ្ធិយ មានវា: ៥ ។

[៤៣] យោចិត្តធម៌ កាស្រ័យ ធូរចិត្តធម៌ រើចក្ខុភាវ្យិក ព្រោះ
នរោតុប្បទ្ធិយ គឺ ពួកសប្បយុត្តកត្តខ្ពង្គិ ចិត្តសមុដ្ឋានេប្បក្កិ កាស្រ័យ
ធូរភាវ្យិកចិត្ត ក្នុងនោះនៃអរោតុកប្បដិសន្ធិ មោហា: ដែលច្រឡំដោយ
វិចិត្តិញ្ញា ច្រឡំដោយទទ្ធិច្ច: កាស្រ័យ ធូរចិត្ត ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា
ច្រឡំដោយទទ្ធិច្ច: ។ យោចិត្តធម៌ កាស្រ័យ ធូរភាវ្យិកធម៌ រើចក្ខុ
ភាវ្យិក ព្រោះនរោតុប្បទ្ធិយ គឺ ខ្ពង់ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានេប្បក្កិ កាស្រ័យ
ធូរភាវ្យិកកត្ត ១ មិនមែនជាចិត្ត ធូរខ្ពង់ ២ ... មានអរោតុកប្ប-
ដិសន្ធិ ហេតុផលពួកអសញ្ញាសញ្ញា មោហា: ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា
ច្រឡំដោយទទ្ធិច្ច: កាស្រ័យ ធូរចិត្ត ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា
ច្រឡំដោយទទ្ធិច្ច: ។ ចិត្តធម៌ កាស្រ័យ ធូរភាវ្យិកធម៌ រើចក្ខុ
ភាវ្យិក ព្រោះនរោតុប្បទ្ធិយ គឺ ចិត្ត កាស្រ័យ ធូរភាវ្យិកកត្ត មិនមែន
ជាចិត្ត ក្នុងនោះនៃអរោតុកប្បដិសន្ធិ ចិត្ត កាស្រ័យ ធូរចិត្ត
មិនមែនជាចិត្ត ក្នុងនោះនៃអរោតុកប្បដិសន្ធិ ចិត្ត កាស្រ័យ ធូរចិត្ត ។

នោចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ខេត្តោ ទ ខេត្តោ ទ ធម្មា
 ទឃ្យជ្ជតិ ខេហេតុប្បទូយា អហេតុកំ នោចិត្តំ ឯកំ
 ទទ្ធិ បដិច្ច ទ្វេ ទទ្ធា ចិត្តញ្ច ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ
 ទ្វេ ទទ្វេ ។ មេ ។ អហេតុកប្បជិសទ្ធិក្ខណោ វត្ថុ
 បដិច្ច ចិត្តញ្ច សម្បយុត្តកោ ទ ទទ្ធា ។ ចិត្តញ្ច
 នោចិត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នោចិត្តោ ធម្មោ ទឃ្យជ្ជតិ
 ខេហេតុប្បទូយា អហេតុកំ នោចិត្តំ ឯកំ ទទ្ធិញ្ច
 ចិត្តញ្ច បដិច្ច ទ្វេ ទទ្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ
 ទទ្ធិ . . . អហេតុកប្បជិសទ្ធិក្ខណោ នោចិត្តំ ឯកំ
 ទទ្ធិញ្ច ចិត្តញ្ច បដិច្ច ទ្វេ ទទ្ធា ករណីតោ ទ រូបំ ទ្វេ
 ទទ្វេ . . . អហេតុកប្បជិសទ្ធិក្ខណោ ចិត្តញ្ច វត្ថុញ្ច
 បដិច្ច នោចិត្តោ ទទ្ធា វិចិត្តិត្តាសហេតុតំ ទទ្ធិទ្ធិសហា-
 តតំ ចិត្តញ្ច សម្បយុត្តកោ ទ ទទ្វេ បដិច្ច វិចិត្តិត្តា-
 សហេតុតោ ទទ្ធិទ្ធិសហេតុតោ មោហោ ។

ចិត្តធម្មតិ នោចិត្តធម្មតិ កាស្រ័យ ខ្លាចិត្តធម្មតិ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនោហេតុប្បទូយ គឺ ទទ្ធិ ៦ ក្តី ចិត្តក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តី កាស្រ័យ
 អហេតុកក្នុង ១ ដែលមិនមែនជាចិត្ត ខ្លាទទ្ធិ ៦ ។ មេ ។ ក្នុងទណៈ
 នៃការហេតុកប្បជិសទ្ធិ ចិត្តក្តី ក្នុងសម្បយុត្តក្នុងក្តី កាស្រ័យ ខ្លាវត្ថុ ។
 នោចិត្តធម្មតិ កាស្រ័យ ខ្លាចិត្តធម្មតិ ខ្លាចិត្តធម្មតិ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនោហេតុប្បទូយ គឺ ទទ្ធិ ៦ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តី កាស្រ័យ
 ខ្លាហេតុកក្នុង ១ ដែលមិនមែនជាចិត្តធម្មតិ ខ្លាចិត្តធម្មតិ ខ្លាទទ្ធិ ៦ . . .
 ក្នុងទណៈនៃការហេតុកប្បជិសទ្ធិ ទទ្ធិ ៦ ក្តី ករណីតោ កាស្រ័យ ខ្លា
 ទទ្ធិ ១ ដែលមិនមែនជាចិត្តធម្មតិ ខ្លាចិត្តធម្មតិ ខ្លាទទ្ធិ ៦ . . . ក្នុងទណៈ
 នៃការហេតុកប្បជិសទ្ធិ ក្នុងនោចិត្តក្នុង កាស្រ័យ ខ្លាចិត្តធម្មតិ ខ្លាវត្ថុធម្មតិ
 មោហា ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តិត្តា ប្រឡំដោយ ទទ្ធិទ្ធិ កាស្រ័យ ខ្លា
 ចិត្ត ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តិត្តា ប្រឡំដោយ ទទ្ធិទ្ធិធម្មតិ ខ្លាសម្បយុ-
 ត្តកក្នុងធម្មតិ ។

[៤៤] ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នោចិត្តោ ធម្មោ ទឃ្យជ្ជតិ
 នការម្មណាប្បទូយា ចិត្តំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 បដិសទ្ធិ ។ នោចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នោចិត្តោ ធម្មោ
 ទឃ្យជ្ជតិ នការម្មណាប្បទូយា នោចិត្តោ ទទ្វេ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសទ្ធិ យា មសញ្ញាសត្តា ។

[៤៤] នោចិត្តធម្មតិ កាស្រ័យ ខ្លាចិត្តធម្មតិ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនោហេតុប្បទូយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តី ជាបដិសទ្ធិ កាស្រ័យ
 ខ្លាចិត្ត ។ នោចិត្តធម្មតិ កាស្រ័យ ខ្លាចិត្តធម្មតិ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនោហេតុប្បទូយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តី ជាបដិ-
 សទ្ធិ យោជន៍សញ្ញាសត្តា កាស្រ័យ ខ្លាចិត្តធម្មតិ ។

ចិត្តញ ។ ខាចិត្តញ ធម្មំ វជេត្ត ខោចិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នរោម្មណាប្បច្ចយា ចិត្តញ សម្បយុត្តកា
 ។ ឧប្ប វជេត្ត ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ចិត្តញ មហា-
 ក្ខតេ ។ វជេត្ត ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ
 ចិត្តញ សម្បយុត្តកា ។ ឧប្ប វជេត្ត កដត្តារូបំ
 ចិត្តញ មហាក្ខតេ ។ វជេត្ត កដត្តារូបំ ។

ខោចិត្តធម៌ អាស្រ័យ ម្លូវចិត្តធម៌ឯង ម្លូវខោចិត្តធម៌ឯង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនរោម្មណាប្បច្ចយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ម្លូវ
 ចិត្តធម៌ ម្លូវក្លុកសប្បយុត្តកត្តធម៌ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ម្លូវ
 ចិត្តធម៌ ម្លូវក្លុកមហាក្ខតធម៌ ក្នុងខណៈវៃរបដិសន្ធិ កដត្តារូប អា-
 ស្រ័យ ម្លូវចិត្តធម៌ ម្លូវក្លុកសប្បយុត្តកត្តធម៌ កដត្តារូប អាស្រ័យ
 ម្លូវចិត្តធម៌ ម្លូវក្លុកមហាក្ខតធម៌ ។

[៤៥] ខោចិត្តំ ធម្មំ វជេត្ត ខោចិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នរោម្មណាប្បច្ចយា មញ្ច ។ ឧប្បឧត្តរាប្បច្ច-
 យា ។ វេ ។ ឧប្បធិស្សយប្បច្ចយា តិណិ ។

[៤៥] ខោចិត្តធម៌ អាស្រ័យ ម្លូវខោចិត្តធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនរោម្មណាប្បច្ចយ គឺ នរោម្ម : ៥ ។ ព្រោះឧត្តរាប្បច្ចយ ។ វេ ។
 ព្រោះឧប្បធិស្សយប្បច្ចយ ។ នរោម្ម : ៧ ។

[៤៦] ចិត្តំ ធម្មំ វជេត្ត ខោចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នរោម្មណាប្បច្ចយា អរូមេ ចិត្តំ វជេត្ត សម្បយុត្តកា
 ឧប្បា ចិត្តំ វជេត្ត ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ
 ចិត្តំ វជេត្ត សម្បយុត្តកា ឧប្បា កដត្តា ។ រូបំ ។

[៤៦] ម្លូវចិត្តធម៌ អាស្រ័យ ម្លូវចិត្តធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនរោម្មណាប្បច្ចយ គឺ ក្លុកសប្បយុត្តកត្តធម៌ អាស្រ័យ ម្លូវចិត្ត ក្នុង
 រូប ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ ម្លូវចិត្ត ក្នុងខណៈវៃរបដិសន្ធិ ក្លុក
 សប្បយុត្តកត្តធម៌ កដត្តារូបក្តី អាស្រ័យ ម្លូវចិត្ត ។ ខោចិត្តធម៌
 អាស្រ័យ ម្លូវខោចិត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោម្មណាប្បច្ចយ គឺ

ខោចិត្តំ ធម្មំ វជេត្ត ខោចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 នរោម្មណាប្បច្ចយា អរូមេ ខោចិត្តំ វេកំ ឧប្ប
 វជេត្ត ទ្រេ ឧប្បា ទ្រេ ឧប្បា ។ វេ ។ ខោចិត្តោ ឧប្ប
 វជេត្ត ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ យាវ អសញ្ញា-
 សត្តា ។ ខោចិត្តំ ធម្មំ វជេត្ត ខោចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ឧប្ប អាស្រ័យ ម្លូវខ្លួន ដែលបិទវៃរបដិសន្ធិ ក្នុងរូប ម្លូវខ្លួន
 ។ វេ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាវដិសន្ធិ ពេលជល់អសញ្ញាសត្វ អាស្រ័យ
 ម្លូវក្លុកខោចិត្តធម៌ ។ ចិត្តធម៌ អាស្រ័យ ម្លូវខោចិត្តធម៌ ទើបកើតឡើង

នបុរោហិតប្បទូយា អរូម លោចិត្តោ ទទ្ធេ បដិច្ច
ចិត្តំ បដិសន្ធិត្ថុលោ វត្ថុំ បដិច្ច ចិត្តំ ។ លោចិត្តំ
នម្មំ បដិច្ច ចិត្តោ ច លោចិត្តោ ច នឃោ ឧប្បជ្ឈតិ
នបុរោហិតប្បទូយា អរូម លោចិត្តំ ឯកំ ទទ្ធំ បដិច្ច
ទ្ធេ ទទ្ធា ចិត្តតា បដិសន្ធិត្ថុលោ វត្ថុំ បដិច្ច ចិត្តតា
សម្បយុត្តតា ច ទទ្ធា ។ ចិត្តតា លោចិត្តតា នម្មំ បដិច្ច
លោចិត្តោ នឃោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរោហិតប្បទូយា អរូម
លោចិត្តំ ឯកំ ទទ្ធា ចិត្តតា បដិច្ច ទ្ធេ ទទ្ធា ទ្ធេ
ទទ្ធេ . . . លោចិត្តោ ទទ្ធេ ច ចិត្តតា បដិច្ច ចិត្ត-
សម្បដ្ឋានំ រូបំ ចិត្តតា មហាក្កតេ ច បដិច្ច ចិត្ត-
សម្បដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិត្ថុលោ ចិត្តតា វត្ថុតា បដិច្ច
លោចិត្តោ ទទ្ធា បដិសន្ធិត្ថុលោ ចិត្តតា សម្បយុត្តតា
ទទ្ធេ ច បដិច្ច កដត្តារូបំ ចិត្តតា មហាក្កតេ ច
បដិច្ច កដត្តារូបំ ។ នបុរោហិតប្បទូយា នរា-
សេវនប្បទូយា ។

[៤៧] ចិត្តំ នម្មំ បដិច្ច លោចិត្តោ នឃោ ឧប្បជ្ឈតិ
នកម្មប្បទូយា ចិត្តំ បដិច្ច សម្បយុត្តតា ចេតនា ។
លោចិត្តំ នម្មំ បដិច្ច លោចិត្តោ នឃោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្ម-
ប្បទូយា លោចិត្តោ ទទ្ធេ បដិច្ច សម្បយុត្តតា ចេតនា

ប្រោះនបុរោហិតប្បទូយ ធី ក្នុងកម្ម ចិត្ត ពាស្រ័យ ខ្ញុំពួកនាចិត្តក្នុង
ក្នុងទណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្ត ពាស្រ័យ ខ្ញុំវត្ថុ ។ ចិត្តនម្មិតិ លោចិត្តនម្មិតិ
ពាស្រ័យ ខ្ញុំនាចិត្តនម្មិតិ ទើបភើតឡើង ប្រោះនបុរោហិតប្បទូយ ធី
ក្នុងកម្ម ទន្ធនក្ខំ ចិត្តក្ខំ ពាស្រ័យ ខ្ញុំទន្ធន ដែលមិនមែនជាចិត្ត
ក្នុងទណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តក្ខំ ពួកសម្បយុត្តក្នុងក្ខំ ពាស្រ័យ ខ្ញុំវត្ថុ ។
លោចិត្តនម្មិតិ ពាស្រ័យ ខ្ញុំចិត្តនម្មិតិ ខ្ញុំនាចិត្តនម្មិតិ ទើបភើតឡើង
ប្រោះនបុរោហិតប្បទូយ ធី ក្នុងកម្ម ទន្ធន ពាស្រ័យ ខ្ញុំទន្ធន ដែល
មិនមែនជាចិត្តនម្មិតិ ខ្ញុំចិត្តនម្មិតិ ខ្ញុំទន្ធន . . . ចិត្តសម្បយុត្ត ពាស្រ័យ
ខ្ញុំពួកនាចិត្តក្នុងនម្មិតិ ខ្ញុំចិត្តនម្មិតិ ចិត្តសម្បយុត្ត ពាស្រ័យ ខ្ញុំចិត្តនម្មិតិ
ខ្ញុំពួកមហាក្កតនម្មិតិ ក្នុងទណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកនាចិត្តក្នុង ពាស្រ័យ ខ្ញុំ
ចិត្តនម្មិតិ ខ្ញុំវត្ថុនម្មិតិ ក្នុងទណៈនៃបដិសន្ធិ កម្មកម្ម ពាស្រ័យ ខ្ញុំចិត្ត
នម្មិតិ ខ្ញុំពួកសម្បយុត្តក្នុងនម្មិតិ កម្មកម្ម ពាស្រ័យ ខ្ញុំចិត្តនម្មិតិ ខ្ញុំពួក
មហាក្កតនម្មិតិ ។ ប្រោះនបុរោហិតប្បទូយ ប្រោះនេហសេវនប្បទូយ ។

[៤៧] លោចិត្តនម្មិតិ ពាស្រ័យ ខ្ញុំចិត្តនម្មិតិ ទើបភើតឡើង
ប្រោះនបុរោហិតប្បទូយ ធី សម្បយុត្តករចេតនា ពាស្រ័យ ខ្ញុំវត្ថុ ។
លោចិត្តនម្មិតិ ពាស្រ័យ ខ្ញុំនាចិត្តនម្មិតិ ទើបភើតឡើង ប្រោះ
នបុរោហិតប្បទូយ ធី សម្បយុត្តករចេតនា ពាស្រ័យ ខ្ញុំពួកនាចិត្តក្នុង

ក្រិក្ខណ៍

ប្រយោជន៍:

[៨០] ចិត្ត ចង្អុល បទ្ទយា ទោតិក្ខោ ទោត្តា
 ឧប្បជ្ជិតិ ហេតុប្បទ្ទយា ចិត្ត បទ្ទយា សម្បយុត្តកា
 ទោ ចិត្តសម្បដ្ឋានញ រូប ចដិសន្តិ ។ ទោចិត្ត
 ចង្អុល បទ្ទយា ទោតិក្ខោ ទោត្តា ឧប្បជ្ជិតិ ហេតុប្បទ្ទយា
 ទោតិក្ខោ ឯកំ ទន្ធិ បទ្ទយា ទ្វេ ទោ ចិត្តសម្បដ្ឋានញ
 រូប ទ្វេ ទទ្វេ ។ បេ ។ ចដិសន្តិ យាវ ធម្មាភូតា
 វត្ថុ បទ្ទយា ទោតិក្ខោ ទោត្តា ។ ទោចិត្ត ចង្អុល
 បទ្ទយា តិក្ខោ ទោត្តា ឧប្បជ្ជិតិ ហេតុប្បទ្ទយា
 ទោតិក្ខោ ទទ្វេ បទ្ទយា ចិត្ត វត្ថុ បទ្ទយា ចិត្ត ចដិ-
 សន្តិក្ខណោ ទោតិក្ខោ ទទ្វេ បទ្ទយា ចិត្ត ចដិ-
 សន្តិក្ខណោ វត្ថុ បទ្ទយា ចិត្ត ។ ទោចិត្ត ចង្អុល បទ្ទយា
 តិក្ខោ ទ ទោតិក្ខោ ទ ទោត្តា ឧប្បជ្ជិតិ ហេតុប្បទ្ទយា
 ទោចិត្ត ឯកំ ទន្ធិ បទ្ទយា ទ្វេ ទោ ចិត្តញ
 ចិត្តសម្បដ្ឋានញ រូប ទ្វេ ទទ្វេ . . . វត្ថុ បទ្ទយា
 ចិត្តញ សម្បយុត្តកា ទ ទោ ចដិសន្តិក្ខណោ
 ទោចិត្ត ឯកំ ទន្ធិ បទ្ទយា ទ្វេ ទោ ចិត្តញ
 កដត្តា ទ រូប ទ្វេ ទទ្វេ . . . ចដិសន្តិក្ខណោ
 វត្ថុ បទ្ទយា ចិត្តញ សម្បយុត្តកា ទ ទោ ។

[៨១] ទោចិត្តធម៌ ពិនិវេទន៍ ចិនចិត្តធម៌ ទេវកេតិក្ខោនិ ព្រោះ
 ហេតុប្បទ្ទយា គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធិ ចិត្តសម្បដ្ឋានញ ជាបដិសន្តិក្ខ
 ពិនិវេទន៍ ចិនចិត្ត ។ ទោចិត្តធម៌ ពិនិវេទន៍ ចិនទោចិត្តធម៌ ទេវកេតិ
 ក្ខោនិ ព្រោះហេតុប្បទ្ទយា គឺ ទន្ធិ ចិត្តសម្បដ្ឋានញ ពិនិវេទន៍
 ចិនទន្ធិ ។ ដែលមិនមែនជាចិត្ត ចិនទន្ធិ ។ បេ ។ ជាបដិសន្តិ
 ក្រិក្ខណ៍ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធិ ពិនិវេទន៍ ចិនវត្ថុ ។ ចិត្តធម៌
 ពិនិវេទន៍ ចិនទោចិត្តធម៌ ទេវកេតិក្ខោនិ ព្រោះហេតុប្បទ្ទយា គឺ ចិត្ត
 ពិនិវេទន៍ ចិនពួកទោចិត្តក្ខន្ធិ ចិត្ត ពិនិវេទន៍ ចិនវត្ថុ ក្នុងឧបាយ
 ក្រិក្ខណ៍ ចិត្ត ពិនិវេទន៍ ចិនពួកទោចិត្តក្ខន្ធិ ក្នុងឧបាយ ដែលដិសន្តិ
 ចិត្ត ពិនិវេទន៍ ចិនវត្ថុ ។ ចិត្តធម៌ក្ខិ ទោចិត្តធម៌ក្ខិ ពិនិវេទន៍
 ចិនទោចិត្តធម៌ ទេវកេតិក្ខោនិ ព្រោះហេតុប្បទ្ទយា គឺ ទន្ធិ ចិត្តក្ខិ
 ចិត្តសម្បដ្ឋានញ ពិនិវេទន៍ ចិនទន្ធិ ។ ដែលមិនមែនជាចិត្ត ចិន
 ទន្ធិ . . . ចិត្តក្ខិ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធិ ពិនិវេទន៍ ចិនវត្ថុ ក្នុង
 ឧបាយ ដែលដិសន្តិ ទន្ធិ ចិត្តក្ខិ កដត្តាប្បក្ខិ ពិនិវេទន៍
 ចិនទន្ធិ ។ ដែលមិនមែនជាចិត្ត ចិនទន្ធិ . . . ក្នុងឧបាយ
 ដែលដិសន្តិ ចិត្តក្ខិ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធិ ពិនិវេទន៍ ចិនវត្ថុ ។

ចំនួនៗ លោចិត្តៗ ធម៌ បទ្បយោ លោចិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ រោមុប្បត្តយោ លោចិត្តំ ឯកំ ទទ្បត្តា ចំនួនៗ
បទ្បយោ ម្មេ ទទ្បា ចំនួនសមុដ្ឋានត្តា រូបំ ម្មេ ទទ្បា
... ចំនួនៗ វត្ថុត្តា បទ្បយោ លោចិត្តោ ទទ្បា បដិ-
សន្ធិត្តុលោ លោចិត្តំ ឯកំ ទទ្បត្តា ចំនួនៗ បទ្បយោ
ម្មេ ទទ្បា កមត្តា ច រូបំ ម្មេ ទទ្បា ... បដិ-
សន្ធិត្តុលោ ចំនួនៗ វត្ថុត្តា បទ្បយោ លោចិត្តោ ទទ្បា ។

(៨២) ចិត្តំ ធម៌ បទ្បយោ លោចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
រោមុលាប្បត្តយោ ឯកំ បដិទ្ធសន្តិសំ ។ លោចិត្តំ
ធម៌ បទ្បយោ លោចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ រោមុ-
លាប្បត្តយោ លោចិត្តំ ឯកំ ទទ្បំ បទ្បយោ ម្មេ ទទ្បា
ម្មេ ទទ្បា ។ មេ ។ បដិសន្ធិត្តុលោ វត្ថុំ បទ្បយោ
លោចិត្តោ ទទ្បា តក្កាយតតំ បទ្បយោ តក្កវិញ្ញាណ-
សមាគតា ទទ្បា តាយាយតតំ បទ្បយោ តាយវិញ្ញាណ-
សមាគតា ទទ្បា វត្ថុំ បទ្បយោ លោចិត្តោ ទទ្បា ។ លោចិត្តំ
ធម៌ បទ្បយោ ចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ រោមុលាប្បត្តយោ
លោចិត្តោ ទទ្បា បទ្បយោ ចិត្តំ វត្ថុំ បទ្បយោ ចិត្តំ បដិ-
សន្ធិត្តុលោ លោចិត្តោ ទទ្បា បទ្បយោ ចិត្តំ បដិ-
សន្ធិត្តុលោ វត្ថុំ បទ្បយោ ចិត្តំ តក្កាយតតំ បទ្បយោ
តក្កវិញ្ញាណំ តាយាយតតំ បទ្បយោ តាយវិញ្ញាណំ ។

លោចិត្តធម៌ ពិនិវដ្តក ខិនចិត្តធម៌និ ធីនិទោចិត្តធម៌និ រើបរតិក
ច្បើន ព្រោះរោមុប្បត្តយោ ធី ទទ្ប ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តី ពិន
វដ្តក ខិនទទ្ប ១ ដែលមិនមែនជាចិត្តផង ធីនិចិត្តផង ធីនិទទ្ប ២
... ត្ថករោចិត្តក្នុង ពិនិវដ្តក ធីនិចិត្តផង ធីនិវត្តផង ក្នុងទណៈ
វៃបដិសន្ធិ ទទ្ប ២ ក្តី កមត្តាប្រក្តី ពិនិវដ្តក ធីនិទទ្ប ១ ដែលមិន-
មែនជាចិត្តផង ធីនិចិត្តផង ធីនិទទ្ប ២ ... ក្នុងទណៈវៃបដិសន្ធិ
ត្ថករោចិត្តក្នុង ពិនិវដ្តក ធីនិចិត្តផង ធីនិវត្តផង ។

(៨២) លោចិត្តធម៌ ពិនិវដ្តក ខិនចិត្តធម៌ រើបរតិកច្បើន
ព្រោះរោមុលាប្បត្តយោ ធី ទទ្ប ១ ដូចគ្នាខិនចិត្តវិវដ្ត ។ លោ-
ចិត្តធម៌ ពិនិវដ្តក ធីនិទោចិត្តធម៌ រើបរតិកច្បើន ព្រោះរោមុលាប្បត្តយោ
ធី ទទ្ប ២ ពិនិវដ្តក ធីនិទទ្ប ១ ដែលមិនមែនជាចិត្ត ធីនិទទ្ប ២ ។ រេ ។
ក្នុងទណៈវៃបដិសន្ធិ ត្ថករោចិត្តក្នុង ពិនិវដ្តក ធីនិវត្ត ត្ថកទទ្ប ដែល
ប្រឡំដោយតក្កវិញ្ញាណ ពិនិវដ្តក ធីនិចត្ថាយននៈ ត្ថកទទ្ប ដែលប្រឡំ
ដោយតាយវិញ្ញាណ ពិនិវដ្តក ធីនិកាយាយននៈ ត្ថករោចិត្តក្នុង ពិន
វដ្តក ធីនិវត្ត ។ ចិត្តធម៌ ពិនិវដ្តក ធីនិទោចិត្តធម៌ រើបរតិកច្បើន
ព្រោះរោមុលាប្បត្តយោ ធី ចិត្ត ពិនិវដ្តក ធីនិទោចិត្តក្នុង ចិត្ត
ពិនិវដ្តក ធីនិវត្ត ក្នុងទណៈវៃបដិសន្ធិ ចិត្ត ពិនិវដ្តក ធីនិវត្ត
រោចិត្តក្នុង ក្នុងទណៈវៃបដិសន្ធិ ចិត្ត ពិនិវដ្តក ធីនិវត្ត តក្កវិញ្ញាណ
ពិនិវដ្តក ធីនិចត្ថាយននៈ តាយវិញ្ញាណ ពិនិវដ្តក ធីនិកាយាយននៈ ។

លោកិភ្នំ ឆប្បុ បទ្ធករ ចិត្តោ ឆ លោកិភ្នំ ឆ ឆប្បុ
 ឆ ប្បុដ្ឋិតិ អារម្មណ៍ប្បទ្ធករ លោកិភ្នំ ឆ ឆប្បុ
 បទ្ធករ ឆ ឆប្បុ ចិត្តក្ស ឆ ឆប្បុ . . . វត្ថុ បទ្ធករ
 ចិត្តក្ស សម្បយុត្តកា ឆ ឆប្បុ បដិសន្ធិក្សណ
 វត្ថុ បទ្ធករ ចិត្តក្ស សម្បយុត្តកា ឆ ឆប្បុ
 កក្សាយតិ បទ្ធករ ឆ កក្សាយណ៍ សម្បយុត្តកា
 ឆ ឆប្បុ កាយាយតិ បទ្ធករ កាយាយណ៍
 សម្បយុត្តកា ឆ ឆប្បុ ។ ចិត្តក្ស លោកិភ្នំ
 ឆប្បុ បទ្ធករ លោកិភ្នំ ឆប្បុ ឆប្បុដ្ឋិតិ អារម្ម-
 ណ៍ប្បទ្ធករ លោកិភ្នំ ឆ ឆប្បុ ចិត្តក្ស បទ្ធករ
 ឆ ឆប្បុ ឆ ឆប្បុ . . . ចិត្តក្ស វត្ថុក្ស បទ្ធករ
 លោកិភ្នំ ឆប្បុ បដិសន្ធិក្សណ ចិត្តក្ស វត្ថុក្ស
 បទ្ធករ លោកិភ្នំ ឆប្បុ កក្សាយតិ ឆ កក្សាយ-
 ណ៍ក្ស បទ្ធករ កក្សាយណ៍សហគតា ឆប្បុ កាយា-
 យតិក្ស . . . សន្ធិក្ស ។

(៧៣) លោកិយា . បត្យ អារម្មណ៍ បត្យ អចិ-
 បតិយា បត្យ សត្វត្ថ បត្យ អវិភតេ បត្យ ។

ចិត្តកម្មក្តី គោចិត្តកម្មក្តី ពិន័យ្យក ឆិន័យ្យក គោចិត្តកម្ម គោចិត្តកម្ម
 ក្រាវៈអារម្មណ៍ប្បទ្ធករ ឆ ឆប្បុ ចិត្តក្តី ពិន័យ្យក ឆិន័យ្យក ឆ
 ដែលមិនមែនជាចិត្ត ឆិន័យ្យក ឆ . . . ចិត្តក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្តី
 ក្តី ពិន័យ្យក ឆិន័យ្យក ក្រាវៈអារម្មណ៍ប្បទ្ធករ ចិត្តក្តី ពួកសម្ប-
 យុត្តកក្តី ពិន័យ្យក ឆិន័យ្យក ក្រាវៈអារម្មណ៍ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្តី
 ពិន័យ្យក ឆិន័យ្យក កាយវិញ្ញាណក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្តី ពិន័-
 យ្យក ឆិន័យ្យក កាយាយតិ ។ គោចិត្តកម្ម ពិន័យ្យក ឆិន័យ្យក
 ឆិន័យ្យក គោចិត្តកម្ម គោចិត្តកម្ម ក្រាវៈអារម្មណ៍ប្បទ្ធករ ឆ ឆប្បុ
 ពិន័យ្យក ឆិន័យ្យក ដែលមិនមែនជាចិត្ត ឆិន័យ្យក ឆ ឆ
 . . . ពួកគោចិត្តក្តី ពិន័យ្យក ឆិន័យ្យក ឆិន័យ្យក ក្រាវៈអារម្មណ៍
 គោចិត្តក្តី ពួកគោចិត្តក្តី ពិន័យ្យក ឆិន័យ្យក ឆិន័យ្យក ពួកគោ
 ដែលប្រឡងយកក្រាវៈអារម្មណ៍ ពិន័យ្យក ឆិន័យ្យក ឆិន័យ្យក ឆិន័យ្យក
 វិញ្ញាណក្តី ឆិន័យ្យក ឆិន័យ្យក . . . សេចក្តីប្រែប្រួល ។

[៧៣] ក្រាវៈអារម្មណ៍ប្បទ្ធករ មានវារៈ ៧ ក្រាវៈអារម្មណ៍ប្បទ្ធករ
 មានវារៈ ៧ ក្រាវៈអារម្មណ៍ប្បទ្ធករ មានវារៈ ៧ ក្រាវៈអារម្មណ៍ប្បទ្ធករ សុទ្ធតែ
 មានវារៈ ៧ ក្រាវៈអារម្មណ៍ប្បទ្ធករ មានវារៈ ៧ ។

[៥៤] ចិត្ត ធម្ម បច្ចុប្បន្ន យោធិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ឧបោតុប្បន្នយា អបោតុកំ ចិត្ត បច្ចុប្បន្ន
 សប្ប យុត្តកា ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានេត្វ រូបំ អបោតុក-
 ម្យដំសន្ធិក្កុណោ វិចីកិញ្ញាសហគតិ ឧទ្ធចូសហគតិ
 ចិត្ត បច្ចុប្បន្ន វិចីកិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធចូសហគតោ
 យោហោ ។ យោធិត្តោ ធម្ម បច្ចុប្បន្ន យោធិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ឧបោតុប្បន្នយា អបោតុកំ យោធិត្ត ឯកំ
 ទន្ធា បច្ចុប្បន្ន ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានេត្វ រូបំ ទន្ធា
 មន្ត . . . អបោតុកម្យដំសន្ធិ យាវ អសញ្ញាសត្តា
 កត្តាយេននំ បច្ចុប្បន្ន កត្តវិញ្ញាណសហគតា ទន្ធា
 កាយាយេននំ បច្ចុប្បន្ន កាយវិញ្ញាណសហគតា ទន្ធា
 វត្ថុ បច្ចុប្បន្ន អបោតុកា យោធិត្តោ ទន្ធា វិចីកិញ្ញាស-
 ហគតេ ឧទ្ធចូសហគតេ ទន្ធា ម វត្ថុត្វ បច្ចុប្បន្ន វិចី-
 កិញ្ញាសហគតោ ឧទ្ធចូសហគតោ យោហោ ។ យោ-
 ធិត្ត ធម្ម បច្ចុប្បន្ន ចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ឧបោតុប្បន្នយា
 អបោតុកំ យោធិត្តោ ទន្ធា បច្ចុប្បន្ន ចិត្ត វត្ថុ បច្ចុប្បន្ន
 ចិត្ត អបោតុកម្យដំសន្ធិ ម យោ ។ អបោតុកម្យដំសន្ធិ-
 ក្កុណោ វត្ថុ បច្ចុប្បន្ន ចិត្ត កត្តាយេននំ បច្ចុប្បន្ន
 កត្តវិញ្ញាណ កាយាយេននំ បច្ចុប្បន្ន កាយវិញ្ញាណ

[៥៥] យោធិត្តោ ធម្ម ចិត្តវត្ថុក ចិត្តចិត្តធម្ម ចើយភេតទៀន ព្រោះ
 ឧបោតុប្បន្នយ គឺ ចិត្តសមុប្បន្នកត្តក្ក ចិត្តសមុប្បន្នកត្ត ចិត្តវត្ថុក
 ចិត្តអបោតុកចិត្ត ក្នុងខណៈនៃអបោតុកប្បន្នសម្មិ មោហា ដែលច្រឡំ
 ដោយវិចីកិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធចូ ចិត្តវត្ថុក ចិត្តចិត្ត ដែលច្រឡំដោយ
 វិចីកិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធចូ ។ យោធិត្តោ ធម្ម ចិត្តវត្ថុក ចិត្តចិត្តធម្ម ចើយ
 ភេតទៀន ព្រោះឧបោតុប្បន្នយ គឺ ឧទ្ធចូ កត្ត ចិត្តសមុប្បន្នកត្ត ចិត្ត
 វត្ថុក ចិត្តអបោតុកចិត្ត ម ដែលមិនមែនជាចិត្ត ចិត្តឧទ្ធចូ . . . មាន
 អបោតុកប្បន្នសម្មិ ហេតុផលក្នុងអសញ្ញាសត្វ ក្នុងឧទ្ធិ ដែលច្រឡំដោយ
 ចក្កវិញ្ញាណ ចិត្តវត្ថុក ចិត្តចក្កាយេននៈ ក្នុងឧទ្ធិ ដែលច្រឡំដោយកាយ-
 វិញ្ញាណ ចិត្តវត្ថុក ចិត្តកាយាយេននៈ ក្នុងយោធិត្តកត្ត ជាអបោតុកៈ ចិត្ត
 វត្ថុក ចិត្តវត្ថុ មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចីកិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធចូ
 ចិត្តវត្ថុក ចិត្តក្នុងឧទ្ធិ ដែលច្រឡំដោយវិចីកិញ្ញា ច្រឡំដោយឧទ្ធចូផង ចិត្ត
 វត្ថុផង ។ ចិត្តធម្ម ចិត្តវត្ថុក ចិត្តយោធិត្តោ ចើយភេតទៀន ព្រោះ
 ឧបោតុប្បន្នយ គឺ ចិត្ត ចិត្តវត្ថុក ចិត្តក្នុងអបោតុកកត្ត ដែលមិនមែនជា
 ចិត្ត ចិត្ត ជាអបោតុកប្បន្នសម្មិ ចិត្តវត្ថុក ចិត្តវត្ថុ ។ យោ ។ ក្នុង
 ខណៈនៃអបោតុកប្បន្នសម្មិ ចិត្ត ចិត្តវត្ថុក ចិត្តវត្ថុ ចក្កវិញ្ញាណ
 ចិត្តវត្ថុក ចិត្តកាយាយេននៈ ចិត្តវត្ថុក ចិត្តកាយាយេននៈ ។ យោ ។

អភិធម្មចិនិត អនុលោមទុក្ខញ្ញាតំ

ហោចិត្តំ ធម្មំ បទ្ធកាយា និរត្តា ឆ ហោចិត្តោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ នរោត្តម្យត្ថយា អរោត្តមំ ហោចិត្តំ ឯតំ
 ឧប្ប ធម្មយា ធម្ម ឧប្បា ចិត្តញ្ច ចិត្តសមុ ៗ ធម្ម
 រូបំ ទ្រ ទ ទ្រ ៗ ថេ ៗ វត្តំ បទ្ធកាយា ចិត្តញ្ច សម្ម-
 យុត្តតា ឆ ឧប្បា អរោត្តម្យត្ថយា វត្តំ ៗ ថេ ៗ អរោ-
 ត្តម្យត្ថយា វត្តំ បទ្ធកាយា ចិត្តញ្ច សម្ម-
 យុត្តតា ឆ ឧប្បា ឆត្វាយតនំ បទ្ធកាយា ៗ ថេ ៗ
 តាយាយតនំ ៗ ថេ ៗ ចិត្តញ្ច ហោចិត្តញ្ច ធម្មំ
 ធម្មយោ ហោចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ នរោត្តម្យត្ថយា
 អរោត្តមំ ហោចិត្តំ ឯតំ ឧប្បញ្ច ចិត្តញ្ច បទ្ធកាយា
 ធម្ម ឧប្បា ចិត្តសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្រ ទ ទ្រ ៗ ថេ ៗ
 ចិត្តញ្ច វត្តញ្ច បទ្ធកាយា ហោចិត្តា ឧប្បា អរោត្ត-
 ម្យត្ថយា វត្តញ្ច ចិត្តញ្ច វត្តញ្ច បទ្ធកាយា ហោចិត្តា
 ឧប្បា ឆត្វាយតនញ្ច ឆត្វវិញ្ញាណញ្ច បទ្ធកាយា ឆត្វ-
 វិញ្ញាណសហគតា ឧប្បា តាយាយតនញ្ច ៗ ថេ ៗ
 វិចិត្តិញ្ច សហគតា ឧប្បត្ថសហគតោ ទ ទ្រ ឆ ចិត្តញ្ច
 បទ្ធកាយា វិចិត្តិញ្ច សហគតា ឧប្បត្ថសហគតោ ហោ-
 ហោ ៗ សន្តិស្តិ ។

អភិធម្មចិនិត អនុលោមទុក្ខញ្ញាតំ

ចិត្តធម្មិក្ខំ ហោចិត្តធម្មិក្ខំ ពិនិវេស្តក នីវរោចិត្តធម្មិ ទើបកើតឡើង
 ប្រាសាទបុព្វត្ថយ នី ខន្ធ ២ ក្តិ ចិត្តក្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានត្ថក្តិ ពិនិ
 វេស្តក នីវរោចិត្តក្តិ ១ ដែលមិនមែនជាចិត្ត នីវរខន្ធ ២ ៗ ថេ ៗ
 ចិត្តក្តិ ពួកសម្បយុត្តក្តិ ជាអរោត្តម្យត្ថយា ពិនិវេស្តក នីវរត្ថ
 ៗ ថេ ៗ ក្នុងនោះនៃអរោត្តម្យត្ថយា ចិត្តក្តិ ពួកសម្បយុត្តក្តិ
 ក្តិ ពិនិវេស្តក នីវរត្ថ ពិនិវេស្តក នីវរត្ថយតនៈ ៗ ថេ ៗ តាយាយតនៈ
 ៗ ថេ ៗ ហោចិត្តធម្មិ ពិនិវេស្តក នីវរចិត្តធម្មិផល ពិនិវេស្តធម្មិផល ទើប
 កើតឡើង ប្រាសាទបុព្វត្ថយ នី ខន្ធ ២ ក្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានត្ថក្តិ ពិនិ
 វេស្តក នីវរោចិត្តក្តិ ១ ដែលមិនមែនជាចិត្តផល នីវរចិត្តផល នីវរខន្ធ ២
 ៗ ថេ ៗ ពួកចិត្តក្តិ ពិនិវេស្តក នីវរចិត្តផល នីវរត្ថផល ក្នុងនោះ
 នៃអរោត្តម្យត្ថយា ពួកចិត្តក្តិ ពិនិវេស្តក នីវរចិត្តផល នីវរត្ថផល
 ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ពិនិវេស្តក នីវរត្ថយតនៈផល
 នីវរចក្ខុវិញ្ញាណផល នីវរតាយាយតនៈផល ៗ ថេ ៗ ហោហៈ ដែល
 ច្រឡំដោយចិត្តិញ្ច ច្រឡំដោយខន្ធត្ថៈ ពិនិវេស្តក នីវរពួកខន្ធ ដែល
 ច្រឡំដោយចិត្តិញ្ច ច្រឡំដោយខន្ធត្ថៈផល នីវរចិត្តផល ៗ សេតក្តិ
 ច្រឡំ ។

ចំណុច ៣ សំសង្ហា

ចំណុច៖ សំសង្ហា៖

តីណិ នរតិមតិយា បញ្ច នអនន្តរ តីណិ ទេសមនន្តរ
 តីណិ នអត្តាមាត្តា តីណិ ទទ្ធបដិស្សយេ តីណិ
 នប្បរាជេតេ បញ្ច នបដ្ឋាជេតេ បញ្ច នអាសេ ន
 បញ្ច នកម្មេ តីណិ នវិចារេតេ បញ្ច នអាហារ
 ឯកំ នសង្ក្រិយេ ឯកំ នឈានេ បញ្ច នមក្កេ បញ្ច
 នសប្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ បញ្ច នោទត្តិយា
 តីណិ នោវិគតេ តីណិ ។

មានវារៈ ៣ ក្នុងនកតិបតិប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកនន្តរាប្បដ្ឋិយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរាប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកត្តាមត្តាប្បដ្ឋិយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនទទ្ធបដិស្សយាប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនប្បរាជេតេប្បដ្ឋិយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនបដ្ឋាជេតេប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាសេនេប្បដ្ឋិយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិចារេតេប្បដ្ឋិយ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសង្ក្រិយប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ១
 ក្នុងនឈានប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនមក្កប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នសប្បយុត្តប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនោទត្តិប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតេប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ។

[៥៦] ហេតុប្បដ្ឋិយា នកាម្មណោ តីណិ ...
 នរតិមតិយា បញ្ច ។ សង្ក្រិយំ ។

[៥៦] ក្នុងនកាម្មណាប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ
 ... ក្នុងនកតិបតិប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៥ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

[៥៧] នហេតុប្បដ្ឋិយា កាម្មណោ បញ្ច ...
 រាជន្តរ បញ្ច សត្វត្ថ បញ្ច មក្កេ តីណិ អវិគតេ បញ្ច ។
 វិស្សយវារោ បច្ចយវាសនិសោ ។

[៥៧] ក្នុងនកាម្មណាប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ
 ... ក្នុងនកនន្តរាប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនទទ្ធបដិស្សយាប្បដ្ឋិយ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងនបដ្ឋាជេតេប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិចារេតេប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៥ ។
 វិស្សយវារៈ ដូចច្បាប់វារៈដែរ ។

សំសង្ហា

សំសង្ហា៖

[៥៨] ចិត្តំ ធម្មំ សំសង្ហា នោចិត្តោ នម្មា
 ទប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋិយា ចិត្តំ សំសង្ហា សម្ប-
 យុត្តតា ទន្ធា បដិសន្ធិកុណោ ។ មេ ។ នោចិត្តំ
 ធម្មំ សំសង្ហា នោចិត្តោ នម្មា ទប្បដ្ឋិតិ

[៥៨] នោចិត្តធម៌ ប្រឡំ ធម៌នោចិត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋិយ ធម៌ ត្រូវសម្បយុត្តកត្តា ប្រឡំ ធម៌ចិត្ត ក្នុងនណៈនៃ
 ចដិសន្ធិ ។ មេ ។ នោចិត្តធម៌ ប្រឡំ ធម៌នោចិត្តធម៌ ទើបកើតឡើង

បញ្ញាវិញ

(២០) គោតិស្តោ ធម្មោ គោតិស្តស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ គោតិស្តា ហេតុ សម្បយុត្ត-
 កាធំ ទដ្ឋាធំ ចិញ្ចសមុដ្ឋាធានញ រូតាធំ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិត្តរណា ។ មេ ។ គោតិស្តោ
 ធម្មោ ចិញ្ចស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 គោតិស្តា ហេតុ ចិញ្ចស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 បដិសន្ធិ ។ គោតិស្តោ ធម្មោ ចិញ្ចស្ស ន គោតិស្តស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ គោតិស្តា ហេតុ
 សម្បយុត្តកាធំ ទដ្ឋាធំ ចិញ្ចស្ស ធម្ម ចិញ្ចសមុដ្ឋាធា-
 នញ រូតាធំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិ ។

(២២) គិស្តោ ធម្មោ ចិញ្ចស្ស ធម្មស្ស អាម្ម-
 ណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចិត្តំ អាម្ម ចិត្តំ ទម្បដ្ឋតិ ។
 ម្យលំ កាតតំ ។ ចិត្តំ អាម្ម គោតិស្តា ទដ្ឋា ទម្ប-
 ដ្ឋតិ ។ ម្យលំ កាតតំ ។ ចិត្តំ អាម្ម ចិត្តញ
 សម្បយុត្តកា ធម្ម ទដ្ឋា ទម្បដ្ឋតិ ។ គោតិស្តោ
 ធម្មោ គោតិស្តស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ គោតិ ធម្មា សីលំ សមាទិយិត្តា ទោស-
 ផលញ គោតិ ធម្មា ធម្ម បដ្ឋវេត្តតិ វស្សាដេតិ វតំ ធម្មតិ

បញ្ញាវិញ

(២១) ខោចិត្តធម៌ ជាបដ្ឋយ ខៃខោចិត្តធម៌ ដោយហេ-
 តុប្បដ្ឋយ គី ពួកហេតុ ដែលមិនមែនជាចិត្ត ជាបដ្ឋយ ខៃពួកសម្បយុត្ត-
 កត្តផង ខៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានប្រផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ក្នុងខណៈខៃ
 បដិសន្ធិ ។ មេ ។ ខោចិត្តធម៌ ជាបដ្ឋយ ខៃចិត្តធម៌ ដោយហេ-
 តុប្បដ្ឋយ គី ពួកហេតុ ដែលមិនមែនជាចិត្ត ជាបដ្ឋយ គីជាបដិសន្ធិ ខៃ
 ចិត្ត ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ ខោចិត្តធម៌ ជាបដ្ឋយ ខៃចិត្តធម៌ផង ខៃ
 ខោចិត្តធម៌ផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ គី ពួកហេតុ ដែលមិនមែនជាចិត្ត
 ជាបដ្ឋយ គីជាបដិសន្ធិ ខៃពួកសម្បយុត្តកត្តផង ខៃចិត្តផង ខៃពួក
 ចិត្តសមុដ្ឋានប្រផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២២) ចិត្តធម៌ ជាបដ្ឋយ ខៃចិត្តធម៌ ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ
 គី ចិត្ត កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ឲ្យចិត្ត ។ ម្យល បណ្ឌិត ធម្មវេទី
 ចុះ ។ ពួកខោចិត្តកត្ត កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ឲ្យចិត្ត ។ ម្យល បណ្ឌិត
 ធម្មវេទីចុះ ។ ចិត្តក្តី ពួកសម្បយុត្តកត្តក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាណ
 ឲ្យចិត្ត ។ ខោចិត្តធម៌ ជាបដ្ឋយ ខៃខោចិត្តធម៌ ដោយការម្ម-
 ណប្បដ្ឋយ គី បុគ្គល ឲ្យ ឲ្យទាន កេរ ឲ្យសីល ធ្វើ ឲ្យ
 វិទ្យាសម្បត្តិ រោយពិការណា ឬកុសលនោះ ព្រោះ វិកល

តំ រោមស្ស ទោតេ ទឃ្យដ្ឋតិ ។ មេ ។ ទោមទស្សិ
 ទឃ្យដ្ឋតិ មុត្តេ សុខំឆ្លាតំ . . . ឈានា វុដ្ឋហិត្វា
 ឈានំ . . . អរិយោ មត្តោ វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ មច្ចវេក្ខន្តិ
 មត្តំ មច្ចវេក្ខន្តិ មិច្ឆាតំ មច្ចវេក្ខន្តិ មិច្ឆាតំ កោត្រ-
 តុស្ស វេទានស្ស មត្តស្ស មលស្ស អាវុដ្ឋនាយ
 អាម្មណាម្មត្ថយេន មច្ចយោ អរិយោ ទោតិក្ក
 មហិទេ កំលេសេ មច្ចវេក្ខន្តិ វិក្ខម្ពិកេ កំលេសេ
 មច្ចវេក្ខន្តិ មុត្តេ សុខំឆ្លាតំ កំលេសេ ជាទន្តិ
 ណ្ណំ . . . វត្ថុ . . . ទោតិក្ក ទុក្ខំ អនិច្ចតោ ។ មេ ។
 រោមទស្សិ ទឃ្យដ្ឋតិ មិច្ឆេន មត្តនា រូបំ បស្សតិ
 វិច្ឆាយ ភោតតាគុយា សម្ពំ សុណាតំ ទោតម-
 រិយេ ញាណេន ទោតិក្កសមន្តិស្ស មិច្ឆំ ជាទាតិ អាគា-
 សានន្ទាយនំ ។ មេ ។ វាគិក្ខុញ្ញាយនំ ។ មេ ។
 រូមាយនំ ទក្កវិញ្ញាណសហគតានំ ទទ្ធាតំ វេទដ្ឋ-
 តាយនំ ។ មេ ។ ទោតិក្កា ទទ្ធា វុដ្ឋវិទញ្ញាណស្ស
 រោតោមរិយញ្ញាណស្ស មុត្តវិទិតសាទុស្សតិញ្ញា-
 ណស្ស យថាគម្មមត្តញ្ញាណស្ស មនាគតំសញ្ញា-
 ណស្ស អាវុដ្ឋនាយ អាម្មណាម្មត្ថយេន មច្ចយោ ។

ពតៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា ឡូកុលាលានះ ។ មេ ។ រោម-
 ទស្ស កើតឡើង ឡូកុលាលាន ដែលខ្លួនខ្លាច់សឡូហើយ ក្នុងកាល
 មុន . . . មេញ អំណាច ឡូណាម . . . ក្លាត្រអរិយៈ មេញ
 អំណាច ហើយវិចារណា ឡូបន្ត ពិចារណា ឡូផល វិចារណា
 ឡូព្រះមិច្ឆាម មិច្ឆាម ជាបច្ច័យ ខែតារពិចារណា ឡូគាត្រក្ក វេ-
 តាមៈ មត្ត មិនផល ដោយអាម្មណាប្បច្ច័យ ក្លាត្រអរិយៈ វិចារណា
 ឡូកុលាលាន មិនមែនជាចិត្ត ដែលលេចចំហើយ វិចារណា ឡូ
 កុលាលាន ដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនហើយ មិន ឡូកុលាលាន ដែល
 ខ្លួនខ្លាច់សឡូហើយ ក្នុងកាលមុន ឡូបន្ត . . . ឡូវត្ថុ . . . ឡូ
 ក្លាត្រអរិយៈ មិនមែនឡើយ ។ មេ ។ រោមទស្ស កើតឡើង មុត្តល
 យើញ ឡូម ដោយទិព្វបន្ត ឬ ឡូសំឡើង ដោយទិព្វលោកតាត
 មិន ឡូចិត្ត របស់ខ្លួនលក្ខណៈប្រកបដោយមហិ មិនមែនជាចិត្ត ដោយ
 រោតោមរិយញ្ញាណ គាតាលានន្ទាយនះ ។ មេ ។ ភាគិញ្ញាយនះ
 ។ មេ ។ រូមាយនះ ជាបច្ច័យ ដែលខ្លួន ដែលប្រឡំដោយចក្កវិញ្ញាណ
 វេទដ្ឋតាយនះ ។ មេ ។ ក្លាត្រអរិយៈ ជាបច្ច័យ ខែតារពិចារណា
 ឡូវុដ្ឋវិទញ្ញាណ រោតោមរិយញ្ញាណ មុត្តវិទិតសាទុស្សតិញ្ញាណ
 យថាគម្មមត្តញ្ញាណ មិនមែនជាវិញ្ញាណ ដោយអាម្មណាប្បច្ច័យ ។

គោតិក្ខេ ធម្មោ ចិត្តស្ស ធម្មស្ស វារម្មណម្បន្ទ-
 យេន មន្ទយោ មោធិ ធម្មា . . . មវេសតមនសធិសំ
 ច្បុប្បាយករណំ ។ ឥមំ មោធិ វុទ្ធាយតនំ ធម្មវិញ្ញា-
 ណស្ស ដោដ្ឋន្ទាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ។ គោ-
 តិក្ខេ មន្ទ ឥម្បវិញ្ញាណស្ស ។ មេ ។ វារម្មនាយ
 វារម្មណម្បន្ទយេន មន្ទយោ ។ គោតិក្ខេ ធម្មោ
 ចិត្តស្ស ធម្មោ ចិត្តស្ស ធម្មស្ស វារម្មណម្បន្ទ-
 យេន មន្ទយោ មោធិ ធម្មា . . . មវេសតមនសធិសំ
 ច្បុប្បាយករណំ ។ ឥមំ មោធិ វុទ្ធាយតនំ ធម្មវិញ្ញា-
 ណស្ស វារម្មយុត្តកាមញ្ច មន្ទនំ ដោដ្ឋន្ទាយតនំ
 កាយវិញ្ញាណស្ស វារម្មយុត្តកាមញ្ច មន្ទនំ ។ គោ-
 តិក្ខេ មន្ទ ឥម្បវិញ្ញាណស្ស ។ មេ ។ វារម្មនាយ វារ-
 ម្មណម្បន្ទយេន មន្ទយោ ។ ចិត្តោ ធម្មោ គោតិក្ខេ ធម្មោ
 ចិត្តស្ស ធម្មស្ស វារម្មណម្បន្ទយេន មន្ទយោ
 ចិត្តញ្ច វារម្មយុត្តកេន ធម្មោ វារម្ម ចិត្តំ តិណំ ។

[២៣] គោតិក្ខេ ធម្មោ ចិត្តស្ស ធម្មស្ស វារម្ម-
 ណម្បន្ទយេន មន្ទយោ វារម្មណាមិមតិ ចិត្តំ ករុ
 ណោ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ ។ គោតិក្ខេ ធម្មោ គោតិក្ខេស្ស
 ធម្មស្ស វារម្មណម្បន្ទយេន មន្ទយោ វារម្មណាមិមតិ

គោតិក្ខេមិ ជាច្រើន គោតិក្ខេមិ ដោយការម្បណម្បន្ទយេន គឺ ចុក្កល
 ឱ្យ ឱ្យទាន . . . ដូចជាដំណើរទី ១ មិនមានការធ្វើឱ្យផ្សេង ។ គ្មា
 រ ។ នេះ ជាសេចក្តីផ្សេង គ្នា គឺ ប្រាយនេះ (ជាច្រើន) គោតិក្ខេ-
 វិញ្ញាណ ដោដ្ឋន្ទាយនេះ (ជាច្រើន) គោតិក្ខេវិញ្ញាណ ។ គោតិក្ខេក្នុង
 ជាច្រើន គោតិក្ខេវិញ្ញាណ ឱ្យផ្តល់វិញ្ញាណ ។ មេ ។ ដោយការម្ប-
 ណម្បន្ទយេន ។ គោតិក្ខេមិ ជាច្រើន គោតិក្ខេមិផង គោតិក្ខេមិផង
 ដោយការម្បណម្បន្ទយេន គឺ ចុក្កល ឱ្យឱ្យទាន . . . ដូចជាដំណើរ
 ទី ១ មិនមានការធ្វើឱ្យផ្សេង ។ គ្មា រ ។ នេះ ជាសេចក្តីផ្សេង គ្នា គឺ
 ប្រាយនេះ (ជាច្រើន) គោតិក្ខេវិញ្ញាណផង គោតិក្ខេសម្បយុត្តកក្នុងផង
 ដោដ្ឋន្ទាយនេះ (ជាច្រើន) គោតិក្ខេវិញ្ញាណផង គោតិក្ខេសម្បយុត្ត-
 កក្នុងផង ។ គោតិក្ខេក្នុង (ជាច្រើន) គោតិក្ខេវិញ្ញាណ ឱ្យផ្តល់វិញ្ញាណ
 ។ មេ ។ ដោយការម្បណម្បន្ទយេន ។ ចិត្តមិក្ខេ គោតិក្ខេមិក្ខេ ជាច្រើន
 គោតិក្ខេមិ ដោយការម្បណម្បន្ទយេន គឺ ចិត្ត ប្រាជ្ញ ឱ្យចិត្តផង ឱ្យចិត្ត
 វារម្មយុត្តកក្នុងផង មានវារ ញ ។

[២៤] ចិត្តមិ ជាច្រើន គោតិក្ខេមិ ដោយគតិ-
 មិច្ចន្ទយេន វារម្មណាមិមតិ គឺ ចិត្ត កើតឡើង
 ក្រុមធ្វើ ឱ្យចិត្ត ឱ្យជាទីគោរព ។ ចិត្តមិ ជាច្រើន
 គោតិក្ខេមិ ដោយគតិមិច្ចន្ទយេន វារម្មណាមិមតិ

សហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ ចិត្តំ កុំ កក្កា
 ខោចិត្តា ទន្ធា ទប្បដ្ឋន្តិ ។ សហជាតាធិបតិ ចិត្តា-
 ធិបតិ សម្បយុត្តកាណំ ទន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាបាទញ្ច
 រូបាណំ អធិបតិប្បទ្វយេន បទ្វយេន ។ ចិត្តោ ធម្មោ
 ចិត្តស្ស ច ខោចិត្តស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បទ្វយេន
 បទ្វយេន ការម្មណាធិបតិ ចិត្តំ កុំ កក្កា ចិត្តញ្ច
 សម្បយុត្តកា ច ទន្ធា ទប្បដ្ឋន្តិ ។ ខោចិត្តោ ធម្មោ
 ខោចិត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បទ្វយេន បទ្វយេន
 ការម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណា-
 ធិបតិ ខោណំ ... សីលំ ... ទោសាសកម្មំ ...
 កំ កុំ កក្កា វេទនាស្ថិតិ អស្សាទេតិ អភិធម្មតំ កំ កុំ
 កក្កា វេទនា ទប្បដ្ឋន្តិ ចិត្តំ ទប្បដ្ឋន្តិ ។ បេ ។
 បុទ្ធេ ... ឈានា ... អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា
 បត្តិ បទ្វាវេស្តន្តិ ផលំ ... ចិត្តានំ កុំ កក្កា ...
 ចិត្តានំ កេ ក្រកុស្ស វេទនាទស្ស បត្តស្ស ផលស្ស
 អធិបតិប្បទ្វយេន បទ្វយេន ចក្កំ ... វត្ថុំ ...
 ខោចិត្ត ទន្ធា កុំ កក្កា អស្សាទេតិ អភិធម្មតំ
 កំ កុំ កក្កា វេទនា ទប្បដ្ឋន្តិ ចិត្តំ ទប្បដ្ឋន្តិ ។ បេ ។

ចិន្តសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ ត្ថុវេទនាចិត្តក្នុង ភើត
 ឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្លាំងក្លា ឲ្យជាវិភាគ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ ចិត្តា-
 ធិបតិធម៌ ជាច្រើន ដែលសម្បយុត្តក្នុងផល ខែត្តចិត្តសមុដ្ឋាប្បផល
 ដោយអធិបតិប្បទ្វយ ។ ចិត្តធម៌ ជាច្រើន ខែត្តធម៌ផល ខែត្តា-
 ចិត្តធម៌ផល ដោយអធិបតិប្បទ្វយ បានផលការម្មណាធិបតិ គឺ ចិត្តក្តិ
 ត្ថុសម្បយុត្តក្នុងក្តិ ភើតឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្លាំងក្លា ឲ្យជាវិភាគ ។
 ខោចិត្តធម៌ ជាច្រើន ខែត្តចិត្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បទ្វយ បានផល
 ការម្មណាធិបតិ ចិន្តសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ ខ្លឹមទាម
 ... ខ្លឹមសីល ... ខ្លឹមទោសាសកម្ម ... បុគ្គល ធ្វើ ខ្លឹមសីល
 នោះ ហើយនិចារណា ខ្លឹមសីលនោះ ឲ្យជាវិភាគ ក្រេកអរ រីក-
 រាយ ពន្លឺ ភើតឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្លឹមសីលនោះ ឲ្យជាវិភាគ ចិត្ត
 ភើតឡើង ។ បេ ។ ក្នុងកាលបុម ... អំពីឈាន ... ត្ថុក្រៃ
 អរិយៈ ចេញ វេទនា និចារណា ខ្លឹមក្តិ ខ្លឹមសីល ... ព្រោះ
 ធ្វើ ខ្លឹមសីលនោះ ឲ្យជាវិភាគ ... ព្រោះនិទាន ជាច្រើន ខែត្តា-
 ក្រកុ វេទនា វត្ថុ ចិន្តផល ដោយអធិបតិប្បទ្វយ ខ្លឹមកុ ... ខ្លឹមកុ
 ... ក្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ ខ្លឹមសីលក្នុង ឲ្យជាវិភាគ ពន្លឺ
 ភើតឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្លឹមសីលនោះ ឲ្យច្រស់ ចិត្ត ភើតឡើង ។ បេ ។

សៈ លោកាតិបតិ លោកិត្តា អតិបតិ សាម្បយុត្តកាតិ
 មន្ទាតិ ចិត្តសមុប្បាទាទល្យ ទូនាមំ អតិបតិប្បទ្វយេន
 មន្ទយោ ។ លោកិត្តោ ធម្មោ ចិត្តស្ស ធម្មស្ស អតិ-
 បតិប្បទ្វយេន មន្ទយោ ធ្វេមិ តតនា អមមតតម-
 សមិសា ចិត្តាតាតាណា អាម្មណាតិបតិ សមាជា-
 មាតិបតិ កាតត្វា ។ តិត្តោ ធម លោកិត្តោ ធម ធម្មា
 ចិត្តស្ស ធម្មស្ស អតិបតិប្បទ្វយេន មន្ទយោ អាម្ម-
 ណាតិបតិ តិណិមិ កុតារម្មណា កាតត្វា អាម្ម-
 ណាតិបតិយេវ ។

[៦៤] តិត្តោ ធម្មោ ចិត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្ត-
 ប្បទ្វយេន មន្ទយោ មុរិមំ មុរិមំ ចិត្តំ មជ្ជិមស្ស
 មជ្ជិមស្ស ចិត្តស្ស អនន្តប្បទ្វយេន មន្ទយោ ។
 តិត្តោ ធម្មោ លោកិត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តប្បទ្វយេន
 មន្ទយោ មុរិមំ មុរិមំ ចិត្តំ មជ្ជិមាតិ មជ្ជិមាតិ លោ-
 កិត្តាតិ ទូនាមំ អនន្តប្បទ្វយេន មន្ទយោ ចិត្តំ វុដ្ឋា-
 ទស្ស អនន្តប្បទ្វយេន មន្ទយោ ។ តិត្តោ ធម្មោ
 ចិត្តស្ស ធម លោកិត្តស្ស ធម ធម្មស្ស អនន្តប្បទ្វយេន
 មន្ទយោ មុរិមំ មុរិមំ ចិត្តំ មជ្ជិមស្ស មជ្ជិមស្ស ចិត្តស្ស
 មន្ទយោ មុរិមំ មុរិមំ ទូនាមំ អនន្តប្បទ្វយេន មន្ទយោ ។

ឯសមាជាតាតិបតិ គឺ លោកិត្តាតិបតិមិ ជាច្រើន ខែត្តកសម្បយុត្តកក្កដ
 ផល ខែត្តកចិត្តសមុប្បាទ្វយេន ដោយអតិបតិប្បទ្វយេ ។ លោកិត្តមិ ជា
 ច្រើនខែត្តកមិ ដោយអតិបតិប្បទ្វយេ គឺ បំណើរទាំង ២ យ៉ាង ដូច-
 គ្នាបំណើរទី ១ ថែវ មិនមានការធ្វើឱ្យផ្សេងៗ គ្នាទេ ឯការម្មណាតិបតិ
 គឺសមាជាតាតិបតិ មណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។ ចិត្តមមិត្តិ លោកិត្តមមិ
 ត្តិ ជាច្រើន ខែត្តកមិ ដោយអតិបតិប្បទ្វយេ បានដល់អាម្មណាតិបតិ
 គឺ មានវា: ឲ្យ មានការធ្វើឱ្យច្រង់ជាអាម្មណ៍ មណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ គឺ
 ការម្មណាតិបតិប្រឹងបំផុត ។

[៦៥] ចិត្តមមិ ជាច្រើន ខែត្តកមិ ដោយអនន្តប្បទ្វយេ គឺ
 ចិត្ត មុន ។ ជាច្រើន ខែត្តក ក្រោយ ។ ដោយអនន្តប្បទ្វយេ ។
 ចិត្តមមិ ជាច្រើន ខែត្តកមិ ដោយអនន្តប្បទ្វយេ គឺ ចិត្ត មុន ។
 ជាច្រើន ខែត្តកក្កដ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តប្បទ្វយេ ចិត្ត ជាច្រើន
 ខែត្តក: ដោយអនន្តប្បទ្វយេ - ។ ចិត្តមមិ ជាច្រើន ខែត្តកមមិផល
 ខែត្តកមមិផល ដោយអនន្តប្បទ្វយេ គឺ ចិត្ត មុន ។ ជាច្រើន ខែ
 ចិត្ត ក្រោយ ។ ផល ខែត្តកសម្បយុត្តកក្កដផល ដោយអនន្តប្បទ្វយេ ។

យោគិត្តោ ច ម្លោ យោគិត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តាប្បដ្ឋ-
 យេន មច្ចយោ បុរិមំ បុរិមា យោគិត្តា ។ ឡា
 ។ វេ ។ ធម្មសាសនាបដិសោ អនន្តាប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ
 សមេ ម្លេចិ ប្រាជុត្តាមេន កាកត្តា បុរិមតម-
 សទិសា ។ ចិត្តោ ច យោគិត្តោ ច មម្ហា ចិត្តស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តាប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ បុរិមំ បុរិមំ ចិត្តត្ថ-
 សម្បយុត្តកា ច ។ ឡា បដិមស្ស បដិមស្ស ចិត្តស្ស
 អនន្តាប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ ។ មូលំ បុត្តិភត្ថំ បុរិមំ
 បុរិមំ ចិត្តត្ថា សម្បយុត្តកា ច ។ ឡា បដិមាធិ បដិមាធិ
 យោគិត្តាធិ ។ ឡាធិ អនន្តាប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ ចិត្តត្ថា
 សម្បយុត្តកា ច ។ ឡា វដ្ឋាធស្ស អនន្តាប្បដ្ឋយេន
 មច្ចយោ ។ មូលំ បុត្តិភត្ថំ បុរិមំ បុរិមំ ចិត្តត្ថា
 សម្បយុត្តកា ច ។ ឡា បដិមស្ស បដិមស្ស ចិត្តស្ស
 សម្បយុត្តកាធាតុ ។ ឡាធិ អនន្តាប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ ។
 សមនន្តាប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ សមាសិកប្បដ្ឋយេន
 មច្ចយោ មត្ត បដិច្ចវាសទិសា អញ្ញបញ្ញាប្បដ្ឋយេន
 មច្ចយោ មត្ត បដិច្ចវាសទិសា វិស្សយប្បដ្ឋយេន
 មច្ចយោ មត្ត មច្ចយេវាសទិសា ។

យោគិត្តាធិ យោគិត្តោ យោគិត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តាប្បដ្ឋ-
 យេន មច្ចយោ បុរិមំ បុរិមា យោគិត្តា ។ ឡា
 ។ វេ ។ ធម្មសាសនាបដិសោ អនន្តាប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ
 សមេ ម្លេចិ ប្រាជុត្តាមេន កាកត្តា បុរិមតម-
 សទិសា ។ ចិត្តោ ច យោគិត្តោ ច មម្ហា ចិត្តស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តាប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ បុរិមំ បុរិមំ ចិត្តត្ថ-
 សម្បយុត្តកា ច ។ ឡា បដិមស្ស បដិមស្ស ចិត្តស្ស
 អនន្តាប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ ។ មូលំ បុត្តិភត្ថំ បុរិមំ
 បុរិមំ ចិត្តត្ថា សម្បយុត្តកា ច ។ ឡា បដិមាធិ បដិមាធិ
 យោគិត្តាធិ ។ ឡាធិ អនន្តាប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ ចិត្តត្ថា
 សម្បយុត្តកា ច ។ ឡា វដ្ឋាធស្ស អនន្តាប្បដ្ឋយេន
 មច្ចយោ ។ មូលំ បុត្តិភត្ថំ បុរិមំ បុរិមំ ចិត្តត្ថា
 សម្បយុត្តកា ច ។ ឡា បដិមស្ស បដិមស្ស ចិត្តស្ស
 សម្បយុត្តកាធាតុ ។ ឡាធិ អនន្តាប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ ។
 សមនន្តាប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ សមាសិកប្បដ្ឋយេន
 មច្ចយោ មត្ត បដិច្ចវាសទិសា អញ្ញបញ្ញាប្បដ្ឋយេន
 មច្ចយោ មត្ត បដិច្ចវាសទិសា វិស្សយប្បដ្ឋយេន
 មច្ចយោ មត្ត មច្ចយេវាសទិសា ។

សម្បយុត្តភា ទ ទន្ទា ទិក្ខុស្ស ទបនិស្សយប្បទ្ធយេន
មន្ទយោ ភីណំ ។

[៦៦] ខោទិក្ខោ ទម្មោ ខោទិក្ខុស្ស ទម្មស្ស
បុរោហិតប្បទ្ធយេន បទ្ធយោ អាម្ពណបុរោហិតំ វត្ថុ-
បុរោហិតំ ។ អាម្ពណបុរោហិតំ ទក្កំ . . . វត្ថុ អនិច្ច-
តោ ។ មេ ។ ខោមនស្សំ ទប្បដ្ឋតិ ទិទ្វេន ទក្កុហ
រូបំ បស្សតិ ទិក្ខាយ សោតនាគុយា សម្ពំ សុណាតិ
រូបាយននំ ទក្កុវិញ្ញាណសហគតានំ ទន្ទានំ ដោដ្ឋព្វា-
យននំ កាយវិញ្ញាណសហគតានំ ទន្ទានំ បុរោហិ-
តប្បទ្ធយេន បទ្ធយោ ។ វត្ថុបុរោហិតំ ទក្កាយននំ
ទក្កុវិញ្ញាណសហគតានំ ទន្ទានំ កាយាយននំ . . .
វត្ថុ ខោទិក្ខានំ ទន្ទានំ បុរោហិតប្បទ្ធយេន បទ្ធយោ ។
ខោទិក្ខោ ទម្មោ ទិក្ខុស្ស ទម្មស្ស បុរោហិតប្បទ្ធយេន
មន្ទយោ អាម្ពណបុរោហិតំ វត្ថុបុរោហិតំ ។ អាម្ពណ-
បុរោហិតំ ទក្កំ . . . វត្ថុ អនិច្ចតោ ។ មេ ។ ខោម-
នស្សំ ទប្បដ្ឋតិ ទិទ្វេន ទក្កុហ រូបំ បស្សតិ ទិក្ខាយ
សោតនាគុយា សម្ពំ សុណាតិ រូបាយននំ ទក្កុ-
វិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋព្វាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស ។

ត្ថុសម្បយុត្តភក្កុ ជាបច្ច័យ វៃទិក្ខុ ដោយទបនិស្សយប្បទ្ធយេន
មនវរៈ ព្យ ។

(៦៦) ខោទិក្ខុធមិ ជាបច្ច័យ វៃខោទិក្ខុធមិ ដោយបុរោ-
ហិតប្បទ្ធយេន បានផលការម្ពណបុរោហិត និងវត្ថុបុរោហិត ។ អាម្ពណបុរោ-
ហិត គឺ ភ្នំចក្ក . . . ភ្នំវត្ថុ ជាមិនទៀង ។ មេ ។ ខោមនស្ស កើត
ទៀង បុគ្គល ឃើញ ភ្នំច្រូច ដោយទិព្វចក្ក ឬ ភ្នំសំទៀង ដោយ
ទិព្វសោភណតុ ប្រាយននៈ (ជាបច្ច័យ) វៃពួកទន្ទ ដែលច្រឡំ ដោយ
ចក្កុវិញ្ញាណ ដោយប្រាយននៈ ជាបច្ច័យ វៃពួកទន្ទ ដែលច្រឡំ ដោយ
កាយវិញ្ញាណ ដោយបុរោហិតប្បទ្ធយេន ។ វត្ថុបុរោហិត គឺចក្កាយននៈ
(ជាបច្ច័យ) វៃពួកទន្ទ ដែលច្រឡំដោយចក្កុវិញ្ញាណ កាយាយននៈ . . .
វត្ថុ ជាបច្ច័យ វៃពួកខោទិក្ខុក្នុង ដោយបុរោហិតប្បទ្ធយេន ។ ខោទិក្ខុ-
ធមិ ជាបច្ច័យ វៃទិក្ខុធមិ ដោយបុរោហិតប្បទ្ធយេន បានផលការម្ពណ-
បុរោហិត និងវត្ថុបុរោហិត ។ អាម្ពណបុរោហិត គឺ ភ្នំចក្ក . . . ភ្នំវត្ថុ
ជាមិនទៀង ។ មេ ។ ខោមនស្ស កើតទៀង បុគ្គល ឃើញ ភ្នំច្រូច
ដោយទិព្វចក្ក ឬ ភ្នំសំទៀង ដោយទិព្វសោភណតុ ប្រាយននៈ (ជា
បច្ច័យ) វៃចក្កុវិញ្ញាណ ដោយប្រាយននៈ (ជាបច្ច័យ) វៃកាយវិញ្ញាណ ។

វត្តបុរោជិតំ ធម្មាយនំ ធម្មវិញ្ញាណស្ស ភាយាយ-
 នំ ភាយវិញ្ញាណស្ស វត្តំ ចិត្តស្ស បុរោជិតប្បទ្ធមេន
 បទ្ធមោ ។ ខោតិក្ខោ ធម្មោ ចិត្តស្ស ធម្មោ
 ចិត្តស្ស ធម្មស្ស បុរោជិតប្បទ្ធមេន បទ្ធមោ
 អាម្មណបុរោជិតំ វត្តបុរោជិតំ ។ អាម្មណបុរោជិតំ
 ធម្មំ . . . វត្តំ អធិប្បតោ ។ ថេ ។ ខោចនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ
 ធិត្វេន ធម្មតា រូបំ បស្សតិ ធិត្វាយ សោតនាតុយា
 សន្និ សុណាតិ រូបាយនំ ធម្មវិញ្ញាណស្ស ធម្ម
 សម្មយុត្តកានញ ទន្ធនំ ដោជ្ជញាយនំ ។ ថេ ។
 វត្តបុរោជិតំ ធម្មាយនំ ធម្មវិញ្ញាណស្ស សម្ម-
 យុត្តកានញ ទន្ធនំ បុរោជិតប្បទ្ធមេន បទ្ធមោ
 ហាយាយនំ ភាយវិញ្ញាណស្ស សម្មយុត្តកានញ
 ទន្ធនំ វត្តំ ចិត្តស្ស ធម្ម សម្មយុត្តកានញ ទន្ធនំ
 បុរោជិតប្បទ្ធមេន បទ្ធមោ ។

[៦៧] ចិត្តោ ធម្មោ ខោចិត្តស្ស ធម្មស្ស បន្ទា-
 ជានប្បទ្ធមេន បទ្ធមោ ។ សន្និក្ខំ ។ ខោចិត្តោ ធម្មោ
 ខោចិត្តស្ស ធម្មស្ស បន្ទាជានប្បទ្ធមេន បទ្ធមោ ។
 សន្និក្ខំ ។ ចិត្តោ ធម្មោ ខោចិត្តោ ធម្មោ ខោចិត្តស្ស
 ធម្មស្ស បន្ទាជានប្បទ្ធមេន បទ្ធមោ ។ សន្និក្ខំ ។

ធម្មបុរោជិតំ ធម្មាយនំ (ជាបច្ច័យ) ខៃចិត្តវិញ្ញាណ ភាយាយនំ
 (ជាបច្ច័យ) ខៃភាយវិញ្ញាណ វត្តំ ជាបច្ច័យ ខៃចិត្ត ដោយបុរោជ-
 ិតប្បទ្ធមេន ។ ខោចិត្តធម្មិ ជាបច្ច័យ ខៃចិត្តធម្មិផលំ ខៃខោចិត្តធម្មិផលំ
 ដោយបុរោជិតប្បទ្ធមេន បទ្ធមោ ខៃវត្តបុរោជិត ។
 អាម្មណបុរោជិតំ ធម្មំ . . . ធម្មវត្តំ ជាបច្ច័យ ។ ថេ ។ ខោ-
 ចនស្សំ កើតឡើង បុគ្គល ឃើញ ខ្លឹម ដោយចិត្ត ឬ ខ្លឹ
 សំឡើង ដោយចិត្តសោតនាតុ រូបាយនំ (ជាបច្ច័យ) ខៃចិត្តវិញ្ញាណ
 ផលំ ខៃពួកសម្មយុត្តកក្កដនំ ដោយរូបាយនំ ។ ថេ ។ ធម្មបុរោជិត
 ធម្មិ ធម្មាយនំ ជាបច្ច័យ ខៃចិត្តវិញ្ញាណផលំ ខៃពួកសម្មយុត្តកក្កដនំ
 ដោយបុរោជិតប្បទ្ធមេន ភាយាយនំ (ជាបច្ច័យ) ខៃភាយវិញ្ញាណផលំ
 ខៃពួកសម្មយុត្តកក្កដនំ វត្តំ ជាបច្ច័យ ខៃចិត្តផលំ ខៃពួកសម្មយុត្ត-
 កក្កដនំ ដោយបុរោជិតប្បទ្ធមេន ។

[៦៨] ចិត្តធម្មិ ជាបច្ច័យ ខៃខោចិត្តធម្មិ ដោយបុរោជិតប្ប-
 ទ្ធមេន ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។ ខោចិត្តធម្មិ ជាបច្ច័យ ខៃខោចិត្តធម្មិ
 ដោយបុរោជិតប្បទ្ធមេន ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។ ចិត្តធម្មិក្ខំ ខោចិត្តធម្មិក្ខំ
 ជាបច្ច័យ ខៃខោចិត្តធម្មិ ដោយបុរោជិតប្បទ្ធមេន ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។

[២៨] នៅក្នុង ធម្មា ចិត្តស្ស ធម្មស្ស អាសេវ ធម្មច្ប័យេន ធម្មយោ នវ ។

[២៩] នៅក្នុង ធម្មា នៅក្នុងចិត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មច្ប័យេន ធម្មយោ សហជាតា បាណាទណិកា ។ សហជាតា នៅក្នុង ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ទុច្ចានំ ចិត្តសម្បជ្ឈាបាណន្ត រូបានំ កម្មច្ប័យេន ធម្មយោ ។ បាណាទណិកា នៅក្នុង ចេតនា វិហាកានំ ទុច្ចានំ កម្មច្ប័យេន ធម្មយោ ។ នៅក្នុង ធម្មា ចិត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មច្ប័យេន ធម្មយោ សហជាតា បាណាទណិកា ។ សហជាតា នៅក្នុង ចេតនា ចិត្តស្ស កម្មច្ប័យេន ធម្មយោ ។ បាណាទណិកា នៅក្នុង ចេតនា វិហាកស្ស ចិត្តស្ស កម្មច្ប័យេន ធម្មយោ ។ នៅក្នុង ធម្មា ចិត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មច្ប័យេន ធម្មយោ សហជាតា បាណាទណិកា ។ សហជាតា នៅក្នុង ចេតនា សម្បយុត្តកានំ ទុច្ចានំ ចិត្តស្ស ធម្មស្ស ធម្មច្ប័យេន ធម្មយោ ។ បាណាទណិកា នៅក្នុង ចេតនា វិហាកានំ ទុច្ចានំ ចិត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មច្ប័យេន ធម្មយោ ។

[៦៧] ចិត្តធម៌ ជាច្ប័យ នៃចិត្តធម៌ ដោយភាសានៃច្ប័យ គឺ មានលក្ខណៈ ។

[៦៨] នៅចិត្តធម៌ ជាច្ប័យ នៃនោចិត្តធម៌ វាយកម្មច្ប័យ បានដល់សហជាត និងបាណាទណិក ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជាចិត្ត ជាច្ប័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កដនំ នៃពួកចិត្តសម្បជ្ឈាបូជនំ ដោយកម្មច្ប័យ ។ បាណាទណិក គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជាចិត្ត ជាច្ប័យ នៃពួកវិហាកក្កដនំ នៃពួកកម្មច្ប័យ ដោយកម្មច្ប័យ ។ នៅចិត្តធម៌ ជាច្ប័យ នៃចិត្តធម៌ ដោយកម្មច្ប័យ បានដល់សហជាត និងបាណាទណិក ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជាចិត្ត ជាច្ប័យ នៃចិត្ត ដោយកម្មច្ប័យ ។ បាណាទណិក គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជាចិត្ត ជាច្ប័យ នៃវិហាកចិត្ត ដោយកម្មច្ប័យ ។ នៅចិត្តធម៌ ជាច្ប័យ នៃចិត្តធម៌ ដោយកម្មច្ប័យ បានដល់សហជាត និងបាណាទណិក ។ សហជាត គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជាចិត្ត ជាច្ប័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្កដនំ នៃចិត្តធម៌ នៃពួកចិត្តសម្បជ្ឈាបូជនំ ដោយកម្មច្ប័យ ។ បាណាទណិក គឺ ចេតនា ដែលមិនមែនជាចិត្ត ជាច្ប័យ នៃពួកវិហាកក្កដនំ នៃចិត្តធម៌ នៃពួកកម្មច្ប័យ ដោយកម្មច្ប័យ ។

[៧០] ចិន្តា ធម្មា ចោតិក្កស្ស ធម្មស្ស វិចារ-
កម្មវដ្ឋយេន ធម្មយោ មត្តា អាហារកម្មវដ្ឋយេន ធម្មយោ
មត្តា វិជ្ជាយម្បវដ្ឋយេន ធម្មយោ មត្តា ។

[៧១] ចោតិក្កា ធម្មា ចោតិក្កស្ស ធម្មស្ស
យាមម្បវដ្ឋយេន ធម្មយោ តិណិ មក្កម្បវដ្ឋយេន
ធម្មយោ តិណិ សម្មយុត្តម្បវដ្ឋយេន ធម្មយោ មត្តា ។

[៧២] ចិន្តា ធម្មា ចោតិក្កស្ស ធម្មស្ស វិចារ-
យុត្តម្បវដ្ឋយេន ធម្មយោ សហជាតិ ចន្ទាជាតិ ។
សង្កតិ ។ ចោតិក្កា ធម្មា ចោតិក្កស្ស ធម្មស្ស
វិចារយុត្តម្បវដ្ឋយេន ធម្មយោ សហជាតិ ចុរជាតិ
ចន្ទាជាតិ ។ សហជាតា ចោតិក្កា ទន្ទា ចិត្តសមុដ្ឋា-
ហនំ រុតាមិ វិចារយុត្តម្បវដ្ឋយេន ធម្មយោ ចនិសង្កិ-
ក្ខណោ ចោតិក្កា ទន្ទា វត្តស្ស វិចារយុត្តម្បវដ្ឋយេន
ធម្មយោ វត្ត ទន្ទាមិ វិចារយុត្តម្បវដ្ឋយេន ធម្មយោ ។
ចុរជាតិ ចក្ខុយននិ ចក្ខុវិញ្ញាណសហគតានិ ទន្ទាមិ
កាយយននិ កាយវិញ្ញាណសហគតានិ ទន្ទាមិ វត្ត
ចោតិក្កានិ ទន្ទាមិ វិចារយុត្តម្បវដ្ឋយេន ធម្មយោ ។
ចន្ទាជាតា ចោតិក្កា ទន្ទា ចុរជាតស្ស ឥតស្ស
កាយស្ស វិចារយុត្តម្បវដ្ឋយេន ធម្មយោ ។

[៧០] ចិន្តាមិ ជាច្រើន ខែនាចិន្តាមិ ដោយវិចារកម្មវដ្ឋយ
និ មានវិវ. ៥ ជាច្រើន ដោយអាហារកម្មវដ្ឋយ និ មានវិវ. ៥ ជា
ច្រើន ដោយវិជ្ជាយកម្មវដ្ឋយ និ មានវិវ. ៥ ។

[៧១] នាចិន្តាមិ ជាច្រើន ខែនាចិន្តាមិ ដោយយាមកម្មវដ្ឋយ
និ មានវិវ. ៧ ជាច្រើន ដោយមក្កកម្មវដ្ឋយ និ មានវិវ. ៧ ជាច្រើន
ដោយសម្មយុត្តកម្មវដ្ឋយ និ មានវិវ. ៥ ។

[៧២] ចិន្តាមិ ជាច្រើន ខែនាចិន្តាមិ ដោយវិចារយុត្តកម្មវដ្ឋយ
បានផលសហគតា ធិនចត្តាជាត ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។ នាចិន្តាមិ
ជាច្រើន ខែនាចិន្តាមិ ដោយវិចារយុត្តកម្មវដ្ឋយ បានផលសហគតា
ចុរជាត ធិនចត្តាជាត ។ សហគត និ ពួកនាចិន្តាមិ ជាច្រើន ខែ
ពួកចិន្តាមិ ដោយវិចារយុត្តកម្មវដ្ឋយ ក្នុងខណៈខែចិន្តាមិ ពួក
នាចិន្តាមិ ជាច្រើន ខែវត្ត ដោយវិចារយុត្តកម្មវដ្ឋយ វត្ត ជាច្រើន ខែ
ពួកទន្ទា ដោយវិចារយុត្តកម្មវដ្ឋយ ។ ចុរជាត និ ចត្តាមនៈ (ជាច្រើន)
ខែពួកទន្ទា ដែលច្រឡំដោយចក្ខុវិញ្ញាណ កាយយននៈ (ជាច្រើន)
ខែពួកទន្ទា ដែលច្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណ វត្ត ជាច្រើន ខែពួកនា-
ចិន្តាមិ ដោយវិចារយុត្តកម្មវដ្ឋយ ។ ធិនចត្តាមិ និ ពួកនាចិន្តាមិ
ជាច្រើន ខែកាយនេ ដែលកើតមុន ដោយវិចារយុត្តកម្មវដ្ឋយ ។

អង្គប្បទានយេន មន្ទិលយោ សហជាតិ បុរេជាតិ មន្ទិល-
 ជាតិ រាមណី ឥន្ទ្រិយំ ។ សង្កឹត្តំ ។ ខោតិក្កោ ធម្មោ
 ចិត្តស្ស ធម្មស្ស អង្គប្បទានយេន មន្ទិលយោ សហជាតិ
 បុរេជាតិ ។ សហជាតា ខោតិក្កោ ។ ឧបា ចិត្តស្ស
 មជ្ជិសង្កេតុណោ ខោតិក្កោ ។ ថេ ។ មជ្ជិសង្កេតុណោ
 វត្ថុ ចិត្តស្ស អង្គប្បទានយេន មន្ទិលយោ ។ បុរេជាតិ
 កក្កំ ... វត្ថុ អង្គប្បទានោ ... បុរេជាតិសមិសិ ។
 សង្កឹត្តំ ។ ខោតិក្កោ ធម្មោ ចិត្តស្ស ឆ ខោតិក្កស្ស ឆ
 ធម្មស្ស អង្គប្បទានយេន មន្ទិលយោ សហជាតិ បុរេជាតិ ។
 សហជាតោ ខោតិក្កោ ឋិតោ ។ ឧបា ម្ពិទ្ធិ ។ ឧបា
 ចិត្តស្ស ឆ ចិត្តសមុដ្ឋាណាណត្ថ វត្ថាណំ អង្គប្បទានយេន
 មន្ទិលយោ មជ្ជិសង្កេតុណោ ខោតិក្កោ ឋិតោ ។ ឧបា
 ។ ថេ ។ មជ្ជិសង្កេតុណោ វត្ថុ ចិត្តស្ស សម្បយុត្តកាណត្ថ
 ។ ឧបា អង្គប្បទានយេន មន្ទិលយោ ។ បុរេជាតិ កក្កំ
 ... វត្ថុ ... បុរេជាតិសមិសិ ។ សង្កឹត្តំ ។ ចិត្តោ ឆ
 ខោតិក្កោ ឆ ធម្មោ ខោតិក្កស្ស ធម្មស្ស អង្គប្បទាន-
 យេន មន្ទិលយោ សហជាតិ បុរេជាតិ មន្ទិលយោ
 រាមណី ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតា ខោតិក្កោ ឋិតោ
 ។ ឧបា ចិត្តសមុដ្ឋាណាណត្ថ វត្ថាណំ អង្គប្បទានយេន
 មន្ទិលយោ មន្ទិលយោ មន្ទិលយោ មន្ទិលយោ ... ។

ជាច្រើន ខែទោតិក្កមិ ដោយអង្គប្បទានយេន បុរេ-
 ជាតិ មន្ទិលយោ រាមណី ឥន្ទ្រិយំ ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។ ខោ-
 តិក្កមិ ជាច្រើន ខែទោតិក្កមិ ដោយអង្គប្បទានយេន បុរេ-
 ជាតិ ។ សហជាតិ គឺ ពួកទោតិក្កមិ (ជាច្រើន) ខែទោតិក្ក-
 មិ ។ ខែទោតិក្កមិ ពួកទោតិក្ក ។ ថេ ។ ក្នុងខណៈខែទោតិក្កមិ វត្ថុ
 ជាច្រើន ខែទោតិក្ក ដោយអង្គប្បទានយេន ។ បុរេជាតិ គឺ ឡូតិក្ក ... ឡូ-
 តិក្ក ជាច្រើន ។ ... ដូចជាបុរេជាតិច្រើនដែរ ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។
 ខោតិក្កមិ ជាច្រើន ខែទោតិក្កមិ ខែទោតិក្កមិ ដោយអង្គប្ប-
 ទានយេន បុរេជាតិ គឺ ពួកទោតិក្កមិ ។ ថេ ។ ក្នុងខណៈខែ-
 ទោតិក្កមិ វត្ថុ ជាច្រើន ខែទោតិក្កមិ ខែពួកទោតិក្កមិ ដោយ
 អង្គប្បទានយេន ក្នុងខណៈខែទោតិក្កមិ ខោតិក្កមិ ។ ថេ ។ ក្នុងខណៈខែ-
 ទោតិក្កមិ វត្ថុ ជាច្រើន ខែទោតិក្កមិ ខែពួកទោតិក្កមិ ដោយ
 អង្គប្បទានយេន ។ បុរេជាតិ គឺ ឡូតិក្ក ... ឡូតិក្ក ... ដូចជាបុរេជា-
 តិច្រើន ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។ ចិត្តមិក្ក ខោតិក្កមិក្ក ជាច្រើន ខែ-
 ទោតិក្កមិ ដោយអង្គប្បទានយេន បុរេជាតិ មន្ទិលយោ មន្ទិលយោ
 រាមណី ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតិ គឺ ខោតិក្កមិ ។ ថេ ។ ចិត្តមិ ជាច្រើន
 ខែទោតិក្កមិ ខែពួកទោតិក្កមិ ដោយអង្គប្បទានយេន មន្ទិលយោ ... ។

សហជាតិ ចិត្តពូ វត្ថុ ៤ គោតិយាដំ ឧបាសិ
 អត្ថិប្បទ្ធកាយេន ចន្ទយោ ធម៌សម្មាសម្ពុទ្ធវិចារិ ។
 សហជាតិ ចិត្តពូ សឃ្យយុត្តតា ៦ ទុដ្ឋា ចិត្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធវិចារិ អត្ថិប្បទ្ធកាយេន ចន្ទយោ ។ សហ-
 ជាតិ ចិត្តពូ ចមារក្ខតា ៨ ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធវិចារិ
 អត្ថិប្បទ្ធកាយេន ចន្ទយោ ។ ចន្ទាជាតិ ចិត្តពូ សឃ្យ-
 យុត្តតា ៦ ទុដ្ឋា បុរាណសាស្ត្រ ឥសិយ តាយស្ស
 អត្ថិប្បទ្ធកាយេន ចន្ទយោ ។ ចន្ទាជាតិ ចិត្តពូ សឃ្យ-
 យុត្តតា ៦ ទុដ្ឋា ក្រតិកិយា អាហារិក ៦ ឥសិយ
 តាយស្ស អត្ថិប្បទ្ធកាយេន ចន្ទយោ ។ ចន្ទាជាតិ
 ចិត្តពូ សឃ្យយុត្តតា ៦ ទុដ្ឋា គូធីតិប្បិយត្ថ
 កដន្តាជាតិ អត្ថិប្បទ្ធកាយេន ចន្ទយោ ។

[៧២] ហេតុយា ភីណិ អាឡាលា ជវ អជិច-
 តិយា ជវ អនិច្ឆារ ជវ សតិច្ឆារ ជវ សហជាតេ
 ពន្ធ អត្ថបញ្ញា មន្ទ វិស្សយេ មន្ទ ឧបធិស្ស-
 យេ ជវ បុរាណេត ភីណិ ចន្ទាជាតេ ភីណិ វេស-
 ភិល ជវ កម្ម ភីណិ វិចារិកេ ពន្ទ វេយ្យាស
 មន្ទ ឥន្ទ្រិយេ មន្ទ លាសេ ភីណិ មត្តេ ភីណិ
 សឃ្យយុត្តេ មន្ទ វិច្ឆយុត្តេ មន្ទ អត្ថិយា មន្ទ

បហជាត ភី ចិត្តិ វត្ថុ ជាចន្ទិយ ឌៃព្វតោចិត្តិ ដោយអត្ថិ-
 វ្វ្វយ ក្នុងខណៈនៃធម៌សម្មិ មានព្រះ ៦ ។ សហជាត ភី ចិត្តិ ព្វត
 សឃ្យយុត្តកក្កុត្តិ ជាចន្ទិយ ឌៃព្វតចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធវិចារិ ដោយអត្ថិប្បទ្ធវ្វយ ។
 សហជាត ភី ចិត្តិ ព្វតមហាក្កុត្តិ ជាចន្ទិយ ឌៃព្វតចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធវិចារិ
 ដោយអត្ថិប្បទ្ធវ្វយ ។ ចន្ទាជាត ភី ចិត្តិ ព្វតសឃ្យយុត្តកក្កុត្តិ ជា
 ចន្ទិយ នៃកាយនេះ ដែលក្រិកមុន ដោយអត្ថិប្បទ្ធវ្វយ ។ ចន្ទាជាត ភី
 ចិត្តិ ព្វតសឃ្យយុត្តកក្កុត្តិ កតិទ្ធិវិក្កិកិយា ជាចន្ទិយ នៃកាយនេះ
 ដោយអត្ថិប្បទ្ធវ្វយ ។ ចន្ទាជាត ភី ចិត្តិ ព្វតសឃ្យយុត្តកក្កុត្តិ វុច្ឆ-
 ភិវិច្ឆិយក្កិ ជាចន្ទិយ នៃព្វតកដន្តាសម្ពុទ្ធវិចារិ ដោយអត្ថិប្បទ្ធវ្វយ ។

- [៧២] ក្នុងហេតុប្បទ្ធវ្វយ មានព្រះ ៣ ក្នុងការប្រណិប្បទ្ធវ្វយ
- មានព្រះ ៤ ក្នុងគតិបទ្ធវ្វយ មានព្រះ ៤ ក្នុងគន្ធហិប្បទ្ធវ្វយ មាន
- ព្រះ ៤ ក្នុងសមន្តវ្វយ មានព្រះ ៤ ក្នុងសហជាតប្បទ្ធវ្វយ មាន
- ព្រះ ៥ ក្នុងគោតិយាប្បទ្ធវ្វយ មានព្រះ ៥ ក្នុងវិស្សយប្បទ្ធវ្វយ មាន
- ព្រះ ៥ ក្នុងឧបធិស្សប្បទ្ធវ្វយ មានព្រះ ៤ ក្នុងបុរាណេតប្បទ្ធវ្វយ មាន
- ព្រះ ៣ ក្នុងចន្ទាជាតប្បទ្ធវ្វយ មានព្រះ ៣ ក្នុងវេសភិលប្បទ្ធវ្វយ មាន
- ព្រះ ៤ ក្នុងកម្មប្បទ្ធវ្វយ មានព្រះ ៣ ក្នុងវិចារិកប្បទ្ធវ្វយ មានព្រះ ៤ ក្នុងវេយ្យា-
 សប្បទ្ធវ្វយ មានព្រះ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បទ្ធវ្វយ មានព្រះ ៥ ក្នុងលាសេប្បទ្ធវ្វយ
 មានព្រះ ៣ ក្នុងមត្តេប្បទ្ធវ្វយ មានព្រះ ៣ ក្នុងសឃ្យយុត្តប្បទ្ធវ្វយ មាន
- ព្រះ ៥ ក្នុងវិច្ឆយុត្តប្បទ្ធវ្វយ មានព្រះ ៤ ក្នុងអត្ថិយាប្បទ្ធវ្វយ មានព្រះ ៥

ធម៌យោ នវ វិគតោ នវ វិគតោ មញ្ញ ។

[៧៩] ចិត្តោ ធម្មោ ចិត្តស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ ឧបទិស្សយប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ ។ ចិត្តោ ធម្មោ ចោចិត្តស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ សហជាតប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ ឧបទិស្សយប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ មច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ ។ ចិត្តោ ធម្មោ ចិត្តស្ស ចោចិត្តស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ ឧបទិស្សយប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ ។ ចោចិត្តោ ធម្មោ ចោចិត្តស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ សហជាតប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ ឧបទិស្សយប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ មុរេជាតប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ មច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ កម្មប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ អាហារប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ វិទ្រ្គិយប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ ។ ចោចិត្តោ ធម្មោ ចិត្តស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ សហជាតប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ ឧបទិស្សយប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ មុរេជាតប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ កម្មប្បដ្ឋាយេន មទ្ធាយោ ។

ក្នុងនិក្ខិប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៧ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៧ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៩ ។

[៧៩] ចិត្តធម៌ ជាចម្លឹយ ខែចិត្តធម៌ ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាចម្លឹយ ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋាយ ។ ចិត្តធម៌ ជាចម្លឹយ ខែនោចិត្តធម៌ ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាចម្លឹយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាចម្លឹយ ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋាយ ជាចម្លឹយ ដោយមច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ ។ ចិត្តធម៌ ជាចម្លឹយ ខែចិត្តធម៌ផង ខែនោចិត្តធម៌ផង ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាចម្លឹយ ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋាយ ។ នោចិត្តធម៌ ជាចម្លឹយ ខែនោចិត្តធម៌ ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាចម្លឹយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាចម្លឹយ ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋាយ ជាចម្លឹយ ដោយមុរេជាតប្បដ្ឋាយ ជាចម្លឹយ ដោយមច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ ជាចម្លឹយ ដោយកម្មប្បដ្ឋាយ ជាចម្លឹយ ដោយអាហារប្បដ្ឋាយ ជាចម្លឹយ ដោយវិទ្រ្គិយប្បដ្ឋាយ ។ នោចិត្តធម៌ ជាចម្លឹយ ខែចិត្តធម៌ ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាចម្លឹយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាចម្លឹយ ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋាយ ជាចម្លឹយ ដោយមុរេជាតប្បដ្ឋាយ ជាចម្លឹយ ដោយកម្មប្បដ្ឋាយ ។

នោចិត្តោ ចម្បោ ចិត្តស្ស ច នោចិត្តស្ស ច ធម្មស្ស ភារម្មណាប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ សហជាតប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ ឧបនិស្សយប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ ចុរេសា- កប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ កម្មប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ ។ ចិត្តោ ច នោចិត្តោ ច ធម្មា ចិត្តស្ស ធម្មស្ស ភារម្ម- ណាប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ ឧបនិស្សយប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ ។ ចិត្តោ ច នោចិត្តោ ច ធម្មា នោចិត្តស្ស ធម្មស្ស ភារម្មណាប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ សហជាតប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ ឧបនិស្សយប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ មជ្ឈាជា- កប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ ។ ចិត្តោ ច នោចិត្តោ ច ធម្មា ចិត្តស្ស ច នោចិត្តស្ស ច ធម្មស្ស ភារម្មណាប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ ឧបនិស្សយប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ ។

[៧៦] នហេតុយោ នវ នភារម្មណោ នវ សព្វត្ថ នវ នោអវិកាតេ នវ ។

[៧៧] ហេតុប្បទ្វយោ នភារម្មណោ តីណំ ។ ប ។ ... នសមនន្តរេ តីណំ មអញ្ញាមញ្ញា ឯកំ នឧបនិស្សយេ តីណំ សព្វត្ថ តីណំ នមត្តេ តីណំ នសម្បយុត្ត ឯកំ នវប្បយុត្តេ តីណំ នោនត្ថិយា តីណំ នោវិកាតេ តីណំ ។

នោចិត្តមមី ជាបច្ច័យ នៃចិត្តមមីផល នៃនោចិត្តមមីផល ដោយការម្មណា- ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយ- ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយចុរេសាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ចិត្តមមីត្ថិ នោចិត្តមមីត្ថិ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តមមី ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ចិត្តមមីត្ថិ នោចិត្តមមីត្ថិ ជា បច្ច័យ នៃនោចិត្តមមី ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ- ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ មជ្ឈាជាតប្បច្ច័យ ។ ចិត្តមមីត្ថិ នោចិត្តមមីត្ថិ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តមមីផល នៃនោចិត្តមមីផល ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្ស- យប្បច្ច័យ ។

[៧៨] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនភារម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបច្ច័យចំណីកសំ សុច្ឆន្តិកមានវារៈ ៤ ក្នុងនោអវិកាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[៧៩] ក្នុងនភារម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រាមហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ... ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ច័យចំណីកសំ សុច្ឆន្តិកមានវារៈ ៣ ក្នុងនមត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិកាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៧៨) ហេតុប្បដិសន្ធិយា អាស្រ័យ លើ . . .
អង្គបទដ៏យា លើ ។

(៧៩) ក្នុងការប្រឈមនឹង មានព្រះ ៧ ព្រះមហាក្សត្រ
. . . ក្នុងអង្គបទដ៏យា មានព្រះ ៧ ។

អនុលោមប្បដិសន្ធិយា មហាភិកា កាតត្វា ។
ចំពោះ មិត្ត ។

អនុលោមប្បដិសន្ធិយា មហាភិកា ចណ្ឌិត ធម្មវិញ្ញាណ ។
ចប់ ចំពោះ ។

លេខសំណុំរឿង
ប្រជុំវិញ្ញាណ

លេខសំណុំរឿង
ប្រជុំវិញ្ញាណ

(៧៩) លេខសំណុំរឿង ០០២ ប្រជុំវិញ្ញាណ លេខសំណុំរឿង
ឧប្បដិសន្ធិយា លេខសំណុំរឿង ០០២ ប្រជុំវិញ្ញាណ
ឬ ១ ឬ ២ ឬ ៣ ប្រជុំវិញ្ញាណ ១ ឬ ២ ប្រជុំវិញ្ញាណ
លោក ។ ២ ។ លេខសំណុំរឿង ០០២ ប្រជុំវិញ្ញាណ
លេខសំណុំរឿង ០០២ ប្រជុំវិញ្ញាណ លេខសំណុំរឿង ០០២
ចំពោះ ចំពោះ ចំពោះ រួម ប្រជុំវិញ្ញាណ លេខសំណុំរឿង
លោក ១ ឬ ២ ប្រជុំវិញ្ញាណ ក្នុង ២ រួម ។
លេខសំណុំរឿង ០០២ ប្រជុំវិញ្ញាណ ២ អនុលោម
លោក ២ ឬ ៣ ឧប្បដិសន្ធិយា លេខសំណុំរឿង
លោក ០០២ ប្រជុំវិញ្ញាណ ឬ ១ ឬ ២ ចំពោះ ចំពោះ
ឧប្បដិសន្ធិយា រួម ឬ ១ ឬ ២ . . . ប្រជុំវិញ្ញាណ ១ ២ ។

(៧៩) លេខសំណុំរឿង(១) គោត្រយ គ្រប់លេខសំណុំរឿង ចំពោះ
ព្រះមហាក្សត្រ គឺ ១ ឬ ២ គោត្រយ គ្រប់លេខសំណុំរឿង ១ ឬ ២
គោត្រយ គ្រប់លេខសំណុំរឿង ក្នុង ១ លោក ១ ឬ ២ ។ ២ ។ លេខសំណុំរឿង(២)
គោត្រយ គ្រប់លេខសំណុំរឿង ចំពោះ គោត្រយ ព្រះមហាក្សត្រ គឺ ចំពោះ
គ្រប់ ចំពោះ គោត្រយ គ្រប់លេខសំណុំរឿង ចំពោះ ក្នុង
គោត្រយ គ្រប់លេខសំណុំរឿង ក្នុង ១ លោក ១ ឬ ២ ។ លេខសំណុំរឿង
គោត្រយ គ្រប់លេខសំណុំរឿង គោត្រយ គ្រប់លេខសំណុំរឿង ចំពោះ
ព្រះមហាក្សត្រ គឺ ១ ឬ ២ គ្រប់ ចំពោះ ចំពោះ គោត្រយ
គ្រប់លេខសំណុំរឿង ១ ឬ ២ . . . ក្នុង ១ លោក ១ ឬ ២ ។ ២ ។

១ គឺ ៧៩ លេខសំណុំរឿង ១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩ ១០ ។ អនុលោម ។

អាចេតសិក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច អាចេតសិក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ចិន្តំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 បដិសន្ធិក្កុណោ ចិន្តំ វេទិច្ច កាដក្ការូបំ ចិន្តំ បដិច្ច
 វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ចិន្តំ ឯកំ មហាក្ខតំ . . . មហាក្ខតេ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កាដក្ការូបំ ទណានរូបំ ។
 អាចេតសិក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយោ ចិន្តំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ទន្ធា បដិ-
 សន្ធិក្កុណោ ចិន្តំ ។ បេ ។ បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុ បដិច្ច
 ចេតសិកា ទន្ធា ។ អាចេតសិក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិ-
 កោ ធម្មោ អាចេតសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យោ ចិន្តំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ ចិន្តំ ។ បេ ។ បដិសន្ធិក្កុណោ
 វត្ថុ បដិច្ច ចិត្តកា សម្បយុត្តកា ធម្មោ ទន្ធា ។ ចេត-
 សិកា អាចេតសិកា ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ចេតសិកំ ឯកំ
 ទទ្ធា ចិត្តកា វេទិច្ច ទេ ទន្ធា ទេ ទទ្ធា . . .
 បដិសន្ធិក្កុណោ ចេតសិកំ ឯកំ ទទ្ធា ចិត្តកា
 បដិច្ច ទេ ទន្ធា ទេ ទទ្ធា . . . បដិសន្ធិក្កុណោ

អាចេតសិកមិ អស្រ័យ ត្រូវចេតសិកមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អស្រ័យ ត្រូវចិត្ត ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ កាដក្ការូប អស្រ័យ ត្រូវចិត្ត វត្ថុ អស្រ័យ ត្រូវចិត្ត ចិត្ត
 អស្រ័យ ត្រូវវត្ថុ មហាក្ខត ១ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កាដក្ការូប
 ចិន្តិទណានរូប អស្រ័យ ត្រូវត្រួតមហាក្ខត ។ ចេតសិកមិ អស្រ័យ
 ត្រូវចេតសិកមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសម្ប-
 យុត្តកក្កុ អស្រ័យ ត្រូវចិត្ត ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្ត ។ បេ ។ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកចេតសិកក្កុ អស្រ័យ ត្រូវវត្ថុ ។ ចេតសិក-
 មិក្កិ អាចេតសិកមិក្កិ អស្រ័យ ត្រូវចេតសិកមិ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្កុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្កិ អស្រ័យ
 ត្រូវចិត្ត ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្ត ។ បេ ។ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ចិត្តក្កិ ពួកសម្បយុត្តកក្កុ អស្រ័យ ត្រូវវត្ថុ ។ ចេតសិកមិ អ-
 ស្រ័យ ត្រូវចេតសិកមិផង ត្រូវចេតសិកមិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ទទ្ធា អស្រ័យ ត្រូវចេតសិកក្កុ ១ ផង ត្រូវចិត្តផង
 ត្រូវទទ្ធា . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ទទ្ធា អស្រ័យ ត្រូវចេត-
 សិកក្កុផង ត្រូវចិត្តផង ត្រូវទទ្ធា . . . ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ

(៧១) ចេតសិកម៌ ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកា
 ធម្មា ទុប្បដ្ឋិតិ ការម្មណប្បច្ចយា ចេតសិកំ វិតំ
 ទន្ធិ បដិច្ច ទេ ទន្ធា ទេ ទន្ធា ... បដិសន្ធិ ។
 ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច អារម្មណសិកា ធម្មា ទុប្បដ្ឋិតិ
 ការម្មណប្បច្ចយា ចេតសិកា ទន្ធា បដិច្ច ចិត្តំ បដិ-
 សន្ធិ ។ ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកា ធម្មា
 ទុប្បដ្ឋិតិ ការម្មណប្បច្ចយា ចេតសិកំ វិតំ ទន្ធិ បដិច្ច ទេ ទន្ធា ទិក្ខុញ្ច ទេ
 ទន្ធា ... បដិសន្ធិ ។ អារម្មណសិកំ ធម្មំ បដិច្ច
 អារម្មណសិកា ធម្មា ទុប្បដ្ឋិតិ ការម្មណប្បច្ចយា
 បដិសន្ធិក្រុណា វត្ថុំ បដិច្ច ចិត្តំ ។ អារម្មណសិកំ
 ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកា ធម្មា ទុប្បដ្ឋិតិ ការម្ម-
 ណប្បច្ចយា ចិត្តំ បដិច្ច អារម្មណសិកា ទន្ធា បដិ-
 សន្ធិក្រុណា ចិត្តំ ។ បដិច្ច បដិសន្ធិក្រុណា វត្ថុំ
 បដិច្ច ចេតសិកា ទន្ធា ។ អារម្មណសិកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ចេតសិកា ធម្មា ចេតសិកា ធម្មា ទុប្បដ្ឋិតិ
 ការម្មណប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្រុណា វត្ថុំ បដិច្ច ចិត្តុញ្ច
 អារម្មណសិកា ធម្មា ទន្ធា ។ ចេតសិកា អារម្ម-
 ណសិកា ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកា ធម្មា ទុប្បដ្ឋិតិ

(៧១) ចេតសិកម៌ កាស្រ័យ ទូរចេតសិកម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះការម្មណប្បច្ចយ គឺ ទន្ធា កាស្រ័យ ទូរចេតសិកក្ខន្ធ ១ ទូរ
 ទន្ធា ... បដិសន្ធិ ។ ចេតសិកម៌ កាស្រ័យ ទូរចេតសិកម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ចយ គឺ ចិត្ត ជាបដិសន្ធិ កាស្រ័យ ទូរ
 ក្នុងចេតសិកក្ខន្ធ ។ ចេតសិកម៌ក្តី អារម្មណសិកម៌ក្តី កាស្រ័យ ទូរ
 ចេតសិកម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ចយ គឺ ទន្ធា ក្តី
 ចិត្តក្តី កាស្រ័យ ទូរចេតសិកក្ខន្ធ ១ ទូរទន្ធា ... បដិសន្ធិ ។
 ចេតសិកម៌ កាស្រ័យ ទូរចេតសិកម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ការម្មណប្បច្ចយ គឺ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្ត កាស្រ័យ ទូរក្តី ។
 ចេតសិកម៌ កាស្រ័យ ទូរចេតសិកម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្ម-
 ណប្បច្ចយ គឺ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ចិត្ត ។ ចេ ។ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ក្នុងចេតសិកក្ខន្ធ កាស្រ័យ
 ទូរក្តី ។ ចេតសិកម៌ក្តី អារម្មណសិកម៌ក្តី កាស្រ័យ ទូរចេតសិក-
 ម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ចយ គឺ ចិត្តក្តី ក្នុងសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធក្តី កាស្រ័យ ទូរក្តី ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ចេតសិកម៌
 កាស្រ័យ ទូរចេតសិកម៌ ទូរចេតសិកម៌ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មប័ណ្ណ ឧបសម្ព័ន្ធគម្ពុជ្ជា

អភិធម្មប័ណ្ណ ឧបសម្ព័ន្ធគម្ពុជ្ជា

[១៣] រោតសិកនំ ធម្មំ បដិច្ច រោតសិកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អរោតុប្បច្ចយា អរោតុកំ រោត-
 សិកំ ឯកំ ទង្គំ បដិច្ច រេ ទន្ទា រេ ទរេ . . .
 អរោតុកប្បជិសទ្ធិក្កាណា វិជិតិញាសហាតោ ទទ្ធច្ច-
 សហាតោ ទរេ បដិច្ច វិជិតិញាសហាតោ ទទ្ធច្ច-
 សហាតោ រោហោ ។ រោតសិកនំ ធម្មំ បដិច្ច
 អរោតសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អរោតុប្បច្ចយា
 អរោតុកោ រោតសិកោ ទរេ បដិច្ច ចិត្តញ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ រូមំ អរោតុកប្បជិសទ្ធិ ។ រោតសិកំ
 ធម្មំ បដិច្ច រោតសិកោ ច អរោតសិកោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ អរោតុប្បច្ចយោ អរោតុកំ រោតសិកំ
 ឯកំ ទង្គំ បដិច្ច រេ ទន្ទា ចិត្តញ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នញ រូមំ រេ ទរេ . . . អរោតុកប្បជិសទ្ធិ ។
 អរោតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច អរោតសិកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ អរោតុប្បច្ចយោ អរោតុកំ ចិត្តំ បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូមំ អរោតុកប្បជិសទ្ធិក្កាណា ចិត្តំ បដិច្ច
 កដត្តារូមំ ចិត្តំ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុំ បដិច្ច ចិត្តំ ឯកំ
 អរោតុកំ . . . អសញ្ញាសន្តានំ ឯកំ អហាក្ខតំ . . . ។
 អរោតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច រោតសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

[១៣] រោតសិកនមិ កាស្រ័យ ឡវចតសិកនមិ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះអរោតុប្បច្ច័យ គឺ ទង្គំ កាស្រ័យ ឡវចតសិកក្ខន្ធទ
 ជាអរោតុកៈ ឡវទង្គំ . . . រោហោ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញា
 ច្រឡំដោយទទ្ធច្ចៈ កាស្រ័យ ឡវក្ខន្ធទ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិញា
 ច្រឡំដោយទទ្ធច្ចៈ ក្នុងទណៈវៃអរោតុកប្បជិសទ្ធិ ។ អរោតសិកនមិ
 កាស្រ័យ ឡវចតសិកនមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះអរោតុប្បច្ច័យ គឺ
 ចិត្តក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តី ជាអរោតុកប្បជិសទ្ធិ កាស្រ័យ ឡវក្ខ
 រោតសិកក្ខន្ធ ជាអរោតុកៈ ។ រោតសិកនមិក្តី អរោតសិកនមិក្តី
 កាស្រ័យ ឡវចតសិកនមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះអរោតុប្បច្ច័យ គឺ
 ទង្គំក្តី ចិត្តក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តី កាស្រ័យ ឡវចតសិកក្ខន្ធទ ជា
 អរោតុកៈ ឡវទង្គំ . . . ជាអរោតុកប្បជិសទ្ធិ ។ អរោតសិកនមិ
 កាស្រ័យ ឡវចតសិកនមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះអរោតុប្បច្ច័យ គឺ
 ចិត្តសមុដ្ឋានប្រ កាស្រ័យ ឡវអរោតុកចិត្ត កដត្តាប្រ កាស្រ័យ
 ឡវចិត្ត ក្នុងទណៈវៃអរោតុកប្បជិសទ្ធិ រេ កាស្រ័យ ឡវចិត្ត ចិត្ត
 កាស្រ័យ ឡវក្ខ អហាក្ខ ១ . . . អហាក្ខ ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ
 . . . ។ រោតសិកនមិ កាស្រ័យ ឡវចតសិកនមិ ទើបកើតឡើង

នាហេតុប្បដ្ឋយា អាហតុកំ ចិត្តំ បដិច្ច សម្ម-
 យុត្តកា ។ ទ្វា អាហេតុកប្បដិសន្ធិកុណា ចិត្តំ បដិច្ច
 សម្មយុត្តកា ។ ទ្វា អាហតុកប្បដិសន្ធិកុណា វត្ថុ
 បដិច្ច ចេតសិកា ។ ទ្វា វិចិត្តក្កាសហតតំ ទទ្ធច-
 សហតតំ ចិត្តំ បដិច្ច វិចិត្តក្កាសហតតា ។ ទទ្ធច-
 សហតតោ មោហា ។ អាចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ចេតសិកោ ។ អាចេតសិកោ ។ ធម្មា ទប្បដ្ឋន្តិ
 នាហេតុប្បដ្ឋយា អាហតុកំ ចិត្តំ បដិច្ច សម្មយុត្តកា
 ។ ទ្វា ចិត្តសមុដ្ឋានោ រូបំ អាហេតុកប្បដិសន្ធិកុ-
 ណា ចិត្តំ បដិច្ច សម្មយុត្តកា ។ ទ្វា កាសកា ។ រូបំ
 អាហេតុកប្បដិសន្ធិកុណា វត្ថុ បដិច្ច ចិត្តកា សម្ម-
 យុត្តកា ។ ទ្វា ។ ចេតសិកកា អាចេតសិកកា
 ធម្មំ បដិច្ច ចេតសិកោ ធម្មា ទប្បដ្ឋន្តិ នាហេ-
 តុប្បដ្ឋយា អាហតុកំ ចេតសិកំ ឯកំ ទទ្ធកា ចិត្តកា
 បដិច្ច ។ ទ្វា ។ ទ្វា ។ ទ្វា ។ អាហេតុកប្បដិសន្ធិកុ-
 ណា ចេតសិកំ ឯកំ ទទ្ធកា ចិត្តកា បដិច្ច ។ ទ្វា ។ ទ្វា
 ។ ទ្វា ។ អាហតុកប្បដិសន្ធិកុណា ចេតសិកំ
 ឯកំ ទទ្ធកា វត្ថុកា បដិច្ច ។ ទ្វា ។ ទ្វា ។ ទ្វា ។ ។ ។

ព្រោះនាហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសម្មយុត្តកក្ខន្ធម្ម អាស្រ័យ ទូរអាហតុក-
 ចិត្ត ពួកសម្មយុត្តកក្ខន្ធម្ម អាស្រ័យ ទូរចិត្ត ក្នុងខណៈនៃអាហតុកប្ប-
 ដិសន្ធិ ពួកចេតសិកក្ខន្ធម្ម អាស្រ័យ ទូរចិត្ត ក្នុងខណៈនៃអាហតុកប្ប-
 ដិសន្ធិ មោហា ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តក្កា ច្រឡំដោយទទ្ធច្ា អាស្រ័យ
 ទូរចិត្ត ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តក្កា ច្រឡំដោយទទ្ធច្ា ។ ចេតសិកធម្មិ
 អាចេតសិកធម្មិ អាស្រ័យ ទូរអាចេតសិកធម្ម ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នាហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសម្មយុត្តកក្ខន្ធម្ម ចិត្តសមុដ្ឋានោ អាស្រ័យ
 ទូរអាហតុកចិត្ត ពួកសម្មយុត្តកក្ខន្ធម្ម កម្មត្តាប្បដ្ឋន្តិ អាស្រ័យ ទូរចិត្ត
 ក្នុងខណៈនៃអាហតុកប្បដិសន្ធិ ចិត្តកំ ពួកសម្មយុត្តកក្ខន្ធម្ម អាស្រ័យ
 ទូរចិត្ត ក្នុងខណៈនៃអាហតុកប្បដិសន្ធិ ។ ចេតសិកធម្ម អាស្រ័យ ទូរ
 ចេតសិកធម្មផង ទូរអាចេតសិកធម្មផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនាហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ គឺ ទទ្ធចំ អាស្រ័យ ទូរចេតសិកក្ខន្ធចំ ជាអាហតុកផង ទូរចិត្ត
 ផង ទូរទទ្ធចំ . . . ទទ្ធចំ អាស្រ័យ ទូរចេតសិកក្ខន្ធចំផង ទូរចិត្តផង
 ក្នុងខណៈនៃអាហតុកប្បដិសន្ធិ ទូរទទ្ធចំ . . . ទទ្ធចំ អាស្រ័យ ទូរចេត-
 សិកក្ខន្ធចំផង ទូរចិត្តផង ក្នុងខណៈនៃអាហតុកប្បដិសន្ធិ ទូរទទ្ធចំ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមទណប្បដ្ឋានំ

វិចិត្តកិច្ចាសហគរោ ឧទ្ធច្ចុសហគរោ ។ ទ ច ចិត្តកិ
 បដិច្ច វិចិត្តកិច្ចាសហគរោ ឧទ្ធច្ចុសហគរោ មោហោ ។
 លេខសិកកត្ត អលេខសិកកត្ត ធម្មំ បដិច្ច អលេខ-
 សិកកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនំ ឧហេតុប្បជ្ជយា អហេតុក
 លេខសិកក ។ ទ ច ចិត្តកិ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ អហេតុក លេខសិកក ។ ទ ច មហាភូត ច
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណ
 លេខសិកក ។ ទ ច ចិត្តកិ បដិច្ច កដត្តារូបំ
 អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណ លេខសិកក ។ ទ ច
 ឃោក្ខាត ច បដិច្ច កដត្តារូបំ អហេតុកប្បដិ-
 សន្ធិក្ខណ លេខសិកក ។ ទ ច វត្ថុកិ បដិច្ច
 វិចិត្ត ។ លេខសិកកត្ត អលេខសិកកត្ត ធម្មំ បដិច្ច
 លេខសិកកោ ច អលេខសិកកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ឧហេតុប្បជ្ជយា អហេតុកំ លេខសិកកំ វិកំ ។ ទ ច ចិត្តកិ
 ចិត្តកិ បដិច្ច ទ្វេ ទ ទ្វា ចិត្តសមុដ្ឋានិ ច រូបំ
 អហេតុកប្បដិសន្ធិក្ខណ លេខសិកកំ វិកំ ។ ទ ច ចិត្តកិ
 ចិត្តកិ បដិច្ច ទ្វេ ទ ទ្វា កដត្តា ច រូបំ អហេ-
 តុកប្បដិសន្ធិក្ខណ លេខសិកកំ វិកំ ។ ទ ច ចិត្តកិ
 បដិច្ច ទ្វេ ទ ទ្វា ចិត្តកិ ទ្វេ ។ ទ . . . ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទណប្បដ្ឋានំ

មោហា វេស្សប្រឡំដោយវិចិត្តា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុ វាស្រីយ ទ្រុក
 ឧទ្ធច្ចុ វេស្សប្រឡំដោយវិចិត្តា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុផល ទ្រុក
 អលេខសិកកមិ វាស្រីយ ទ្រុកលេខសិកកមិផល ទ្រុកលេខសិកកមិផល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះឧហេតុប្បជ្ជយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានិ វាស្រីយ ទ្រុក
 លេខសិកក ជាអហេតុកៈផល ទ្រុកចិត្តផល ចិត្តសមុដ្ឋានិ វាស្រីយ
 ទ្រុកលេខសិកក ជាអហេតុកៈផល ទ្រុកមហាភូតផល កដត្តារូប
 វាស្រីយ ទ្រុកលេខសិកក ជាអហេតុកៈផល ទ្រុកមហាភូតផល កដត្តារូប
 ក្នុងទណៈវៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ វាស្រីយ ទ្រុកលេខសិកក ជាអហេតុកៈផល ទ្រុកមហាភូតផល កដត្តារូប
 ក្នុងទណៈវៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ចិត្ត វាស្រីយ ទ្រុកលេខសិកក ជាអហេតុកៈផល ទ្រុកមហាភូតផល កដត្តារូប
 ទ្រុកផល ក្នុងទណៈវៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។ លេខសិកកមិក្ខ អលេខសិ-
 កកមិក្ខ វាស្រីយ ទ្រុកលេខសិកកមិផល ទ្រុកលេខសិកកមិផល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះឧហេតុប្បជ្ជយ គឺ ឧទ្ធច្ចុ ចិត្តសមុដ្ឋានិ វាស្រីយ
 ទ្រុកលេខសិកក ជាអហេតុកៈផល ទ្រុកចិត្តផល ឧទ្ធច្ចុ កដត្តារូប
 វាស្រីយ ទ្រុកលេខសិកក ជាអហេតុកៈផល ទ្រុកចិត្តផល ក្នុងទណៈវៃអហេតុកប្បដិ-
 សន្ធិ ឧទ្ធច្ចុ ចិត្ត វាស្រីយ ទ្រុកលេខសិកក ជាអហេតុកៈផល ទ្រុកចិត្តផល
 ក្នុងទណៈវៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ទ្រុក . . . ។

ឬ ទទេ . . . រេតសិក្ខ ឯក ទទួញ វត្តញ បទ្វយា
ឬ ទទេ ឯត្តញ ឬ ទទេ . . . បដិសន្ធិត្តណោ ទ្រេមិ
តាតត្វា ។

[៨៧] រេតសិក្ខ ឯម្មំ បទ្វយា រេតសិក្ខោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណាប្បទ្វយា តីណំ បដិច្ច-
សមីសា ។ អរេតសិក្ខ ឯម្មំ បទ្វយា អរេត-
សិក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណាប្បទ្វយា ចក្ខុយ-
តចំ បទ្វយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ កាយាយតចំ បទ្វយា
កាយវិញ្ញាណំ វត្ថុំ បទ្វយា ចិត្តំ បដិសន្ធិ ។ អរេត-
សិក្ខ ឯម្មំ បទ្វយា រេតសិក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
អាម្មណាប្បទ្វយា ចក្ខុយតចំ បទ្វយា ចក្ខុវិញ្ញាណ-
សាយតតា ទទេ កាយាយតចំ បទ្វយា . . . ចិត្តំ
បទ្វយា សម្បយុត្តតា ទទេ វត្ថុំ បទ្វយា រេតសិ-
ក្ខា ទទេ បដិសន្ធិត្តណោ ទ្រេមិ តាតត្វា ។
អរេតសិក្ខ ឯម្មំ បទ្វយា រេតសិក្ខោ ច
អរេតសិក្ខោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណាប្បទ្វយា
ចក្ខុយតចំ បទ្វយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ សម្បយុត្តតា
ទ ទទេ កាយាយតចំ បទ្វយា . . . វត្ថុំ បទ្វយា
ចិត្តំ សម្បយុត្តតា ទ ទទេ បដិសន្ធិត្តណោ ឯក ។

នីតិទទេ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ
នីតិទទេ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ
នីតិទទេ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ
នីតិទទេ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ

[៨៨] រេតសិក្ខ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ
ឡើង ព្រោះអាម្មណាប្បទ្វយ គឺ មានវារៈ ព ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវេរ ។
អាម្មណាប្បទ្វយ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ
អាម្មណាប្បទ្វយ គឺ ចក្ខុវិញ្ញាណ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ
វិញ្ញាណ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ
វត្ថុ ។ រេតសិក្ខ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ
ព្រោះអាម្មណាប្បទ្វយ គឺ ពួកទទេ ដែលច្រឡំដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ឯម្មំ
វត្ថុ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ
កត្ត ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ
យ៉ាង បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ក្នុងនោះនៃបដិសន្ធិ ។ រេតសិក្ខ ឯម្មំ
ឯម្មំ អាម្មណាប្បទ្វយ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ
ព្រោះអាម្មណាប្បទ្វយ គឺ ចក្ខុវិញ្ញាណ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ
វត្ថុ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ
សម្បយុត្តតា ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ ឯម្មំ

ចេតសិកត្តុ អាចេតសិកត្តុ ធម្មំ បច្ចុយា ចេតសិកត្តា
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាវច្ឆណាប្បដ្ឋយា ចក្កុវិញ្ញាណាស
 ហតតំ ឯកំ ទទ្ធក្ស ចក្កុវិញ្ញាណាត្ថ បច្ចុយា ទ្វេ ទទ្ធា
 ទ្វេ ទទ្ធា . . . ចក្កុវិញ្ញាណាសហតតំ ឯកំ ទទ្ធក្ស
 ចក្កាយតតត្ថ បច្ចុយា ទ្វេ ទទ្ធា ទ្វេ ទទ្ធា . . .
 កាយវិញ្ញាណាសហតតំ . . . ចេតសិកតំ ឯកំ ទទ្ធក្ស
 ចិត្តត្ថ បច្ចុយា ទ្វេ ទទ្ធា ទ្វេ ទទ្ធា . . . ចេតសិកតំ
 ឯកំ ទទ្ធក្ស វត្ថុត្ថ បច្ចុយា ទ្វេ ទទ្ធា ទ្វេ ទទ្ធា . . .
 បដិសន្ធិក្ខណោ ទ្វេ ។ ចេតសិកត្តុ អាចេតសិកត្តុ
 ធម្មំ បច្ចុយា អាចេតសិកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាវច្ឆ-
 ណាប្បដ្ឋយា ចក្កុវិញ្ញាណាសហតតត ទទ្ធា ច ចក្កាយ-
 តតត្ថ បច្ចុយា ចក្កុវិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណាសហតតត
 . . . ចេតសិកតោ ទទ្ធា ច វត្ថុត្ថ បច្ចុយា ចិត្តំ បដិសន្ធិ
 ឯកំ ។ ចេតសិកត្តុ អាចេតសិកត្តុ ធម្មំ បច្ចុយា
 ចេតសិកតោ ច អាចេតសិកតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាវច្ឆ-
 ណាប្បដ្ឋយា ចក្កុវិញ្ញាណាសហតតំ ឯកំ ទទ្ធក្ស ចក្កាយ-
 តតត្ថ បច្ចុយា ទ្វេ ទទ្ធា ចក្កុវិញ្ញាណាត្ថ ទ្វេ ទទ្ធា
 បច្ចុយា . . . ចេតសិកតំ ឯកំ ទទ្ធក្ស វត្ថុត្ថ បច្ចុយា ទ្វេ
 ទទ្ធា ចិត្តត្ថ ទ្វេ ទទ្ធា . . . បដិសន្ធិ ឯកំ ។ សន្ធិត្ថំ ។

ចេតសិកតមិ ពិនិវដ្តក មិនិចេតសិកតមិផល មិនិអាចេតសិកតមិផល
 ទើបតិកាឡិក ព្រោះការម្បណប្បដ្ឋយ គឺ ទទ្ធា ឯកំ ពិនិវដ្តក មិនិទទ្ធា ១
 ដែលច្រឡំដោយចក្កុវិញ្ញាណ ៥ មិនិចក្កុវិញ្ញាណផល មិនិទទ្ធា ៦ . . .
 ទទ្ធា ឯកំ ពិនិវដ្តក មិនិទទ្ធា ១ ដែលច្រឡំដោយចក្កុវិញ្ញាណផល មិនិ
 ចក្កាយតតត្ថផល មិនិទទ្ធា ៦ . . . ដែលច្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណ . . .
 ទទ្ធា ឯកំ ពិនិវដ្តក មិនិចេតសិកត្ថ ១ផល មិនិចិត្តផល មិនិទទ្ធា ៦ . . .
 ទទ្ធា ឯកំ ពិនិវដ្តក មិនិចេតសិកត្ថ ១ផល មិនិវត្ថុផល មិនិទទ្ធា ៦ . . .
 វត្ថុ ៦ ក្នុងឧណៈវៃបដិសន្ធិ ។ អាចេតសិកតមិ ពិនិវដ្តក មិនិចេត-
 សិកតមិផល មិនិអាចេតសិកតមិផល ទើបតិកាឡិក ព្រោះការម្បណប្ប-
 ដ្ឋយ គឺ ចក្កុវិញ្ញាណ ពិនិវដ្តក មិនិទទ្ធា ១ ដែលច្រឡំដោយចក្កុ-
 វិញ្ញាណផល មិនិចក្កាយតតត្ថផល ដែលច្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណ . . .
 ចិត្ត ពិនិវដ្តក មិនិចក្កុវិញ្ញាណផល មិនិវត្ថុផល បដិសន្ធិ តាម
 វត្ថុ ១ ។ ចេតសិកតមិក្កំ អាចេតសិកតមិក្កំ ពិនិវដ្តក មិនិចេតសិក-
 តមិផល មិនិអាចេតសិកតមិផល ទើបតិកាឡិក ព្រោះការម្បណប្បដ្ឋយ
 គឺ ទទ្ធា ៦ ក្នុង ចក្កុវិញ្ញាណក្កំ ពិនិវដ្តក មិនិទទ្ធា ១ ដែលច្រឡំដោយ
 ចក្កុវិញ្ញាណផល មិនិចក្កាយតតត្ថផល ពិនិវដ្តក មិនិទទ្ធា ៦ . . . ទទ្ធា ៦
 ក្នុង ចិត្តក្កំ ពិនិវដ្តក មិនិចេតសិកត្ថ ១ផល មិនិវត្ថុផល មិនិទទ្ធា ៦ . . .
 បដិសន្ធិ តាមវត្ថុ ១ ។ លេខក្កំច្រើន ។

[៧០] ឃេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិ-
បតិយា នវ សត្វត្ថ នវ ធុរាជានេ នវ អាសវវិនេ
នវ វរិកតេ នវ ។

[៧១] ចេតសិកំ ធម្មំ ចត្វយា ចេតសិកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នឃេតុប្បច្ចយា អឃេតុកំ ចេត-
សិកំ . . . ។ សង្កតំ ។ នវ បញ្ញា បញ្ញាវិញ្ញាណធម្មំ
យកំ អារម្មណប្បច្ចយា ឯវំ កាតតំ តិស្សយេវ
គោហោ សព្វេ បញ្ញា បវត្តិប្បជិសន្តិយា កាតតា
អសម្មោហន្តេន ។

[៧២] នឃេតុយា នវ នអារម្មណេ តីណិ
នវធិបតិយា នវ នអនន្តេ តីណិ នសនន្តេ
តីណិ នអញ្ញាបញ្ញា តីណិ នឧបចិស្សយេ តីណិ
នចុរាជានេ នវ នចត្វាជានេ នវ នអាសវវិនេ នវ
នកាម្ម តីណិ នវិចារកេ នវ នអាហារេ ឯកំ
នវគ្រិយេ ឯកំ នឈានេ នវ នបាត្ត នវ នសម្ម-
យុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ ន ឃេតុយា តីណិ ឃេ-
តិកតេ តីណិ ។

[៧០] ក្កនិហេតុប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ក្កនិភាស្មណប្បច្ច័យ មាន
ព័រៈ ៧ ក្កនិគតិបតិប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ក្កនិបច្ច័យតាំងអស់ សុទ្ធតែ
មានព័រៈ ៧ ក្កនិបុរេជានប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ក្កនិអាសវវិនប្បច្ច័យ មាន
ព័រៈ ៧ ក្កនិអវិកតប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ។

[៧១] ចេតសិកធម្មិ ធីនិវដ្តក ធីនិចេតសិកធម្មិ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនឃេតុប្បច្ច័យ គឺ អឃេតុកាចេតសិក . . . ។ សេចក្តីច្បាញ ។
ច្រសា ៧ ថ្មី បញ្ញាវិញ្ញាណក្តី ចណ្តិន ធម្មិថ្មី ដូចអារម្មណប្បច្ច័យ
ដែរ មោឃៈ ក្កនិព័រៈតាំង ៣ ធីនិច្រសាតាំងអស់ ចណ្តិន កាលមិន
វេត្តិ ធម្មិថ្មី ក្កនិបវត្តិប្បជិសន្តិចុរ ។

[៧២] ក្កនិហេតុប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ក្កនិភាស្មណប្បច្ច័យ
មានព័រៈ ៧ ក្កនិគតិបតិប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ក្កនិគមន្តប្បច្ច័យ មាន
ព័រៈ ៧ ក្កនិសមន្តប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ក្កនិអញ្ញាបញ្ញាប្បច្ច័យ មាន
ព័រៈ ៧ ក្កនិឧបចិស្សយប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ក្កនិបុរេជានប្បច្ច័យ
មានព័រៈ ៧ ក្កនិបច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ក្កនិអាសវវិនប្បច្ច័យ
មានព័រៈ ៧ ក្កនិអវិកតប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ក្កនិវិចារកប្បច្ច័យ មានព័រៈ
៧ ក្កនិភាហារប្បច្ច័យ មានព័រៈ ១ ក្កនិគគ្រិយប្បច្ច័យ មានព័រៈ ១
ក្កនិឈានប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ក្កនិមន្តប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ក្កនិ
សម្មយុត្តប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ក្កនិវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៦ ក្កនិ
គោត្តិប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ក្កនិវារិកតប្បច្ច័យ មានព័រៈ ៧ ។

ធម្មសិក្សា សំសង្ការ

[៤៣] ហេតុប្បទូយា ធម្មាប្បទូយា តីណិ ...
នមជ្ជិមតំយា នវ ។ សន្តិភ្នំ ។

[៤៤] ធម្មហេតុប្បទូយា អារម្មណេ នវ ...
អនន្តរេ នវ សព្វត្ថ នវ អត្តេ តីណិ អវិគាតេ នវ ។

សិរសិដ្ឋិវិវា

[៤៥] ធម្មសិក្ខំ ធម្មំ សំសង្ការោ ធម្មសិក្ខោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ធម្មសិក្ខំ ឯកំ ទន្ធី
សំសង្ការោ ទ្វេ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធី ... បដិសន្ធិ ។
ធម្មសិក្ខំ ធម្មំ សំសង្ការោ អធម្មសិក្ខោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ធម្មសិក្ខោ ទន្ធី សំសង្ការោ
ចិត្តំ បដិសន្ធិ ។ ធម្មសិក្ខំ ធម្មំ សំសង្ការោ ធម្ម-
សិក្ខោ ធម្ម អធម្មសិក្ខោ ធម្ម ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បទូយា ធម្មសិក្ខំ ឯកំ ទន្ធី សំសង្ការោ ទ្វេ ទន្ធា
ចិត្តកា ទ្វេ ទន្ធី ... បដិសន្ធិ ។ អធម្មសិក្ខំ
ធម្មំ សំសង្ការោ ធម្មសិក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បទូយា ចិត្តំ សំសង្ការោ សម្មយុត្តកា ទន្ធា បដិ-
សន្ធិ ។ ធម្មសិក្ខកា អធម្មសិក្ខកា ធម្មំ សំ-
សង្ការោ ធម្មសិក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា

ធម្មសិក្សា សំសង្ការ

[៤៧] ក្នុងធម្មសិក្សាយុទ្ធិយ មានព្រះ ព្រាហ្មណ៍ប្បវត្តិយ
... ក្នុងធម្មសិក្សាយុទ្ធិយ មានព្រះ ៧ ។ សេចក្តីចម្រើន ។

[៤៨] ក្នុងធម្មសិក្សាយុទ្ធិយ មានព្រះ ៧ ព្រាហ្មណ៍ប្បវត្តិយ ...
ក្នុងធម្មសិក្សាយុទ្ធិយ មានព្រះ ៧ ក្នុងប្បវត្តិយចាំអស់ សុទ្ធតែមានព្រះ ៧
ក្នុងធម្មសិក្សាយុទ្ធិយ មានព្រះ ៧ ក្នុងធម្មសិក្សាយុទ្ធិយ មានព្រះ ៧ ។

សិរសិដ្ឋិវិវា

[៤៩] ធម្មសិក្ខមិ ប្រឡំ មិរិធម្មសិក្ខមិ ទើបកើតឡើង
ព្រាហ្មណ៍ប្បវត្តិយ គឺ ខន្ធ ៦ ប្រឡំ មិរិធម្មសិក្ខកុត្ត ១ មិរិធម្ម ៦
... ជាបដិសន្ធិ ។ អធម្មសិក្ខមិ ប្រឡំ មិរិធម្មសិក្ខមិ ទើបកើត
ឡើង ព្រាហ្មណ៍ប្បវត្តិយ គឺ ចិត្ត ជាបដិសន្ធិ ប្រឡំ មិរិធម្មសិ-
ក្ខកុត្ត ។ ធម្មសិក្ខមិក្ខ អធម្មសិក្ខមិក្ខ ប្រឡំ មិរិធម្មសិក្ខមិ ទើប
កើតឡើង ព្រាហ្មណ៍ប្បវត្តិយ គឺ ខន្ធ ៦ ក្តី ចិត្តក្តី ប្រឡំ មិរិធម្មសិ-
ក្ខកុត្ត ១ មិរិធម្ម ៦ ... ជាបដិសន្ធិ ។ ធម្មសិក្ខមិ ប្រឡំ មិរិធម្ម-
សិក្ខមិ ទើបកើតឡើង ព្រាហ្មណ៍ប្បវត្តិយ គឺ ព្រាហ្មណ៍ប្បវត្តិកុត្ត
ជាបដិសន្ធិ ប្រឡំ មិរិធម្ម ។ ធម្មសិក្ខមិ ប្រឡំ មិរិធម្មសិក្ខ-
មិរិធម្ម មិរិធម្មសិក្ខមិរិធម្ម ទើបកើតឡើង ព្រាហ្មណ៍ប្បវត្តិយ

ចេតសិកា ឯកំ ទទួល ចិត្តត្ថ ឥសិដ្ឋា ទ្វេ ទទ្វា
ម្មេ ទទ្វេ . . . មនិសង្ខិ ។ សង្ខិទ្ធី ។

[៧៦] ហេតុយា មត្តា អាម្មណោ មត្តា មនិ-
មនិយា មត្តា សត្តត្ត មត្តា អវិគតេ មត្តា ។

[៧៧] ចេតសិកា ធម្មំ សិសិដ្ឋា ចេតសិកា
ធម្មា ទប្បដ្ឋតិ នេហេតុប្បដ្ឋយោ ឯកំ មត្តា មត្តា
កាតត្វា តិសុយេវ(១) ហោហោ ។ សង្ខិទ្ធី ។

[៧៨] នហេតុយា មត្តា ធមនិមនិយា មត្តា
ធម្មវេណេ មត្តា ធមត្តាលាម មត្តា ធមាសេវេ
មត្តា ធមាម្ម តិណិ នវិទាតេ មត្តា ធមោធម មត្តា
ធមាត្ត មត្តា នវិប្បយុត្តេ មត្តា ។

ឯកំ ឥតេ ទ្វេ តណាធាមិ សម្បយុត្តកិរោមិ
កាតត្វា ។

បញ្ញាវិភា

[៧៩] ចេតសិកា ធម្មា ចេតសិកាស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន មច្ចាយា ចេតសិកា ហេតុ សម្ម-
យុត្តកាតំ ទទ្វាតំ ហេតុប្បដ្ឋយេន ធមត្តាយា មនិសង្ខិ ។

• ម. តិណិយេវេវិ ទិស្សតិ ។

តំ ទទ្ធិ ប្រវ័ មិធិវេកសិកប្បដ្ឋ ទទ្ធិ ធិវិចិត្តត្ថ ធិវិទទ្ធិ ឯ . . .
ធាមនិសង្ខិ ។ សេចក្តីបំប្រែត្ថ ។

[៨០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ថ ក្នុងការប្រយោជ្ជដ្ឋ មាន
ព្រះ ថ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានព្រះ ថ ក្នុងបដ្ឋយវាធិមសំ សុទ្ធិវេកា
ព្រះ ថ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានព្រះ ថ ។

[៨១] ចេតសិកមិ ប្រវ័ មិធិវេកសិកមិ ថេបកិកប្បិ
ព្រះហេតុប្បដ្ឋយ តិ ប្រស្នា ថ យ៉ាង ចក្ខុវិក ធម្មវិទ្ធិ យ៉ាងនេះ
ក្នុងព្រះវាំង ធម្មា មានហេតុវេ ។ សេចក្តីបំប្រែត្ថ ។

[៨២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ថ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានព្រះ ថ ក្នុងធម្មវេកប្បដ្ឋយ មានព្រះ ថ ក្នុងចត្តាជកប្បដ្ឋយ
មានព្រះ ថ ក្នុងការសេវប្បដ្ឋយ មានព្រះ ថ ក្នុងធម្មប្បដ្ឋយ មាន
ព្រះ ធម្ម ក្នុងវិប្បាកប្បដ្ឋយ មានព្រះ ថ ក្នុងធម្មាធម្មប្បដ្ឋយ មានព្រះ ថ
ក្នុងធម្មត្ថប្បដ្ឋយ មានព្រះ ថ ក្នុងវិប្បយុត្តកប្បដ្ឋយ មានព្រះ ថ ។

ការព្រះ ថ យ៉ាង ក្នុងវិវេកប្បដ្ឋយ សម្បយុត្តកវ្តិ ចក្ខុវិក
ធម្មវិទ្ធិ យ៉ាងនេះ ។

បញ្ញាវិភា

[៨៣] ចេតសិកមិ ជាបដ្ឋយ នៃវេកសិកមិ
នៃហេតុប្បដ្ឋយ តិ ក្នុងវេកសិកហេតុ ជាបដ្ឋយ តិ
ជាមនិសង្ខិ នៃពួកសម្បយុត្តកត្ត ហោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

ធម្មសិក្ខា ធម្មា អធម្មសិក្ខាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
ត្តយេន បច្ចយោ ធម្មសិក្ខា ហេតុ ចិត្តស្ស ចិត្តស-
មុដ្ឋាធានញ រូបាចំ ហេតុប្បត្តយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ ។
ធម្មសិក្ខា ធម្មា ធម្មសិក្ខាស្ស ច អធម្មសិក្ខាស្ស
ច ធម្មស្ស ហេតុប្បត្តយេន បច្ចយោ ធម្មសិក្ខា
ហេតុ សម្បយុត្តកាចំ ទត្ថាចំ ចិត្តស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
ធានញ រូបាចំ ហេតុប្បត្តយេន បច្ចយោ បដិសន្ធិ ។

[១០០] ធម្មសិក្ខា ធម្មា ធម្មសិក្ខាស្ស
ធម្មស្ស អាម្មណប្បត្តយេន បច្ចយោ ធម្មសិក្ខា
ទទ្ធ អាវុត្ត ធម្មសិក្ខា ទទ្ធ ឧប្បជ្ជន្តិ ។ ទ្វលំ
បុត្តិភត្តំ ធម្មសិក្ខា ទទ្ធ អាវុត្ត ចិត្តំ ឧប្បជ្ជន្តិ ។
ទ្វលំ បុត្តិភត្តំ ធម្មសិក្ខា ទទ្ធ អាវុត្ត ធម្មសិក្ខា
ទទ្ធ ច ចិត្តញ ឧប្បជ្ជន្តិ ។ អធម្មសិក្ខា ធម្មា
អធម្មសិក្ខាស្ស ធម្មស្ស អាម្មណប្បត្តយេន បច្ចយោ
អវិហោ ផលំ បច្ចវត្តន្តិ ចិត្តាចំ បច្ចវត្តន្តិ ចិត្តាចំ កោ-
ត្រកុស្ស វេទានស្ស មក្កស្ស ផលស្ស អាវុត្តនាយ
អាម្មណប្បត្តយេន បច្ចយោ ចក្កំ . . . វត្តំ . . .
អធម្មសិក្ខា ទទ្ធ អនិច្ចតោ វិបស្សនិ អស្សានេតិ
វេកេនទ្ធតិ តំ អាវុត្ត ចិត្តំ ឧប្បជ្ជន្តិ ទិច្ចេន ចក្កុចា រូបំ

ធម្មសិក្ខា ជាបច្ច័យ នៃអធម្មសិក្ខា ដោយហេតុប្បត្តិយ គឺ ពួក
ធម្មសិក្ខាហេតុ ជាបច្ច័យ គឺ ជាបដិសន្ធិ នៃចិត្តផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋា-
ន្តផង ដោយហេតុប្បត្តិយ ។ ធម្មសិក្ខា ជាបច្ច័យ នៃធម្មសិក្ខា
ផង នៃអធម្មសិក្ខាផង ដោយហេតុប្បត្តិយ គឺ ពួកធម្មសិក្ខាហេតុ
ជាបច្ច័យ គឺ ជាបដិសន្ធិ នៃពួកសម្បយុត្តកត្តផង នៃចិត្តផង នៃពួក
ចិត្តសមុដ្ឋាន្តផង ដោយហេតុប្បត្តិយ ។

[១០០] ធម្មសិក្ខា ជាបច្ច័យ នៃធម្មសិក្ខា ដោយកា-
ម្មណប្បត្តិយ គឺ ពួកធម្មសិក្ខា កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ឡើយ
ធម្មសិក្ខា ។ បណ្ឌិត ធម្មស្ស ឡើយផងចុះ ចិត្ត កើតឡើង ព្រោះ
ប្រាណ ឡើយធម្មសិក្ខា ។ បណ្ឌិត ធម្មស្ស ឡើយផងចុះ ពួក
ធម្មសិក្ខា ចិត្ត កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ឡើយធម្មសិក្ខា ។
ធម្មសិក្ខា ជាបច្ច័យ នៃអធម្មសិក្ខា ដោយកាម្មណប្បត្តិយ គឺ
ពួកប្រាណៈ ពិចារណា ឡើយ ពិចារណា ឡើយចិត្តាច ប្រាណាច
ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណា ឡើយគ្រូ វេទានៈ មក្ក ផល ដោយ
កាម្មណប្បត្តិយ ឡើយ . . . ឡើយ . . . បុគ្គល ឃើញច្បាស់
ឡើយធម្មសិក្ខា ដោយឡើង គ្រូការ វិភាយ ចិត្ត កើតឡើង
ព្រោះប្រាណ ឡើយធម្មសិក្ខា ដោយ បុគ្គល ឃើញ ឡើយ ដោយទិព្វបុត្ត

បស្សតិ ធិត្វាយ លោកនាតុយា សន្តំ សុណាតិ ទេតោ-
 បរិយញ្ញាលោម អាចេតសិកេ ចិត្តសមធីស្ស ចិត្តំ ជាតាតិ
 វា សាសនញ្ញាយតនំ ។ បេ ។ អាភិញ្ញញ្ញាយតនំ ។ បេ ។
 អាចេតសិកោ ទុត្វា ឥទ្ធិវិជញ្ញាលាស្ស ទេតោបរិយញ្ញា-
 លាស្ស មុត្វេនិកសាទុស្សតិញ្ញាលាស្ស យថាកម្មបក-
 ញ្ញាលាស្ស អនាគតំសញ្ញាលាស្ស អាវុដ្ឋនាយ អាវុដ្ឋ-
 លាប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ ។ អាចេតសិកោ ធម្មោ ចេត-
 សិកាស្ស ធម្មស្ស អាវុដ្ឋលាប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ អរិយោ
 ធិត្វានំ បដ្ឋាវក្ខន្តំ បឋមគមនសទិសំ ។ ចក្កំ . . .
 វត្ថុំ . . . អាចេតសិកោ ទទ្ធវា អនិច្ចតោ ។ បេ ។ តោម-
 មស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ធិត្វេន ចក្កនា រូបំ បស្សតិ ធិត្វាយ
 លោកនាតុយា សន្តំ សុណាតិ ទេតោបរិយញ្ញា-
 លោម អាចេតសិកេ ទទ្ធវា ជាតាតិ អាសាសនញ្ញាយ-
 តនំ . . . វាក្កញ្ញញ្ញាយតនំ ទេវសញ្ញាតាសញ្ញាយត-
 នស្ស រូបាយតនំ ចក្កវិញ្ញាលាសហគតានំ ទុត្វានំ
 តោដ្ឋញ្ញាយតនំ . . . អាចេតសិកោ ទុត្វា ឥទ្ធិវិជញ្ញា-
 លាស្ស ទេតោបរិយញ្ញាលាស្ស មុត្វេនិកសាទុស្សតិញ្ញា-
 លាស្ស យថាកម្មបកញ្ញាលាស្ស អនាគតំសញ្ញា-
 លាស្ស អាវុដ្ឋនាយ អាវុដ្ឋលាប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ ។

ព្ធខ្យវសំឡេន ដោយចិត្តលោកនាតុ ជីវន្តវចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកថ
 ដោយអាចេតសិកចិត្ត ដោយទេវតាបរិយញ្ញាលា អាសាសនញ្ញាយតនៈ
 ។ បេ ។ អាភិញ្ញញ្ញាយតនៈ ។ បេ ។ ពួកអាចេតសិកចិត្ត ជាប់ជួយ
 ខែការពិចារណា ខ្យវត្ថុវិជញ្ញាលា ទេតោបរិយញ្ញាលា មុត្វេនិកសា-
 ទុស្សតិញ្ញាលា យថាកម្មបកញ្ញាលា អនិសាគតំសញ្ញាលា ដោយ
 តាម្មណប្បដ្ឋយ ។ អាចេតសិកធម៌ ជាប់ជួយ ខែចេតសិកធម៌ ដោយ
 តាម្មណប្បដ្ឋយ គឺ ពួកព្រះគោរយៈ ពិចារណា ខ្យវត្ថុដេត្វាន ដូច
 ដំណើរទី ១ ដែរ ។ ខ្យវត្ថុ . . . ខ្យវត្ថុ . . . ខ្យវត្ថុអាចេតសិកចិត្ត
 ជាមិនខ្សឹម ។ បេ ។ ទោមមស្ស កើតខ្សឹម ចុដ្ឋល ឃើញខ្សឹម
 ដោយចិត្តចក្ក ព្ធខ្យវសំឡេន ដោយចិត្តលោកនាតុ ជីវន្តវត្ថុអាចេត-
 សិកចិត្ត ដោយទេវតាបរិយញ្ញាលា អាសាសនញ្ញាយតនៈ . . .
 អាភិញ្ញញ្ញាយតនៈ (ជាប់ជួយ) ខែទេវសញ្ញាតាសញ្ញាយតនៈ រូបាយតនៈ
 (ជាប់ជួយ) ខែពួកខ្មុច ដែលប្រឡំដោយចក្កវិញ្ញាលា : តាម្មញ្ញាយតនៈ
 . . . ពួកអាចេតសិកចិត្ត ជាប់ជួយ ខែការពិចារណា ខ្យវត្ថុ-
 វិជញ្ញាលា ទេតោបរិយញ្ញាលា មុត្វេនិកសាទុស្សតិញ្ញាលា យថា-
 កម្មបកញ្ញាលា អនិសាគតំសញ្ញាលា ដោយតាម្មណប្បដ្ឋយ ។

អាចេតសិកោ ធម្មោ ចេតសិកាស្ស ឆ អាចេតសិ-
 កាស្ស ឆ ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋយោ
 អរិយា ចិត្តាវំ បដ្ឋវេត្តន្តិ បដេតតមទសធិសំ ។
 ឆត្តំ . . . ត្តំ . . . អាចេតសិកោ ទទ្ធវ អធិត្តតោ
 វិបស្សនំ អស្សាទេតិ អភិទទ្ធតំ តំ អាត្ត ចិត្តត្វ
 សម្មយុត្តការ ឆ ទទ្ធវ ទប្បដ្ឋន្តិ ធិត្វេន . . . ។
 សាម្ពុត្តំ ។ រូបាយតទំ ធម្មវិញ្ញាណស្ស សម្ម-
 យុត្តការទត្វ ទទ្ធវំ អាម្មណាប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋយោ
 ដោដ្ឋន្តាយតទំ . . . អាចេតសិកោ ទទ្ធវ ឥត្តិ-
 វិចិត្តាណស្ស ចេតោចរិយញ្ញាណស្ស បុត្រេនិវាសា-
 ប្បស្សតិញ្ញាណស្ស យថាកម្មបតញ្ញាណស្ស អនាគ-
 តំសញ្ញាណស្ស អាវុដ្ឋនាយ អាម្មណាប្បដ្ឋាយេន
 បដ្ឋយោ ។ ចេតសិកោ ឆ អាចេតសិកោ ឆ ធម្មា
 ចេតសិកាស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋយោ
 ចេតសិកោ ទទ្ធវ ឆ ចិត្តត្វ អាត្ត ចេតសិកោ ទទ្ធវ
 ទប្បដ្ឋន្តិ ។ មូលំ បុត្តិកត្វំ ចេតសិកោ ទទ្ធវ ឆ
 ចិត្តត្វ អាត្ត ចិត្តំ ទប្បដ្ឋន្តិ ។ មូលំ បុត្តិកត្វំ ចេត-
 សិកោ ទទ្ធវ ឆ ចិត្តត្វ វារត្ត ចេតសិកោ ទទ្ធវ ឆ
 ចិត្តត្វ ទប្បដ្ឋន្តិ ។

អាចេតសិកោ ជាបដ្ឋយ វិចិត្តសិកោធិសំ វិចិត្តសិកោធិសំ
 ដោយអាម្មណាប្បដ្ឋាយ តំ ពួកគ្រូអរិយៈ វិចារណា ឡូត្រេនិវាស
 ដូចដំណើរវិទ្យាវិធាន ។ ឡូត្រេ . . . ឡូត្រេ . . . បុគ្គល
 យើងច្បាស់ ឡូត្រេអាចេតសិកាក្នុង ថាចេតវិទ្យា ព្រោះអោយ រីករាយ
 ចិត្តត្តិ ពួកសម្មយុត្តកក្នុងត្តិ តើអើយ ព្រោះព្រាហ្ម ឡូត្រេអាចេតសិ-
 កក្នុងនោះ ចិត្ត . . . ។ សេចក្តីបំប្រែ ។ ដោយនេះ ជាបដ្ឋយ
 វិចិត្តវិញ្ញាណធិសំ វិចិត្តសម្មយុត្តកក្នុងធិសំ ដោយអាម្មណាប្បដ្ឋាយ
 ដោដ្ឋន្តាយនេះ . . . ពួកអាចេតសិកាក្នុង ជាបដ្ឋយ វិចិត្តវិចារ-
 ណា ឡូត្រេវិចិត្តាណា ចេតោចរិយញ្ញាណ បុត្រេនិវាសប្បស្សតិញ្ញាណ
 យថាកម្មបតញ្ញាណ ធិសំអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអាម្មណាប្បដ្ឋាយ ។
 លេខសំគុណ អាចេតសិកោធិសំ ជាបដ្ឋយ វិចិត្តសិកោធិសំ ដោយ
 អាម្មណាប្បដ្ឋាយ តំ ពួកអាចេតសិកាក្នុង តើអើយ ព្រោះព្រាហ្ម ឡូត្រេ
 ពួកអាចេតសិកាក្នុងធិសំ ឡូត្រេធិសំ ។ បណ្ឌិត ភយ្យស្ស ឡូត្រេធិសំ
 ចិត្ត តើអើយ ព្រោះព្រាហ្ម ឡូត្រេអាចេតសិកាក្នុងធិសំ ឡូត្រេធិសំ ។
 បណ្ឌិត ភយ្យស្ស ឡូត្រេធិសំ ពួកអាចេតសិកាក្នុងត្តិ ចិត្តត្តិ តើអើយ
 ព្រោះព្រាហ្ម ឡូត្រេអាចេតសិកាក្នុងធិសំ ឡូត្រេធិសំ ។

[១១០] រោគសិកោ ឆាម្មា រោគសិកស្ស
 ធម្មស្ស អនិច្ចតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ការម្មណាធិបតិ
 សហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ រោគសិកោ ទេវ
 កុំ កក្ខា រោគសិកោ ទន្ធា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ សហជាតា-
 ធិបតិ រោគសិកោ អនិច្ចតិ សម្បយុត្តកាធិ ទន្ធាធិ
 អនិច្ចតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលំ បុច្ឆិត្តំ ការម្ម-
 ណាធិបតិ រោគសិកោ ទេវ កុំ កក្ខា ចិត្តំ ឧប្បជ្ឈតិ
 សហជាតាធិបតិ រោគសិកោ អនិច្ចតិ ចិត្តស្ស ចិត្ត-
 សមុដ្ឋាបាទក្ស រូបាធិ អនិច្ចតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 មូលំ បុច្ឆិត្តំ ការម្មណាធិបតិ រោគសិកោ ទេវ កុំ
 កក្ខា រោគសិកោ ទន្ធា ធិ ចិត្តក្ស ឧប្បជ្ឈន្តិ សហជា-
 តាធិបតិ រោគសិកោ អនិច្ចតិ សម្បយុត្តកាធិ ទន្ធាធិ
 ចិត្តស្ស ធិ ចិត្តសមុដ្ឋាបាទក្ស រូបាធិ អនិច្ចតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ អរោគសិកោ ឆាម្មា អរោគសិ-
 កស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ការម្មណា-
 ធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ អរិយា
 ធិប្បាធិ កុំ កក្ខា បច្ចវេត្តន្តិ ធិប្បាធិ កោត្រកុស្ស កោ-
 បាទស្ស ធម្មស្ស ផលស្ស អនិច្ចតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ចក្កំ . . . វត្តំ . . . អរោគសិកោ ទេវ កុំ កក្ខា

[១១១] រោគសិកោធិ ជាច្ច័យ រោគសិកោធិ ដោយអនិ-
 ច្ចតិប្បច្ច័យ បាទដល់ការម្មណាធិបតិ ឱទ្ធិសហជាតាធិបតិ ។ ការម្ម-
 ណាធិបតិ គឺ ពួករោគសិកក្ខន្ធ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ម្ល៉ៅរោគសិកក្ខន្ធ
 ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ រោគសិកោធិបតិ ជាច្ច័យ
 រៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអនិច្ចតិប្បច្ច័យ ។ ចណ្ឌិក ធម្មស្ស ម្ល៉ៅ
 មូលផលចុះ ការម្មណាធិបតិ គឺ ចិត្ត កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ម្ល៉ៅរោគសិ-
 កក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ឯសហជាតាធិបតិ គឺ រោគសិកោធិបតិ ជាច្ច័យ
 រៃចិត្តផល រៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាប្រេផល ដោយអនិច្ចតិប្បច្ច័យ ។ ចណ្ឌិក
 ធម្មស្ស ម្ល៉ៅមូលផលចុះ ការម្មណាធិបតិ គឺ ពួករោគសិកក្ខន្ធគឺ ចិត្តក្ខ
 កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ម្ល៉ៅពួករោគសិកក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ឯសហជាតា-
 ធិបតិ គឺ រោគសិកោធិបតិ ជាច្ច័យ រៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផល រៃចិត្តផល
 រៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាប្រេផល ដោយអនិច្ចតិប្បច្ច័យ ។ អរោគសិកោធិ ជា
 ច្ច័យ រៃអរោគសិកោធិ ដោយអនិច្ចតិប្បច្ច័យ បាទដល់ការម្មណាធិ-
 បតិ ឱទ្ធិសហជាតាធិបតិ ។ ការម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ធ្វើ
 ម្ល៉ៅព្រះពិញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិញ្ញាណ ព្រះពិញ្ញាណ ជាច្ច័យ
 រៃគោត្រកុ កេតាមៈ បន្ត ឱទ្ធិផល ដោយអនិច្ចតិប្បច្ច័យ ម្ល៉ៅចុក
 . . . ម្ល៉ៅចុក . . . បុគ្គល ធ្វើ ម្ល៉ៅពួករោគសិកក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព

អស្សាធម៌ អភិទន្ធិតំ តំ កុំ កក្កា ជិត្តិ ឧប្បជ្ជតិ ។
 សហជាតាធិបតិ អនេតសិកា អធិបតិ ជិត្តស្ស
 ភិក្ខុសមុដ្ឋានានុ រូបាចំ អធិបតិប្បទូយេន បទូ-
 យោ ។ អនេតសិកោ ធម្មោ ទេតសិកស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បទូយេន បទូយោ អាម្មណាធិបតិ
 សហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ អរិយា ធិញ្ជាធំ
 កុំ កក្កា ... បឋមតមនសទិសំ ។ ធម្មំ ...
 វត្ថុ ... អនេតសិកោ ទទ្ទេ កុំ កក្កា អស្សាធម៌
 អភិទន្ធិតំ តំ កុំ កក្កា វាតា ឧប្បជ្ជតិ ជិត្តិ ឧប្បជ្ជតិ
 ។ ៣ ។ សហជាតាធិបតិ អនេតសិកា អធិបតិ
 សម្បយុត្តកាចំ ទទ្ទាធំ អធិបតិប្បទូយេន បទូយោ ។
 អនេតសិកោ ធម្មោ ទេតសិកស្ស ច អនេតសិ-
 កស្ស ច ធម្មស្ស អធិបតិប្បទូយេន បទូយោ អាម្ម-
 ណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ អរិយា
 ធិញ្ជាធំ ... បឋមតមនំ ។ អនេតសិកោ ទទ្ទេ កុំ
 កក្កា អស្សាធម៌ អភិទន្ធិតំ តំ កុំ កក្កា ទេតសិ-
 កា ទទ្ទា ច ជិត្តន្ទ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាធិបតិ
 អនេតសិកា អធិបតិ សម្បយុត្តកាចំ ទទ្ទាធំ ជិត្ត-
 សមុដ្ឋានានុ រូបាចំ អធិបតិប្បទូយេន បទូយោ ។

ហើយប្រាកដ រីករាយ ចិត្ត កើតឡើង ក្រោយធ្វើ ឲ្យវិន្ទុនារ ឲ្យដំរី
 តាម ។ សហជាតាធិបតិ គឺ អនេតសិកាធិបតិ ជាបង្អស់ ខែជិត្តផង
 'នក្ខតិក្កុសបុដ្ឋន្ទូយេន' ដោយអធិបតិប្បទូយេន ។ អនេតសិកាធិ ជា
 ច្បុយ ខែនេតសិកាធិ ដោយអធិបតិប្បទូយេន បានដល់ការម្មណាធិបតិ
 នឹងសហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ធ្វើ ឲ្យព្រះ
 និក្ខាម ឲ្យដំរីតាម ... ដូចដំរីដំរី ទ ដំរី ។ ឲ្យចក្ខុ ...
 ឲ្យវត្ថុ ... បុគ្គល ធ្វើ ឲ្យពួកអនេតសិកាធិ ឲ្យដំរីតាម ហើយ
 ប្រាកដ រីករាយ ពរៈ កើតឡើង ក្រោយធ្វើ ឲ្យអនេតសិកាធិនារ
 ឲ្យដំរីតាម ជិត្តិ កើតឡើង ។ ២ ។ សហជាតាធិបតិ គឺ អនេត-
 សិកាធិបតិ ជាបង្អស់ ខែពួកសម្បយុត្តកុដ្ឋ ដោយអធិបតិប្បទូយេន ។
 អនេតសិកាធិ ជាបង្អស់ ខែនេតសិកាធិផង ខែអនេតសិកាធិផង
 ដោយអធិបតិប្បទូយេន បានដល់ការម្មណាធិបតិ នឹងសហជាតាធិបតិ ។
 ការម្មណាធិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ព្រះនិក្ខាម ... ដូចដំរីដំរី ទ ដំរី ។
 បុគ្គល ធ្វើ ឲ្យពួកអនេតសិកាធិ ឲ្យដំរីតាម ហើយប្រាកដ រីករាយ
 ពួកអនេតសិកាធិ ចិត្ត កើតឡើង ក្រោយធ្វើ ឲ្យអនេតសិកាធិនារ
 ឲ្យដំរីតាម ។ សហជាតាធិបតិ គឺ អនេតសិកាធិបតិ ជាបង្អស់ ខែពួក
 សម្បយុត្តកុដ្ឋ ខែពួកសម្បយុត្តកុដ្ឋ ដោយអធិបតិប្បទូយេន ។

លោកសិក្សា ចក្ខុវិស័យ

លោកសិក្សា ចក្ខុវិស័យ

លោកសិក្សាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរឫទ្ធិយេន បទ្ធាយោ
 តីណំ អាវុទ្ធាចិ វុទ្ធានធឿ នត្ថិ ។ សមនន្តរឫទ្ធិ-
 យេន បទ្ធាយោ នវ សហជាតឫទ្ធិយេន បទ្ធាយោ
 នវ បដិទ្ធិវាសនិសំ អក្ខមក្ខឫទ្ធិយេន បទ្ធាយោ
 នវ បដិទ្ធិវាសនិសំ និស្សយឫទ្ធិយេន បទ្ធាយោ នវ
 បទ្ធាយវាសនិសំ ។

ជាបច្ច័យ នៃលោកសិក្សា ដោយអនន្តរឫទ្ធិយេន គឺ មានព្រះធា អាវុទ្ធាចិ
 វុទ្ធានត្ថិ មិនមានទេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតឫទ្ធិយេន គឺ មានព្រះ
 ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតឫទ្ធិយេន គឺ មានព្រះ ដូចគ្នានឹងចម្លងព្រះវិស័
 ជាបច្ច័យ ដោយអក្ខមក្ខឫទ្ធិយេន គឺ មានព្រះ ដូចគ្នានឹងចម្លងព្រះវិស័
 ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយឫទ្ធិយេន គឺ មានព្រះ ដូចគ្នានឹងចម្លងព្រះវិស័ ។

[១០៣] លោកសិក្សា ធាត្រា លោកសិក្សា

[១០៤] លោកសិក្សា ជាបច្ច័យ នៃលោកសិក្សា ដោយឧប-

ធម្មស្ស ឧបនិស្សយឫទ្ធិយេន បទ្ធាយោ អាវុទ្ធាចិ
 និស្សយោ អនន្តរឫទ្ធិយេន បទ្ធាយោ បទ្ធាយោ
 ។ ១០ ។ បទ្ធាយោ លោកសិក្សា ទន្ធា
 លោកសិក្សា ទន្ធា ឧបនិស្សយឫទ្ធិយេន បទ្ធា-
 យោ ។ ទ្វលំ បុទ្ធាចិ តីណំ ឧបនិស្សយោ លោក-
 សិក្សា ទន្ធា និស្សយោ ឧបនិស្សយឫទ្ធិយេន បទ្ធា-
 យោ ។ ទ្វលំ បុទ្ធាចិ តីណំ ឧបនិស្សយោ លោក-
 សិក្សា ទន្ធា លោកសិក្សា ទន្ធា និស្សយោ ឧប-
 និស្សយឫទ្ធិយេន បទ្ធាយោ ។ អលោកសិក្សា ធាត្រា
 អលោកសិក្សាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយឫទ្ធិយេន បទ្ធា-
 យោ អាវុទ្ធាចិ និស្សយោ អនន្តរឫទ្ធិយេន បទ្ធា-
 យោ ។ ១០ ។ បទ្ធាយោ ទត្ថំ . . .

និស្សយឫទ្ធិយេន បានដល់ការឧបនិស្សយ អនន្តរឫទ្ធិយេន និងបទ-
 ក្ខមនិស្សយ ។ ១០ ។ បទ្ធាយោ គឺ ព្រះលោកសិក្សា ជាបច្ច័យ
 នៃព្រះលោកសិក្សា ដោយឧបនិស្សយឫទ្ធិយេន ។ ចល្លាត ធាត្រា ឧបនិស្សយ
 ផលិត មានព្រះ ព្រះលោកសិក្សា ជាឧបនិស្សយ ជាបច្ច័យ នៃចិត្ត
 ដោយឧបនិស្សយឫទ្ធិយេន ។ ចល្លាត ធាត្រា ឧបនិស្សយ ផលិត មានព្រះ
 ព្រះលោកសិក្សា ជាឧបនិស្សយ ជាបច្ច័យ នៃព្រះលោកសិក្សាផលិត នៃ
 ចិត្តផលិត ដោយឧបនិស្សយឫទ្ធិយេន ។ អលោកសិក្សា ជាបច្ច័យ នៃអលោក-
 សិក្សា ដោយឧបនិស្សយឫទ្ធិយេន បានដល់ការឧបនិស្សយ អនន្តរឫ-
 និស្សយ និងបទក្ខមនិស្សយ ។ ១០ ។ បទ្ធាយោ គឺ ឧបនិស្សយ . . .

កោដងំ . . . សេនាសងំ . . . ចិត្តំ ឧបទិស្សយេ ធានំ
ធម៌ ។ យេ ។ សង្កំ កំណុតិ ឧត្តំ . . . កោដងំ . . . សេនា-
សងំ . . . ចិត្តំ សង្ខាយ ។ យេ ។ ធម្មញ្ញាយ ភកស្ស ។ យេ ។
បត្តចាយ កាយិកស្ស សុខស្ស កាយិកស្ស ទុក្ខស្ស
ចក្កស្ស ផលសមាធិយោ ឧបទិស្សយេ ច្បត្តយេន ចត្ត-
យោ ។ អរេតសិកោ ធម្មោ រេតសិកស្ស ធម្មស្ស
ឧបទិស្សយេ ច្បត្តយេន ចត្តយោ អារម្មណ្ឌឧបទិស្សយោ
អនន្តរឧបទិស្សយោ បកត្តឧបទិស្សយោ ។ យេ ។ បកត្ត-
ឧបទិស្សយោ ឧត្តំ . . . កោដងំ . . . សេនាសងំ . . . ចិត្តំ ឧប-
ទិស្សយេ ធានំ ធម៌ ភីណិ បឋមគមនសទិសំ ធិដ្ឋានា-
ករណំ ។ រេតសិកោ ច អរេតសិកោ ច ធម្មោ រេតសិ-
កស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយេ ច្បត្តយេន ចត្តយោ ភីណិ ។

[១០៤] អរេតសិកោ ធម្មោ អរេតសិកស្ស
ធម្មស្ស បុរោហិតច្បត្តយេន ចត្តយោ អារម្មណ្ឌបុរោ-
ហិត វត្តបុរោហិត ។ អារម្មណ្ឌបុរោហិត ចក្កំ . . .
វត្តំ . . . អធិដ្ឋានោ វិចស្សតិ អស្សារេតំ អតិច្ឆតិ
តំ វរាត្ត ចិត្តំ ឧប្បដ្ឋតិ ធិត្រេន ចក្កុនា រូបំ បស្សតិ
វិញ្ញាយ សោតណាតុយា សង្កំ សុណាតិ រូបាយតនំ
ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋង្គាយតបំ កាយវិញ្ញាណស្ស ។

ស្តវរោជន . . . ស្តវសនាសនៈ . . . បុគ្គល កាស្រ័យ ស្តវចិត្ត ហើយឡ
ស្តវនា ។ យេ ។ ចំបេត ស្តវសង្ខ វេជ្ជ . . . រោជន . . . សេនាសនៈ . . .
ចិត្ត ជាច្ឆ័យ វៃសព្វា ។ យេ ។ វៃចញ្ញា ធិនិកនៈ ។ យេ ។ វៃសេចក្តី
ព្រាជ្ជា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ ធិនិកសមាធិ ដោយ
ឧបទិស្សយេ ច្បត្តយេ ។ អរេតសិកធម៌ ជាច្ឆ័យ វៃរេតសិកធម៌ ដោយ
ឧបទិស្សយេ ច្បត្តយេ បានផលអារម្មណ្ឌឧបទិស្សយេ អនន្តរឧបទិស្សយេ ធិនិ-
កត្តឧបទិស្សយេ ។ យេ ។ បកត្តឧបទិស្សយេ គឺ ស្តវវេជ្ជ . . . ស្តវរោជន
. . . ស្តវសនាសនៈ . . . បុគ្គល កាស្រ័យ ស្តវចិត្ត ហើយឡ ស្តវនា
នាសនៈ ព ដូចដំណើរទី ១ ដែរ បើមានការធ្វើឱ្យជឿន ។ ឡទេ ។
រេតសិកធម៌ក្តី អរេតសិកធម៌ក្តី ជាច្ឆ័យ វៃរេតសិកធម៌ ដោយ
ឧបទិស្សយេ ច្បត្តយេ គឺ នាសនៈ ព ។

[១០៥] អរេតសិកធម៌ ជាច្ឆ័យ វៃអរេតសិកធម៌ ដោយបុរោ-
ហិតច្បត្តយេ បានផលអារម្មណ្ឌបុរោហិត ធិនិកត្តបុរោហិត ។ កាយ្យណ-
បុរោហិត បុគ្គល ឃើញ ស្តវចក្ក . . . ស្តវក្ក . . . ជាមិនទៀន គ្រុកកា
តែរយ ចិត្ត កើតទៀន ព្រោះព្រារក្ខ ស្តវកុសោន បុគ្គល ឃើញស្តវកុសោន
ដោយទិព្វចក្ក ឬ ស្តវសំទៀន ដោយទិព្វសោតណាតុ រូបាយនៈ (ជា
ច្ឆ័យ) វៃចក្កវិញ្ញាណ រោដ្ឋង្គាយនៈ (ជាច្ឆ័យ) វៃកាយវិញ្ញាណ ។

វត្តបុរេជាន់ ចក្ខុវិស័យនៃ ចក្ខុវិស័យ ណាស្ស កាយាយ-
 ននំ កាយវិញ្ញាណាស្ស វត្ត ចិត្តស្ស បុរេជាន់ច្បង-
 យេន ចក្ខុវិស័យ ។ អរិយសិក្ខា ចេត្តា ចេតសិក្ខាស្ស
 ចេត្តស្ស បុរេជាន់ច្បងយេន ចក្ខុវិស័យ អាម្មណបុរេ-
 ជាន់ វត្តបុរេជាន់ ។ អាម្មណបុរេជាន់ ចក្ខុ ... វត្ត
 អនិច្ចតោ ។ ចេ ។ វេទនាស្ស ឧប្បជ្ជន្តិ ធិត្វេន
 ចក្ខុវិស័យ រូបំ បស្សនិ ធិត្វាយ សោភណាតុយា សន្តិ
 សុណាតិ រូបាយននំ ចក្ខុវិស័យ ណាសហតតានំ ឧប្បាទំ
 វេដ្ឋន្តាយននំ កាយវិញ្ញាណាសហតតានំ ឧប្បាទំ ។
 វត្តបុរេជាន់ ចក្ខុវិស័យននំ ចក្ខុវិស័យ ណាសហតតានំ
 ឧប្បាទំ កាយាយននំ ... វត្ត ចេតសិក្ខានំ ឧប្បាទំ
 បុរេជាន់ច្បងយេន ចក្ខុវិស័យ ។ អរិយសិក្ខា ចេត្តា
 ចេតសិក្ខាស្ស ច អរិយសិក្ខាស្ស ច ចេត្តស្ស បុរេជាន់ច្បង-
 យេន ចក្ខុវិស័យ អាម្មណបុរេជាន់ វត្តបុរេជាន់ ។ អាម្ម-
 ណបុរេជាន់ ចក្ខុ ... វត្ត អនិច្ចតោ វិបស្សនិ អស្សា-
 រោមិ អភិទន្ធតិកំ អាត្ម ចិត្តក្ស សម្មយុត្តកា ច ឧប្បា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ធិត្វេន ចក្ខុវិស័យ រូបំ បស្សនិ ធិត្វាយ សោភ-
 ណាតុយា សន្តិ សុណាតិ រូបាយននំ ចក្ខុវិស័យ ណាស្ស
 សម្មយុត្តកា ច ឧប្បាទំ វេដ្ឋន្តាយននំ ... ។

វត្តបុរេជាន់ នី ចក្ខុវិស័យននំ (ជាច្បង) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយននំ
 (ជាច្បង) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ត ជាច្បង នៃចិត្ត ដោយបុរេជាន់ច្បង-
 យេន ។ អរិយសិក្ខា ជាច្បង នៃចេតសិក្ខា ដោយបុរេ ។ ច្បង-
 យេន បុរេជាន់ច្បងយេន វត្ត វត្តបុរេជាន់ ។ អាម្មណបុរេ-
 ជាន់ នី វត្តបុរេជាន់ ... វត្ត ជាច្បង ។ ចេ ។ វេទនាស្ស ភើត
 ច្បង បុគ្គល ឃើញ វត្ត ដោយចិត្តច្បង ឬ វត្តសំឡេង ដោយ
 ចិត្តសោភណាតុ រូបាយននំ (ជាច្បង) នៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ
 ចក្ខុវិញ្ញាណ វេដ្ឋន្តាយននំ (ជាច្បង) នៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ
 កាយវិញ្ញាណ ។ វត្តបុរេជាន់ នី ចក្ខុវិស័យននំ (ជាច្បង) នៃពួកខន្ធ
 ដែលច្រឡំដោយចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយននំ ... វត្ត ជាច្បង នៃ
 ពួកចេតសិក្ខានុ ដោយបុរេជាន់ច្បងយេន ។ អរិយសិក្ខា ជាច្បង នៃ
 ចេតសិក្ខា ដោយបុរេជាន់ច្បងយេន បុរេជាន់ច្បងយេន បុរេជាន់
 ច្បងយេន វត្ត វត្តបុរេជាន់ នី វត្តបុរេជាន់ ។ អាម្មណបុរេជាន់ នី បុគ្គល ឃើញ
 វត្តបុរេជាន់ ... វត្ត ជាច្បង ។ ចេ ។ វេទនាស្ស ភើត ចិត្ត ពួកសម្ម-
 យុត្តក្ខន្ធកិ ភើតច្បង ព្រះប្រាណ វត្ត វត្តសំឡេង បុគ្គល ឃើញ វត្ត
 ដោយចិត្តច្បង ឬ វត្តសំឡេង ដោយចិត្តសោភណាតុ រូបាយននំ (ជាច្បង)
 នៃចក្ខុវិញ្ញាណ វេដ្ឋន្តាយននំ នៃពួកសម្មយុត្តក្ខន្ធកិ វេដ្ឋន្តាយននំ ... ។

នាថាទណ្ឌិកា ចេតសិកា ចេតនា វិចារកស្ស ចិត្តស្ស កដត្តា ច រូបាធំ កម្មប្បទ្វយេន ចទ្វយោ ។ ចេតសិកា ធាត្ថា ចេតសិកស្ស ច អចេតសិកស្ស ច ធម្មស្ស កម្មប្បទ្វយេន ចទ្វយោ សហជាតា នាថាទណ្ឌិកា ។ សហជាតា ចេតសិកា ចេតនា សម្បយុត្តកាធំ ទទ្ធាធំ ចិត្តស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានាធានា រូបាធំ កម្មប្បទ្វយេន ចទ្វយោ ។ នាថាទណ្ឌិកា ចេតសិកា ចេតនា វិចារកាធំ ទទ្ធាធំ ចិត្តស្ស ច កដត្តា ច រូបាធំ កម្មប្បទ្វយេន ចទ្វយោ ។

[១០៤] ចេតសិកា ធាត្ថា ចេតសិកស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បទ្វយេន ចទ្វយោ ច អាហារប្បទ្វយេន ចទ្វយោ ច ឥន្ទ្រិយប្បទ្វយេន ចទ្វយោ ច ណាធិប្បទ្វយេន ចទ្វយោ តិណិ ឥន្ទ្រប្បទ្វយេន ចទ្វយោ តិណិ សម្បយុត្តប្បទ្វយេន ចទ្វយោ មត្យ ។

[១០៥] ចេតសិកា ធាត្ថា អចេតសិកស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បទ្វយេន ចទ្វយោ សហជាតំ មច្ឆាជាតំ ។ សន្តិភ្នំ ។ អចេតសិកា ធាត្ថា អចេតសិកស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បទ្វយេន ចទ្វយោ សហជាតំ មច្ឆាជាតំ មច្ឆាជាតំ ។

ឯនាថាទណ្ឌិកៈ គឺ ចេតសិកាចេតនា ជាចន្ទ្រិយ វៃវិចារកចិត្តផង ខៃពួក កដត្តាច្រវង់ ដោយកម្មប្បទ្វ័យ ។ ចេតសិកាចេតនិ ជាចន្ទ្រិយ វៃចេតសិកា ចេតនិ វៃអចេតសិកាចេតនិ ដោយកម្មប្បទ្វ័យ បាន បសហជាត ខឹង នាថាទណ្ឌិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតសិកាចេតនា ជាចន្ទ្រិយ ខៃពួក សម្បយុត្តកច្រវង់ ខៃចិត្តផង ខៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានច្រវង់ ដោយកម្មប្បទ្វ័យ ។ ឯនាថាទណ្ឌិកៈ គឺ ចេតសិកាចេតនា ជាចន្ទ្រិយ ខៃពួកវិចារកច្រវង់ ខៃចិត្តផង ខៃពួកកដត្តាច្រវង់ ដោយកម្មប្បទ្វ័យ ។

[១០៦] ចេតសិកាចេតនិ ជាចន្ទ្រិយ វៃចេតសិកាចេតនិ ដោយវិចារកប្បទ្វ័យ គឺ មាតិកា ៤ ជាចន្ទ្រិយ ដោយអាហារប្បទ្វ័យ គឺ មាតិកា ៤ ជាចន្ទ្រិយ ដោយឥន្ទ្រិយប្បទ្វ័យ គឺ មាតិកា ៤ ជាចន្ទ្រិយ ដោយណាធិប្បទ្វ័យ គឺ មាតិកា ៣ ជាចន្ទ្រិយ ដោយឥន្ទ្រប្បទ្វ័យ គឺ មាតិកា ៣ ជាចន្ទ្រិយ ដោយសម្បយុត្តប្បទ្វ័យ គឺ មាតិកា ៥ ។

[១០៧] ចេតសិកាចេតនិ ជាចន្ទ្រិយ វៃអចេតសិកាចេតនិ ដោយវិចារកប្បទ្វ័យ បានបសហជាត ខឹងមច្ឆាជាត ។ សេចក្តីចម្រើន ។ អចេតសិកាចេតនិ ជាចន្ទ្រិយ វៃអចេតសិកាចេតនិ ដោយវិចារកប្បទ្វ័យ បានបសហជាត ចរាជាត ខឹងមច្ឆាជាត ។

សហជន គឺ ចិត្ត ចិត្តសមុប្បាយ រូបាចំ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ច្នៃយន ច្នៃយោ ចដិសន្ធិក្ខណោ ចិត្ត កាដក្ការ្យាចំ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ច្នៃយន ច្នៃយោ ចិត្ត វត្តស្ស វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ច្នៃយន ច្នៃយោ វត្ត ចិត្តស្ស វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ច្នៃយន ច្នៃយោ ។ បុរោជិតំ ចក្ខុយនតំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ច្នៃយន ច្នៃយោ កាយាយនតំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ត ចិត្តស្ស វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ច្នៃយន ច្នៃយោ ។ ចត្តាជិតំ ចិត្តំ បុរោជិតស្ស ឥសស្ស កាយស្ស វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ច្នៃយន ច្នៃយោ ។ អចេតសិកោ ធម្មោ ចេតសិកស្ស ធម្មស្ស វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ច្នៃយន ច្នៃយោ សហជនំ បុរោជិតំ ។ សហជនំ ចដិសន្ធិក្ខណោ វត្ត ចេតសិកាចំ ទទ្ធាចំ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ច្នៃយន ច្នៃយោ ។ បុរោជិតំ ចក្ខុយនតំ ចក្ខុវិញ្ញាណសហគតាចំ ទទ្ធាចំ កាយាយនតំ . . . វត្ត ចេតសិកាចំ ទទ្ធាចំ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ច្នៃយន ច្នៃយោ ។ អចេតសិកោ ធម្មោ ចេតសិកស្ស ច អចេតសិកស្ស ច ធម្មស្ស វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ច្នៃយន ច្នៃយោ សហជនំ បុរោជិតំ ។ សហជនំ ចដិសន្ធិក្ខណោ វត្ត ចេតសិកាចំ ទទ្ធាចំ ចិត្តស្ស ច វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ច្នៃយន ច្នៃយោ ។

សហជន គឺ ចិត្ត ជាចម្បង ខែត្តកចិត្តសមុប្បាយ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន គួរឲ្យសង្ខេប ចិត្ត ជាចម្បង ខែត្តកកដក្ការ្យោ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ចិត្ត ជាចម្បង ខែត្ត ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន វត្ត ជាចម្បង ខែចិត្ត ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ។ បុរោជិតំ ចក្ខុយនតំ ជាចម្បង ខែចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន កាយាយនតំ (ជាចម្បង) ខែកាយវិញ្ញាណ វត្ត ជាចម្បង ខែចិត្ត ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ។ ចត្តាជិតំ គឺ ចិត្ត ជាចម្បង ខែកាយនេ ដែលកើតឡើង ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ។ អចេតសិកនមិ ជាចម្បង ខែចេតសិកនមិ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន បាតដល់សហជន មិនបុរោជិត ។ សហជន គឺ គួរឲ្យសង្ខេប វត្ត ជាចម្បង ខែត្តកចេតសិកក្ខណ៍ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ។ បុរោជិតំ គឺ ចក្ខុយនតំ (ជាចម្បង) ខែត្តកក្ខណ៍ ដែលប្រឡំដោយចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយនតំ . . . វត្ត ជាចម្បង ខែត្តកចេតសិកក្ខណ៍ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ។ អចេតសិកនមិ ជាចម្បង ខែចេតសិកនមិ ខែអចេតសិកនមិ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន បាតដល់សហជន មិនបុរោជិត ។ សហជន គឺ គួរឲ្យសង្ខេប វត្ត ជាចម្បង ខែត្តកចេតសិកក្ខណ៍ ខែចិត្តផង ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាន ។

ចុរោជាតំ ចក្ខុយក្កំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស សម្មយុត្ត-
កាណេ ទទ្ធានំ កាយាយក្កំ ... វត្ថុ ចិត្តស្ស
សម្មយុត្តកាណេ ទទ្ធានំ វិញ្ញុ វុត្តប្បទ្វាយេន ចច្ច-
យោ ។ លេខសិរោ ច អលេខសិរោ ច ធម្មា
អលេខសិកស្ស ធម្មស្ស វិញ្ញយុត្តប្បទ្វាយេន ចច្ចយោ
សហជាតំ ចច្ចាជាតំ ។ សន្តិភ្នំ ។

[១១០] លេខសិរោ ធម្មា លេខសិកស្ស
ធម្មស្ស អត្ថប្បទ្វាយេន ចច្ចយោ ឯកំ ចដិច្ចសនិសំ ។
លេខសិរោ ធម្មា អលេខសិកស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្ប-
ទ្វាយេន ចច្ចយោ សហជាតំ ចច្ចាជាតំ ។ សន្តិភ្នំ ។
លេខសិរោ ធម្មា លេខសិកស្ស ច អលេខសិកស្ស
ច ធម្មស្ស អត្ថប្បទ្វាយេន ចច្ចយោ ឯកំ ចដិច្ចស-
និសំ ។ អលេខសិរោ ធម្មា អលេខសិកស្ស ធម្មស្ស
អត្ថប្បទ្វាយេន ចច្ចយោ សហជាតំ ចុរោជាតំ ចច្ចាជាតំ
អហារំ ភ្នំន្រ្ទិយំ ។ សន្តិភ្នំ ។ អលេខសិរោ ធម្មា
លេខសិកស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បទ្វាយេន ចច្ចយោ សហ-
ជាតំ ចុរោជាតំ ។ សហជាតំ ចិត្តំ លេខសិកាណំ ទទ្ធានំ
អត្ថប្បទ្វាយេន ចច្ចយោ ចដិសន្តិក្ខយោ ចិត្តំ ។ ចេ ។

ចុរោជាតំ គី ចក្ខុយក្កំ (ជាច្រើន) នៃចក្ខុវិញ្ញាណស្ស នៃចក្ខុ
សម្មយុត្តកក្កដំ កាយាយក្កំ ... វត្ថុ ជាច្រើន នៃចិត្តដំ នៃ
ក្លុកសម្មយុត្តកក្កដំ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បទ្វាយេន ។ លេខសិកស្ស កា-
នសិកស្ស ជាច្រើន នៃកាចកសិកស្ស ដោយវិញ្ញយុត្តប្បទ្វាយេន បាន
ផលសហជាតំ និវចន្តាជាតំ ។ សេចក្តីចម្រើន ។

[១១០] លេខសិកស្ស ជាច្រើន នៃលេខសិកស្ស ដោយ
កត្តប្បទ្វាយេន គី ខានព្រះ ១ ដូចដិច្ចព្រះវិស្ណុ ។ លេខសិកស្ស
ជាច្រើន នៃកាចកសិកស្ស ដោយកត្តប្បទ្វាយេន បានផលសហជាតំ
និវចន្តាជាតំ ។ សេចក្តីចម្រើន ។ លេខសិកស្ស ជាច្រើន
នៃលេខសិកស្សដំ នៃកាចកសិកស្សដំ ដោយកត្តប្បទ្វាយេន គី
ខានព្រះ ១ ដូចដិច្ចព្រះវិស្ណុ ។ កាចកសិកស្ស ជាច្រើន នៃ
កាចកសិកស្ស ដោយកត្តប្បទ្វាយេន បានផលសហជាតំ ចុរោជាតំ ចច្ចា-
ជាតំ អហារំ និវចន្តិយំ ។ សេចក្តីចម្រើន ។ កាចកសិក-
ស្ស ជាច្រើន នៃកាចកសិកស្ស ដោយកត្តប្បទ្វាយេន បានផលសហ-
ជាតំ និវចន្តាជាតំ ។ សហជាតំ គី ចិត្ត ជាច្រើន នៃក្លុក
លេខសិកក្កដំ ដោយកត្តប្បទ្វាយេន ក្លុកកាណៈនៃចដិសន្តិ ចិត្ត ។ ចេ ។

អភិធម្មវិជិត អនុណោទុក្ខញ្ញាតំ

បដិសន្ធិត្តារណោ វត្ថុ វេទនសីកានំ ទន្ធានំ អត្ថិច្ឆន្ទ-
 យេន ចន្ទយោ ។ បុរេជានំ ចក្កំ ... វត្ថុ អនិច្ចតោ
 ... បុរេជានសនិសំ និច្ចានំ ។ អវេទនសីកោ នាម្មា
 វេទនសីកស្ស ឬ អវេទនសីកស្ស ច នឌុស្ស អត្ថិច្ឆ-
 ន្ទយេន ចន្ទយោ សហជានំ បុរេជានំ ។ សហ-
 ជានំ ចិត្តំ សម្បយុត្តកានំ ទន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋាហានញ្ច
 រោនំ អត្ថិច្ឆន្ទយេន ចន្ទយោ បដិសន្ធិត្តារណោ ចិត្តំ
 ។ បេ ។ បដិសន្ធិត្តារណោ វត្ថុ វេទនសីកានំ ទន្ធានំ
 ចិត្តស្ស ច អត្ថិច្ឆន្ទយេន ចន្ទយោ ។ បុរេជានំ
 ចក្កំ ... វត្ថុ អនិច្ចតោ ... បុរេជានសនិសំ និច្ចានំ ។
 វេទនសីកោ ឬ អវេទនសីកោ ច នាម្មា វេទនសីកស្ស
 នឌុស្ស អត្ថិច្ឆន្ទយេន ចន្ទយោ សហជានំ បុរេជានំ ។
 សហជានោ ចក្កវិញ្ញាណសហគតោ ឋិតោ ទេវោ
 ពក្ខាយតនញ្ច ទ្ធិន្ធិ ទន្ធានំ កាយវិញ្ញាណសហគ-
 តោ ... វេទនសីកោ ឋិតោ ទេវោ ច វត្ថុ ច
 ចិត្តញ្ច ទ្ធិន្ធិ ទន្ធានំ អត្ថិច្ឆន្ទយេន ចន្ទយោ ទ្វេ
 ទន្ធា ... ។ សហជានោ វេទនសីកោ ឋិតោ ទេវោ
 ឬ វត្ថុ ច ចិត្តញ្ច ទ្ធិន្ធិ ទន្ធានំ អត្ថិច្ឆន្ទយេន ចន្ទយោ
 ទ្វេ ទន្ធា ... បដិសន្ធិត្តារណោ ទ្វេច កាតញ្ច ។

អភិធម្មវិជិត អនុណោទុក្ខញ្ញាតំ

ក្នុងទណៈខែចដិសន្ធិ វត្ថុ ជាច្រើន ខែពួកវេទនសីកក្នុង ដោយអត្ថិ-
 ច្ឆន្ទយ ។ ឯបុរេជាន គឺ ត្រូវចុក ... ត្រូវវត្ថុ ជាដំនើរទៀត ...
 ដូចបុរេជានច្ឆន្ទយវែរ មិនមានផ្សេង ៦ គ្នាទេ ។ អវេទនសី...មិ ជា
 ច្ឆន្ទយ ខែវេទនសីកចម្រើន ខែអវេទនសីកចម្រើន ដោយអត្ថិច្ឆន្ទយ បាន
 ដល់សហជាន មិនបុរេជាន ។ សហជាន គឺ ចិត្ត ជាច្ឆន្ទយ ខែ
 ពួកសម្បយុត្តកក្នុង ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិច្ឆន្ទយ ក្នុង
 ទណៈខែចដិសន្ធិ ចិត្ត ។ បេ ។ ក្នុងទណៈខែចដិសន្ធិ វត្ថុ ជាច្ឆន្ទយ
 ខែពួកវេទនសីកក្នុងផង ខែចិត្តផង ដោយអត្ថិច្ឆន្ទយ ។ ឯបុរេជាន គឺ
 ត្រូវចុក ... ត្រូវវត្ថុ ជាដំនើរទៀត ... ដូចបុរេជានច្ឆន្ទយវែរ
 មិនមានផ្សេង ៦ គ្នាទេ ។ វេទនសីកចម្រើន អវេទនសីកចម្រើន ជាច្ឆន្ទយ ខែ
 វេទនសីកចម្រើន ដោយអត្ថិច្ឆន្ទយ បានដល់សហជាន មិនបុរេជាន ។
 សហជាន គឺ ទន្ធា ដែលប្រឡំដោយចក្កវិញ្ញាណក្តី ចក្ខុយកន្ត្រី
 ជាច្ឆន្ទយ ខែទន្ធា ដែលប្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណ ... វេទ-
 នសីកក្នុង ១ ក្តី វត្ថុក្តី ចិត្តក្តី ជាច្ឆន្ទយ ខែទន្ធា ដោយអត្ថិច្ឆន្ទយ
 ត្រូវទន្ធា ... ។ សហជាន គឺ វេទនសីកក្នុង ១ ក្តី វត្ថុក្តី
 ចិត្តក្តី ជាច្ឆន្ទយ ខែទន្ធា ដោយអត្ថិច្ឆន្ទយ ត្រូវទន្ធា ...
 ឯព្រះតាំង ២ យ៉ាង ចក្កវិជិត អប្បិវិទ្ធិ ក្នុងទណៈខែចដិសន្ធិចុះ ។

ទេតសិកោ ធម៌ អទេតសិកោ ធម៌ ទន្ទា អទេតសិ-
 កស្ស ទន្ទស្ស អត្ថិច្ឆន្ទយេន ចច្ចយោ សហជាតំ
 បុរោជិតំ ចច្ចាជាតំ រេហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតា
 ចក្កវិញ្ញាណសហគតា ទន្ទា ធម៌ ចក្កាយតនន្ទ
 ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយវិញ្ញាណសហគតា ... ទេត-
 សិកា ទន្ទា ធម៌ ចិត្តត្ថ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបាមំ
 អត្ថិច្ឆន្ទយេន ចច្ចយោ ទេតសិកា ទន្ទា ធម៌ ចិត្តត្ថ
 ចហាភូតា ធម៌ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបាមំ អត្ថិច្ឆន្ទយេន
 ចច្ចយោ ។ សហជាតា ទេតសិកា ទន្ទា ធម៌ វត្ថុ
 ធម៌ ចិត្តស្ស អត្ថិច្ឆន្ទយេន ចច្ចយោ ចជិសន្តិក្កុណោ
 ភិណ្ឌិ កាតត្វា ។ ចច្ចាជាតា ទេតសិកា ទន្ទា ធម៌
 ចិត្តត្ថ បុរោជិតស្ស ឥសស្ស កាយស្ស អត្ថិច្ឆន្ទយេន
 ចច្ចយោ ។ ចច្ចាជាតា ទេតសិកា ទន្ទា ធម៌ ចិត្តត្ថ
 កាតត្វិក្កិរេ អាហារេ ធម៌ ឥសស្ស កាយស្ស អត្ថិ-
 ច្ឆន្ទយេន ចច្ចយោ ។ ចច្ចាជាតា ទេតសិកា ទន្ទា ធម៌
 ចិត្តត្ថ រូបជិវិត្រិយេត្ថ កាតត្វារូបាមំ អត្ថិច្ឆន្ទយេន
 ចច្ចយោ ។ ទេតសិកោ ធម៌ អទេតសិកោ ធម៌
 ទន្ទា ទេតសិកស្ស ធម៌ អទេតសិកស្ស ធម៌ ទន្ទស្ស
 អត្ថិច្ឆន្ទយេន ចច្ចយោ សហជាតំ បុរោជិតំ ។

ទេតសិកាធម៌ អទេតសិកាធម៌ ជាច្រើន ខែនទេតសិកាធម៌ ដោយ
 អត្ថិច្ឆន្ទយេន បុរោជិតសហជាត បុរោជិត ចច្ចាជាត កាយ ចិត្ត
 ឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺ ពួកទន្ទ ដែលច្រឡំដោយចក្កវិញ្ញាណ
 ចក្កាយតនន្ទ (ជាច្រើន) នៃចក្កវិញ្ញាណ ដែលច្រឡំដោយកាយ-
 វិញ្ញាណ ... ពួកទេតសិកាធម៌ ចិត្ត ជាច្រើន ខែពួកចិត្ត-
 សមុដ្ឋាន ដោយអត្ថិច្ឆន្ទយេន ពួកទេតសិកាធម៌ ចិត្ត ពួកមហាភូត
 គឺ ជាច្រើន ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋាន ដោយអត្ថិច្ឆន្ទយេន ។ សហជាត
 គឺ ពួកទេតសិកាធម៌ វត្ថុ (ជាច្រើន) នៃចិត្ត ដោយអត្ថិច្ឆន្ទយេន
 សហជាត គឺ ពួកទេតសិកាធម៌ វត្ថុ ជាច្រើន ខែចិត្ត
 ដោយអត្ថិច្ឆន្ទយេន ពៈ ល បណ្ឌិត អប្បិក្ខិ ក្នុងនោះខែចជិសន្តិ
 ឥសស្ស ។ ចច្ចាជាត គឺ ពួកទេតសិកាធម៌ ចិត្ត ជាច្រើន ខែ
 កាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិច្ឆន្ទយេន ។ ចច្ចាជាត គឺ ពួកទេត-
 សិកាធម៌ ចិត្ត កាតត្វិក្កិរេ ជាច្រើន ខែកាយនេះ ដោយ
 អត្ថិច្ឆន្ទយេន ។ ចច្ចាជាត គឺ ពួកទេតសិកាធម៌ ចិត្ត រូបជិ-
 វិត្រិយេត្តិ ជាច្រើន ខែពួកកាតត្វិក្កិរេ ដោយអត្ថិច្ឆន្ទយេន ។ ទេត-
 សិកាធម៌ អទេតសិកាធម៌ ជាច្រើន ខែទេតសិកាធម៌ ខែអទេត-
 សិកាធម៌ ដោយអត្ថិច្ឆន្ទយេន បុរោជិតសហជាត ជិវិតបុរោជិត ។

ឧបត្ថេ ភីណិ ឧសម្បយុត្តេ ឯកំ ធុវិច្ឆយុត្តេ ឯកំ
កោធិត្តិយោ ភីណិ ខោវិគតេ ភីណិ ។

[១១៥] ឧហេតុប្បដ្ឋយោ ភាវន្តណោ ធុវិ . . .
អធិបតិយោ ធុវិ ។ អនុណោមមាភិកា កាតត្វា ។
. . . វវិគតេ ធុវិ ។

លោកសិរទុក្ខំ ខីឡិវិ ។

បិគ្គសម្បយុត្តទុក្ខំ

បដិច្ចវិវា

[១១៦] ចិក្ខុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ចិក្ខុសម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ចិក្ខុសម្បយុត្តំ
ឯកំ ទទ្ធិ បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធា ទ្វេ ទទ្វេ បដិច្ច ឯកោ
ទទ្វោ បដិសន្ធិក្កុណោ ។ មេ ។ ចិក្ខុសម្បយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច ចិក្ខុវិច្ឆយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ
ចិក្ខុសម្បយុត្តោ ទទ្វេ បដិច្ច ចិក្ខុសម្បយុត្តំ រូបំ បដិ-
សន្ធិក្កុណោ ។ មេ ។ ចិក្ខុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ចិក្ខុសម្បយុត្តោ ធម្មំ ចិក្ខុវិច្ឆយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយោ ចិក្ខុសម្បយុត្តំ ឯកំ ទទ្ធិ បដិច្ច ទ្វេ
ទទ្វោ ចិក្ខុសម្បយុត្តោ រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ . . . បដិសន្ធិ ។

ក្នុងនម្បយុត្តិយ មានព្រះ ៣ ក្នុងនសម្បយុត្តិយ មានព្រះ ១ ក្នុង
នវិច្ឆយុត្តិយ មានព្រះ ១ ក្នុងនោត្តិយ មានព្រះ ៣ ក្នុងនា-
វិគតិយ មានព្រះ ៣ ។

[១១៧] ក្នុងនាម្បយុត្តិយ មានព្រះ ៤ ព្រោះនេហតុប្បដ្ឋិយ . . .
ក្នុងអធិបតិយ មានព្រះ ៤ ។ អនុណោមមាភិកា បណ្ឌិត ឧប្បវេ
ច្ឆៈ ។ . . ក្នុងវិគតិយ មានព្រះ ៤ ។

ចប់ លោកសិរទុក្ខំ ។

បិគ្គសម្បយុត្តទុក្ខំ

បដិច្ចវិវា

[១១៦] ចិក្ខុសម្បយុត្តធម៌(*) (ធម៌វេសច្រកចរោយចិក្ខុ) កា-
ស្រីយ ឡវិច្ឆយុត្តធម៌ វេសចរោឡិវិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ និ ទទ្ធិ ៤
កាស្រីយ ឡវិច្ឆយុត្តក្កុ ១ ទទ្ធិ ១ កាស្រីយ ឡវិច្ឆ ៤ ក្នុងនាម្ប
វេសនិសន្ធិ ។ មេ ។ ចិក្ខុវិច្ឆយុត្តធម៌(២) (ធម៌វេសច្រកចរោយចិក្ខុ)
កាស្រីយ ឡវិច្ឆយុត្តធម៌ វេសចរោឡិវិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ និ
ចិក្ខុសម្បយុត្ត កាស្រីយ ឡវិច្ឆវិច្ឆយុត្តក្កុ ក្នុងនាម្បវេសនិសន្ធិ
។ មេ ។ ចិក្ខុសម្បយុត្តធម៌ក្កិ ចិក្ខុវិច្ឆយុត្តធម៌ក្កិ កាស្រីយ ឡវិច្ឆយុត្ត-
យុត្តធម៌ វេសចរោឡិវិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ និ ទទ្ធិ ៤ ក្កិ ចិក្ខុសម្បយុត្ត-
ច្រក្កិ កាស្រីយ ឡវិច្ឆយុត្តក្កុ ១ ឡវិច្ឆ ៤ . . . ជាបដិសន្ធិ ។

* បដិសន្ធិវេសនិសន្ធិ លោកសិរទុក្ខំ វិសេសន្ធិ ។ ២ រូប វិសេសន្ធិ ។ អនុណោ ។

ចិត្តវិញ្ញយុត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តវិញ្ញយុត្តិ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា ឯកំ មហាក្ខតិ ... មហាក្ខតេ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋាមំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ ឯកំ
 មហាក្ខតិ ... មហាក្ខតេ បដិច្ច កាដន្តារូបំ ឧបា-
 នារូបំ ។ ចិត្តវិញ្ញយុត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសម្បយុត្តិ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុ
 បដិច្ច ចិត្តសម្បយុត្តិកា ទន្ធា ។ ចិត្តវិញ្ញយុត្តិ ធម្មំ
 បដិច្ច ចិត្តសម្បយុត្តិ ធម្មំ ចិត្តវិញ្ញយុត្តិ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុ បដិច្ច
 ចិត្តសម្បយុត្តិកា ទន្ធា មហាក្ខតេ បដិច្ច កាដន្តារូបំ ។
 ចិត្តសម្បយុត្តិកា ចិត្តវិញ្ញយុត្តិកា ធម្មំ បដិច្ច ចិត្ត-
 សម្បយុត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា បដិសន្ធិ-
 ក្កុណោ ចិត្តសម្បយុត្តិ ឯកំ ទទ្ធា វត្ថុកា បដិច្ច ទ្វេ
 ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធា ... ។ ចិត្តសម្បយុត្តិកា ចិត្តវិញ្ញ-
 យុត្តិកា ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តវិញ្ញយុត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដូយា ចិត្តសម្បយុត្តិ ទន្ធា ធម្មោ មហាក្ខតេ ធម្មំ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋាមំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ ចិត្តសម្ប-
 យុត្តិ ទន្ធា ធម្មោ មហាក្ខតេ ធម្មំ បដិច្ច កាដន្តារូបំ ។

ចិត្តវិញ្ញយុត្តិ ធម្មំ កាស្រីយេ វូចិត្តវិញ្ញយុត្តិ ធម្មំ ទើបកើតឡើង ក្រោយ
 ហេតុប្បដូយ គឺ មហាក្ខត ។ ... ចិត្តសមុដ្ឋាម្យោ កាស្រីយេ វូចិត្ត
 មហាក្ខត ក្នុងនោះវិចារិសន្ធិ មហាក្ខត ។ ... កាដន្តារូប គឺឧបា-
 នារូប កាស្រីយេ វូចិត្តមហាក្ខត ។ ចិត្តសម្បយុត្តិ ធម្មំ កាស្រីយេ វូ
 ចិត្តវិញ្ញយុត្តិ ធម្មំ ទើបកើតឡើង ក្រោយហេតុប្បដូយ គឺ ក្នុងនោះវិ-
 ចារិសន្ធិ ក្នុងចិត្តសម្បយុត្តិកា កាស្រីយេ វូចិត្ត ។ ចិត្តសម្បយុត្តិ
 ចិត្តវិញ្ញយុត្តិ ធម្មំ កាស្រីយេ វូចិត្តវិញ្ញយុត្តិ ធម្មំ ទើបកើតឡើង ក្រោយ
 ហេតុប្បដូយ គឺ ក្នុងនោះវិចារិសន្ធិ ក្នុងចិត្តសម្បយុត្តិកា កាស្រីយេ
 វូចិត្ត កាដន្តារូប កាស្រីយេ វូចិត្តមហាក្ខត ។ ចិត្តសម្បយុត្តិ ធម្មំ
 កាស្រីយេ វូចិត្តសម្បយុត្តិ ធម្មំ វូចិត្តវិញ្ញយុត្តិ ធម្មំ ទើបកើត
 ឡើង ក្រោយហេតុប្បដូយ គឺ ក្នុងនោះវិចារិសន្ធិ ក្នុង កាស្រីយេ
 វូចិត្តសម្បយុត្តិ ធម្មំ ធម្មំ វូចិត្ត វូចិត្ត ។ ... ។
 ចិត្តវិញ្ញយុត្តិ ធម្មំ កាស្រីយេ វូចិត្តសម្បយុត្តិ ធម្មំ វូចិត្តវិញ្ញយុត្តិ ធម្មំ
 ធម្មំ ទើបកើតឡើង ក្រោយហេតុប្បដូយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋាម្យោ កាស្រីយេ
 វូចិត្តវិញ្ញយុត្តិ ធម្មំ វូចិត្តមហាក្ខត ធម្មំ ក្នុងនោះវិចារិសន្ធិ
 សម្បយុត្តិ កាស្រីយេ វូចិត្តវិញ្ញយុត្តិ ធម្មំ វូចិត្តមហាក្ខត ។

ចំនួនប្រយុទ្ធករ ចំនួន១៣

ឧអាត្មណប្បដ្ឋយោ ចិត្តសម្មយុត្តេ មន្ទេ ច មហា-
ក្រាត ច អធិទ្ធិ ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូមិ បដិសន្ធិត្តារណោ
ឯកំ សង្ខតំ ។

[១២១] ឧហត្ថយោ ធនំ ឧអាត្មណោ តិណិ ឧអ-
ធិបតិយោ ធនំ ឧអនន្តោ តិណិ ឧសមនន្តោ តិណិ
ឧអញ្ញាតញ្ញោ តិណិ ឧទុច្ចិស្សយេ តិណិ ឧច្យាវតោតេ
ធនំ ឧបញ្ញាវតោតេ ធនំ ឧអាសាវនេ ធនំ ឧកខ្មេ ទ្វេ
ធនំ ឧវិហារេ ធនំ ឧអាហារេ ឯកំ ឧស្រ្តិយេ ឯកំ
ឧណកេ ឯកំ ឧចត្តេ ធនំ ឧសម្មយុត្តេ តិណិ ឧវិច្ឆ័-
យុត្តេ ទ្វេ ធានតិយោ តិណិ ធាវិតោតេ តិណិ ។

[១២២] ហេតុប្បដ្ឋយោ ឧអាត្មណោ តិណិ ...
ឧអាធិបតិយោ ធនំ ឧកខ្មេ ឯកំ ឧវិហារេ ធនំ
ឧសម្មយុត្តេ តិណិ ឧវិច្ឆ័យុត្តេ ឯកំ ធានតិយោ
តិណិ ធាវិតោតេ តិណិ ។

ចំនួនប្រយុទ្ធករ ចំនួន១៣

ក្រោយនោះហេតុប្បដ្ឋយោ គឺ ចិត្តសម្មដ្ឋានំ កាស្រ័យ ឧវិច្ឆ័យុត្ត-
េយ្យុត្តដ្ឋានំ ឧវិច្ឆ័យុត្តដ្ឋានំ ធានវារៈ ១ ក្នុងនោះវាចនាសម្ព័-
សេចក្តីប្រែប្រួល ។

[១២១] ក្នុងនោះហេតុប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ៧ ក្នុងនោះហេតុប្បដ្ឋយោ
ធានវារៈ ៨ ក្នុងនោះអធិបតិយោ ធានវារៈ ៧ ក្នុងនោះអនន្តោប្បដ្ឋយោ ធាន
វារៈ ៨ ក្នុងនោះសមនន្តោប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ៨ ក្នុងនោះអញ្ញាតញ្ញោប្បដ្ឋយោ ធាន
វារៈ ៨ ក្នុងនោះទុច្ចិស្សយោប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ៨ ក្នុងនោះច្យាវតោតេប្បដ្ឋយោ
ធានវារៈ ៧ ក្នុងនោះបញ្ញាវតោតេប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ៧ ក្នុងនោះអាសាវនេប្បដ្ឋយោ
ធានវារៈ ៧ ក្នុងនោះកខ្មេប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ២ ក្នុងនោះវិហារេប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ៥
ក្នុងនោះអាហារេប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ១ ក្នុងនោះស្រ្តិយេប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ១ ក្នុង
នោះណកេប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ១ ក្នុងនោះចត្តេប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ៧ ក្នុងនោះសម្ម-
យុត្តេប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ៨ ក្នុងនោះវិច្ឆ័យុត្តេប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ២ ក្នុងនោះ
ធានតិយោប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ៨ ក្នុងនោះវិច្ឆ័យុត្តេប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ៨ ។

[១២២] ក្នុងនោះហេតុប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ៨ ក្រោយហេតុប្បដ្ឋយោ
... ក្នុងនោះអធិបតិយោ ធានវារៈ ៧ ក្នុងនោះអនន្តោប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ១
ក្នុងនោះសមនន្តោប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ៨ ក្នុងនោះអញ្ញាតញ្ញោប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ៨
ក្នុងនោះទុច្ចិស្សយុត្តេប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ១ ក្នុងនោះច្យាវតោតេប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ៧
ក្នុងនោះវិហារេប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ៥ ក្នុងនោះអាហារេប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ១
ក្នុងនោះស្រ្តិយេប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ១ ក្នុងនោះណកេប្បដ្ឋយោ ធានវារៈ ១ ។

(១២៣) ធម្មោហុត្តរោ អាស្រ័យ តិណំ ...
អនុត្តរ តិណំ សមនុត្តរ តិណំ អញ្ញាមញ្ញា ន បុរ-
សោតេ វិកំ អាសេវិធម វិកំ កាឡេ ធរ មត្ត វិកំ
អវិកតេ ធរ ។

សហជាតវិកេ បដិច្ចវាសនំសោ ។

បច្ចយវិវេ

(១២៤) ចិញ្ចសម្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា ចិញ្ចសម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ទប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណំ បដិច្ច-
សនិសា . ។ ចិញ្ចវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា ចិញ្ចវិប្បយុត្តោ
ធម្មោ ទប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វិកំ ... បដិច្ចស-
និសំ ។ ចិញ្ចវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា ចិញ្ចសម្បយុត្តោ
ធម្មោ ទប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វត្ថុំ បច្ចយា ចិញ្ច-
សម្បយុត្តកា ទដ្ឋា បដិសន្ធិ ។ ចិញ្ចវិប្បយុត្តំ ធម្មំ
បច្ចយា ចិញ្ចសម្បយុត្តោ ច ចិញ្ចវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ
ទប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា វត្ថុំ បច្ចយា ចិញ្ចសម្ប-
យុត្តកា ទដ្ឋា មហាក្សតេ បច្ចយា ចិញ្ចសម្បដ្ឋានំ
រូបំ បដិសន្ធិ ។ ចិញ្ចសម្បយុត្តោ ចិញ្ចវិប្បយុត្តោ
ធម្មំ បច្ចយា ចិញ្ចសម្បយុត្តោ ធម្មោ ទប្បជ្ជតិ

(១២៥) កុណិយាយុត្តិយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
... កុណិយាយុត្តិយ មានវារៈ ៧ កុណិយាយុត្តិយ មានវារៈ ៧ កុណិ-
យាយុត្តិយ មានវារៈ ៦ កុណិយាយុត្តិយ មានវារៈ ៥ កុណិយាយុ-
ត្តិយ មានវារៈ ៤ កុណិយាយុត្តិយ មានវារៈ ៣ កុណិយាយុត្តិយ មានវារៈ ២
កុណិយាយុត្តិយ មានវារៈ ១ កុណិយាយុត្តិយ មានវារៈ ១ កុណិយាយុត្តិយ មាន
វារៈ ១ កុណិយាយុត្តិយ មានវារៈ ១ ។

សហជាតវិកេ ដូចបដិច្ចវាសនំ ។

បច្ចយវិវេ

(១២៦) ចិញ្ចសម្បយុត្តមិ ពិនិវដ្តក និវចនិចិញ្ចសម្បយុត្តមិ វេច
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មានវារៈ ៧ ដូចបដិច្ចវាសនំ ។ ចិញ្ច-
វិប្បយុត្តមិ ពិនិវដ្តក និវចនិចិញ្ចវិប្បយុត្តមិ វេចកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ គឺ មានវារៈ ១ ... ដូចបដិច្ចវាសនំ ។ ចិញ្ចសម្បយុត្តមិ
ពិនិវដ្តក និវចនិចិញ្ចសម្បយុត្តមិ វេចកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួក
ចិញ្ចសម្បយុត្តកច្ឆន្ទ ជាបដិសន្ធិ ពិនិវដ្តក និវចនិវត្ថុ ។ ចិញ្ចសម្បយុត្តមិ
ចិញ្ចវិប្បយុត្តមិ ពិនិវដ្តក និវចនិចិញ្ចវិប្បយុត្តមិ វេចកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកច្ឆន្ទ ពិនិវដ្តក និវចនិវត្ថុ ចិញ្ចសម្បយុត្តមិ
ជាបដិសន្ធិ ពិនិវដ្តក និវចនិវត្ថុ ។ ចិញ្ចសម្បយុត្តមិ ពិនិវដ្តក
និវចនិចិញ្ចសម្បយុត្តមិ វេចកើតឡើង ដូចបដិច្ចវាសនំ ។ ចិញ្ចសម្បយុត្តមិ ពិនិវដ្តក
និវចនិចិញ្ចវិប្បយុត្តមិ វេចកើតឡើង

អភិប្បវេណី វិទ្យាសាស្ត្រប្បវេណី

ទ្វេ ទទ្វេ . . . តាយវិញ្ញាណសហគតំ . . . ចិត្ត-
សម្បយុត្តំ ឯកំ ទទ្ធិត្ថំ វត្តត្ថំ បទ្ធិយា ទ្វេ ទទ្ធិ
ទ្វេ ទទ្វេ . . . បដិសន្ធិក្កុណោ សន្ធិត្តំ ។

[១២៦] ហេតុយា ធរ វាស្មណោ តិណិ អធិប-
តិយា ធរ វាស្មណោ តិណិ សមន្តរោ តិណិ សហជាតេ
ធរ វត្តាមញ្ញោ ធរ ចិស្សយោ ធរ ឧបចិស្សយោ តិណិ
ចុរជាតេ តិណិ អាសេវនេ តិណិ តាម្មេ ធរ ។ បេ ។
វេវិកេន ធរ ។

[១២៧] ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បទ្ធិយា ចិត្តសម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បទ្ធិយា តិណិ បដិច្ច-
សរណីសា ។ ចិត្តវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បទ្ធិយា ចិត្តវិប្បយុត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បទ្ធិយា ឯកំ មហាក្កតិ យាវ
វសញ្ញាសត្តា ។ ចិត្តវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បទ្ធិយា ចិត្ត-
សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បទ្ធិយា ចក្ខុ-
យនធំ បទ្ធិយា ចក្ខុវិញ្ញាណសហគតា ទទ្ធិ តិណយា-
យនធំ . . . វត្តំ បទ្ធិយា អហេតុតា ចិត្តសម្បយុត្តតា
ទទ្ធិ បដិសន្ធិ វត្តំ បទ្ធិយា វិចិត្តិញ្ញាសហគតា ឧប្ប-
សហគតោ ឆោរោ ។ ចិត្តវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បទ្ធិយា
ចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មំ ចិត្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

អភិប្បវេណី វិទ្យាសាស្ត្រប្បវេណី

និវត្តំ ឧប្បជ្ឈតិ . . . វេសច្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណ . . . ទទ្ធិ ឯកំវិប្ប-
និវត្តសម្បយុត្តុត្ត ទ ធរ ធម្មំវត្ត ធម្មំវត្ត ធម្មំវត្ត ឧប្បជ្ឈតិ . . . ក្នុងទណៈវន
បដិសន្ធិ សេចក្តីបំប្រាញ ។

[១២៦] ក្នុងហេតុប្បទ្ធិយា វាសនៈ ៧ ក្នុងវាសនាប្បទ្ធិយា វាស-
នៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បទ្ធិយា វាសនៈ ៧ ក្នុងអន្តរាប្បទ្ធិយា វាសនៈ ៧
ក្នុងសមន្តរាប្បទ្ធិយា វាសនៈ ៧ ក្នុងសហជាតាប្បទ្ធិយា វាសនៈ ៧
ក្នុងវត្តាមញ្ញាប្បទ្ធិយា វាសនៈ ៦ ក្នុងចិស្សយាប្បទ្ធិយា វាសនៈ ៧ ក្នុង
ឧបចិស្សយាប្បទ្ធិយា វាសនៈ ៧ ក្នុងចុរជាតាប្បទ្ធិយា វាសនៈ ៧ ក្នុង
អាសេវនាប្បទ្ធិយា វាសនៈ ៧ ក្នុងតាម្មេប្បទ្ធិយា វាសនៈ ៧ ។ បេ ។
ក្នុងតិវិកេនប្បទ្ធិយា វាសនៈ ៧ ។

[១២៧] ចិត្តសម្បយុត្តធម៌ ពិនិវត្តក ធម៌ចិត្តសម្បយុត្តធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បទ្ធិយា គឺ វាសនៈ ៧ ឥន្ទ្រានិវត្តបដិច្ច-
វាសនៈ ។ ចិត្តវិប្បយុត្តធម៌ ពិនិវត្តក ធម៌ចិត្តវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនហេតុប្បទ្ធិយា គឺ មហាក្កត ១ រហូត ដល់ពួកសសញ្ញា-
សត្វ ។ ចិត្តសម្បយុត្តធម៌ ពិនិវត្តក ធម៌ចិត្តវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនហេតុប្បទ្ធិយា គឺ ពួកទទ្ធិ វេសច្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណ
ពិនិវត្តក ធម៌ចក្ខុយន្តៈ ធម៌តាយាយន្តៈ . . . ពួកអហេតុក្នុង
ជាចិត្តសម្បយុត្ត ជាបដិសន្ធិ ពិនិវត្តក ធម៌វត្ត រហូត វេសច្រឡំ
ដោយវិចិត្តា ច្រឡំដោយទទ្ធិ ពិនិវត្តក ពិនិវត្ត ។ ចិត្តសម្បយុត្ត-
ធម៌ក្តី ចិត្តវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ពិនិវត្តក ធម៌ចិត្តវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង

អវិជ្ជាបដិកា អនុលោមត្រៃបិដក

នាមក្ខេ ធា ធាសម្បយុត្តោ តិណ្ឌិ ធាវិច្ឆយុត្តោ ទ្វេ
លោមត្តិយា តិណ្ឌិ យោវិគតេ តិណ្ឌិ ។

[១២៧] ហេតុប្បដូយា អនាម្បលោ តិណ្ឌិ ...
នាមក្ខេ តិណ្ឌិ ធាវិច្ឆយុត្តោ ឯកំ យោមត្តិយា តិណ្ឌិ
យោវិគតេ តិណ្ឌិ ។

[១៣០] នហេតុប្បដូយា អនាម្បលោ តិណ្ឌិ
។ ចេ ។ ... នក្កេ តិណ្ឌិ ។ មេ ។ ... អវិគតេ ធា ។
ចិស្សយវារោ បច្ចយវារសធិសោ ។

សំសង្ការិកា

[១៣១] ចិក្កសម្បយុត្តំ ធម្មំ សំសង្ការិ ចិក្ក-
សម្បយុត្តោ ធម្មោ ធាប្បដូតិ ហេតុប្បដូយា ចិក្កសម្ប-
យុត្តំ ឯកំ ធម្មំ សំសង្ការិ ទ្វេ ទដ្ឋា ទ្វេ ទាទ្វ ...
មជិសទ្ធិ(១) ។

[១៣២] ហេតុយា ឯកំ អនាម្បលោ ឯកំ អធិ-
ចតិយា ឯកំ សត្វត្ត ឯកំ អវិគតេ ឯកំ ។

[១៣៣] នហេតុយា ឯកំ នអធិចតិយា

១ ឧ. ចិស្សវិច្ឆយោ ។

អវិជ្ជាបដិកា អនុលោមត្រៃបិដក

ក្កនិមន្តប្បដូយ មានវារៈ ៧ ក្កនិសម្បយុត្តប្បដូយ មានវារៈ ៧
ក្កនិវិច្ឆយុត្តប្បដូយ មានវារៈ ៦ ក្កនិយោមត្តិប្បដូយ មានវារៈ ៧ ក្កនិ
នាវិគតប្បដូយ មានវារៈ ៧ ។

[១២៧] ក្កនិអនាម្បលោប្បដូយ មានវារៈ ៧ ព្រោនហេតុប្បដូយ
... ក្កនិកត្តប្បដូយ មានវារៈ ៧ ក្កនិវិច្ឆយុត្តប្បដូយ មានវារៈ ៦
ក្កនិយោមត្តិប្បដូយ មានវារៈ ៧ ក្កនិនាវិគតប្បដូយ មានវារៈ ៧ ។

[១៣០] ក្កនិអនាម្បលោប្បដូយ មានវារៈ ៧ ព្រោនហេតុប្បដូយ
។ ចេ ។ ... ក្កនិមន្តប្បដូយ មានវារៈ ៧ ។ មេ ។ ... ក្កនិនាវិ-
គតប្បដូយ មានវារៈ ៧ ។

ចិស្សយវារៈ ដូចគ្នានឹងច្ចយវារៈសោ ។

សំសង្ការិកា

[១៣១] ចិក្កសម្បយុត្តមិ ច្រឡំ នឹងចិក្កសម្បយុត្តមិ រឺច
កើតឡើង ព្រោនហេតុប្បដូយ គឺ ខន្ធ ៦ ច្រឡំ នឹងចិក្កសម្បយុត្តក្នុង
នឹងខន្ធ ៦ ... ជាមជិសទ្ធិ ។

[១៣២] ក្កនិហេតុប្បដូយ មានវារៈ ៦ ក្កនិអនាម្បលោប្បដូយ
មានវារៈ ៦ ក្កនិវិច្ឆយុត្តប្បដូយ មានវារៈ ៦ ក្កនិប្បដូយពិនិសស រុទ្ធ
វតមានវារៈ ៦ ក្កនិនាវិគតប្បដូយ មានវារៈ ៦ ។

[១៣៣] ក្កនិនហេតុប្បដូយ មានវារៈ ៦ ក្កនិកត្តប្បដូយ

ចិត្តសម្បយុត្តរុក្ខា បញ្ញាវិបាក

ឯកំ ធម្មរាជានេ ឯកំ ធម្មាជានេ ឯកំ ធនាសវាន
ឯកំ ធនាស្មេ ឯកំ ធនិទានេ ឯកំ ធលាវាន ឯកំ
ធម្មត្ថេ ឯកំ ធនិច្ចយុត្តេ ឯកំ ។

ឯវំ ឥតារ ទ្វេ តណ្ហាធមិ សម្បយុត្តរុក្ខា
កាតត្វា ។

បញ្ញាវិបាក

[១៣៤] ចិត្តសម្បយុត្តរុក្ខា ធម្មោ ចិត្តសម្ប-
យុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុច្បូធូយេន វច្ចយោ ចិត្ត-
សម្បយុត្តា ហេតុ សម្បយុត្តកាណំ ទត្ថាណំ ហេតុច្បូធូ-
យេន វច្ចយោ បដិសន្ធិ ។ ចិត្តសម្បយុត្តរុក្ខា ធម្មោ
ចិត្តវិច្ចយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុច្បូធូយេន វច្ចយោ
ចិត្តសម្បយុត្តា ហេតុ ចិត្តសម្បដ្ឋានាណំ វុត្ថាណំ ហេតុ-
ច្បូធូយេន វច្ចយោ បដិសន្ធិ ។ ចិត្តសម្បយុត្តរុក្ខា ធម្មោ
ចិត្តសម្បយុត្តស្ស ច ចិត្តវិច្ចយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
ហេតុច្បូធូយេន វច្ចយោ ចិត្តសម្បយុត្តា ហេតុ
សម្បយុត្តកាណំ ទត្ថាណំ ចិត្តសម្បដ្ឋានាណេ វុត្ថាណំ
ហេតុច្បូធូយេន វច្ចយោ បដិសន្ធិ ។

ចិត្តសម្បយុត្តរុក្ខា បញ្ញាវិបាក

មានវារៈ ១ ក្នុងធម្មរាជានេច្បូធូយេន មានវារៈ ១ ក្នុងធម្មាជានេច្បូធូយេន
មានវារៈ ១ ក្នុងធនាសវានេច្បូធូយេន មានវារៈ ១ ក្នុងធនិទានេច្បូធូយេន មាន
វារៈ ១ ក្នុងធលាវានេច្បូធូយេន មានវារៈ ១ ក្នុងធម្មត្ថេច្បូធូយេន មានវារៈ ១
ក្នុងធនិច្ចយុត្តេច្បូធូយេន មានវារៈ ១ ក្នុងធនិទានេច្បូធូយេន មានវារៈ ១ ។

ការពរំចាំង ៤ យ៉ាង ប្រាសាទៈក្តី សម្បយុត្តរុក្ខាៈក្តី ចណ្ឌិក
សម្បិទ្ធិយ៉ាងនេះចុះ ។

បញ្ញាវិបាក

[១៣៥] ចិត្តសម្បយុត្តរុក្ខា ជាច្បូធូយេន នៃចិត្តសម្បយុត្តរុក្ខា ដោយ
ហេតុច្បូធូយេន នៃ ពួកចិត្តសម្បយុត្តរុក្ខាហេតុ ជាច្បូធូយេន នៃ ជាបដិសន្ធិ នៃពួក
សម្បយុត្តកត្ត ដោយហេតុច្បូធូយេន ។ ចិត្តសម្បយុត្តរុក្ខា ជាច្បូធូយេន នៃ
ចិត្តវិច្ចយុត្តរុក្ខា ដោយហេតុច្បូធូយេន នៃ ពួកចិត្តសម្បយុត្តរុក្ខាហេតុ ជាច្បូធូយេន
នៃ ជាបដិសន្ធិ នៃពួកចិត្តសម្បយុត្តរុក្ខា ដោយហេតុច្បូធូយេន ។ ចិត្តសម្ប-
យុត្តរុក្ខា ជាច្បូធូយេន នៃចិត្តសម្បយុត្តរុក្ខា ដោយហេតុច្បូធូយេន នៃចិត្តវិច្ចយុត្តរុក្ខា
ដោយហេតុច្បូធូយេន នៃ ពួកចិត្តសម្បយុត្តរុក្ខាហេតុ ជាច្បូធូយេន នៃ ជាបដិសន្ធិ
នៃពួកសម្បយុត្តកត្ត ដោយហេតុច្បូធូយេន នៃ ពួកចិត្តសម្បយុត្តរុក្ខា ដោយហេតុច្បូធូយេន ។

[១៣៨] ចិត្តសម្បយុត្តសម្ប ជាត្រា ចិត្តសម្បយុត្តសម្ប
 ធម្មសម្ប អាម្ពណិយប្បដ្ឋាយន មច្ឆាយោ ជាតំ . . .
 សីលំ . . . ទោសនកម្មំ កាត្វា តំ មច្ឆវេក្ខន្តិ អស្សា-
 រោតំ អភិធម្មតិ តំ អាម្ព រាតា ឧប្បដ្ឋិតិ រោមនស្សំ
 ឧប្បដ្ឋិតិ ធុត្វ ឧប្បដ្ឋិតិ . . . រោមនា វុដ្ឋហិត្វា
 រោមនំ . . . អរិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ មច្ឆវេក្ខន្តិ
 មលំ មច្ឆវេក្ខន្តិ មហិរោ កំលេសេ . . . វិក្ខម្ពិកេ
 កំលេសេ មច្ឆវេក្ខន្តិ ធុត្វ សធុតាចិណ្ណំ កំលេសេ
 ជាតន្តំ ចិត្តសម្បយុត្តសម្ប ទេវេ អចិច្ចតោ ឧបេ ១ រោម-
 នស្សំ ឧប្បដ្ឋិតិ រោមនបរិយញ្ញាណន ចិត្តសម្បយុត្ត-
 សមន្តិស្សំ ចិត្តំ ជាតាតិ អាតាសាធម្មាយននំ វិញ្ញា-
 ណត្តាយននស្សំ អាតិក្ខញ្ញាយននំ រោសញ្ញាជាស-
 ញ្ញាយននស្សំ ចិត្តសម្បយុត្តសម្ប ទត្វា អចិច្ចិធម្មណស្សំ
 រោមនបរិយញ្ញាណស្សំ ធុត្វនិវេសនស្សនិញ្ញាណស្សំ
 យថាកម្មមតញ្ញាណស្សំ អនាគតសញ្ញាណស្សំ អា-
 វុដ្ឋនាយ អាម្ពណិយប្បដ្ឋាយន មច្ឆាយោ ចិត្តវិប្បយុត្តា
 ជាត្រា ចិត្តសម្បយុត្តសម្ប ធម្មសម្ប អាម្ពណិយប្បដ្ឋ-
 ាយន មច្ឆាយោ អរិយា ជិត្វានំ មច្ឆវេក្ខន្តិ ជិត្វានំ
 កោត្រកុស្សំ រោមនស្សំ មត្តស្សំ មលស្សំ អាវុដ្ឋនាយ

[១៣៩] ចិត្តសម្បយុត្តសម្ប ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យសម្បយុត្តសម្ប
 ដោយការម្ពណិយប្បដ្ឋាយ តិ ឡតោ . . . ឡសីល . . . មត្តស
 វុដ្ឋ ឡវេទុសចកម្ម ជិតារណ ឡវេទុសចកម្មនោ ហើយក្រេត-
 កា វិភាយ រាមៈ កើតឡើង ក្រោយប្រាជ្ញា ឡត្រកុសលនោ
 រោមនស្ស កើតឡើង ឡត្រកុសល វេលសឡិហើយ ក្នុងកាល
 ទុម . . . រេញ អំពីយាន ឡយាន . . . ត្រក្រអើយៈ រេញ
 តំពីមត្ត ជិតារណ ឡមត្ត ជិតារណ ឡវេល ឡត្រកុសលេស វេល
 លេដហើយ . . . ជិតារណ ឡត្រកុសលេស វេលសត្តិកសន្តិក
 ហើយ ជីក ឡត្រកុសលេស វេលនាមសឡិហើយ ក្នុងកាលទុម
 ឡត្រកុសលេស ជាមិនឡើង ឧបេ ១ រោមនស្ស កើត
 ឡើង មត្តស ជីក ឡចិត្ត រេសមត្តស ក្នុងក្រេតដោយចិត្តសម្ប-
 យុត្តសម្ប ដោយរោមនបរិយញ្ញាណ តាតាសាធម្មាយននៈ (ជាបច្ច័យ)
 វិនិញ្ញាណក្ខយននៈ តាតិកញ្ញាយននៈ (ជាបច្ច័យ) វិនិញ្ញាណ-
 នាសញ្ញាយននៈ ត្រកុសលេស ជាបច្ច័យ វិនិញ្ញាណ
 ឡវុដ្ឋវិញ្ញាណ រោមនបរិយញ្ញាណ ទុរិយេសាធុត្វនិញ្ញាណ
 យថាកម្មមតញ្ញាណ ជីកអនាគតសញ្ញាណ ដោយការម្ពណិយប្បដ្ឋាយ ១
 ចិត្តវិប្បយុត្តសម្ប ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យសម្បយុត្តសម្ប ដោយការម្ពណិ-
 យប្បដ្ឋាយ តិ ត្រក្រអើយៈ ជិតារណ ឡត្រនិទ្វា ត្រនិទ្វា

អាម្ពណាប្បដ្ឋាយន ចត្វាយោ ចក្កំ ... វត្ថុ ...
 ចំនួនប្បយុត្ត ទេវា អនិច្ចតោ ។ បេ ។ លោកេស្ស
 ឧប្បន្នតិ ធិត្វេន ចក្កេន រូបំ បស្សតិ ធិត្វាយ លោ-
 កេនាតុយា សន្និ សុណាមិ រូបាយកនំ ចក្កវិញ្ញាណស-
 ហតកាមំ ទន្ធានំ ដោជ្ជន្តាយកនំ ... ចំនួនប្បយុត្ត
 ទន្ធា ឥន្ទ្រិវិញ្ញាណស្ស បុត្រេនិវាសា ធុស្សតិញ្ញាណស្ស
 យថាកម្មបកម្ពាណស្ស អនាគតិសញ្ញាណស្ស អាវដ្ឋ-
 តាយ អាម្ពណាប្បដ្ឋាយន ចត្វាយោ ។

ជាចម្លើយ ខែការពិចារណា ភូតិសាស្ត្រ ពេទានៈ មន្ត ធិនិវេស
 ដោយអាម្ពណាប្បដ្ឋាយ ភូតិសាស្ត្រ ... ភូតិសាស្ត្រ ... ភូតិសាស្ត្រ
 ជាដំបូង ។ បេ ។ លោកេស្ស កើតឡើង មុន្តេន យើង ភូតិសាស្ត្រ
 ដោយចំនួន ១ ភូតិសាស្ត្រ ដោយចំនួន ១ លោកេស្ស (ជា
 ចម្លើយ) ខែការពិចារណា ដោយចំនួន ១ លោកេស្ស ...
 ភូតិសាស្ត្រ ជាចម្លើយ ខែការពិចារណា ភូតិសាស្ត្រ
 បុត្រេនិវាសា ធុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបកម្ពាណ ធិនិវេសនិសញ្ញាណ
 ដោយអាម្ពណាប្បដ្ឋាយ ។

(១១៦) ចំនួនប្បយុត្ត ទេវា ចំនួនប្បយុត្តស្ស
 ចត្វស្ស អនិច្ចតិច្ឆាយន ចត្វាយោ អាម្ពណាធិបតិ
 សហជាតាធិបតិ ។ អាម្ពណាធិបតិ ទានំ ...
 សីលំ ... ទេវាសិវកម្មំ ... តំ ភុំ កត្វា ចត្វ-
 វេក្ខតំ អស្សាធមតំ អភិទទ្ធតិ តំ ភុំ កត្វា វាតោ
 ឧប្បន្នតិ ធិត្វេ ឧប្បន្នតិ បុត្រេ ... លោកេ ... អរិយោ
 មត្តា រដ្ឋតិក្ខា មត្តំ ភុំ កត្វា ... ផលំ ភុំ កត្វា
 ចត្វវេក្ខតំ ចំនួនប្បយុត្ត ទេវា ភុំ កត្វា អស្សា-
 ធមតំ អភិទទ្ធតិ តំ ភុំ កត្វា វាតោ ឧប្បន្នតិ ធិត្វេ
 ឧប្បន្នតិ ។ សហជាតាធិបតិ ចំនួនប្បយុត្ត អនិច្ចតិ
 សម្បយុត្តកាមំ ទន្ធានំ អនិច្ចតិច្ឆាយន ចត្វាយោ ។

(១១៦) ចំនួនប្បយុត្តនិ ជាចម្លើយ ខែចំនួនប្បយុត្តនិ
 ដោយអនិច្ចតិច្ឆាយន បុត្រេនិវាសា ធិនិវេស ធិនិវេស
 ភាម្ពណាធិបតិ ភី ភូតាន ... ភូតិសាស្ត្រ ... ភូតិសាស្ត្រ ...
 ធ្វើ ភូតិសាស្ត្រ ឲ្យជាដំបូង ហើយពិចារណា ប្រកាស វិភយ
 កនៈ កើតឡើង ប្រាមធ្វើ ភូតិសាស្ត្រ ឲ្យជាដំបូង ចំនួន កើត
 ឡើង ភូតិសាស្ត្រ ... ធិនិវេស ... ភូតិសាស្ត្រ ... បេញ
 ភិវិចិត្ត ធ្វើ ភូតិសាស្ត្រ ឲ្យជាដំបូង ... ធ្វើ ភូតិសាស្ត្រ ឲ្យជាដំបូង
 ហើយពិចារណា មុន្តេន ធ្វើ ភូតិសាស្ត្រ ឲ្យជាដំបូង
 ហើយប្រកាស វិភយ កនៈ កើតឡើង ប្រាមធ្វើ ភូតិសាស្ត្រ
 ឲ្យជាដំបូង ចំនួន កើតឡើង ។ ធិនិវេសនិវេស ភី ចំនួនប្ប-
 យុត្តនិ ជាចម្លើយ ខែចំនួនប្បយុត្តនិ ដោយអនិច្ចតិច្ឆាយន ។

អំណាចបំណា អនុលោមទុក្ខញ្ញាត

ចិត្តសម្បយុត្តនមិ ជាច្រើន ខែចិត្តវិញយុត្តនមិ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋិយ
 បាទដល់សហជាតានិបតិ គឺ ចិត្តសម្បយុត្តនិបតិ ជាច្រើន ខែពួកចិត្ត-
 សម្បដ្ឋាឲ្យថ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋិយ ។ ចិត្តសម្បយុត្តនមិ ជាច្រើន ខែ
 ចិត្តសម្បយុត្តនមិផង ខែចិត្តវិញយុត្តនមិផង ដោយអធិបតិប្បដ្ឋិយ ពុទ្ធ
 ដល់សហជាតានិបតិ គឺ ចិត្តសម្បយុត្តនិបតិ ជាច្រើន ខែពួកសម្បយុត្ត-
 នក្ខត្តផង ខែពួកចិត្តសម្បដ្ឋាឲ្យថផង ដោយអធិបតិប្បដ្ឋិយ ចិត្តវិញយុត្ត-
 នមិ ជាច្រើន ខែចិត្តសម្បយុត្តនមិ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋិយ បាទដល់
 រាម្មណានិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ធ្វើ ឲ្យព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយពិចារណា ព្រះនិព្វាន ជាច្រើន ខែគោត្រក្ខ ពេទានៈ បន្ត
 ខិតផល ដោយអធិបតិប្បដ្ឋិយ ឲ្យចក្ក ... ឲ្យវិក្ក ... ឫក្ខវេ ធ្វើ
 ឲ្យពួកចិត្តវិញយុត្តនក្ខ ឲ្យជាទីគោរព ហើយព្រះគមរា រីករាយ ពនៈ
 កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ឲ្យខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

[១៣៧] ចិត្តសម្បយុត្តនមិ ជាច្រើន ខែចិត្តសម្ប-
 យុត្តនស្ស ធម្មស្ស អនន្តរច្បដ្ឋយេន ចត្វយោ កុរិមា
 បុរិមា ចិត្តសម្បយុត្តនមិ ទន្ធា ។ យេ ។ ផលសមា-
 រក្ខិយោ អនន្តរច្បដ្ឋយេន ចត្វយោ ។ សមចន្ត-
 ប្បដ្ឋយេន ចត្វយោ សហជាតច្បដ្ឋយេន ចត្វយោ

អំណាចបំណា អនុលោមទុក្ខញ្ញាត

ចិត្តសម្បយុត្តនមិ ជាច្រើន ខែចិត្តវិញយុត្តនមិ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋិយ
 បាទដល់សហជាតានិបតិ គឺ ចិត្តសម្បយុត្តនិបតិ ជាច្រើន ខែពួកចិត្ត-
 សម្បដ្ឋាឲ្យថ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋិយ ។ ចិត្តសម្បយុត្តនមិ ជាច្រើន ខែ
 ចិត្តសម្បយុត្តនមិផង ខែចិត្តវិញយុត្តនមិផង ដោយអធិបតិប្បដ្ឋិយ ពុទ្ធ
 ដល់សហជាតានិបតិ គឺ ចិត្តសម្បយុត្តនិបតិ ជាច្រើន ខែពួកសម្បយុត្ត-
 នក្ខត្តផង ខែពួកចិត្តសម្បដ្ឋាឲ្យថផង ដោយអធិបតិប្បដ្ឋិយ ចិត្តវិញយុត្ត-
 នមិ ជាច្រើន ខែចិត្តសម្បយុត្តនមិ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋិយ បាទដល់
 រាម្មណានិបតិ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ធ្វើ ឲ្យព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយពិចារណា ព្រះនិព្វាន ជាច្រើន ខែគោត្រក្ខ ពេទានៈ បន្ត
 ខិតផល ដោយអធិបតិប្បដ្ឋិយ ឲ្យចក្ក ... ឲ្យវិក្ក ... ឫក្ខវេ ធ្វើ
 ឲ្យពួកចិត្តវិញយុត្តនក្ខ ឲ្យជាទីគោរព ហើយព្រះគមរា រីករាយ ពនៈ
 កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ឲ្យខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ កើតឡើង ។

[១៣៨] ចិត្តសម្បយុត្តនមិ ជាច្រើន ខែចិត្តសម្បយុត្តនមិ
 ដោយអនន្តរច្បដ្ឋិយ គឺ ពួកចិត្តសម្បយុត្តនក្ខ ឫក ។ ។ យេ ។
 ជាច្រើន ខែផលសហចក្ខិ ដោយអនន្តរច្បដ្ឋិយ ។ ជាច្រើន
 ដោយសមចន្តរច្បដ្ឋិយ ជាច្រើន ដោយសហជាតច្បដ្ឋិយ គឺ

សត្ត ពដិក្ខុសនិសា ចញ្ញា យដនា ធម្មិ ។ អញ្ញាចញ្ញា-
ច្បត្តយេន ចត្តយោ ន បដិក្ខុសនិសា ។ និស្ស-
យច្បត្តយេន ចត្តយោ សត្ត ប ្បយវាសនិសា ចញ្ញា
យដនា ធម្មិ ។

(១៣៨) ចិន្តសម្បយុត្តោ នធម្មា ចិន្តសម្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស ឧបនិស្សយច្បត្តយេន ចត្តយោ ភារម្មណ្ឌ-
បនិស្សយោ អនន្តបនិស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ
។ បេ ។ បកក្ខបនិស្សយោ សត្តំ ឧបនិស្សយ ធានំ
នេតិ ។ បេ ។ ធានំ ជន្មេតិ ជិដ្ឋិ កណ្ណាតិ សីលំ ...
។ បេ ។ ចត្តនំ ... កាយិកំ សុទំ ... កាយិកំ
ទុក្ខំ ឧបនិស្សយ ធានំ នេតិ ។ បេ ។ ធានំ បាធាតិ
សង្កំ កិច្ចតិ សត្វា ។ បេ ។ កាយិកំ ទុក្ខំ សត្វាយ
។ បេ ។ ចក្កស្ស ដលសមាចត្តិយោ ឧបនិស្សយច្បត្ត-
យេន ចត្តយោ ។ ចិន្តវិច្ឆយុត្តោ នធម្មា ចិន្តសម្ប-
យុត្តស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយច្បត្តយេន ចត្តយោ
ភារម្មណ្ឌបនិស្សយោ អនន្តបនិស្សយោ បកក្ខប-
និស្សយោ ។ បេ ។ បកក្ខបនិស្សយោ ទុក្ខំ ...
កោជនំ ... សេធាសនិ ឧបនិស្សយ ធានំ នេតិ
។ បេ ។ សង្កំ កិច្ចតិ ទុក្ខំ ... កោជនំ ...

ច្រស្នា វេ ដូចគ្នានឹងចរិច្ចការដែរ តំណ មិនមានទេ ។ ជាប់ផ្ទុយ
ដោយអញ្ញាចញ្ញាផ្ទុយ និ មានច្រស្នា វេ ដូចគ្នានឹងចរិច្ចការដែរ ។
ជាប់ផ្ទុយ ដោយនិស្សយច្បត្តយ និ មានច្រស្នា វេ ដូចគ្នានឹងចរិច្ច-
ការដែរ តំណ មិនមានទេ ។

(១៣៩) ចិន្តសម្បយុត្តនមិ ជាប់ផ្ទុយ នៃចិន្តសម្បយុត្តនមិ ដោយ
ឧបនិស្សយច្បត្តយ បានដល់ភារម្មណ្ឌបនិស្សយ អនន្តបនិស្សយ និង
បកក្ខបនិស្សយ ។ បេ ។ បកក្ខបនិស្សយ និ បុគ្គល ភាស្រ័យ ភ្លូវសត្វ
ហើយឱ្យ ភ្លូវមាន ។ បេ ។ ជំនឿនិ ភ្លូវមានៈ ច្រកានំ ភ្លូវជិដ្ឋិ ភ្លូវសីល
... ។ បេ ។ ភ្លូវសេចក្តីច្រាថ្នា ... ភ្លូវកាយិកសុខ ... ភាស្រ័យ
ភ្លូវកាយិទុក្ខ ហើយឱ្យ ភ្លូវមាន ។ បេ ។ សម្រាប់ ភ្លូវសត្វ ចំរែក ភ្លូវសត្វ
សត្វ ។ បេ ។ កាយិកទុក្ខ ជាប់ផ្ទុយ នៃសត្វ ។ បេ ។ នៃមគ្គ ជិវ
ដលសមាចត្តិ ដោយឧបនិស្សយច្បត្តយ ។ ចិន្តវិច្ឆយុត្តនមិ ជាប់ផ្ទុយ
នៃចិន្តសម្បយុត្តនមិ ដោយឧបនិស្សយច្បត្តយ បានដល់ភារម្មណ្ឌប-
និស្សយ អនន្តបនិស្សយ និងបកក្ខបនិស្សយ ។ បេ ។ បកក្ខបនិស្សយ
និ ភ្លូវផ្លូវ ... ភ្លូវកោជន ... បុគ្គល ភាស្រ័យ ភ្លូវសេនាសនៈ
ហើយឱ្យ ភ្លូវមាន ។ បេ ។ ចំរែក ភ្លូវសត្វ ផ្លូវ ... កោជន ...

សេនាសនំ កម្មាយ ។ មេ ។ បសសនាបត្តិយា
ទុបមិស្សយប្បដ្ឋាយេន បទ្ធាយោ ។

[១៣៧] ចិត្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ចិត្តសម្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស បុរេជានប្បដ្ឋាយេន បទ្ធាយោ កាម្មណាបុរេ-
ជានំ វត្តបុរេជានំ ។ កាម្មណាបុរេជានំ ធម្មំ . . .
វត្តំ អនិច្ចតោ ។ មេ ។ នោមនស្សំ ទប្បដ្ឋានំ ទិព្វេន
ធម្មុតា រូបំ បស្សនិ ទិព្វាយ សោតជាកុយា សង្កំ
សុណានិ រូបាយននំ ចក្កវិញ្ញាណសហគនាចំ ទទ្ធានំ
ដោជ្ឈាយននំ . . . ។ វត្តបុរេជានំ ចក្កាយននំ
ចក្កវិញ្ញាណសហគនាចំ ទទ្ធានំ កាយាយននំ . . .
វត្តំ ចិត្តសម្បយុត្តកានំ ទទ្ធានំ បុរេជានប្បដ្ឋាយេន
បទ្ធាយោ ។

[១៤០] ចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ចិត្តវិប្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស បុរេជានប្បដ្ឋាយេន បទ្ធាយោ សង្កំនំ វិក័រំ ។
អាសេវនប្បដ្ឋាយេន បទ្ធាយោ វិក័រំ ។

[១៤១] ចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ចិត្តសម្បយុ-
ត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋាយេន បទ្ធាយោ សហជាតា
នាណទណិកា ។ សហជាតា ចិត្តសម្បយុត្តោ ទេតថា
សម្បយុត្តកានំ ទទ្ធានំ កម្មប្បដ្ឋាយេន បទ្ធាយោ ។

សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ វៃសន្តា ។ មេ ។ វៃនេសសមាបត្តិ ដោយ
ទុបមិស្សយប្បដ្ឋាយ ។

[១៣៧] ចិត្តវិប្បយុត្តធមិ ជាបច្ច័យ វៃចិត្តសម្បយុត្តធមិ ដោយ
បុរេជានប្បដ្ឋាយ បុរេជានំ កាម្មណាបុរេជានំ ចិត្តវត្តបុរេជានំ ។ កាម្ម-
ណាបុរេជានំ គឺ មូលកុ . . . មូលកុ ជាចំនាត្រី ។ មេ ។ នោម-
នស្ស កើតាម្បិក បុគ្គល ឃើញ មូលកុ ដោយចិត្តបុគ្គ ឬ មូលកុស្ស
ដោយចិត្តសោតនាត រូបាយននៈ (ជាបច្ច័យ) វៃពួកទទ្ធី ដែលច្រឡំ
ដោយចក្កវិញ្ញាណ ដោយជ្ឈាយននៈ . . . ។ វត្តបុរេជានំ គឺ
ចក្កាយននៈ (ជាបច្ច័យ) វៃពួកទទ្ធី ដែលច្រឡំដោយចក្កវិញ្ញាណ
កាយាយននៈ . . . វត្ត ជាបច្ច័យ វៃពួកចិត្តសម្បយុត្តកក្ក ដោយ
បុរេជានប្បដ្ឋាយ ។

[១៤០] ចិត្តសម្បយុត្តធមិ ជាបច្ច័យ វៃចិត្តវិប្បយុត្តធមិ ដោយ
បុរេជានប្បដ្ឋាយ សេចក្តីច្រឡំ ទានវិវាទ ។ ជាបច្ច័យ ដោយកា-
សេវនប្បដ្ឋាយ គឺ វិវាទវិវាទ ។

[១៤១] ចិត្តសម្បយុត្តធមិ ជាបច្ច័យ វៃចិត្តសម្បយុត្តធមិ
ដោយកម្មប្បដ្ឋាយ បុរេជានំ សហជាតា ចិត្តនាទណិកៈ ។ ស-
ហជាតា គឺ ចិត្តសម្បយុត្តាចនា (ចនា ដែលច្រកហើយ
ចិត្ត) ជាបច្ច័យ វៃពួកសម្បយុត្តកក្ក ដោយកម្មប្បដ្ឋាយ ។

ចិត្តសម្បយុត្តរោ ចម្រើន

នាវាទណិកា ចិត្តសម្បយុត្តោ ទេវតា វិចារកា ឯ ទទ្ធានំ
 កម្មច្បង្វាយេន ចទ្ធវាយោ ។ ចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ចិត្តវិជ្ជយុត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មច្បង្វាយេន ចទ្ធវាយោ
 សហជាតា នាវាទណិកា ។ សហជាតា ចិត្តសម្ប-
 យុត្តោ ទេវតា ចិត្តសម្បដ្ឋានានំ រូបានំ កម្មច្បង្វាយេន
 ចទ្ធវាយោ ។ នាវាទណិកា ចិត្តសម្បយុត្តោ ទេវតា
 កាដត្តារូបានំ កម្មច្បង្វាយេន ចទ្ធវាយោ ។ ចិត្តសម្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ចិត្តសម្បយុត្តស្ស ច ចិត្តវិជ្ជយុត្តស្ស ច
 ធម្មស្ស កម្មច្បង្វាយេន ចទ្ធវាយោ សហជាតា នាវាទ-
 ណិកា ។ សហជាតា ចិត្តសម្បយុត្តោ ទេវតា សម្ប-
 យុត្តកា ឯ ទទ្ធានំ ចិត្តសម្បដ្ឋានានំ រូបានំ កម្មច្ប-
 ង្វាយេន ចទ្ធវាយោ ។ នាវាទណិកា ចិត្តសម្បយុត្តោ
 ទេវតា វិចារកា ឯ ទទ្ធានំ កាដត្តា ច រូបានំ កម្មច្បង្វ-
 ាយេន ចទ្ធវាយោ ។

[១៤២] ចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ចិត្តសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស វិចារកច្បង្វាយេន ចទ្ធវាយោ តីណិ ។

[១៤៣] ចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ចិត្តសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អាហារច្បង្វាយេន ចទ្ធវាយោ តីណិ ។
 ចិត្តវិជ្ជយុត្តោ ធម្មោ ចិត្តវិជ្ជយុត្តស្ស ធម្មស្ស

ចិត្តសម្បយុត្តរោ ចម្រើន

នាវាទណិកា ឯ ចិត្តសម្បយុត្តោ ទេវតា ជាច្បង្វាយ នៃព្រះវិហារកម្ម
 ដោយកម្មច្បង្វាយ ។ ចិត្តសម្បយុត្តនិ ជាច្បង្វាយ នៃចិត្តវិជ្ជយុត្តនិ
 ដោយកម្មច្បង្វាយ បានដល់សហជាតា ចិន្តានាទណិកា ។ សហជាតា
 ឯ ចិត្តសម្បយុត្តោ ទេវតា ជាច្បង្វាយ នៃព្រះចិត្តសម្បដ្ឋានេន ដោយកម្មច្ប-
 ង្វាយ ។ នាវាទណិកា ឯ ចិត្តសម្បយុត្តោ ទេវតា ជាច្បង្វាយ នៃព្រះ
 កាដត្តារូប ដោយកម្មច្បង្វាយ ។ ចិត្តសម្បយុត្តនិ ជាច្បង្វាយ នៃចិត្ត-
 សម្បយុត្តនិ ដ្ឋានេន នៃចិត្តវិជ្ជយុត្តនិ ដ្ឋានេន ដោយកម្មច្បង្វាយ បានដល់
 សហជាតា ចិន្តានាទណិកា ។ សហជាតា ឯ ចិត្តសម្បយុត្តោ ទេវតា
 ជាច្បង្វាយ នៃព្រះចិត្តសម្បយុត្តកម្មនេន នៃព្រះចិត្តសម្បដ្ឋានេន ដោយ
 កម្មច្បង្វាយ ។ នាវាទណិកា ឯ ចិត្តសម្បយុត្តោ ទេវតា ជាច្បង្វាយ
 នៃព្រះវិហារកម្មនេន នៃព្រះកាដត្តារូបនេន ដោយកម្មច្បង្វាយ ។

[១៤៤] ចិត្តសម្បយុត្តនិ ជាច្បង្វាយ នៃចិត្តសម្បយុត្តនិ ដោយ
 វិហារកម្មច្បង្វាយ នាទារៈ ២ ។

[១៤៥] ចិត្តសម្បយុត្តនិ ជាច្បង្វាយ នៃចិត្តសម្បយុត្តនិ
 ដោយអាហារកម្មច្បង្វាយ នាទារៈ ៣ ។ ចិត្តវិជ្ជយុត្តនិ ជាច្បង្វាយ

អាណាចក្រច្បាយន បច្ចុយោ ភាពស្រីស្ត្រី អាណាចក្រ
ឥន្ទស្ស កាយស្ស អាណាចក្រច្បាយន បច្ចុយោ ។

ខែចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ ដោយអាណាចក្រច្បាយន គឺ ភាពស្រីស្ត្រី អាណាចក្រ
ខែកាយនន ដោយអាណាចក្រច្បាយន ។

[១៤៤] ចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ ធាតុ ចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ
ធាតុស្ស ឥន្ទ្រិយ្យច្បាយន បច្ចុយោ គឺណិ ។ ចិត្តិយ្យ-
យុត្តនិមេ ធាតុ ចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ ធាតុស្ស ឥន្ទ្រិយ្យច្បាយ-
ន បច្ចុយោ រួមដំរីចិត្តិយ្យ ក្រដាសរួម ឥន្ទ្រិយ្យច្បាយ-
ន បច្ចុយោ ។ ចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ ធាតុ ចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ
ធាតុស្ស ឥន្ទ្រិយ្យច្បាយន បច្ចុយោ ចក្ខុច្រៀយ
ចក្ខុវិញ្ញាណសហគណនំ ទន្ធនំ ឥន្ទ្រិយ្យច្បាយន
បច្ចុយោ កាយច្រៀយ ។ មេ ។ ចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ ធាតុ
ចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ ធាតុ ចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ ធាតុស្ស
ឥន្ទ្រិយ្យច្បាយន បច្ចុយោ ចក្ខុច្រៀយ ឧបេក្ខិច្រៀ-
យ ចក្ខុវិញ្ញាណសហគណនំ ទន្ធនំ ឥន្ទ្រិយ្យច្បាយ-
ន បច្ចុយោ កាយច្រៀយ កុច្រៀយ កាយវិញ្ញាណសហគណនំ
ទន្ធនំ ឥន្ទ្រិយ្យច្បាយន បច្ចុយោ ។ យានច្បាយ-
ន បច្ចុយោ គឺណិ ឧត្តមច្បាយន បច្ចុយោ គឺណិ
សម្បយុត្តច្បាយន បច្ចុយោ ឯកំ ។

[១៤៥] ចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ ដោយ ខែចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ ដោយ
ឥន្ទ្រិយ្យច្បាយន មានរាង ។ ចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ ដោយ ខែចិត្តិយ្យ-
យុត្តនិមេ ដោយឥន្ទ្រិយ្យច្បាយន គឺ ច្រវិច្ឆិយ្យ ដោយ ខែពួកក្រដា-
ន ដោយឥន្ទ្រិយ្យច្បាយន ។ ចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ ដោយ ខែចិត្តិយ្យ-
យុត្តនិមេ ដោយឥន្ទ្រិយ្យច្បាយន គឺ ចក្ខុច្រៀយ ដោយ ខែពួកក្រដា-
ន ដែលច្រវិច្ឆិយ្យ ដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិយ្យច្បាយន កាយច្រៀយ ។ មេ ។
ចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ ចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ ដោយ ខែចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ
ដោយឥន្ទ្រិយ្យច្បាយន គឺ ចក្ខុច្រៀយ ឧបេក្ខិច្រៀយ ដោយ ខែពួក
ក្រដា ដែលច្រវិច្ឆិយ្យ ដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិយ្យច្បាយន កាយច្រៀយ កុ-
ច្រៀយ កាយវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិយ្យច្បាយន ដោយ ខែពួកក្រដា ដែល
ច្រវិច្ឆិយ្យ ដោយកាយវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិយ្យច្បាយន ។ ដោយ ដោយ
យានច្បាយន មានរាង ដោយ ដោយ ដោយ ដោយ ដោយ ដោយ
ដោយ ដោយសម្បយុត្តច្បាយន មានរាង ។

[១៤៦] ចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ ធាតុ ចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ

[១៤៧] ចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ ដោយ ខែចិត្តិយ្យយុត្តនិមេ

សហជាតិ បុរេជាតិ ។ សហជាតិ បដិសន្ធិស្ត្រី រក្សា
 ចិត្តសម្បជញ្ញត្តកា ទទ្ធា អត្ថប្បទ្វាយន បទ្វាយ ។
 បុរេជាតិ ចក្កំ . . . វត្ថុ អនិច្ចតោ . . . បុរេជាតិ
 សដិសំ ។ ចិត្តសម្បជញ្ញត្តោ ច ចិត្តវិប្បជញ្ញត្តោ ច ធម្មា
 ចិត្តសម្បជញ្ញត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បទ្វាយន បទ្វាយ
 សហជាតិ បុរេជាតិ ។ សហជាតិ ធម្មវិញ្ញាណ
 សហគតោ ឋិតោ ទទ្ធា ច ធម្មាយតនត្ថ ទ្ធិង្គ
 ទទ្ធានំ . . . កាយាយតនំ ចិត្តសម្បជញ្ញត្តោ ឋិតោ
 ទទ្ធា ច វត្ថុ ច ទ្ធិង្គ ទទ្ធានំ . . . វត្ថុ ទទ្ធា . . .
 បដិសន្ធិ ។ ចិត្តសម្បជញ្ញត្តោ ច ចិត្តវិប្បជញ្ញត្តោ ច
 ធម្មា ចិត្តវិប្បជញ្ញត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បទ្វាយន បទ្វាយ
 សហជាតិ បញ្ញាជាតិ អហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតិ
 ចិត្តសម្បជញ្ញត្តោ ទទ្ធា ច អហារត្ថោ ច ចិត្តសម្បជញ្ញត្តោ
 រូបាណំ អត្ថប្បទ្វាយន បទ្វាយ បដិសន្ធិ ។ បញ្ញាជាតិ
 ចិត្តសម្បជញ្ញត្តកា ទទ្ធា ច តតទ្ធិវិញ្ញាណ អហារត្ថោ
 ច ឥសស្ស កាយស្ស អត្ថប្បទ្វាយន បទ្វាយ ។
 បញ្ញាជាតិ ចិត្តសម្បជញ្ញត្តកា ទទ្ធា ច រូបដំរីឥន្ទ្រិយត្ថ
 កធម្មត្ថោ រូបាណំ អត្ថប្បទ្វាយន បទ្វាយ ។

បុរេជាតិ បុរេជាតិ ។ សហជាតិ អំ ក្នុងខណៈ ខែបដិ-
 សន្ធិ វត្ថុ ជាច្រើន ខែចិត្តសម្បជញ្ញត្តក្នុង ដោយអត្ថប្បទ្វាយ ។
 បុរេជាតិ អំ ខ្លះច្រើន . . . ខ្លះវត្ថុ ជាដើមទៀត . . . ដូចគ្នាគឺ
 បុរេជាតិច្រើនដែរ ។ ចិត្តសម្បជញ្ញត្តអត្ថិ ចិត្តវិប្បជញ្ញត្តអត្ថិ ជា
 ច្រើន ខែចិត្តសម្បជញ្ញត្តអត្ថិ ដោយអត្ថប្បទ្វាយ បុរេជាតិ
 បុរេជាតិ ។ សហជាតិ អំ ខ្លះ ខែសម្បជញ្ញត្តដោយចក្កវិញ្ញាណ
 អំ ចក្កយននៈ ខែខ្លះ . . . កាយាយតនៈ ចិត្តសម្បជញ្ញត្តក្នុង ខ
 ក្តី វត្ថុ ខែខ្លះ . . . ខ្លះ . . . មានបដិសន្ធិដែរ ។ ចិត្ត-
 សម្បជញ្ញត្តអត្ថិ ចិត្តវិប្បជញ្ញត្តអត្ថិ ជាច្រើន ខែចិត្តវិប្បជញ្ញត្តអត្ថិ ដោយ
 អត្ថប្បទ្វាយ បុរេជាតិ បញ្ញាជាតិ កាយាយ ចិត្តវត្ថុយ ។
 សហជាតិ អំ ចិត្តសម្បជញ្ញត្តក្នុង ចិត្តមហារក្ខត្តិ ជាច្រើន ខែ
 ចិត្តសម្បជញ្ញត្តក្នុង ដោយអត្ថប្បទ្វាយ មានបដិសន្ធិដែរ ។ បញ្ញាជាតិ
 អំ ចិត្តសម្បជញ្ញត្តក្នុង តតទ្ធិវិញ្ញាណអត្ថិ ជាច្រើន ខែកាយាយ
 ដោយអត្ថប្បទ្វាយ ។ បញ្ញាជាតិ អំ ចិត្តសម្បជញ្ញត្តក្នុង វិបដិ-
 ឥន្ទ្រិយត្ថិ ជាច្រើន ខែចិត្តសម្បជញ្ញត្តក្នុង ដោយអត្ថប្បទ្វាយ ។

ចិត្តសម្បយុត្តស្ស បញ្ចករោ

[១៤៧] ហេតុយោ តីណិ អាម្មណោ ទ្វេ អធិ-
 បតិយោ ចត្តាវិ អនន្តរេ ឯកំ សធនន្តរេ ឯកំ សហ-
 ជាតេ សត្ត អញ្ញាតតោ ន ចិស្សយេ សត្ត ឧបនិប្ប-
 យេ ទ្វេ មុរោជាតេ ឯកំ មច្ឆាជាតេ ឯកំ អាសវាន
 ឯកំ កាម្ម តីណិ វិចារោ តីណិ អាហារេ ចត្តាវិ
 ឥន្ទ្រិយេ ន ឈានេ តីណិ មក្កេ តីណិ សម្បយុត្ត
 ឯកំ វិប្បយុត្ត ទ្វេ អត្តិយោ សត្ត មត្តិយោ ឯកំ
 វិកតេ ឯកំ អវិកតេ សត្ត ។

[១៤៨] ចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ចិត្តសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អាម្មណាច្ចុយេន មច្ឆាយោ សហជា-
 តប្បច្ចុយេន មច្ឆាយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចុយេន មច្ឆាយោ
 កម្មប្បច្ចុយេន មច្ឆាយោ ។ ចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ
 វិក្កវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចុយេន មច្ឆាយោ
 មច្ឆាជាតប្បច្ចុយេន មច្ឆាយោ កម្មប្បច្ចុយេន មច្ឆុ-
 យោ ។ ចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ចិត្តសម្បយុត្តស្ស ច
 ចិត្តវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចុយេន មច្ឆុ-
 យោ កម្មប្បច្ចុយេន មច្ឆាយោ ។ ចិត្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 ចិត្តវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចុយេន មច្ឆុយោ
 អាហារប្បច្ចុយេន មច្ឆុយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចុយេន មច្ឆុយោ ។

ចិត្តសម្បយុត្តស្ស បញ្ចករោ

[១៤៧] ក្កនិហកុប្បច្ចិយ មានវរៈ ៣ ក្កនិសាម្មណាច្ចុយ
 មានវរៈ ៤ ក្កនិវរិចិប្បច្ចិយ មានវរៈ ៤ ក្កនិអន្តរាច្ចុយ មានវរៈ ១
 ក្កនិសមន្តរាច្ចុយ មានវរៈ ១ ក្កនិសហជាតប្បច្ចិយ មានវរៈ ៧ ក្កនិ
 អញ្ញាតប្បច្ចិយ មានវរៈ ៦ ក្កនិចិស្សយច្ចុយ មានវរៈ ៧ ក្កនិឧប-
 និស្សយច្ចុយ មានវរៈ ៤ ក្កនិមុរោជាតប្បច្ចិយ មានវរៈ ១ ក្កនិមច្ឆាជា-
 តប្បច្ចិយ មានវរៈ ១ ក្កនិអាសវានប្បច្ចិយ មានវរៈ ១ ក្កនិកម្មប្បច្ចិយ
 មានវរៈ ៣ ក្កនិវិកតប្បច្ចិយ មានវរៈ ៣ ក្កនិអាហារប្បច្ចិយ មានវរៈ ៤
 ក្កនិឥន្ទ្រិយច្ចុយ មានវរៈ ៦ ក្កនិឈានប្បច្ចិយ មានវរៈ ៣ ក្កនិមក្ក-
 ប្បច្ចិយ មានវរៈ ៣ ក្កនិសម្បយុត្តប្បច្ចិយ មានវរៈ ១ ក្កនិវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ចិយ មានវរៈ ៤ ក្កនិអត្តិប្បច្ចិយ មានវរៈ ៧ ក្កនិមត្តិប្បច្ចិយ មាន
 វរៈ ១ ក្កនិវិកតប្បច្ចិយ មានវរៈ ១ ក្កនិអវិកតប្បច្ចិយ មានវរៈ ៧ ។

[១៤៨] ចិត្តសម្បយុត្តនមិ ជាបច្ច័យ វៃចិត្តសម្បយុត្តនមិ
 ដោយអាម្មណាច្ចុយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ចិត្ត-
 សម្បយុត្តនមិ ជាបច្ច័យ វៃចិត្តវិប្បយុត្តនមិ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយមច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 ចិត្តសម្បយុត្តនមិ ជាបច្ច័យ វៃចិត្តសម្បយុត្តនមិ វៃចិត្តវិប្បយុត្ត-
 នមិ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 ចិត្តវិប្បយុត្តនមិ ជាបច្ច័យ វៃចិត្តវិប្បយុត្តនមិ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយច្ចុយ ។

ចិត្តវិជ្ជាយុត្តោ ធម្មា ចិត្តសម្មយុត្តស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណាម្បន្តាយេន ចទ្ធកាយោ សហជាតម្បន្តាយេន ចទ្ធក-
ាយោ ឧបនិស្សយម្បន្តាយេន ចទ្ធកាយោ ចុរេវជាតម្បន្ត-
ាយេន ចទ្ធកាយោ ។ ចិត្តសម្មយុត្តោ ច ចិត្តវិជ្ជាយុត្តោ
ច ធម្មា ចិត្តសម្មយុត្តស្ស ធម្មស្ស សហជាតម្បន្ត-
ាយេន ចទ្ធកាយោ ចុរេវជាតម្បន្តាយេន ចទ្ធកាយោ ។ ចិត្ត-
សម្មយុត្តោ ច ចិត្តវិជ្ជាយុត្តោ ច ធម្មា ចិត្តវិជ្ជាយុ-
ត្តស្ស ធម្មស្ស សហជាតម្បន្តាយេន ចទ្ធកាយោ ចត្តាជា-
តម្បន្តាយេន ចទ្ធកាយោ អហារម្បន្តាយេន ចទ្ធកាយោ
សង្ខតិយម្បន្តាយេន ចទ្ធកាយោ ។

[១២៧] ឧបេកុយោ សត្ត ឧអារម្មណោ សត្ត
ឧរេវតិយោ សត្ត ឧអនន្តរេ សត្ត ឧសមនន្តរេ សត្ត
ឧសហជាតេ ច ឧអញ្ញាមញ្ញោ ច ឧបនិស្សយេ ច
ឧឧបនិស្សយេ សត្ត ឧចុរេវតេ សត្ត សព្វត្ត សត្ត
ឧសម្មយុត្តោ ច ឧវិជ្ជាយុត្តោ ចត្តា ឧោអត្ថិយោ ឧត្តាវិ
ឧោអត្ថិយោ សត្ត ឧោវិភតេ សត្ត ឧោអវិភតេ ឧត្តាវិ ។

[១២៨] ឧបេកុយោ ឧអារម្មណោ តីណិ ... ឧរេ-
វតិយោ តីណិ ឧអនន្តរេ តីណិ ឧសមនន្តរេ តីណិ
ឧអញ្ញាមញ្ញោ ឯកំ ឧឧបនិស្សយេ តីណិ សព្វត្ត តីណិ

ចិត្តវិជ្ជាយុត្តមិ ជាចម្ពីយ ៃចិត្តសម្មយុត្តមិ ដោយអារម្មណម្បន្តិយ ជា
ចម្ពីយ ដោយសហជាតម្បន្តិយ ជាចម្ពីយ ដោយឧបនិស្សយម្បន្តិយ ជា
ចម្ពីយ ដោយចុរេវជាតម្បន្តិយ ។ ចិត្តសម្មយុត្តមិក្ខី ចិត្តវិជ្ជាយុត្តមិក្ខី ជា
ចម្ពីយ ៃចិត្តសម្មយុត្តមិ ដោយសហជាតម្បន្តិយ ជាចម្ពីយ ដោយចុរេ-
វជាតម្បន្តិយ ។ ចិត្តសម្មយុត្តមិក្ខី ចិត្តវិជ្ជាយុត្តមិក្ខី ជាចម្ពីយ ៃចិត្ត-
វិជ្ជាយុត្តមិ ដោយសហជាតម្បន្តិយ ជាចម្ពីយ ដោយចត្តាជាតម្បន្តិយ
ជាចម្ពីយ ដោយអហារម្បន្តិយ ជាចម្ពីយ ដោយសង្ខតិយម្បន្តិយ ។

[១២៩] ក្នុងនាហុត្តម្បន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនាហុត្តម្បន្តិយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនាវចនិម្បន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនាឧត្តម្បន្តិយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនាសមនន្តម្បន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនាសហជាតម្បន្តិយ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងនាអញ្ញាមញ្ញម្បន្តិយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនាបនិស្សយម្បន្តិយ មានវារៈ ៦
ក្នុងនាឧបនិស្សយម្បន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនាចុរេវតម្បន្តិយ មានវារៈ ៧
ក្នុងចម្ពីយតាំងអស់ សុទ្ធនៃមានវារៈ ៧ ក្នុងនាសម្មយុត្តម្បន្តិយ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងនាវិជ្ជាយុត្តម្បន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនាអត្ថិម្បន្តិយ មានវារៈ ៦
ក្នុងនាអោក្ខិម្បន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនាវិភតម្បន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នាអវិភតម្បន្តិយ មានវារៈ ៦ ។

[១៣០] ក្នុងនាហុត្តម្បន្តិយ មានវារៈ ៧ ព្រាហ្មណម្បន្តិយ
... ក្នុងនាវចនិម្បន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនាឧត្តម្បន្តិយ មានវារៈ ៧
ក្នុងនាសមនន្តម្បន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនាអញ្ញាមញ្ញម្បន្តិយ មានវារៈ ៦ ក្នុង
នាឧបនិស្សយម្បន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងចម្ពីយតាំងអស់ សុទ្ធនៃមានវារៈ ៧

ចំនួនសង្ក្រាន្ត ១៧១៣

នសឡយុត្តោ ឯកំ វរិច្ឆយុត្តោ ឯកំ លោមត្តិយោ
តិណំ លោមតេ តិណំ ។

[១៧១] នហេតុប្បដ្ឋយោ អារម្មណោ ទ្វេ . . .
អធិបតិយោ ចត្តារិ ។ អនុលោមនាតិកោ កាតញ្ញា ។
. . . អវិគតេ សត្ត ។

ចំនួនសង្ក្រាន្តទុក្ខំ តិច្ឆិកំ ។

ចិត្តសំសដ្ឋិទុក្ខំ

បដិប្បវាណ

[១៧២] ចិត្តសំសដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំសដ្ឋោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ចិត្តសំសដ្ឋំ ឯកំ ១១
បដិច្ច ទ្វេ ១៣ ទ្វេ ១៤ . . . បដិសន្ធិ ។ ចិត្ត-
សំសដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសំសដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយោ ចិត្តសំសដ្ឋ ១៤ បដិច្ច ចិត្តសង្ក្រាន្ត
រូបំ បដិសន្ធិ ។

ចិត្តសំសដ្ឋទុក្ខំ យថា ចិត្តសឡយុត្តទុក្ខំ
ឯវិ កាតត្ថំ ធិដ្ឋាណករណំ ។

ចំនួនសង្ក្រាន្ត: ១៧១៣:

ក្នុងនសឡយុត្តច្ឆ័យ មានវា: ១ ក្នុងវរិច្ឆយុត្តច្ឆ័យ មានវា: ១
ក្នុងលោមត្តិច្ឆ័យ មានវា: ២ ក្នុងលោមតេច្ឆ័យ មានវា: ២ ។

[១៧១] ក្នុងអារម្មណច្ឆ័យ មានវា: ២ ក្នុងអារម្មណច្ឆ័យ
. . . ក្នុងអធិបតិច្ឆ័យ មានវា: ២ ។ ក្នុងអនុលោមនាតិកា បណ្ឌិត គប្ប
ធ្វើចុះ ។ . . . ក្នុងកាតញ្ញាច្ឆ័យ មានវា: ៧ ។

ចំ ចំនួនសង្ក្រាន្តទុក្ខ: ។

ចិត្តសំសដ្ឋិទុក្ខំ

បដិប្បវាណ:

[១៧២] ចិត្តសំសដ្ឋិទុក្ខំ (ធម៌វេទនាប្រដ្ឋានដោយចិត្ត) កា-
ស្រ័យ ឡូចិត្តសំសដ្ឋិទុក្ខំ ទើបកើតឡើង ក្រោយហេតុច្ឆ័យ គឺ ១១ ២
កាស្រ័យ ឡូចិត្តសំសដ្ឋិទុក្ខំ ១ ឡូចិត្តសំសដ្ឋិទុក្ខំ ២ . . . មានបដិសន្ធិវេទនា ។ ចិត្ត-
វិសំសដ្ឋិទុក្ខំ (ធម៌វេទនាប្រដ្ឋានដោយចិត្ត) កាស្រ័យ
ឡូចិត្តសំសដ្ឋិទុក្ខំ ទើបកើតឡើង ក្រោយហេតុច្ឆ័យ គឺ ចិត្តសង្ក្រាន្ត-
រូប ជាបដិសន្ធិ កាស្រ័យ ឡូចិត្តសំសដ្ឋិទុក្ខំ ។

ចិត្តសឡយុត្តទុក្ខ: យ៉ាងណា ចិត្តសង្ក្រាន្តទុក្ខ: បណ្ឌិត គប្ប
ធ្វើ យ៉ាងណាវេទនា បំណែកការធ្វើឱ្យរស្មី ។ គ្មាន ។

១ វេទនា ១, សញ្ញា ១ និងសង្ក្រាន្ត ។ ២ ឱ្យ ឯងវិញ ។

ចិត្តសមុប្បត្តិ

បដិប្បិវា

[១៧៣] ចិត្តសមុប្បត្តិ ធម៌ ចដិច្ច ចិត្តសមុប្បត្តិ-
 ចោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ចិត្តសមុប្បត្តិ ឯកំ
 ទន្ធិ បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធិ ចិត្តសមុប្បត្តិ រូបំ ទ្វេ ទន្ធិ ...
 បដិសន្ធិក្កុណោ ចិត្តសមុប្បត្តិ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច ទ្វេ
 ទន្ធិ ទ្វេ ទន្ធិ ... ចិត្តសមុប្បត្តិ ឯកំ មហាក្កតំ ...
 មហាក្កតេ បដិច្ច ចិត្តសមុប្បត្តិ រូបំ ឧបាទានរូបំ ។
 ចិត្តសមុប្បត្តិ ធម៌ ចដិច្ច ចោចិត្តសមុប្បត្តិ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ចិត្តសមុប្បត្តិ ទន្ធិ បដិច្ច
 ចិត្តំ បដិសន្ធិក្កុណោ ចិត្តសមុប្បត្តិ ទន្ធិ បដិច្ច ចិត្តំ
 កាដត្តា ។ រូបំ ។ ចិត្តសមុប្បត្តិ ធម៌ ចដិច្ច ចិត្ត-
 សមុប្បត្តិ ចោ ចោចិត្តសមុប្បត្តិ ចោ ចោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បទូយា ចិត្តសមុប្បត្តិ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច ទ្វេ
 ទន្ធិ ចិត្តំ ចិត្តសមុប្បត្តិ រូបំ ទ្វេ ទន្ធិ ...
 បដិសន្ធិក្កុណោ ចិត្តសមុប្បត្តិ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច ទ្វេ
 ទន្ធិ ចិត្តំ កាដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ទន្ធិ ... ។
 ចោចិត្តសមុប្បត្តិ ធម៌ ចដិច្ច ចោចិត្តសមុប្បត្តិ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា បដិសន្ធិក្កុណោ

ចិត្តសមុប្បត្តិ

បដិប្បិវា

[១៧៣] ចិត្តសមុប្បត្តិ(១) (ធម៌មានចិត្តជាសមុប្បត្តិ) កាស្រីយ
 ទ្វេចិត្តសមុប្បត្តិធម៌ រើបរិកេតទៀង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ទន្ធិ ក្តី
 ចិត្តសមុប្បត្តិ កាស្រីយ ទ្វេចិត្តសមុប្បត្តិ ទន្ធិ ទន្ធិ ២ ...
 ក្នុងឧបាទានរូបំ ទន្ធិ ២ កាស្រីយ ទ្វេចិត្តសមុប្បត្តិ ទន្ធិ ទន្ធិ ២
 ... មហាក្កត ១ ជាចិត្តសមុប្បត្តិ ... ចិត្តសមុប្បត្តិ ចិត្ត
 ឧបាទាន កាស្រីយ ទ្វេចិត្តសមុប្បត្តិ ។ ចោចិត្តសមុប្បត្តិ(២) (ធម៌
 មានចិត្តជាសមុប្បត្តិ) កាស្រីយ ទ្វេចិត្តសមុប្បត្តិធម៌ រើបរិកេត
 ទៀង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ចិត្ត កាស្រីយ ទ្វេចិត្តសមុប្បត្តិ
 ក្នុងឧបាទានរូបំ ចិត្ត កាស្រីយ ទ្វេចិត្តសមុប្បត្តិ
 ទន្ធិ ។ ចិត្តសមុប្បត្តិធម៌ ចោចិត្តសមុប្បត្តិធម៌ កាស្រីយ ទ្វេចិត្ត-
 សមុប្បត្តិធម៌ រើបរិកេតទៀង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ទន្ធិ ក្តី ចិត្ត ក្តី
 ចិត្តសមុប្បត្តិ កាស្រីយ ទ្វេចិត្តសមុប្បត្តិ ទន្ធិ ទន្ធិ ២ ... ក្នុង
 ឧបាទានរូបំ ទន្ធិ ក្តី ចិត្ត កាស្រីយ ទ្វេចិត្តសមុប្បត្តិ-
 ទន្ធិ ទន្ធិ ២ ... ។ ចោចិត្តសមុប្បត្តិធម៌ កាស្រីយ ទ្វេចោចិត្ត-
 សមុប្បត្តិធម៌ រើបរិកេតទៀង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ក្នុងឧបាទានរូបំ

១ ធម៌មានចិត្ត ។ ២ ចិត្ត រូបិយស ចិត្តិយា ។

ចង់សន្ធិត្រូវលោ ចិត្តសមុដ្ឋាន ទេ ទ្វ ៥ គហាភូតេ ច បដិទ្ធ ធម្មតារូបំ ចង់សន្ធិត្រូវលោ ចិត្តសមុដ្ឋាន ទេ ទ្វ ៦ វត្ថុញ បដិទ្ធ ចិត្តំ ។ ចិត្តសមុដ្ឋាន វោចិត្តសមុដ្ឋាន ធម្មំ បដិទ្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានោ ច វោចិត្តសមុដ្ឋានោ ច ធម្មា ធម្មជ្ឈន្តិ ហេតុធម្មដ្ឋយា ពង្សសន្ធិត្រូវលោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ឯកំ ទទ្ធខំ ចិត្តញ បដិទ្ធ ទ្វ ទទ្ធា កាដត្តា ច រូបំ ទ្វ ទទ្ធា ... ចង់សន្ធិត្រូវលោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ឯកំ ទទ្ធខំ វត្ថុញ បដិទ្ធ ទ្វ ទទ្ធា ចិត្តញ ទ្វ ទទ្ធា ... ។

[១៧៤] ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិទ្ធ ចិត្តសមុដ្ឋា- ហោ ធម្មា ធម្មជ្ឈន្តិ អាម្មណិយមុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ ឯកំ ទទ្ធវ បដិទ្ធ ទ្វ ទទ្ធា ទ្វ ទទ្ធា ... ចង់សន្ធិ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិទ្ធ វោចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មា ធម្មជ្ឈន្តិ អាម្មណិយមុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ ឯកំ ទទ្ធវ បដិទ្ធ ទ្វ ទទ្ធា ចិត្តញ ទ្វ ទទ្ធា ... ចង់សន្ធិ ។ វោចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិទ្ធ វោចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មា ធម្មជ្ឈន្តិ អាម្មណិយមុយា ចង់សន្ធិត្រូវលោ វត្ថុ បដិទ្ធ ចិត្តំ ។

ក្នុងទណៈវិចចរិសន្តិ ធម្មតាប្រ កាស្រីយ ឡូក្ខចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន ឡូក្ខកមហាភូតវេន ក្នុងទណៈវិចចរិសន្តិ ចិត្ត កាស្រីយ ឡូក្ខចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន ឡូក្ខវេន ។ ចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន វោចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន កាស្រីយ ឡូក្ខចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន ឡូក្ខវោចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន វេចកេត ឡើង ក្រោះហេតុយុទ្ធិយ ធី ក្នុងទណៈវិចចរិសន្តិ ឧដ្ឋង ក្តិ កាស្រីយ ឡូក្ខចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន ១ វេន ឡូក្ខវេន ឡូក្ខឧដ្ឋង ... ក្នុងទណៈវិចចរិសន្តិ ឧដ្ឋង ក្តិ ចិត្តក្តិ កាស្រីយ ឡូក្ខចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន ១ វេន ឡូក្ខវេន ឡូក្ខឧដ្ឋង ... ។

[១៧៥] ចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន កាស្រីយ ឡូក្ខចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន វេច កេតឡើង ក្រោះហេតុយុទ្ធិយ ធី ឧដ្ឋង កាស្រីយ ឡូក្ខចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន ១ ឡូក្ខឧដ្ឋង ... វោចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន កាស្រីយ ឡូក្ខចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន វេចកេតឡើង ក្រោះហេតុយុទ្ធិយ ធី ចិត្ត វោចិត្តសន្តិ កាស្រីយ ឡូក្ខចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន ។ ចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន វោចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន កាស្រីយ ឡូក្ខចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន វេចកេតឡើង ក្រោះហេតុយុទ្ធិយ ធី ឧដ្ឋង ក្តិ ចិត្តក្តិ កាស្រីយ ឡូក្ខចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន ១ ឡូក្ខឧដ្ឋង ... វោចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន កាស្រីយ ឡូក្ខវោចិត្តសមុដ្ឋាននុដ្ឋាន វេចកេតឡើង ក្រោះហេតុយុទ្ធិយ ធី ក្នុងទណៈវិចចរិសន្តិ ចិត្ត កាស្រីយ ឡូក្ខវេន ។

ទោចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ
 ទប្បដ្ឋតិ ភារម្មណាប្បទូយា ចិត្តំ បដិច្ច សម្ប-
 យុត្តកា ទន្ធា បដិសន្ធិក្ករណោ ចិត្តំ បដិច្ច សម្ប-
 យុត្តកា ទន្ធា បដិសន្ធិក្ករណោ វត្ថុំ បដិច្ច ចិត្តស-
 មុដ្ឋានា ទន្ធា ។ ទោចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានោ ច ទោចិត្តសមុដ្ឋានោ ច ធម្មោ ទប្បដ្ឋតិ
 ភារម្មណាប្បទូយា បដិសន្ធិក្ករណោ វត្ថុំ បដិច្ច ចិត្តំ
 សម្បយុត្តកា ច ទន្ធា ។ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ទោចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ទប្ប-
 ដ្ឋតិ ភារម្មណាប្បទូយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ ឯកំ ទទ្ធកា
 ចិត្តកា បដិច្ច ទ្រ ទន្ធា ទ្រ ទទ្រ ... បដិសន្ធិក្ករណោ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ ឯកំ ទទ្ធកា ចិត្តកា បដិច្ច ទ្រ ទន្ធា
 ទ្រ ទទ្រ ... បដិសន្ធិក្ករណោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ឯកំ
 ទទ្ធកា វត្ថុកា បដិច្ច ទ្រ ទន្ធា ទ្រ ទទ្រ ... ។ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ ទោចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ទោចិត្ត-
 សមុដ្ឋានោ ធម្មោ ទប្បដ្ឋតិ ភារម្មណាប្បទូយា បដិ-
 សន្ធិក្ករណោ ចិត្តសមុដ្ឋានោ ទទ្រ ច វត្ថុកា បដិច្ច
 ចិត្តំ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ទោចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានោ ច ទោចិត្តសមុដ្ឋានោ ច ធម្មោ

ចិត្តសមុដ្ឋានំ កាស្រ័យ ទ្រវោចិត្តសមុដ្ឋានំ ទេវាភិក្ខុធម្មោ ព្រោះ
 ភារម្មណាប្បទូយា គឺ ពួកសម្បយុត្តកត្តិ កាស្រ័យ ទ្រវចិត្ត ក្នុងទណៈ
 ខែបដិសន្ធិ ពួកសម្បយុត្តកត្តិ កាស្រ័យ ទ្រវចិត្ត ក្នុងទណៈខែបដិសន្ធិ
 ពួកចិត្តសមុដ្ឋានំ កាស្រ័យ ទ្រវត្ថុ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ទោចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ កាស្រ័យ ទ្រវោចិត្តសមុដ្ឋានំ ទេវាភិក្ខុធម្មោ ព្រោះ
 ភារម្មណាប្បទូយា គឺ ក្នុងទណៈខែបដិសន្ធិ ចិត្តក្តី ពួកសម្បយុត្តកត្តិ
 កាស្រ័យ ទ្រវត្ថុ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានំ កាស្រ័យ ទ្រវចិត្តសមុដ្ឋានំ ផង
 ទ្រវោចិត្តសមុដ្ឋានំ ទេវាភិក្ខុធម្មោ ព្រោះភារម្មណាប្បទូយា គឺ
 ខន្ធគ កាស្រ័យ ទ្រវចិត្តសមុដ្ឋានំ ផង ទ្រវចិត្ត ទ្រវខន្ធគ ...
 ក្នុងទណៈខែបដិសន្ធិ ខន្ធគ កាស្រ័យ ទ្រវចិត្តសមុដ្ឋានំ ផង ទ្រវ
 ចិត្ត ទ្រវខន្ធគ ... ក្នុងទណៈខែបដិសន្ធិ ខន្ធគ កាស្រ័យ ទ្រវចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ ផង ទ្រវក្តី ទ្រវខន្ធគ ... ។ ទោចិត្តសមុដ្ឋានំ
 កាស្រ័យ ទ្រវចិត្តសមុដ្ឋានំ ទ្រវោចិត្តសមុដ្ឋានំ ទេវាភិក្ខុ
 ធម្មោ ព្រោះភារម្មណាប្បទូយា គឺ ក្នុងទណៈខែបដិសន្ធិ ចិត្ត កាស្រ័យ ទ្រវ
 ពួកចិត្តសមុដ្ឋានំ ទ្រវក្តី ។ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ទោចិត្តសមុដ្ឋានំ
 ធម្មោ កាស្រ័យ ទ្រវចិត្តសមុដ្ឋានំ ទ្រវោចិត្តសមុដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ឈន្តិ អារម្មណាច្បងយោ វេទិតសន្តិក្កុណោ ចិត្តសម្មាដ្ឋានំ ឯកំ ទទ្ធការុ វត្ថុករុ ធម៌ទ្ធ ទ្វេ ទន្ធា ចិត្តករុ ទ្វេ ទរទ្ធ ... ។

[១៤៤] ហេតុយោ ឈ អារម្មណោ ឈ វេទិតមតិយោ ចក្កេ អនន្តរេ ឈ សមនន្តរេ ឈ សហជាតេ ឈ អញ្ញាអញ្ញោ ឈ វិស្សយេ ឈ ឧបេទិស្សយេ ឈ បុរេជាតេ ចក្កេ អាសវរេ ចក្កេ កេម្មេ ឈ វិហារេ ឈ អាហារេ ឈ ឥន្ទ្រិយេ ឈ លាភេ ឈ ចក្កេ ឈ សាធស្សេត្តេ ឈ សទ្ធកុ ឈ អវិភតេ ឈ ។

[១៤៥] ចិត្តសម្មាដ្ឋានំ ធម្មំ ធម៌ទ្ធ ចិត្តសម្មាដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ឧហេតុច្បងយោ អហេតុគំ ចិត្តសម្មាដ្ឋានំ ឯកំ ទទ្ធករុ ធម៌ទ្ធ ទ្វេ ទន្ធា ចិត្តសម្មាដ្ឋានករុ រូបំ ទ្វេ ទរទ្ធ ... អហេតុកេច្បដិសន្តិក្កុណោ ចិត្តសម្មាដ្ឋានំ ឯកំ ទទ្ធករុ ធម៌ទ្ធ ទ្វេ ទន្ធា ទ្វេ ទរទ្ធ ... ចិត្តសម្មាដ្ឋានំ ឯកំ មហាភូតំ ... មហាភូតេ ធម៌ទ្ធ ចិត្តសម្មាដ្ឋានំ រូបំ ឧបាធារូបំ វិចិត្តិក្កាសហតតេ ឧទ្ធកុសហតតេ ទរទ្ធ ធម៌ទ្ធ វិចិត្តិក្កាសហតតេ ឧទ្ធកុសហតតេ ហោហោ ។ ចិត្តសម្មាដ្ឋានំ ធម្មំ ធម៌ទ្ធ ហេតុចិត្តសម្មាដ្ឋានោ ធម្មោ

វេទិតេតេច្បដិសន្តិ ព្រោះការម្បាយច្បង គឺ ក្នុងទណៈវៃចេទិតសន្តិ ឧទ្ធករុ ក្នុង ចិត្តក្នី កាស្រីយ ឡូចិត្តសម្មាដ្ឋានករុ ទ ធម៌ ឡូចិត្តសម្មាដ្ឋាន ឡូឧទ្ធករុ ... ។

[១៤៦] ក្នុងហេតុច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងការម្បាយច្បង ពានពរៈ ក្នុងអធិបតិច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងអន្តរាយច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងសមនន្តរាយច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងសហជាតយច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងអញ្ញាអញ្ញាយច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងវិស្សយច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងវិស្សយច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងបុរេជាតយច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងអាសវរយច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងកេម្មយច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងវិហារយច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងអាហារយច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងឥន្ទ្រិយយច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងលាភយច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងចក្កយច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងសាធស្សេត្តយច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងសទ្ធកុយច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងអវិភតយច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងវិភតយច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងសុខិយច្បងយោ ពានពរៈ ក្នុងសុខិយច្បងយោ ... ។

[១៤៧] ចិត្តសម្មាដ្ឋានធម៌ កាស្រីយ ឡូចិត្តសម្មាដ្ឋានធម៌ វេទិតេតេច្បដិសន្តិ ព្រោះការម្បាយច្បង គឺ ឧទ្ធករុ ក្នុង ចិត្តសម្មាដ្ឋានករុ កាស្រីយ ឡូអហេតុករុ ជាចិត្តសម្មាដ្ឋាន ឡូឧទ្ធករុ ... ក្នុងទណៈវៃចេហេតុករុ ឧទ្ធករុ កាស្រីយ ឡូចិត្តសម្មាដ្ឋានករុ ឡូ ឧទ្ធករុ ... ជាមហាភូត ១ ចិត្តសម្មាដ្ឋាន ... ចិត្តសម្មាដ្ឋានករុ កាស្រីយ ឡូចិត្តសម្មាដ្ឋាន ពោលៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្កា ច្រឡំដោយឧទ្ធករុ កាស្រីយ ឡូចិត្តសម្មាដ្ឋាន ដែលច្រឡំដោយវិចិត្តិក្កា ច្រឡំដោយឧទ្ធករុ ។ ហេតុចិត្តសម្មាដ្ឋានធម៌ កាស្រីយ ឡូចិត្តសម្មាដ្ឋានធម៌

ចិន្តាសុត្តនិទាន ភិស្សុវិហារ

ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បទូយា អហេតុកោ ចិន្តសុត្តនិទាន
 ១ទ្វេ វដិទ្ធ ចិន្តំ អហេតុកាប្បជិសន្តិក្កុណោ ចិន្ត-
 សុត្តនិទាន ១ទ្វេ វដិទ្ធ ចិន្តំ កដត្តា ច រូបំ ។ ចិន្ត-
 សុត្តនិទានំ ធម្មំ វដិទ្ធ ចិន្តសុត្តនិទានា ធម ហោចិន្ត-
 សុត្តនិទានា ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បទូយា អហេ-
 តុកំ ចិន្តសុត្តនិទានំ ឯកំ ១ទ្វំ វដិទ្ធ ទ្វេ ១ទ្វា ចិន្តក្ស
 ចិន្តសុត្តនិទានក្ស រូបំ ទ្វេ ១ទ្វេ ... អហេតុកាប្បជិ-
 សន្តិក្កុណោ ។ វេ ។ នោចិន្តសុត្តនិទានំ ធម្មំ វដិទ្ធ
 នោចិន្តសុត្តនិទានោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បទូយា
 អហេតុកាប្បជិសន្តិក្កុណោ ចិន្តំ វដិទ្ធ កដត្តារូបំ ចិន្ត
 វដិទ្ធ វត្ថុ វត្ថុ វដិទ្ធ ចិន្តំ ឯកំ ធម្មាក្ខតំ យាវ កសត្តា-
 សត្តា កាតព្វា ។ នោចិន្តសុត្តនិទានំ ធម្មំ វដិទ្ធ ចិន្ត-
 សុត្តនិទានោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បទូយា អហេ-
 តុកំ ចិន្តំ វដិទ្ធ សម្បយុត្តកា ១ទ្វា ចិន្តសុត្តនិទានក្ស
 រូបំ អហេតុកាប្បជិសន្តិក្កុណោ ចិន្តំ វដិទ្ធ អហេតុ-
 កាប្បជិសន្តិក្កុណោ វត្ថុ វដិទ្ធ ចិន្តសុត្តនិទានា ១ទ្វា
 វិតិកំព្រាសហាតា ឧទ្ធចូសហាតា មោហោ ។
 នោចិន្តសុត្តនិទានំ ធម្មំ វដិទ្ធ ចិន្តសុត្តនិទានោ ច
 នោចិន្តសុត្តនិទានោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បទូយា

ចិន្តសុត្តនិទាន ចក្កវិហារ

ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បទូយ គឺ ចិន្ត កាស្រីយ ខ្ញុំពួកអហេ-
 តុកក្ខន្ធ ជាចិន្តសមុដ្ឋាន ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បជិសន្តិ ចិន្តក្តី កដត្តា-
 ប្បក្តី កាស្រីយ ខ្ញុំពួកចិន្តសមុដ្ឋានក្ខន្ធ ។ ចិន្តសមុដ្ឋានធម៌ក្តី នោចិន្ត-
 សមុដ្ឋានធម៌ក្តី កាស្រីយ ខ្ញុំចិន្តសមុដ្ឋានធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បទូយ គឺ ខន្ធចក្ខុ ចិន្តក្តី ចិន្តសមុដ្ឋានប្បក្តី កាស្រីយ ខ្ញុំ
 អហេតុកក្ខន្ធ ១ ជាចិន្តសមុដ្ឋាន ខ្ញុំខន្ធចក្ខុ ... ក្នុងខណៈនៃអហេ-
 តុកប្បជិសន្តិ ។ វេ ។ នោចិន្តសមុដ្ឋានធម៌ កាស្រីយ ខ្ញុំនោចិន្ត-
 សមុដ្ឋានធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បទូយ គឺ ក្នុងខណៈនៃអ-
 ហេតុកប្បជិសន្តិ កដត្តាប្ប កាស្រីយ ខ្ញុំចិន្ត វត្ថុ កាស្រីយ ខ្ញុំចិន្ត
 ចិន្ត កាស្រីយ ខ្ញុំវត្ថុ មហាក្ខន្ធ ១ ព្រលឹងដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ បណ្ឌិត
 ធម្មវិទូចុះ ។ ចិន្តសមុដ្ឋានធម៌ កាស្រីយ ខ្ញុំនោចិន្តសមុដ្ឋានធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បទូយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ចិន្ត-
 សមុដ្ឋានប្បក្តី កាស្រីយ ខ្ញុំអហេតុកចិន្ត ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្ប-
 ជិសន្តិ ចិន្ត ។ វេ ។ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បជិសន្តិ ពួកចិន្តស-
 មុដ្ឋានក្ខន្ធក្តី គោតៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រា ច្រឡំដោយឧទ្ធចក្ខុ
 កាស្រីយ ខ្ញុំវត្ថុ ។ ចិន្តសមុដ្ឋានធម៌ក្តី នោចិន្តសមុដ្ឋានធម៌ក្តី កា-
 ស្រីយ ខ្ញុំនោចិន្តសមុដ្ឋានធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បទូយ

ចិត្តសមុប្បាទក្ស គោចិត្តសមុប្បាទក្ស ធម្មំ បដិទ្ធិ ចិត្ត-
សមុប្បាទោ ច គោចិត្តសមុប្បាទោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ធមាហតុប្បទូយា ធមាហតុកម្មជិសទ្ធិក្ខណោ ចិត្តស-
មុប្បាទំ ឯកំ ទទ្ធក្ស ចិត្តក្ស បដិទ្ធិ ទ្វេ ទទ្ធា ៩ ឯត្តា
ច រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ . . . ធមាហតុកម្មជិសទ្ធិក្ខណោ
ចិត្តសមុប្បាទំ ឯកំ ទទ្ធក្ស វត្ថុក្ស បដិទ្ធិ ទ្វេ ទទ្ធា
ចិត្តក្ស ទ្វេ ទទ្វេ . . . ។

[១៧៧] ចិត្តសមុប្បាទំ ធម្មំ បដិទ្ធិ ចិត្តសមុប្បា-
ទោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ធមាហតុកម្មជិសទ្ធិក្ខណោ ចិត្តសមុប្បាទេ
ទទ្វេ បដិទ្ធិ ចិត្តសមុប្បាទំ រូបំ ចិត្តសមុប្បាទំ ឯកំ
បហាក្ខតំ . . . ធមាហតុកេ បដិទ្ធិ ចិត្តសមុប្បាទំ រូបំ
ឧបាហរុតំ ។ ចិត្តសមុប្បាទំ ធម្មំ បដិទ្ធិ គោចិត្ត-
សមុប្បាទោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ធមាហតុកម្មជិសទ្ធិក្ខណោ បដិ-
សទ្ធិក្ខណោ ចិត្តសមុប្បាទេ ទទ្វេ បដិទ្ធិ កាដត្តា-
រូតំ ។ គោចិត្តសមុប្បាទំ ធម្មំ បដិទ្ធិ គោចិត្តសមុប្បា-
ទោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ធមាហតុកម្មជិសទ្ធិក្ខណោ បដិសទ្ធិក្ខ-
ណោ ចិត្តំ បដិទ្ធិ កាដត្តារូបំ ចិត្តំ បដិទ្ធិ វត្ថុ ឯកំ
បហាក្ខតំ យាវ វាសញ្ញាសត្តា ។ គោចិត្តសមុប្បាទំ
ធម្មំ បដិទ្ធិ ចិត្តសមុប្បាទោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ធមា-
ហតុកម្មជិសទ្ធិក្ខណោ ចិត្តំ បដិទ្ធិ ចិត្តសមុប្បាទំ រូបំ ។

ចិត្តសមុប្បាទធម្មំ គោចិត្តសមុប្បាទធម្មំ កាស្រីយ ភូចិត្តសមុប្បាទធម្មំ
ធម្មំ ភូវគោចិត្តសមុប្បាទធម្មំ ទើបភើតឡើង ព្រោះគោហតុប្បទូយ គឺ
ក្នុងខណៈនៃការហតុកម្មជិសទ្ធិ ទទ្វេ ២ ក្តី កាស្រីយ ភូចិត្ត-
សមុប្បាទក្ខន្ធទ ធម្មំ ភូចិត្តធម្មំ ភូទទ្វេ ២ . . . ក្នុងខណៈនៃការហតុ-
កម្មជិសទ្ធិ ទទ្វេ ២ ក្តី ចិត្តក្តី កាស្រីយ ភូចិត្តសមុប្បាទក្ខន្ធទ ធម្មំ ភូ
វត្ថុធម្មំ ភូទទ្វេ ២ . . . ។

[១៧៨] ចិត្តសមុប្បាទធម្មំ កាស្រីយ ភូចិត្តសមុប្បាទធម្មំ ទើប
ភើតឡើង ព្រោះធមាហតុកម្មជិសទ្ធិ គឺ ចិត្តសមុប្បាទប្រ កាស្រីយ ភូ
ត្ថកចិត្តសមុប្បាទក្ខន្ធម្មំ ភូបហាក្ខត ១ ជាចិត្តសមុប្បាទ . . . ចិត្ត-
សមុប្បាទប្រក្ខ ឧបាហរុក្ខ កាស្រីយ ភូត្ថកបហាក្ខត ។ គោចិត្ត-
សមុប្បាទធម្មំ កាស្រីយ ភូចិត្តសមុប្បាទធម្មំ ទើបភើតឡើង ព្រោះធម-
ហតុកម្មជិសទ្ធិ គឺ ក្នុងខណៈនៃបដិសទ្ធិ កាស្រីយ ភូត្ថកចិត្ត-
សមុប្បាទក្ខន្ធទ ។ គោចិត្តសមុប្បាទធម្មំ កាស្រីយ ភូវគោចិត្តសមុប្បាទធម្មំ
ទើបភើតឡើង ព្រោះធមាហតុកម្មជិសទ្ធិ គឺ ក្នុងខណៈនៃបដិសទ្ធិ កាស្រីយ
ភូចិត្ត វត្ថុ កាស្រីយ ភូចិត្ត បហាក្ខត ១ ហតុកម្មជិសទ្ធិ
ធម្មំ ។ ចិត្តសមុប្បាទធម្មំ កាស្រីយ ភូវគោចិត្តសមុប្បាទធម្មំ ទើប
ភើតឡើង ព្រោះធមាហតុកម្មជិសទ្ធិ គឺ ចិត្តសមុប្បាទប្រ កាស្រីយ ភូចិត្ត ។

ចិត្តសមុត្តារាម ឆោតិគ្គសមុត្តារាម ធម្មំ បដិទ្ធ
 ចិត្តសមុត្តារាម ធម្មោ ឧប្បន្ទតិ នអារម្មណប្បទ្វយា
 ចិត្តសមុត្តារាម ឧទ្ធរ ធម្មំ ចិត្តនាម បដិទ្ធ ចិត្តសមុត្តារាម
 រូបំ ចិត្តនាម មហាក្កតេ ធម្មំ បដិទ្ធ ចិត្តសមុត្តារាម រូបំ ។

ចិត្តសមុត្តារាម ឆោតិគ្គសមុត្តារាម ធម្មំ បដិទ្ធ ឆោ-
 ចិត្តសមុត្តារាម ធម្មោ ឧប្បន្ទតិ នអារម្មណប្បទ្វយា
 បដិសន្ធិក្កាលោ ចិត្តសមុត្តារាម ឧទ្ធរ ធម្មំ ចិត្តនាម បដិទ្ធ
 កម្មត្តារូបំ បដិសន្ធិក្កាលោ ចិត្តសមុត្តារាម ឧទ្ធរ ធម្មំ
 កម្មត្តារូបំ បដិទ្ធ កម្មត្តារូបំ ។ សម្ពិតំ ។

[១៧៨] វិបាកុយា នវ នអារម្មណេ ធម្មំ នអ-
 ជិបតិយេ នវ នអនន្តរ ធម្មំ នសមនន្តរ ធម្មំ នអត្តា-
 មត្តេ ធម្មំ នឧបនិស្សយេ ធម្មំ នចុរេជានេ នវ នចត្តា-
 យានេ នវ នវេសវនេ នវ នកម្មេ ធម្មំ នវិហានេ
 បន្តេ នវេសវនេ ធម្មំ នវិស្សយេ ធម្មំ នវិស្សយេ ធម្មំ នវេ-
 នវេសវនេ នវ នវេសវនេ ធម្មំ នវេសវនេ ធម្មំ ។

ចិត្តសមុត្តារាម ឆោតិគ្គសមុត្តារាម ធម្មំ បដិទ្ធ ឆោ-
 ចិត្តសមុត្តារាម ធម្មោ ឧប្បន្ទតិ នអារម្មណប្បទ្វយា ធម្មំ ចិត្តនាម បដិទ្ធ
 ចិត្តសមុត្តារាម ឆោតិគ្គសមុត្តារាម ធម្មំ បដិទ្ធ ឆោ-
 ចិត្តសមុត្តារាម ធម្មោ ឧប្បន្ទតិ នអារម្មណប្បទ្វយា
 បដិសន្ធិក្កាលោ ចិត្តសមុត្តារាម ឧទ្ធរ ធម្មំ ចិត្តនាម បដិទ្ធ
 កម្មត្តារូបំ បដិសន្ធិក្កាលោ ចិត្តសមុត្តារាម ឧទ្ធរ ធម្មំ
 កម្មត្តារូបំ បដិទ្ធ កម្មត្តារូបំ ។ សម្ពិតំ ។

- [១៧៨] ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់ មានវាៈ ៧ ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់
- មានវាៈ ៦ ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់ មានវាៈ ៧ ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់
- មានវាៈ ៦ ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់ មានវាៈ ៦ ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់
- មានវាៈ ៦ ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់ មានវាៈ ៦ ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់
- មានវាៈ ៧ ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់ មានវាៈ ៧ ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់
- មានវាៈ ៧ ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់ មានវាៈ ៦ ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់
- មានវាៈ ៧ ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់ មានវាៈ ៧ ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់
- មានវាៈ ៧ ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់ មានវាៈ ៧ ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់
- មានវាៈ ៧ ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់ មានវាៈ ៧ ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់
- មានវាៈ ៧ ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់ មានវាៈ ៧ ក្នុងនេះច្បាប់ច្បាប់

[១២៧] ហេតុប្បដូយា វាវម្ហុណោ ធ . . .
ទាដិមតិយា ទា ទកម្មេ តិណិ ទាវិចារិកា បញ្ច
សម្បយុត្តេ ធ ទាវិចារិយុត្តេ បញ្ច ឆោទត្តិយា ធ
ឆោវិភគេ ធ ។

[១២៦] ហេតុប្បដូយា វាវម្ហុណោ ទា . . .
អទន្តេ ទា សមទន្តេ ទា មុរាណេតេ បញ្ច អាស
វាទ បញ្ច ឈារេ តិណិ បញ្ច តិណិ អវិគាទ ទា ។
សហជាតវារេ បដិច្ចវារសនិសោ ។

បច្ចុយវិវេ

[១២៧] ចិត្តសមុទ្រាធំ ធំ បច្ចុយា ចិត្តស
ដេតោ ធេត្រា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា តិណិ បដិច្ច
សនិសោ ។ នោចិត្តសមុទ្រាធំ ធំ បច្ចុយា នោ
ចិត្តសមុទ្រាធំ ធំ ធេត្រា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា វត្ថុ
បច្ចុយា ចិត្តំ បដិសង្កត្តនោ បដិច្ចសនិសោ ។
នោចិត្តសមុទ្រាធំ ធំ បច្ចុយា ចិត្តសមុទ្រាធំ ធំ ធេត្រា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា ចិត្តំ បច្ចុយា សម្បយុត្តកា
ឧប្បា ចិត្តសមុទ្រាធំ ធំ វត្ថុ បច្ចុយា ចិត្តស
មុទ្រាធំ ធំ បដិសង្កត្តនោ ឧប្បា កាកត្វា ។

[១២៧] ក្នុងនការខ្មណ៍ប្បជ្ជិយ មានវារៈ ធំ ព្រោះហេតុប្បជ្ជិយ
. . . ក្នុងនកថិបប្បជ្ជិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បជ្ជិយ មានវារៈ ៣
ក្នុងនវិបាកប្បជ្ជិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បជ្ជិយ មានវារៈ ៦ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បជ្ជិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនាទត្តិប្បជ្ជិយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនា
វិភកប្បជ្ជិយ មានវារៈ ៦ ។

[១២៦] ក្នុងនការខ្មណ៍ប្បជ្ជិយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បជ្ជិយ
. . . ក្នុងនកម្មប្បជ្ជិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសមទន្តប្បជ្ជិយ មានវារៈ ៧
ក្នុងនមុរាណេតេប្បជ្ជិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនការសវិនប្បជ្ជិយ មានវារៈ ៥ ក្នុង
នឈារប្បជ្ជិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកកម្មប្បជ្ជិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិគា
ប្បជ្ជិយ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចុយវិវេ

[១២៧] ចិត្តសមុទ្រាធំ ធំ ដឹងផ្អែក នឹងចិត្តសមុទ្រាធំ ធំ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជិយ នឹង មានវារៈ ៣ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈ
ដែរ ។ នោចិត្តសមុទ្រាធំ ធំ ដឹងផ្អែក នឹងនោចិត្តសមុទ្រាធំ ធំ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជិយ នឹង ចិត្ត ដឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ក្នុងនណៈវិនិច
មិត្តិ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ចិត្តសមុទ្រាធំ ធំ ដឹងនា
ចិត្តសមុទ្រាធំ ធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជិយ នឹង ពួកសម្បយុត្ត
កកម្មប្បជ្ជិ ចិត្តសមុទ្រាធំ ធំ ដឹងផ្អែក នឹងចិត្ត ពួកចិត្តសមុទ្រាធំ ធំ ដឹង
ផ្អែក នឹងវត្ថុ វារៈ ៦ បណ្ឌិត ឧប្បាទ្ធិ ក្នុងនណៈវិនិចមិត្តិច្ឆរ ។

នោចិត្តសមុប្បាទំ ធម្មំ ចត្វយា ចិត្តសមុប្បាទោ ច
 នោចិត្តសមុប្បាទោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្ប-
 ព្វយា វត្ថុំ ចត្វយា ចិត្តំ សម្បយុត្តកា ច ទុក្ខា ចដិ-
 សាន្តិក្កុណោ ទ្វេ បដិច្ចសនិសា ។ ចិត្តសមុប្បាទនក្ខ
 នោចិត្តសមុប្បាទនក្ខ ធម្មំ ចត្វយា ចិត្តសមុប្បាទោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បព្វយា ចិត្តសមុប្បាទំ ឯកំ ទុក្ខក្ខ
 ចិត្តក្ខ ចត្វយា ទ្វេ ទុក្ខា ទ្វេ ទទ្វេ ... ចិត្តសមុប្បាទំ
 ឯកំ ទុក្ខក្ខ វត្ថុក្ខ ចត្វយា ទ្វេ ទុក្ខា ទ្វេ ទទ្វេ ...
 បដិសាន្តិក្កុណោ ទ្វេ បដិច្ចសនិសា ។ ចិត្តសមុប្បាទនក្ខ
 នោចិត្តសមុប្បាទនក្ខ ធម្មំ ចត្វយា នោចិត្តសមុប្បាទោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បព្វយា ចិត្តសមុប្បាទេ ទទ្វេ ច
 វត្ថុក្ខ ចត្វយា ចិត្តំ បដិសាន្តិក្កុណោ តិណិច កាតក្ខ
 បដិច្ចសនិសា ។ ចិត្តសមុប្បាទនក្ខ នោចិត្តសមុប្បាទនក្ខ
 នក្ខ ចត្វយា ចិត្តសមុប្បាទោ ច នោចិត្តសមុប្បាទោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បព្វយា ចិត្តសមុប្បាទំ ឯកំ
 ទុក្ខក្ខ វត្ថុក្ខ ចត្វយា ទ្វេ ទុក្ខា ចិត្តក្ខ ទ្វេ ទទ្វេ ...
 បដិសាន្តិក្កុណោ ទ្វេ កាតក្ខ បដិច្ចសនិសា ។

[១៦២] ចិត្តសមុប្បាទំ ធម្មំ ចត្វយា ចិត្តសមុប្បាទោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បព្វយា ចិត្តសមុប្បាទំ ឯកំ ទុក្ខក្ខ

ចិត្តសមុប្បាទនក្ខ នោចិត្តសមុប្បាទនក្ខ ពិនិវ្រ្តក ធម្មំ នោចិត្តសមុប្បាទ-
 នក្ខ ទេហកេតទ្រើន ព្រោះហេតុប្បព្វយ ធម្មំ ចិត្តក្ខ ព្វកសម្បយុត្តកក្ខ
 ពិនិវ្រ្តក ពិនិវ្រ្ត វាៈ ២ ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ ដូចគ្នាទាំងបដិច្ចវាៈវែរ ។
 ចិត្តសមុប្បាទនក្ខ ពិនិវ្រ្តក ធម្មំ ចិត្តសមុប្បាទនក្ខ ធម្មំ ធម្មំ នោចិត្តសមុប្បាទ-
 នក្ខ ទេហកេតទ្រើន ព្រោះហេតុប្បព្វយ ធម្មំ ១ ២ ២ ពិនិវ្រ្តក ធម្មំ
 ចិត្តសមុប្បាទក្ខ ១ ២ ធម្មំ ធម្មំ ធម្មំ ១ ២ ២ ... ១ ២ ២ ពិនិវ្រ្តក
 ធម្មំ ចិត្តសមុប្បាទក្ខ ១ ២ ធម្មំ ធម្មំ ធម្មំ ១ ២ ២ ... វាៈ ២ ក្នុងខណៈ
 ខែបដិសន្ធិ ដូចគ្នាទាំងបដិច្ចវាៈវែរ ។ នោចិត្តសមុប្បាទនក្ខ ពិនិវ្រ្តក
 ធម្មំ ចិត្តសមុប្បាទនក្ខ ធម្មំ ធម្មំ ធម្មំ ធម្មំ ទេហកេតទ្រើន ព្រោះ
 ហេតុប្បព្វយ ធម្មំ ចិត្ត ពិនិវ្រ្តក ធម្មំ ព្វកសម្បយុត្តកក្ខ ធម្មំ ធម្មំ
 វាៈ ២ ចល្លិក ធម្មំ ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ ដូចគ្នាទាំងបដិច្ចវាៈ
 វែរ ។ ចិត្តសមុប្បាទនក្ខ នោចិត្តសមុប្បាទនក្ខ ពិនិវ្រ្តក ធម្មំ ចិត្ត-
 សមុប្បាទនក្ខ ធម្មំ ធម្មំ នោចិត្តសមុប្បាទនក្ខ ធម្មំ ទេហកេតទ្រើន ព្រោះហេ-
 តុប្បព្វយ ធម្មំ ១ ២ ២ ចិត្តក្ខ ពិនិវ្រ្តក ធម្មំ ចិត្តសមុប្បាទក្ខ ១ ២ ធម្មំ
 ធម្មំ ធម្មំ ១ ២ ២ ... វាៈ ២ ចល្លិក ធម្មំ ក្នុងខណៈខែបដិ-
 សន្ធិ ដូចគ្នាទាំងបដិច្ចវាៈវែរ ។

[១៦២] ចិត្តសមុប្បាទនក្ខ ពិនិវ្រ្តក ធម្មំ ចិត្តសមុប្បាទនក្ខ ទេហ
 កេតទ្រើន ព្រោះហេតុប្បព្វយ ហេតុវាៈ ២ ដូចគ្នាទាំងបដិច្ចវាៈវែរ ។

វិទ្យាសម្ព័ន្ធនាម ច្បាប់រាង

លោកិក្ខសម្ព័ន្ធនាម ធម្មំ បទ្បយា លោកិក្ខសម្ព័ន្ធនាម
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណាប្បទ្បយា ចក្ខុយា តតំ បទ្បយា
ចក្ខុវិញ្ញាណំ កាយាយតតំ ... វត្ថុ បទ្បយា ចិត្តំ ។
លោកិក្ខសម្ព័ន្ធនាម ធម្មំ បទ្បយា ចិត្តសម្ព័ន្ធនាម ធម្មា
ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណាប្បទ្បយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ បទ្បយា
សម្បយុត្តកា ទទ្ធា កាយវិញ្ញាណំ ... ចិត្តំ បទ្បយា
សម្បយុត្តកា ទទ្ធា វត្ថុ បទ្បយា ចិត្តសម្ព័ន្ធនាម ទទ្ធា
បដិសន្ធិក្កណោ ទ្រេតំ ។ លោកិក្ខសម្ព័ន្ធនាម ធម្មំ
បទ្បយា ចិត្តសម្ព័ន្ធនាម ច លោកិក្ខសម្ព័ន្ធនាម ច
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណាប្បទ្បយា ចក្ខុយា តតំ បទ្បយា
ចក្ខុវិញ្ញាណំ សម្បយុត្តកា ច ទទ្ធា កាយាយតតំ
... វត្ថុ បទ្បយា ចិត្តំ សម្បយុត្តកា ច ទទ្ធា
បដិសន្ធិ ។ ចិត្តសម្ព័ន្ធនាម លោកិក្ខសម្ព័ន្ធនាម
ធម្មំ បទ្បយា ចិត្តសម្ព័ន្ធនាម ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ អាម្ម-
ណាប្បទ្បយា ចិត្តសម្ព័ន្ធនាម ឯកំ ទទ្ធា ចិត្តំ បទ្បយា
ទ្រ ទទ្ធា ទ្រ ទទ្រ ... ចិត្តសម្ព័ន្ធនាម ឯកំ ទទ្ធា
វត្ថុ បទ្បយា ទ្រ ទទ្ធា ទ្រ ទទ្រ ... បដិសន្ធិក្កណោ
ទ្រេតំ កាតព្វា ។ ចិត្តសម្ព័ន្ធនាម លោកិក្ខសម្ព័ន្ធនាម
ធម្មំ បទ្បយា លោកិក្ខសម្ព័ន្ធនាម ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ

វិទ្យាសម្ព័ន្ធនាម ច្បាប់រាង

លោកិក្ខសម្ព័ន្ធនាម ពិនិវដ្តក ធម្មំ លោកិក្ខសម្ព័ន្ធនាម ទើបកើតឡើង
ស្រាវការណ៍ប្បច្ច័យ ធម្មំ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពិនិវដ្តក ធម្មំ ចក្ខុយា តតំ
ធម្មំ កាយាយតតំ ... ចិត្តំ ពិនិវដ្តក ធម្មំ វត្ថុ ។ ចិត្តសម្ព័ន្ធនាម
ពិនិវដ្តក ធម្មំ លោកិក្ខសម្ព័ន្ធនាម ទើបកើតឡើង ស្រាវការណ៍ប្បច្ច័យ
ធម្មំ ព្រាសម្បយុត្តក ពិនិវដ្តក ធម្មំ ចក្ខុវិញ្ញាណ ធម្មំ កាយវិញ្ញាណ ...
ព្រាសម្បយុត្តក ពិនិវដ្តក ធម្មំ ចិត្តំ ព្រាសម្បយុត្តក ពិនិវដ្តក ធម្មំ ធម្មំ
តតំ កុណ្ឌិយៈ វិចារិយៈ ។ ចិត្តសម្ព័ន្ធនាម លោកិក្ខសម្ព័ន្ធនាម
ធម្មំ ពិនិវដ្តក ធម្មំ លោកិក្ខសម្ព័ន្ធនាម ទើបកើតឡើង ស្រាវការណ៍
ប្បច្ច័យ ធម្មំ ចក្ខុវិញ្ញាណ ព្រាសម្បយុត្តក ពិនិវដ្តក ធម្មំ ចក្ខុ-
យា តតំ កាយាយតតំ ... ចិត្តំ ព្រាសម្បយុត្តក ពិនិវដ្តក ធម្មំ ពិនិ-
វដ្តក ធម្មំ វត្ថុ ។ ចិត្តសម្ព័ន្ធនាម ពិនិវដ្តក ធម្មំ លោកិក្ខសម្ព័ន្ធនាម ធម្មំ
លោកិក្ខសម្ព័ន្ធនាម ទើបកើតឡើង ស្រាវការណ៍ប្បច្ច័យ ធម្មំ ទទ្ធា
ពិនិវដ្តក ធម្មំ ចិត្តសម្ព័ន្ធនាម ធម្មំ ធម្មំ ធម្មំ ធម្មំ ... ទទ្ធា
ពិនិវដ្តក ធម្មំ ចិត្តសម្ព័ន្ធនាម ធម្មំ ធម្មំ ធម្មំ ធម្មំ ធម្មំ ... ករៈ ៦
ចក្ខុវិញ្ញាណ ធម្មំ កុណ្ឌិយៈ វិចារិយៈ ។ លោកិក្ខសម្ព័ន្ធនាម ពិនិ-
វដ្តក ធម្មំ លោកិក្ខសម្ព័ន្ធនាម ធម្មំ លោកិក្ខសម្ព័ន្ធនាម ទើបកើតឡើង

អាម្មណាច្យូត្តយា ចក្កវិញ្ញាណសហគតេ ។ ទ្វេ ធិ
 ចក្កាយគនេ បច្ចយា ចក្កវិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណ-
 សហគតេ ... ចិត្តសមុដ្ឋានំ ។ ទ្វេ ច វត្ថុញ បច្ច-
 យា ចិត្តំ បដិសន្ធិស្មណោ ។ បេ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធា
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធា ចិត្តំ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធា ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធា ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ អាម្មណាច្យូត្ត-
 យា ចក្កវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ ។ ទ្វេ ចក្កាយគ-
 នេ បច្ចយា ទ្វេ ទ្វា ចក្កវិញ្ញាណំ ទ្វេ ។ ទ្វេ
 ... កាយវិញ្ញាណសហគតំ ... ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 ឯកំ ។ ទ្វេ វត្ថុញ បច្ចយា ទ្វេ ទ្វា ចិត្តញ ទ្វេ
 ។ ទ្វេ ... បដិសន្ធិស្មណោ ។

[១៦៣] ហេតុយា ច អាម្មណោ ច អនិប-
 តិយោ ច សត្វត្ថ ច អវិកតេ ច ។

[១៦៤] ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធា បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ធាហេតុច្យូត្តយា សទ្ធវេ ច បិ
 បញ្ញា កាតត្វា បដិច្ចវាសនិសា បញ្ញវិញ្ញាណាម្បិ
 កាតត្វំ តិណិយេវ ខោហោ ។

[១៦៥] ធាហេតុយា ច អាម្មណោ ធា អនិប-
 តិយោ ច វាចនា ធា ធម្មសមុដ្ឋានំ ធា អញ្ញាបញ្ញា

ព្រោះអាម្មណាច្យូត្តយ គឺ ចក្កវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងពួកទ្វេ ដែល
 ច្រឡំដោយចក្កវិញ្ញាណផង នឹងចក្កាយគនេផង ដែលច្រឡំដោយកាយ-
 វិញ្ញាណ ... ចិត្ត ពឹងផ្អែក នឹងពួកចិត្តសមុដ្ឋានទ្វេផង នឹងវត្ថុ ផង
 ក្នុងឧណៈខែបដិសន្ធិ ។ បេ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានធម៌ក្តី គោចិត្តសមុដ្ឋានធម៌ក្តី
 ពឹងផ្អែក នឹងចិត្តសមុដ្ឋានធម៌ផង នឹងគោចិត្តសមុដ្ឋានធម៌ផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះអាម្មណាច្យូត្តយ គឺ ទ្វេ ៦ ក្តី ចក្កវិញ្ញាណក្តី ពឹងផ្អែក នឹង
 ទ្វេ ១ ដែលច្រឡំដោយចក្កវិញ្ញាណផង នឹងចក្កាយគនេផង នឹងទ្វេ ៦
 ... ដែលច្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណ ... ទ្វេ ៦ ក្តី ចិត្តក្តី ពឹងផ្អែក
 នឹងចិត្តសមុដ្ឋានទ្វេ ១ ផង នឹងវត្ថុផង នឹងទ្វេ ៦ ... ជាបដិសន្ធិវេ
 សេចក្តីច្រឡំ ។

[១៦៧] ក្នុងហេតុច្យូត្តយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការប្រយោជន៍
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបាយច្យូត្តយ មានវារៈ ៧ ក្នុងច្បាប់ចំណែក សុទ្ធ
 តែមានវារៈ ៧ ក្នុងអវិកតច្យូត្តយ មានវារៈ ៧ ។

[១៦៨] ចិត្តសមុដ្ឋានធម៌ ពឹងផ្អែក នឹងចិត្តសមុដ្ឋានធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុច្យូត្តយ គឺ បច្ចយាចំណែកក្តី ចក្កវិញ្ញាណក្តី ចក្កវិញ្ញាណ
 កាយវិញ្ញាណ ឧប្បជ្ឈន្តិ ធាហេតុច្យូត្តយ បច្ចយា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 មានវារៈ ៧ នឹងហោហេតុ ។

[១៦៩] ក្នុងហេតុច្យូត្តយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការប្រយោជន៍
 មានវារៈ ៦ ក្នុងអធិបាយច្យូត្តយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប្បជ្ឈន្តិច្យូត្តយ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិកតច្យូត្តយ មានវារៈ ៦ ក្នុងអញ្ញាបញ្ញាច្យូត្តយ

សិល្បៈសិលា គុណសម្បត្តិ

ចិត្តសម្បជ្ជានំ ឯកំ មទ្ធកញ្ច ចិត្តញ្ច សំសដ្ឋា ទ្វេ មទ្ធា ទ្វេ មទ្វេ . . . បដិសន្ធិ សន្ធិតំ ។

[១២៧] ហេតុយោ ចញ្ច កាខ្មយោ ចញ្ច សត្វត្ត ចញ្ច អវិគតេ ចញ្ច ។

[១២៨] ចិត្តសម្បជ្ជានំ ធម្មំ សំសដ្ឋា ចិត្តសម្បជ្ជាយោ ធម្មោ មច្ឆុវដ្ឋតិ ធម្មោត្តម្បដ្ឋយោ ចញ្ច បញ្ញា កាតញ្ច តិណិ មោហោ ។

[១២៩] ធម្មោត្តម្បដ្ឋយោ ចញ្ច ធម្មតិច្ឆយោ ចញ្ច ធម្មវេទិកោ ចញ្ច ធម្មត្ថាវេទិកោ ចញ្ច ធម្មសេវិកោ ចញ្ច ធម្មធម្ម តិណិ ធម្មវិហារោ ចញ្ច ធម្មវិហារោ ចញ្ច ធម្មត្ថោ ចញ្ច ធម្មវិច្ឆយុក្កោ ចញ្ច ។

ឯវំ ឥតេរ ទ្វេ កណ្តាយិ សម្បយុត្តរកោធិ កាតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

[១៣០] ចិត្តសម្បជ្ជាយោ ធម្មោ ចិត្តសម្បជ្ជានិស្ស ធម្មស្ស ហេតុត្តម្បដ្ឋយោ ចច្ឆយោ ចិត្តសម្បជ្ជាយោ ហេតុ សម្បយុត្តកោធិ មទ្ធានំ ចិត្តសម្បជ្ជាយោ ទ្វេ ទ្វេ ធម្មោត្តម្បដ្ឋយោ ចច្ឆយោ បដិសន្ធិ ។ ចិត្តសម្បជ្ជាយោ ធម្មោ ចោចិត្តសម្បជ្ជានិស្ស ធម្មស្ស ហេតុត្តម្បដ្ឋយោ ។

សិល្បៈសិលា គុណសម្បត្តិ

អំ ឧត្ត ២ ប្រជ្ញំ នីតិចិត្តសម្បជ្ជានុត្ត មណំ នីតិចិត្តផលំ នីតិឧត្ត ២ . . . វេទនសន្ធិ សេច្ឆិច្ឆប្បញ្ញ ។

[១២៧] ក្នុងហេ ច្បវ្តិយ មានព្រះ ៥ ក្នុងការធម្មយុត្តិយ មានព្រះ ៥ ក្នុងច្បវ្តិយទាំងអស់ សុទ្ធនៃមានព្រះ ៥ ក្នុងអវិគតច្បវ្តិយ មានព្រះ ៥ ។

[១២៨] ចិត្តសម្បជ្ជាននមិ ប្រជ្ញំ នីតិចិត្តសម្បជ្ជាននមិ វេទន តេសឡើង ក្រោយហេតុច្បវ្តិយ អំ ចញ្ញា ៥ បណ្ឌិត ធម្មវិច្ឆិច្ឆុ មានព្រះ ៧ មានហោរាវិវា ។

[១២៩] ក្នុងធម្មោត្តម្បដ្ឋិយ មានព្រះ ៥ ក្នុងធម្មវេទិកាច្បវ្តិយ មានព្រះ ៥ ក្នុងធម្មសេវិកាច្បវ្តិយ មានព្រះ ៥ ក្នុងធម្មវិហារាច្បវ្តិយ មានព្រះ ៥ ក្នុងធម្មត្ថោច្បវ្តិយ មានព្រះ ៥ ក្នុងធម្មត្ថោច្បវ្តិយ មានព្រះ ៥ ក្នុងធម្មវិច្ឆយុក្កច្បវ្តិយ មានព្រះ ៥ ។

ការព្រំទាំង ២ យ៉ាង ក្រោយនៃក្តី សម្បយុត្តរកោធិ បណ្ឌិត ធម្មវិច្ឆិ យ៉ាងនេះ ។

បញ្ញាវិវា

[១៣០] ចិត្តសម្បជ្ជាននមិ វេទនិយ វេទនិចិត្តសម្បជ្ជាននមិ វេទន ហេតុច្បវ្តិយ អំ ភូតចិត្តសម្បជ្ជានហេតុ វេទនិយ នីវេទនសន្ធិ នៃពួក សម្បយុត្តកត្តផលំ នៃពួកចិត្តសម្បជ្ជានច្បវ្តិយ វេទនហេតុច្បវ្តិយ ។ ចិត្តសម្បជ្ជាននមិ វេទនិយ វេទនាចិត្តសម្បជ្ជាននមិ វេទនហេតុច្បវ្តិយ

បច្ចុប្បន្ន ចិត្តសម្បជ្ជានា ហេតុ ចិត្តស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បច្ចុប្បន្ន បដិសន្ធិក្ការណា ចិត្តសម្បជ្ជានា ហេតុ ចិត្តស្ស
 កដត្តា ច រូបាចំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុប្បន្ន ។ ចិត្ត-
 សម្បជ្ជានោ នន្ទោ ចិត្តសម្បជ្ជានស្ស ម ហោចិត្ត-
 សម្បជ្ជានស្ស ច នម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុប្បន្ន
 ចិត្តសម្បជ្ជានា ហេតុ សម្បយុត្តកាចំ មន្ទាចំ ចិត្តស្ស
 ច ចិត្តសម្បជ្ជានានត្ថ រូបាចំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុប្បន្ន
 បដិសន្ធិក្ការណា ។ បេ ។

[១៧១] ចិត្តសម្បជ្ជានោ នន្ទោ ចិត្តសម្បជ្ជានស្ស
 នម្មស្ស ហេតុណាប្បដ្ឋយេន បច្ចុប្បន្ន ចិត្តសម្បជ្ជានេ
 មន្ទា ហេតុ ចិត្តសម្បជ្ជានា មន្ទា មន្ទាជ្ជន្តិ ។ ច្រលំ
 កាតត្ថំ ចិត្តសម្បជ្ជានេ មន្ទា ហេតុ ចិត្ត មន្ទាជ្ជន្តិ ។
 ច្រលំ កាតត្ថំ ចិត្តសម្បជ្ជានេ មន្ទា ហេតុ ចិត្តសម្បជ្ជានា
 មន្ទា ច ចិត្តត្ថ មន្ទាជ្ជន្តិ ។ ហោចិត្តសម្បជ្ជានោ នន្ទោ
 ហោចិត្តសម្បជ្ជានស្ស នម្មស្ស ហេតុណាប្បដ្ឋយេន បច្ចុ-
 ប្បន្ន អរិយា ចិត្តាចំ បច្ចុប្បដ្ឋយេន ចិត្តាចំ កោត្រកុស្ស
 ហោតោនស្ស មត្តស្ស ជលស្ស អាវុដ្ឋនាយ អាវុដ្ឋនាប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចុប្បន្ន ចត្តំ ... វត្តំ ... ហោចិត្តសម្បជ្ជានេ
 មន្ទា មន្ទាជ្ជន្តិ វេស្សន្តិ ។ បេ ។ អស្សាជេនំ អរិយន្តិ

នី ពួកចិត្តសម្បជ្ជានហេតុ ជាច្រើន ខែចិត្ត ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ក្នុង
 មន្ទា:ខែចិត្តសម្បជ្ជានហេតុ ជាច្រើន ខែចិត្តជេន ខែពួក
 កដត្តាជ្ជន្តិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ។ ចិត្តសម្បជ្ជាននមិ ជាច្រើន ខែចិត្ត-
 សម្បជ្ជាននមិជេន ខែនោចិត្តសម្បជ្ជាននមិជេន ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន នី ពួក
 ចិត្តសម្បជ្ជានហេតុ ជាច្រើន ខែពួកសម្បយុត្តកត្តជេន ខែចិត្តជេន ខែពួក
 ចិត្តសម្បជ្ជានជ្ជន្តិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ក្នុងមន្ទា:ខែចិត្តសម្បជ្ជាន ។ បេ ។

[១៧២] ចិត្តសម្បជ្ជាននមិ ជាច្រើន ខែចិត្តសម្បជ្ជាននមិ ដោយ
 កាម្មណាប្បដ្ឋយេន នី ពួកចិត្តសម្បជ្ជាននមិ កើតឡើង ព្រោះព្រាហ្ម ឡ
 ពួកចិត្តសម្បជ្ជាននមិ ។ មូល ចណ្ឌិត ធម្មវិទ្ធិចុះ ចិត្ត កើតឡើង ព្រោះ
 ព្រាហ្ម ឡពួកចិត្តសម្បជ្ជាននមិ ។ មូល ចណ្ឌិត ធម្មវិទ្ធិចុះ ពួកចិត្ត-
 សម្បជ្ជាននមិ ចិត្តក្តិ កើតឡើង ព្រោះព្រាហ្ម ឡពួកចិត្តសម្បជ្ជាននមិ ។
 នោចិត្តសម្បជ្ជាននមិ ជាច្រើន ខែនោចិត្តសម្បជ្ជាននមិ ដោយកាម្ម-
 ណាប្បដ្ឋយេន នី ពួកព្រាហ្ម: ពិចារណា ឡព្រះវិទ្ធិចុះ ព្រះវិទ្ធិចុះ ជា
 ច្រើន ខែនោចិត្តសម្បជ្ជាននមិ ឡព្រះវិទ្ធិចុះ ពេទ្យ: បត្ត វិទ្ធិជេន ដោយ
 កាម្មណាប្បដ្ឋយេន មូល យើក្សត្តសំ ឡព្រះវិទ្ធិចុះ ... ឡព្រះវិទ្ធិចុះ ... ឡ
 ពួកនោចិត្តសម្បជ្ជាននមិ ជាច្រើន ។ បេ ។ មូល ព្រាហ្ម វិកាយ

អភិធម្មបិដក ឧបសម្ព័ន្ធសុត្តនិកាយ

តំ អាវុត្តំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ឈតិ ធិត្វោ ពក្កុយា រូបំ បស្សតិ
 ធិត្វាយ រោគនាគុយា សន្និ សុណាតំ ទេវោប-
 រិយេញ្ញារណោ ខោចិត្តសមុដ្ឋានចិត្តសមុដ្ឋិស្ស ចិត្តំ
 ដាយតិ អាតាសាទញ្ញាយេនំ . . . ភាគិញ្ញញ្ញ-
 យេនំ . . . រូបាយេនំ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជញ្ញ-
 យេនំ . . . ខោចិត្តសមុដ្ឋានា ទទ្ធា ឥន្ទ្រិចញ្ញា-
 ណស្ស ទេវោបរិយេញ្ញាណស្ស បុត្រោធិវាសានុស្សតិ-
 ញ្ញាណស្ស យថាគម្ពុបកញ្ញាណស្ស អនាគតិសញ្ញា-
 ណស្ស រាវដ្ឋនាយ អាវុណាប្បទ្ធវេន បទ្ធវាយ ។
 ខោចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ចិត្តសមុដ្ឋានស្ស ធម្មស្ស
 រាវុណាប្បទ្ធវេន បទ្ធវាយ អរិយោ ធិត្វានំ បទ្ធវេក្កុដ្ឋិ
 រាវុបកអនសមិសំ ចក្កុ . . . វត្ថុ . . . ខោចិត្តសមុដ្ឋាន
 ទទ្ធវេ រាចិត្តោ ។ ចេ ។ ខោចនំស្ស ឧប្បជ្ឈតិ ធិត្វោ
 ពក្កុយា រូបំ បស្សតិ ។ សន្និ ។ រូបាយេនំ ចក្កុវិញ្ញាណ-
 សហេតានំ ទទ្ធានំ ដោជ្ជញ្ញាយេនំ . . . ខោចិត្តស-
 មុដ្ឋានា ទទ្ធា ឥន្ទ្រិចញ្ញាណស្ស ទេវោបរិយេញ្ញាណស្ស
 បុត្រោធិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស ។ ចេ ។ អនាគតិសញ្ញា-
 ណស្ស រាវដ្ឋនាយ អាវុណាប្បទ្ធវេន បទ្ធវាយ ។

អភិធម្មបិដក ឧបសម្ព័ន្ធសុត្តនិកាយ

ចិត្តំ ភើតឡើង ប្រោសប្រោស ឡូត្រាតា បុគ្គល ឃើញ ឡូត្រា
 ដោយទិព្វចក្ក ឬ ឡូសំរឿង ដោយទិព្វរោគនាគុ ជើង ឡូចិត្ត របស់
 បុគ្គលក្នុងប្រទេសដោយចិត្តជាខោចិត្តសមុដ្ឋាន ដោយទេវោបរិយេញ្ញាណ
 ភាសាសញ្ញាយេនៈ . . . ភាគិញ្ញញ្ញាយេនៈ . . . រូបាយេនៈ
 (ជាបច្ច័យ) ខែចក្កុវិញ្ញាណ ដោជ្ជញ្ញាយេនៈ . . . ក្កុរោចិត្តសមុដ្ឋាន-
 ក្កុ ជាបច្ច័យ ខែភាវិតិបារណ ឡូឥន្ទ្រិចញ្ញាណ ទេវោបរិយេញ្ញាណ
 បុត្រោធិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាគម្ពុបកញ្ញាណ ធិតិអនាគតិសញ្ញាណ
 ដោយអាវុណាប្បទ្ធវេ ។ ខោចិត្តសមុដ្ឋានចេ ជាបច្ច័យ ខែចិត្តស-
 មុដ្ឋានចេ ដោយអាវុណាប្បទ្ធវេ គឺ ក្កុប្រាសាយៈ ចិតារណា ឡូ
 ប្រាសិព្វាន ដូចគ្នាធិវិសេណវិទិ ទ វេរ ឡូចក្កុ . . . ឡូវត្ថុ . . .
 ឡូក្កុរោចិត្តសមុដ្ឋានក្កុ ជាបិទឡើង ។ ចេ ។ រោមទស្ស ភើត
 ឡើង បុគ្គល ឃើញ ឡូត្រា ដោយទិព្វចក្ក ។ សេចក្តីបច្ច្រញ ។
 រូបាយេនៈ (ជាបច្ច័យ) ខែក្កុក្កុ ដែលប្រឡំដោយចក្កុវិញ្ញាណ
 ដោជ្ជញ្ញាយេនៈ . . . ក្កុរោចិត្តសមុដ្ឋានក្កុ ជាបច្ច័យ ខែភាវ-
 ិតិបារណ ឡូឥន្ទ្រិចញ្ញាណ ទេវោបរិយេញ្ញាណ បុត្រោធិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណ ។ ចេ ។ ធិតិអនាគតិសញ្ញាណ ដោយអាវុណាប្បទ្ធវេ ។

ចិត្តសមុត្តរាទុក បញ្ញាវេទ

នោចិត្តសមុត្តរោ ធម្មោ ចិត្តសមុត្តរោ ធម្មស្ស ឆ ។ នោ-
 ចិត្តសមុត្តរោ ធម្មស្ស ឆ ធម្មស្ស អាម្មណាប្បន្ទយេន បន្ទ-
 យោ អាម្មោ ចិត្តាចំ បន្ទវត្តន្តំ បឋមកមនសទិសំ
 នោចិត្តសមុត្តរោ ទ។ទ អចិត្តោ វិចស្សតិ ។ ចេ ។
 អស្សានេតិ អភិនន្តតិ តំ អាម្មំ ចិត្តត្ថា សម្មយុត្តកា
 ឆ ទន្ទា ធម្មជ្ឈន្តំ ធិត្វេន ចក្កេន . . . រូនាយតនិ
 ធម្មវិញ្ញាណស្ស សម្មយុត្តកាធម្ម ទន្ទាចំ ដោជ្ជន្ទា-
 យតនំ . . . នោចិត្តសមុត្តរោ ទន្ទា ឥត្តិវិញ្ញាណស្ស
 ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុត្រេនិវាសាទុស្សនិញ្ញាណស្ស
 ។ ចេ ។ អនាគតិសញ្ញាណស្ស អាវជ្ជនាយ អាម្មណាប្ប-
 ន្ទយេន បន្ទយោ ។ ចិត្តសមុត្តរោ ឆ នោចិត្តសមុត្តរោ
 ឆ ឆ ឆ ចិត្តសមុត្តរោ ឆ ឆ ឆ អាម្មណាប្ប-
 ន្ទយេន បន្ទយោ ភីលំ អាម្មំ កាតត្ថា ។

[១៧២] ចិត្តសមុត្តរោ ធម្មោ ចិត្តសមុត្តរោ ធម្មស្ស
 ធម្មស្ស អចិត្តប្បន្ទយេន បន្ទយោ អាម្មណា-
 ចិត្តិ សហជាតាចិត្តិ ។ អាម្មណាចិត្តិ ចិត្ត-
 សមុត្តរោ ទ។ទ កុំ កត្តា ចិត្តសមុត្តរោ ទន្ទា
 ធម្មជ្ឈន្តំ ។ សហជាតាចិត្តិ ចិត្តសមុត្តរោ អចិត្តិ

ចិត្តសមុត្តរាទុក បញ្ញាវេទ

នោចិត្តសមុត្តរោ ធម្មោ ចិត្តសមុត្តរោ ធម្មស្ស ឆ នោ-
 ចិត្តសមុត្តរោ ធម្មស្ស ឆ ធម្មស្ស អាម្មណាប្បន្ទយេន បន្ទ-
 យោ អាម្មោ ចិត្តាចំ បន្ទវត្តន្តំ បឋមកមនសទិសំ
 នោចិត្តសមុត្តរោ ទ។ទ អចិត្តោ វិចស្សតិ ។ ចេ ។
 អស្សានេតិ អភិនន្តតិ តំ អាម្មំ ចិត្តត្ថា សម្មយុត្តកា
 ឆ ទន្ទា ធម្មជ្ឈន្តំ ធិត្វេន ចក្កេន . . . រូនាយតនិ
 ធម្មវិញ្ញាណស្ស សម្មយុត្តកាធម្ម ទន្ទាចំ ដោជ្ជន្ទា-
 យតនំ . . . នោចិត្តសមុត្តរោ ទន្ទា ឥត្តិវិញ្ញាណស្ស
 ចេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុត្រេនិវាសាទុស្សនិញ្ញាណស្ស
 ។ ចេ ។ អនាគតិសញ្ញាណស្ស អាវជ្ជនាយ អាម្មណាប្ប-
 ន្ទយេន បន្ទយោ ។ ចិត្តសមុត្តរោ ឆ នោចិត្តសមុត្តរោ
 ឆ ឆ ឆ ចិត្តសមុត្តរោ ឆ ឆ ឆ អាម្មណាប្ប-
 ន្ទយេន បន្ទយោ ភីលំ អាម្មំ កាតត្ថា ។

[១៧២] ចិត្តសមុត្តរោ ធម្មោ ចិត្តសមុត្តរោ ធម្មស្ស
 ធម្មស្ស អចិត្តប្បន្ទយេន បន្ទយោ អាម្មណា-
 ចិត្តិ សហជាតាចិត្តិ ។ អាម្មណាចិត្តិ ចិត្ត-
 សមុត្តរោ ទ។ទ កុំ កត្តា ចិត្តសមុត្តរោ ទន្ទា
 ធម្មជ្ឈន្តំ ។ សហជាតាចិត្តិ ចិត្តសមុត្តរោ អចិត្តិ

អំពីបទពិភព អនុលោមត្រៃវិជ្ជា

សម្បយុត្តកាណំ ទទ្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្វ រូបានំ
 អនិចចតិច្ឆទ្ធវាយេន បទ្ធវាយោ ។ ភីណិចិ អាវច្ឆណាទិច-
 តិចិ សហជាតាទិចតិចិ កាតត្វា ។ នោចិត្តសមុដ្ឋានោ
 នោត្តោ នោចិត្តសមុដ្ឋានស្ស ទទ្ធស្ស អនិចចតិច្ឆទ្ធវាយេន
 បទ្ធវាយោ អាវច្ឆណាទិចតិ អរិយា ទិព្វានំ កុំ កត្វា
 ។ ថេ ។ នោចិត្តសមុដ្ឋានេ ទទ្ធលេ កុំ កត្វា អស្សានេតិ
 អភិទទ្ធតិ តំ កុំ កត្វា ចិត្តំ ឧប្បន្តតិ ។ នោចិត្តសមុដ្ឋា-
 នោ នោត្តោ ចិត្តសមុដ្ឋានស្ស ទទ្ធស្ស អនិចចតិច្ឆទ្ធវ-
 យេន បទ្ធវាយោ អាវច្ឆណាទិចតិ សហជាតាទិចតិ ។
 អាវច្ឆណាទិចតិ អរិយា ទិព្វានំ កុំ កត្វា ។ ថេ ។
 នោចិត្តសមុដ្ឋានេ ទទ្ធលេ កុំ កត្វា អស្សានេតិ អភិ-
 ទទ្ធតិ ណកោ ឧប្បន្តតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បន្តតិ ។ សហជាតា-
 ទិចតិ នោចិត្តសមុដ្ឋានោ អនិចចតិ សម្បយុត្តកាណំ
 ទទ្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្វ រូបានំ អនិចចតិច្ឆទ្ធវាយេន
 បទ្ធវាយោ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានោ នោត្តោ ចិត្តសមុដ្ឋានស្ស
 ទ ទទ្ធស្ស អនិចចតិច្ឆទ្ធវាយេន បទ្ធវាយោ អាវច្ឆណាទិចតិ
 អរិយា ទិព្វានំ កុំ កត្វា ។ ថេ ។ នោចិត្តសមុដ្ឋានេ ទទ្ធលេ
 កុំ កត្វា ។ ថេ ។ ចិត្តក្ស សម្បយុត្តកា ទ ទទ្ធា ឧប្បន្តតិ ។

អំពីបទពិភព អនុលោមត្រៃវិជ្ជា

ជាចម្រើន នៃពួកសម្បយុត្តកត្តផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានត្រៃវិជ្ជា ដោយ
 អនិចចតិច្ឆទ្ធវាយេន ។ ថេ ។ ត្រៃវិជ្ជា អាវច្ឆណាទិចតិច្ឆិ សហជាតាទិចតិច្ឆិ
 បណ្ឌិត ឧប្បន្តតិ ។ នោចិត្តសមុដ្ឋានេតិ ជាចម្រើន នៃនោចិត្ត-
 សមុដ្ឋានេតិ ដោយអនិចចតិច្ឆទ្ធវាយេន បានដល់អាវច្ឆណាទិចតិ ពួកត្រៃ-
 វិជ្ជា អរិយៈ ធ្វើ ឱ្យត្រៃវិជ្ជាន ឱ្យជាទីសារព ។ ថេ ។ ព្រួតកា វិភាយ
 ព្រោះធ្វើ ឱ្យពួកនោចិត្តសមុដ្ឋានត្រៃវិជ្ជា ឱ្យជាទីសារព ចិត្ត កើតឡើង
 ព្រោះធ្វើ ឱ្យឧប្បន្តនា ឱ្យជាទីសារព ។ នោចិត្តសមុដ្ឋានេតិ ជាចម្រើន
 នៃចិត្តសមុដ្ឋានេតិ ដោយអនិចចតិច្ឆទ្ធវាយេន បានដល់អាវច្ឆណាទិចតិ ទិច
 សហជាតាទិចតិ ។ អាវច្ឆណាទិចតិ គឺ ពួកត្រៃវិជ្ជា អរិយៈ ធ្វើ ឱ្យត្រៃ-
 វិជ្ជាន ឱ្យជាទីសារព ។ ថេ ។ ព្រួតកា វិភាយ ព្រោះធ្វើ ឱ្យពួក
 ចិត្តសមុដ្ឋានត្រៃវិជ្ជា ឱ្យជាទីសារព កតៈ កើតឡើង ចម្លំ កើតឡើង ។ ឯ
 សហជាតាទិចតិ គឺ នោចិត្តសមុដ្ឋានទិចតិ ជាចម្រើន នៃពួកសម្ប-
 យុត្តកត្តផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានត្រៃវិជ្ជា ដោយអនិចចតិច្ឆទ្ធវាយេន ។ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានេតិ ជាចម្រើន នៃចិត្តសមុដ្ឋានេតិផង នៃនោចិត្តសមុដ្ឋានេតិ
 ផង ដោយអនិចចតិច្ឆទ្ធវាយេន បានដល់អាវច្ឆណាទិចតិ គឺ ពួកត្រៃវិជ្ជា អរិយៈ
 ធ្វើ ឱ្យត្រៃវិជ្ជាន ឱ្យជាទីសារព ។ ថេ ។ ធ្វើ ឱ្យពួកនោចិត្តសមុដ្ឋាន-
 ត្រៃវិជ្ជា ឱ្យជាទីសារព ។ ថេ ។ ចិត្តក្ស ពួកសម្បយុត្តកត្តផ្សំ កើតឡើង ។

[១៧៧] ចិត្តសមុប្បាយោ ចន្ទោ ចិត្តសមុប្បាយស្ស
 ធម្មស្ស ឧបទិស្សយច្បង្គយេន ចច្ចយោ អារម្មណ្យច-
 រិស្សយោ អនន្តរចរិស្សយោ មកក្ខមរិស្សយោ
 ។ ថេ ។ មកក្ខមរិស្សយោ តំណី មញ្ញា កាតត្វា ។
 ចោចិត្តសមុប្បាយោ ចន្ទោ ចោចិត្តសមុប្បាយស្ស ធម្មស្ស
 ឧបទិស្សយច្បង្គយេន ចច្ចយោ អារម្មណ្យចរិស្សយោ
 អនន្តរចរិស្សយោ មកក្ខមរិស្សយោ ។ ថេ ។ មក-
 ក្ខមរិស្សយោ ឧត្តំ ... ភោជនំ ... សេនាសនំ ...
 ចិត្តំ ឧបទិស្សយោ ធានំ នេតិ ។ ថេ ។ សង្ឃំ ភិណ្ឌិ
 ឧត្តំ ... ភោជនំ ... សេនាសនំ ... ចិត្តំ ចិត្តស្ស
 ឧបទិស្សយច្បង្គយេន ចច្ចយោ ។ ចោចិត្តសមុប្បាយោ
 ចន្ទោ ចិត្តសមុប្បាយស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយច្បង្គយេន
 ចច្ចយោ អារម្មណ្យចរិស្សយោ អនន្តរចរិស្សយោ
 មកក្ខមរិស្សយោ ។ ថេ ។ មកក្ខមរិស្សយោ ឧត្តំ ...
 ភោជនំ ... សេនាសនំ ... ចិត្តំ ឧបទិស្សយោ ធានំ
 នេតិ ។ ថេ ។ សង្ឃំ ភិណ្ឌិ ឧត្តំ ... ភោជនំ ...
 សេនាសនំ ... ចិត្តំ សម្មាយ ។ ថេ ។ ឧត្តស្ស
 រសសាមាមត្តិយោ ឧបទិស្សយច្បង្គយេន ចច្ចយោ ។
 ចោចិត្តសមុប្បាយោ ចន្ទោ ចិត្តសមុប្បាយស្ស ។

[១៧៧] ចិត្តសមុប្បាយោ ជាច្បង្គយេន ចច្ចយោ អារម្មណ្យច-
 រិស្សយោ ឧបទិស្សយច្បង្គយេន ចច្ចយោ អារម្មណ្យចរិស្សយោ
 អនន្តរចរិស្សយោ មកក្ខមរិស្សយោ ។ ថេ ។ មកក្ខមរិស្សយោ
 តំណី មញ្ញា កាតត្វា ។ ចោចិត្តសមុប្បាយោ ចន្ទោ
 ចោចិត្តសមុប្បាយស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយច្បង្គយេន
 ចច្ចយោ អារម្មណ្យចរិស្សយោ អនន្តរចរិស្សយោ
 មកក្ខមរិស្សយោ ។ ថេ ។ មកក្ខមរិស្សយោ ឧត្តំ ...
 ភោជនំ ... សេនាសនំ ... ចិត្តំ ឧបទិស្សយោ ធានំ
 នេតិ ។ ថេ ។ សង្ឃំ ភិណ្ឌិ ឧត្តំ ... ភោជនំ ...
 សេនាសនំ ... ចិត្តំ សម្មាយ ។ ថេ ។ ឧត្តស្ស
 រសសាមាមត្តិយោ ឧបទិស្សយច្បង្គយេន ចច្ចយោ ។
 ចោចិត្តសមុប្បាយោ ចន្ទោ ចិត្តសមុប្បាយស្ស ។

ចំនួនបុគ្គលិក បញ្ជាក់

នោះចំនួនបុគ្គលិកស្ប ២ ធម្មស្ប ១ រថចំនួនយប់ច្រើន
បទ្បាយ អាច្ន័ល្បចំនួនយោ អនុប្បចំនួនយោ
បកត្តចំនួនយោ ។ រេ ។ បកត្តចំនួនយោ ១ តុំ ...
កោសំ ... សេនាសំ ... ចំនួំ រថចំនួនយោ តាង
រេតិ ។ រេ ។ សង្កំ ភិប្បតិ ១ តុំ ... កោសំ ...
សេនាសំ ... ចំនួំ ចំនួនបុគ្គលិកតាង ១ ច្រាង ចំនួន
២ រថចំនួនយប់ច្រើន បទ្បាយ ។ ចំនួនបុគ្គលិក
២ យោចំនួនបុគ្គលិក ១ ធម្ម ចំនួនបុគ្គលិកស្ប
ធម្មស្ប រថចំនួនយប់ច្រើន បទ្បាយ អាច្ន័ល្ប
ចំនួនយោ អនុប្បចំនួនយោ បកត្តចំនួនយោ
។ រេ ។ បកត្តចំនួនយោ តិណំ ។

[១៧២] ចំនួនបុគ្គលិក ធម្ម ចំនួនបុគ្គលិកស្ប
ធម្មស្ប បុរេជាកប្បច្រើន បទ្បាយ អាច្ន័ល្បបុរេជាក
ចំនួនបុគ្គលិក រូប ។ រេ ។ ដោដ្ឋត្រ អនិច្ឆតា ភិ
បស្សតិ ។ រេ ។ យោធនស្សំ វិប្បតិ ទិវ្វន បក្កតា
រូរំ បស្សតិ ទិវ្វយ សោភ័យតុយា សង្កំ សុណាតិ
រូរាយតំ ធម្មវិញ្ញាណសហគតានំ ១ ច្រាង បុរេជា-
កប្បច្រើន បទ្បាយ ដោដ្ឋត្រយតំ កាយវិញ្ញាណ
សហគតានំ ១ ច្រាង បុរេជាកប្បច្រើន បទ្បាយ ។

ចំនួនបុគ្គលិក: បញ្ជាក់:

នោះចំនួនបុគ្គលិកតាង ដោយរថចំនួនយប់ច្រើន បានដល់ការ
ល្បចំនួនយោ អនុប្បចំនួនយោ ចំនួនបុគ្គលិកស្ប ។ រេ ។ បក-
ត្តចំនួនយោ តិ តុំ ... តុំតាង ... តុំសេនាស: ...
បុគ្គល កាស្រ័យ តុំចំនួន ដោយតុំ តុំតាង ។ រេ ។ ចំនួន តុំសង្កំ
រេ ។ ... កោសំ ... សេនាស: ... ចំនួន ជាបច្ច័យ នៃចំនួន
សម្បត្តិ ចំនួន ដោយរថចំនួនយប់ច្រើន ។ ចំនួនបុគ្គលិក
ធម្មតិ នោះចំនួនបុគ្គលិក ជាបច្ច័យ នៃចំនួនបុគ្គលិក ដោយ
រថចំនួនយប់ច្រើន បានដល់ការល្បចំនួនយោ អនុប្បចំនួនយោ ចំនួន
បកត្តចំនួនយោ ។ រេ ។ បកត្តចំនួនយោ តិ មានវា: ១ ។

[១៧៦] ចំនួនបុគ្គលិក ជាបច្ច័យ នៃចំនួនបុគ្គលិក ដោយ
បុរេជាកប្បច្រើន បានដល់ការល្បចំនួនយោ តិ តុំតុំចំនួនបុគ្គលិក
។ រេ ។ បុគ្គល ឃើញ តុំតុំតាង: ចំនួនច្រើន ។ រេ ។ តាម-
ស្ប តើច្រើន បុគ្គល ឃើញ តុំតុំ ដោយចំនួន តុំ តុំសង្កំ
ដោយចំនួនសាគរ រូបាយន: ជាបច្ច័យ នៃចំនួន វេយ្យាក្សន៍
ដោយចំនួនវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាកប្បច្រើន ដោយដ្ឋត្រយន: ជាបច្ច័យ
នៃចំនួន វេយ្យាក្សន៍ដោយកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាកប្បច្រើន ។

ចិន្តាសមុទ្រធម្មបទ

ដោយឡែក អង្គទ្រព្យ ១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩ ១០ ១១ ១២ ១៣ ១៤ ១៥ ១៦ ១៧ ១៨ ១៩ ២០ ២១ ២២ ២៣ ២៤ ២៥ ២៦ ២៧ ២៨ ២៩ ៣០ ៣១ ៣២ ៣៣ ៣៤ ៣៥ ៣៦ ៣៧ ៣៨ ៣៩ ៤០ ៤១ ៤២ ៤៣ ៤៤ ៤៥ ៤៦ ៤៧ ៤៨ ៤៩ ៥០ ៥១ ៥២ ៥៣ ៥៤ ៥៥ ៥៦ ៥៧ ៥៨ ៥៩ ៦០ ៦១ ៦២ ៦៣ ៦៤ ៦៥ ៦៦ ៦៧ ៦៨ ៦៩ ៧០ ៧១ ៧២ ៧៣ ៧៤ ៧៥ ៧៦ ៧៧ ៧៨ ៧៩ ៨០ ៨១ ៨២ ៨៣ ៨៤ ៨៥ ៨៦ ៨៧ ៨៨ ៨៩ ៩០ ៩១ ៩២ ៩៣ ៩៤ ៩៥ ៩៦ ៩៧ ៩៨ ៩៩ ១០០

ចិន្តាសមុទ្រធម្មបទ

ដោយឡែក អង្គទ្រព្យ ១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩ ១០ ១១ ១២ ១៣ ១៤ ១៥ ១៦ ១៧ ១៨ ១៩ ២០ ២១ ២២ ២៣ ២៤ ២៥ ២៦ ២៧ ២៨ ២៩ ៣០ ៣១ ៣២ ៣៣ ៣៤ ៣៥ ៣៦ ៣៧ ៣៨ ៣៩ ៤០ ៤១ ៤២ ៤៣ ៤៤ ៤៥ ៤៦ ៤៧ ៤៨ ៤៩ ៥០ ៥១ ៥២ ៥៣ ៥៤ ៥៥ ៥៦ ៥៧ ៥៨ ៥៩ ៦០ ៦១ ៦២ ៦៣ ៦៤ ៦៥ ៦៦ ៦៧ ៦៨ ៦៩ ៧០ ៧១ ៧២ ៧៣ ៧៤ ៧៥ ៧៦ ៧៧ ៧៨ ៧៩ ៨០ ៨១ ៨២ ៨៣ ៨៤ ៨៥ ៨៦ ៨៧ ៨៨ ៨៩ ៩០ ៩១ ៩២ ៩៣ ៩៤ ៩៥ ៩៦ ៩៧ ៩៨ ៩៩ ១០០

តំ រាជ្ជ ចិត្តញ្ច សម្មយុត្តកា ក ម្ខា ឧប្បដ្ឋន្តិ
 ធិត្ថេន ឧត្តមា . . . ធិត្ថាយ សោភណត្ថយា . . .
 រូបាយតំ ធម្មវិញ្ញាណស្ស សម្មយុត្តកា ធាតុ
 មន្ទានំ ដោជ្ឈនាយតំ . . . ។ វត្ថុបុរេជាតំ ធម្មា-
 យតំ ធម្មវិញ្ញាណស្ស សម្មយុត្តកា ធាតុ មន្ទានំ
 កាយាយតំ . . . វត្ថុ ចិត្តស្ស សម្មយុត្តកា ធាតុ
 មន្ទានំ បុរេជាតប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានោ
 ក ោចិត្តសមុដ្ឋានោ ឧ ធម្មា ចិត្តសមុដ្ឋានស្ស ធម្មស្ស
 បុរេជាតប្បទ្វយេន បទ្វយោ អាឌ្ឋណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេ-
 ជាតំ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបាយតនត្ថ វត្ថុ ធិ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ មន្ទានំ បុរេជាតប្បទ្វយេន បទ្វយោ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ ដោជ្ឈនាយតនត្ថ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបា-
 យតនត្ថ ធម្មាយតនត្ថ ធម្មវិញ្ញាណសត្ថានំ
 មន្ទានំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ដោជ្ឈនាយតនត្ថ កាយាយត-
 នត្ថ . . . ។ ចិត្តសមុដ្ឋានោ ធិ ោចិត្តសមុដ្ឋានោ
 ធិ ធម្មា ោចិត្តសមុដ្ឋានស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បទ្វ-
 យេន បទ្វយោ អាឌ្ឋណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ ។
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបាយតនត្ថ វត្ថុ ធិ ចិត្តស្ស បុរេជា-
 តប្បទ្វយេន បទ្វយោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ដោជ្ឈនាយតនត្ថ

ចិត្តក្តី ភូតសម្មយុត្តកក្កដក្តី គឺជាឡើង ព្រោះប្រារព្ធ ឡើងវិញ ដោយ
 ចិញ្ចចក្តី . . . ដោយចិញ្ចាសាតតក្តី . . . ប្រាយននៈ (ជាចម្លើយ)
 នៃចក្ខុវិញ្ញាណធិ នៃភូតសម្មយុត្តកក្កដក្តី វេ ព្រាយននៈ . . . ។
 ធិវត្ថុបុរេជាត គឺ ចក្ខុយននៈ (ជាចម្លើយ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណធិ នៃភូត
 សម្មយុត្តកក្កដក្តី កាយាយននៈ . . . វត្ថុ ជាចម្លើយ នៃចិត្តធិ
 នៃភូតសម្មយុត្តកក្កដក្តី ដោយបុរេជាតប្បទ្វយេន ។ ចិត្តសមុដ្ឋានធិ
 នៃចិត្តសមុដ្ឋានធិ ជាចម្លើយ នៃចិត្តសមុដ្ឋានធិ ដោយបុរេជា-
 តប្បទ្វយេន បទ្វយោ អាឌ្ឋណបុរេជាត ធិវត្ថុបុរេជាត ។ ប្រាយននៈ
 ជាចិត្តសមុដ្ឋានក្តី វត្ថុក្តី ជាចម្លើយ នៃភូតសមុដ្ឋានក្តី ដោយបុរេ-
 ជាតប្បទ្វយេន ដោជ្ឈនាយននៈ ជាចិត្តសមុដ្ឋានក្តី . . . ប្រាយននៈ
 ជាចិត្តសមុដ្ឋានក្តី ចក្ខុយននៈក្តី (ជាចម្លើយ) នៃភូត វេ វេលាច្រឡំ
 ដោយធម្មវិញ្ញាណ ដោជ្ឈនាយននៈ ជាចិត្តសមុដ្ឋានក្តី កាយាយននៈក្តី
 . . . ។ ចិត្តសមុដ្ឋានធិក្តី នៃចិត្តសមុដ្ឋានធិក្តី ជាចម្លើយ នៃនា-
 ចិត្តសមុដ្ឋានធិ ដោយបុរេជាតប្បទ្វយេន បទ្វយោ អាឌ្ឋណបុរេជាត
 ធិវត្ថុបុរេជាត ។ ប្រាយននៈ ជាចិត្តសមុដ្ឋានក្តី វត្ថុក្តី ជាចម្លើយ
 នៃចិត្ត ដោយបុរេជាតប្បទ្វយេន ដោជ្ឈនាយននៈ ជាចិត្តសមុដ្ឋានក្តី

វត្ត ០ . . . ចិញ្ចសមុត្តារំ រូបាយកនេត្វ ចក្ខុយកនេត្វ
ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស ចិញ្ចសមុត្តារំ ។ ជាដេត្តាយកនេត្វ
កាយាយកនេត្វ . . . ។ ចិញ្ចសមុត្តារោ ច ។ ចាចិញ្ចស-
មុត្តារោ ច ធម្មា ចិញ្ចសមុត្តារស្ស ច ។ ចាចិញ្ចសមុត្តា-
រស្ស ច ធម្មស្ស បុរោជាតប្បច្ចាយេន បច្ចុយោ អាម្ម-
ណបុរោជាតំ វត្តបុរោជាតំ ។ ចិញ្ចសមុត្តារំ រូបាយក-
នេត្វ វត្ត ០ ចិញ្ចស្ស សម្មយុត្តកានេត្វ ទទ្ធានំ បុរ-
ោជាតប្បច្ចាយេន បច្ចុយោ ចិញ្ចសមុត្តារំ ។ ជាដេត្តាយក-
នេត្វ វត្ត ០ . . . ចិញ្ចសមុត្តារំ រូបាយកនេត្វ ចក្ខុ-
យកនេត្វ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស សម្មយុត្តកានេត្វ ទទ្ធានំ
បុរោជាតប្បច្ចាយេន បច្ចុយោ ចិញ្ចសមុត្តារំ ។ ជាដេត្តា-
យកនេត្វ . . . ។

វត្ត ០ . . . ច្រាយនេ: ជាចិញ្ចសមុត្តារំ ចក្ខុយកនេត្វ (ជាច្រើន) ។
ចក្ខុវិញ្ញាណ ។ ជាដេត្តាយកនេ: ជាចិញ្ចសមុត្តារំ កាយាយកនេត្វ . . . ។
ចិញ្ចសមុត្តារំ ។ ចាចិញ្ចសមុត្តារំ ជាច្រើន ។ ចិញ្ចសមុត្តារំ ។
នេត្វ ។ ចាចិញ្ចសមុត្តារំ ។ ដោយបុរោជាតប្បច្ចាយេន បុរោជាតាម្ម-
ណបុរោជាត ចិត្តបុរោជាត ។ ច្រាយនេ: ជាចិញ្ចសមុត្តារំ វត្ត ០ ជា
ច្រើន ។ ចិញ្ចសមុត្តារំ ។ ចិញ្ចសមុត្តារំ ។ ដោយបុរោជាតប្បច្ចាយេន ។ ជាដេ-
ត្តាយកនេ: ជាចិញ្ចសមុត្តារំ វត្ត ០ . . . ច្រាយនេ: ជាចិញ្ចសមុត្តារំ
ក្តី ចក្ខុយកនេត្វ ជាច្រើន ។ ចិញ្ចសមុត្តារំ ។ ចិញ្ចសមុត្តារំ ។
ដោយបុរោជាតប្បច្ចាយេន ។ ជាដេត្តាយកនេ: ជាចិញ្ចសមុត្តារំ . . . ។

[១៧៧] ចិញ្ចសមុត្តារោ ធម្មា ចិញ្ចសមុត្តារស្ស
ធម្មស្ស បុរោជាតប្បច្ចាយេន បច្ចុយោ បុរោជាតា ចិញ្ច-
សមុត្តារំ ។ ចា បុរោជាតស្ស ធម្មស្ស ចិញ្ចសមុត្តារស្ស
កាយស្ស បុរោជាតប្បច្ចាយេន បច្ចុយោ ធម្មតាការ-
នេត្វ បុរោជាតោ វិញ្ញាវកេត្វ ។ អាសេវនប្បច្ចាយេន
បច្ចុយោ នវ ។

[១៧៧] ចិញ្ចសមុត្តារំ ជាច្រើន ។ ចិញ្ចសមុត្តារំ ដោយ
បុរោជាតប្បច្ចាយេន បុរោជាតា គឺ ចិញ្ចសមុត្តារំ ។ ជាច្រើន
។ ចិញ្ចសមុត្តារំ ។ ដោយបុរោជាតប្បច្ចាយេន ។ បុរោ-
ជាត បុរោជាត បុរោជាត ។ ដោយបុរោជាតប្បច្ចាយេន ។ ដោយ
អាសេវនប្បច្ចាយេន ។ ។

វិញ្ញាបនបត្រ បញ្ជាក់

វិញ្ញាបនបត្រ បញ្ជាក់

[១៧៧] ចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ចិត្តសមុដ្ឋានស្ស ធម្មស្ស វិបាកប្បទ្វយេន ចទ្ធយោ វេ ។

[១៧៧] ចិត្តសមុដ្ឋានធម៌ ជាច្រើន ខែចិត្តសមុដ្ឋានធម៌ ដោយ វិបាកប្បទ្វយ គឺ វាធាន ៧ ។

[១៧៨] ចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ចិត្តសមុដ្ឋានស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បទ្វយេន ចទ្ធយោ ចិត្តសមុដ្ឋានា អាហារា សឃ្មយុត្តកាណំ ទន្ធានំ ចិត្តសមុដ្ឋានាធិកា រូបាណំ អាហារប្បទ្វយេន ចទ្ធយោ ចដិសទ្ធិ ។ ម្កលំ កាតត្ថំ ចិត្តសមុដ្ឋានា អាហារា ចិត្តស្ស អាហារប្បទ្វយេន ចទ្ធយោ ចដិសទ្ធិក្កុណោ ចិត្តសមុដ្ឋានោ កាតត្ថិកាណោ អាហារោ ឥធស្ស ខោចិត្តសមុដ្ឋានស្ស កាយស្ស អាហារប្បទ្វយេន ចទ្ធយោ ។ ម្កលំ កាតត្ថំ ចិត្តសមុដ្ឋានា អាហារា សឃ្មយុត្តកាណំ ទន្ធានំ ចិត្តស្ស ក ចិត្តសមុដ្ឋានាធិកា រូបាណំ អាហារប្បទ្វយេន ចទ្ធយោ ចដិសទ្ធិ ។ ខោចិត្តសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ខោចិត្តសមុដ្ឋានស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បទ្វយេន ចទ្ធយោ ចដិសទ្ធិក្កុណោ ខោចិត្តសមុដ្ឋានា អាហារា កដត្តា រូបាណំ អាហារប្បទ្វយេន ចទ្ធយោ ខោចិត្តសមុដ្ឋានោ កាតត្ថិកាណោ អាហារោ ឥធស្ស ខោចិត្តសមុដ្ឋានស្ស កាយស្ស អាហារប្បទ្វយេន ចទ្ធយោ ។ ម្កលំ កាតត្ថំ ខោចិត្តសមុដ្ឋានា អាហារា

[១៧៨] ចិត្តសមុដ្ឋានធម៌ ជាច្រើន ខែចិត្តសមុដ្ឋានធម៌ ដោយ អាហារប្បទ្វយ គឺ ពួកចិត្តសមុដ្ឋានាហារ ជាច្រើន គឺ ជាចដិសទ្ធិ ខែ ពួកសឃ្មយុត្តកក្កដនំ ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋានប្រដនំ ដោយអាហារប្បទ្វយ ។ ម្កល បណ្ឌិត ធម្មិក្ខិយុះ ពួកចិត្តសមុដ្ឋានាហារ ជាច្រើន ខែចិត្ត ដោយអាហារប្បទ្វយ ក្នុងនោះខែចដិសទ្ធិ កតទ្យិក្កាហារ ជាចិត្តសមុដ្ឋាន ជាច្រើន ខែខោចិត្តសមុដ្ឋានកាយនេះ ដោយអាហារប្បទ្វយ ។ ម្កល បណ្ឌិត ធម្មិក្ខិយុះ ពួកចិត្តសមុដ្ឋានាហារ ជាច្រើន គឺ ជាចដិសទ្ធិ ខែពួកសឃ្មយុត្តកក្កដនំ ខែចិត្តនំ ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋានប្រដនំ ដោយ អាហារប្បទ្វយ ។ ខោចិត្តសមុដ្ឋានធម៌ ជាច្រើន ខែខោចិត្តសមុដ្ឋានធម៌ ដោយអាហារប្បទ្វយ គឺ ក្នុងនោះខែចដិសទ្ធិ ពួកខោចិត្តសមុដ្ឋានាហារ ជាច្រើន ខែពួកកដត្តា ដោយអាហារប្បទ្វយ កតទ្យិក្កាហារ ជា ខោចិត្តសមុដ្ឋាន ជាច្រើន ខែខោចិត្តសមុដ្ឋានកាយនេះ ដោយអាហារប្បទ្វយ ។ ម្កល បណ្ឌិត ធម្មិក្ខិយុះ ពួកខោចិត្តសមុដ្ឋានាហារ

អវិញ្ញាណ គុណសមុប្បត្តិ

សម្បយុត្តកានំ ទទ្ធានំ ចំគ្គសមុដ្ឋានានញ រូបានំ
 អាហារប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ បដិសន្ធិ ។ ម្លសំ កាកត្រំ
 បដិសន្ធិក្ខណោ ។ នាចំគ្គសមុដ្ឋានា អាហារាសម្បយុត្ត-
 កានំ ទទ្ធានំ កាដក្កា ច រូបានំ អាហារប្បទ្វាយេន
 បទ្វាយោ ។ ចំគ្គសមុដ្ឋានោ ច ។ នាចំគ្គសមុដ្ឋានោ ច
 ធម្មា ចំគ្គសមុដ្ឋានស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បទ្វាយេន
 បទ្វាយោ ចំគ្គសមុដ្ឋានា ច ។ នោចំគ្គសមុដ្ឋានា ច
 អាហារាសម្បយុត្តកានំ ទទ្ធានំ ចំគ្គសមុដ្ឋានានញ
 រូបានំ អាហារប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ បដិសន្ធិ ។ ម្លសំ
 កាកត្រំ បដិសន្ធិក្ខណោ ចំគ្គសមុដ្ឋានោ ច ។ នោចំគ្គ-
 សមុដ្ឋានោ ច អាហារា កាដក្ការូបានំ អាហារប្បទ្វាយេន
 បទ្វាយោ ចំគ្គសមុដ្ឋានោ ច ។ នោចំគ្គសមុដ្ឋានោ ច
 កាណធិវ្យាគីរោ អាហារោ ភមស្ស ។ នាចំគ្គសមុដ្ឋានស្ស
 កាយស្ស អាហារប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ ។ ម្លសំ កា-
 ត្រំ បដិសន្ធិក្ខណោ ចំគ្គសមុដ្ឋានោ ច ។ នោចំគ្គសមុដ្ឋា-
 នោ ច អាហារាសម្បយុត្តកានំ ទទ្ធានំ កាដក្កា ច
 រូបានំ អាហារប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ ។

អវិញ្ញាណ គុណសមុប្បត្តិ

ជាច្រើន គឺ ជាបដិសន្ធិ ខែន្តកសម្បយុត្តកត្តផ្គង ខែន្តកចំគ្គសមុដ្ឋាន-
 ប្រផង ដោយអាហារប្បទ្វាយ ។ ម្លស បណ្ឌិត ធម្មវិទូចុះ ក្នុងខណៈខែ
 បដិសន្ធិ ខ្លួនចំគ្គសមុដ្ឋានាហារ ជាច្រើន ខែន្តកសម្បយុត្តកត្តផ្គង ខែ
 ខ្លួនកាដក្កាប្រផង ដោយអាហារប្បទ្វាយ ។ ចំគ្គសមុដ្ឋានធម៌ក្តី នោចំគ្គស-
 មុដ្ឋានធម៌ក្តី ជាច្រើន ខែចំគ្គសមុដ្ឋានធម៌ ដោយអាហារប្បទ្វាយ គឺ
 ចំគ្គសមុដ្ឋានាហារក្តី នោចំគ្គសមុដ្ឋានាហារក្តី ជាច្រើន គឺ ជាបដិ-
 សន្ធិ ខែន្តកសម្បយុត្តកត្តផ្គង ខែន្តកចំគ្គសមុដ្ឋានប្រផង ដោយអាហារ-
 ប្បទ្វាយ ។ ម្លស បណ្ឌិត ធម្មវិទូចុះ ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ ចំគ្គស-
 មុដ្ឋានាហារក្តី នោចំគ្គសមុដ្ឋានាហារក្តី ជាច្រើន ខែន្តកកាដក្កាប្រ ដោយ
 អាហារប្បទ្វាយ កាត្រំវ្យាគីរោហារ ជាចំគ្គសមុដ្ឋាន ចំគ្គសមុដ្ឋាន
 ជាច្រើន ខែនោចំគ្គសមុដ្ឋានកាយនោ ដោយអាហារប្បទ្វាយ ។ ម្លស
 បណ្ឌិត ធម្មវិទូចុះ ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ ចំគ្គសមុដ្ឋានាហារក្តី នោ-
 ចំគ្គសមុដ្ឋានាហារក្តី ជាច្រើន ខែន្តកសម្បយុត្តកត្តផ្គង ខែន្តកកាដក្កា-
 ប្រផង ដោយអាហារប្បទ្វាយ ។

អំពីបទដ៏ពេញលេញ គុណសម្បត្តិ

នោះគឺសម្បត្តិសុខដុះ ឬ ឥន្ទ្រិយា សម្បយុត្តកាន់ ទទ្រង់
 ចិត្តសម្បត្តិសុខដុះ រួមទាំង ឥន្ទ្រិយាប្បដ្ឋាយន បទ្រយោ
 បដិសន្ធិក្បាលោ ចក្កុន្ទ្រិយត្ថ ឧបេក្កុន្ទ្រិយត្ថ ចក្កុ-
 វិញ្ញាណសហគតាន់ ទទ្រង់ កាយន្ទ្រិយត្ថ សុខន្ទ្រិ-
 យត្ថ កាយន្ទ្រិយត្ថ ទុក្ខន្ទ្រិយត្ថ កាយវិញ្ញាណ-
 សហគតាន់ ទទ្រង់ ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយន បទ្រយោ ។
 ម្តង កាតត្ថំ បដិសន្ធិក្បាលោ ចិត្តសម្បត្តិសុខ ឬ នោះ
 ចិត្តសម្បត្តិសុខ ឬ ឥន្ទ្រិយា គុណសម្បត្តិ ឥន្ទ្រិយ-
 ប្បដ្ឋាយន បទ្រយោ ចក្កុន្ទ្រិយត្ថ ឧបេក្កុន្ទ្រិយត្ថ
 ចក្កុវិញ្ញាណស្ស កាយន្ទ្រិយ . . . ។ ម្តង កាតត្ថំ
 បដិសន្ធិក្បាលោ ចិត្តសម្បត្តិសុខ ឬ នោះចិត្តសម្បត្តិសុខ ឬ
 ឥន្ទ្រិយា សម្បយុត្តកាន់ ទទ្រង់ គុណសម្បត្តិ ឬ រួមទាំង
 ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយន បទ្រយោ ចក្កុន្ទ្រិយត្ថ ឧបេក្កុន្ទ្រិ-
 យត្ថ ចក្កុវិញ្ញាណស្ស សម្បយុត្តកាន់ ទទ្រង់
 ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយន បទ្រយោ កាយន្ទ្រិយត្ថ . . . ។ លា-
 បប្បដ្ឋាយន បទ្រយោ តិណិ ចក្កុប្បដ្ឋាយន បទ្រយោ
 តិណិ សម្បយុត្តប្បដ្ឋាយន បទ្រយោ ចក្កុ ។

អំពីបទដ៏ពេញលេញ គុណសម្បត្តិ

ជាវិនិច្ឆ័យសម្បត្តិ ជាបទ្រយ នៃពួកសម្បយុត្តកត្តដ៏ នៃពួកចិត្ត-
 សម្បត្តិច្រើន ដោយឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ ក្នុងនោះនៃបដិសន្ធិ ចក្កុន្ទ្រិយត្ថ
 ឧបេក្កុន្ទ្រិយត្ថ (ជាបទ្រយ) នៃពួកទទ្រង់ ដែលប្រឡំដោយចក្កុវិញ្ញាណ កាយ-
 ន្ទ្រិយត្ថ សុខន្ទ្រិយត្ថ កាយន្ទ្រិយត្ថ ទុក្ខន្ទ្រិយត្ថ ជាបទ្រយ នៃពួកទទ្រង់
 ដែលប្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ ។ ម្តង ចក្កុវិ-
 ញ្ញាណ កាយវិញ្ញាណ ក្នុងនោះនៃបដិសន្ធិ ពួកឥន្ទ្រិយ ជាចិត្តសម្បត្តិ ជាវិនិ-
 ចិត្តសម្បត្តិ ជាបទ្រយ នៃពួកកត្តាច្រើន ដោយឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ ចក្កុន្ទ្រិយ
 ត្ថ ឧបេក្កុន្ទ្រិយត្ថ (ជាបទ្រយ) នៃចក្កុវិញ្ញាណ កាយន្ទ្រិយ . . . ។ ម្តង
 ចក្កុវិញ្ញាណ កាយវិញ្ញាណ ក្នុងនោះនៃបដិសន្ធិ ពួកឥន្ទ្រិយ ជាចិត្តសម្បត្តិ
 ជាវិនិច្ឆ័យសម្បត្តិ ជាបទ្រយ នៃពួកសម្បយុត្តកត្តដ៏ នៃពួកកត្តា-
 ច្រើន ដោយឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ ចក្កុន្ទ្រិយត្ថ ឧបេក្កុន្ទ្រិយត្ថ ជាបទ្រយ នៃចក្កុ-
 វិញ្ញាណដ៏ នៃពួកសម្បយុត្តកត្តដ៏ ដោយឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ កាយន្ទ្រិយត្ថ
 . . . ។ ជាបទ្រយ ដោយលាបប្បដ្ឋាយ មាននោះ ចក្កុ ជាបទ្រយ ដោយ
 បទ្រយត្ថ មាននោះ ជាបទ្រយ ដោយសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មាននោះ ។

ចិត្តសមុត្តរនិទាន បញ្ចវគ្គ

[១៨២] ចិត្តសមុត្តរនិទាន ទម្រង់ ចិត្តសមុត្តរនិទានស្ស
 ទម្រង់ស្ស វិញ្ញយុត្តច្បងយេន បទ្ទយោ សហជាតំ បដ្ឋា-
 ជាតំ ។ មន្តិកំ ។ ចិត្តសមុត្តរនិទាន ទម្រង់ ចិត្ត-
 សមុត្តរនិទានស្ស ទម្រង់ស្ស វិញ្ញយុត្តច្បងយេន បទ្ទយោ
 សហជាតំ បដ្ឋាជាតំ ។ សហជាតំ បដិសន្ធិក្ករណ ។
 សន្តិកំ ។ ចិត្តសមុត្តរនិទាន ទម្រង់ ចិត្តសមុត្តរនិទានស្ស ទ
 រោចិត្តសមុត្តរនិទានស្ស ទ ទម្រង់ស្ស វិញ្ញយុត្តច្បងយេន
 បទ្ទយោ បដ្ឋាជាតំ ។ សន្តិកំ ។ រោចិត្តសមុត្តរនិទាន
 ទម្រង់ រោចិត្តសមុត្តរនិទានស្ស ទម្រង់ស្ស វិញ្ញយុត្តច្បងយេន
 បទ្ទយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បដ្ឋាជាតំ ។ សហជាតំ
 បដិសន្ធិក្ករណ ចិត្ត កាជញ្ញាតានំ វិញ្ញយុត្តច្បងយេន
 បទ្ទយោ ចិត្តំ វត្ថុស្ស វត្ថុ ចិត្តស្ស វិញ្ញយុត្តច្បងយេន
 បទ្ទយោ ។ បុរេជាតំ ចក្កាយននំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស
 កាយយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ ចិត្តស្ស វិញ-
 យុត្តច្បងយេន បទ្ទយោ ។ បដ្ឋាជាតំ រោចិត្តសមុត្តរ-
 និទាន ទម្រង់ បុរេជាតិស្ស ភមស្ស រោចិត្តសមុត្តរនិទានស្ស
 កាយស្ស វិញ្ញយុត្តច្បងយេន បទ្ទយោ ។ រោចិត្តស-
 មុត្តរនិទាន ទម្រង់ ចិត្តសមុត្តរនិទានស្ស ទម្រង់ស្ស វិញ្ញយុត្តច្ប-
 ងយេន បទ្ទយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បដ្ឋាជាតំ ។

ចិត្តសមុត្តរនិទាន បញ្ចវគ្គ

[១៨២] ចិត្តសមុត្តរនិទាន ជាច្រើន ខែចិត្តសមុត្តរនិទាន ដោយ
 វិញ្ញយុត្តច្បងយេន បុរេជាតិសហជាតិ និងបដ្ឋាជាតិ ។ សេចក្តីចម្រើន ។
 ចិត្តសមុត្តរនិទាន ជាច្រើន ខែរោចិត្តសមុត្តរនិទាន ដោយវិញ្ញយុត្តច្បងយេន
 បុរេជាតិសហជាតិ និងបដ្ឋាជាតិ ។ សហជាតិ គឺ ក្នុងខណៈខែបដិ-
 សន្ធិ ។ សេចក្តីចម្រើន ។ ចិត្តសមុត្តរនិទាន ជាច្រើន ខែចិត្តសមុត្តរ-
 និទាននិទាន ខែរោចិត្តសមុត្តរនិទាននិទាន ដោយវិញ្ញយុត្តច្បងយេន បុរេជាតិ-
 ជាតិ ។ សេចក្តីចម្រើន ។ រោចិត្តសមុត្តរនិទាន ជាច្រើន ខែរោចិត្ត-
 សមុត្តរនិទាន ដោយវិញ្ញយុត្តច្បងយេន បុរេជាតិ បុរេជាតិ និង
 បដ្ឋាជាតិ ។ សហជាតិ គឺ ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ ចិត្ត ជាច្រើន ខែព្រា-
 កជញ្ញាតេ ដោយវិញ្ញយុត្តច្បងយេន ចិត្ត (ជាច្រើន) ខែវត្ថុ វត្ថុ ជាច្រើន
 ខែចិត្ត ដោយវិញ្ញយុត្តច្បងយេន ។ បុរេជាតិ គឺ ចក្កាយននៈ (ជាច្រើន)
 ខែចក្កវិញ្ញាណ កាយយននៈ (ជាច្រើន) ខែកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាច្រើន
 ខែចិត្ត ដោយវិញ្ញយុត្តច្បងយេន ។ បដ្ឋាជាតិ គឺ ព្រាគោចិត្តសមុត្តរ-
 និទាន ជាច្រើន ខែរោចិត្តសមុត្តរនិទានកាយនេន ដែលកើតមុន ដោយ
 វិញ្ញយុត្តច្បងយេន ។ រោចិត្តសមុត្តរនិទាន ជាច្រើន ខែចិត្តសមុត្តរនិទាន
 ដោយវិញ្ញយុត្តច្បងយេន បុរេជាតិ និងបដ្ឋាជាតិ ។

អារិយធម៌ជា ឧទាហរណ៍ប្រដាប់

សង្ខត្តំ ។ ទោចិត្តសមុដ្ឋានោ ទធម្មោ ចិត្តសមុដ្ឋានស្ស
 ទ ទោចិត្តសមុដ្ឋានស្ស ទ ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បទ្ធកាយោ សហជាតំ បុរោជាតំ បញ្ញាជាតំ ។ សង្ខត្តំ ។
 ចិត្តសមុដ្ឋានោ ទ ទោចិត្តសមុដ្ឋានោ ទ ធម្មោ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បទ្ធកាយោ
 សហជាតំ បញ្ញាជាតំ ។ សង្ខត្តំ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានោ
 ទ ទោចិត្តសមុដ្ឋានោ ទ ធម្មោ ទោចិត្តសមុដ្ឋានស្ស
 ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បទ្ធកាយោ សហជាតំ បញ្ញា-
 ជាតំ ។ សង្ខត្តំ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានោ ទ ទោចិត្តស-
 មុដ្ឋានោ ទ ធម្មោ ចិត្តសមុដ្ឋានស្ស ទ ទោចិត្តសមុដ្ឋា-
 នស្ស ទ ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បទ្ធកាយោ សហ-
 ជាតំ បញ្ញាជាតំ ។ សង្ខត្តំ ។

[១៨៣] ចិត្តសមុដ្ឋានោ ទធម្មោ ចិត្តសមុដ្ឋានស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន បទ្ធកាយោ សហជាតំ បុរោជាតំ
 បញ្ញាជាតំ ។ សង្ខត្តំ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានោ ទធម្មោ ទោចិត្ត-
 សមុដ្ឋានស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន បទ្ធកាយោ សហ-
 ជាតំ បុរោជាតំ បញ្ញាជាតំ អាហារំ ។ សង្ខត្តំ ។ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានោ ទធម្មោ ចិត្តសមុដ្ឋានស្ស ទ ទោចិត្តសមុដ្ឋា-
 នស្ស ទ ធម្មស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន បទ្ធកាយោ សហជាតំ

អារិយធម៌ជា ឧទាហរណ៍ប្រដាប់

សេចក្តីចម្រើន ។ ទោចិត្តសមុដ្ឋានេន ជាបច្ច័យ ទៃចិត្តសមុដ្ឋានេន
 ឆន ទៃទោចិត្តសមុដ្ឋានេនឆន ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន បទដល់សហ-
 ជាត បុរោជាត ឆនបញ្ញាជាត ។ សេចក្តីចម្រើន ។ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 េនក្តី ទោចិត្តសមុដ្ឋានេនក្តី ជាបច្ច័យ ទៃចិត្តសមុដ្ឋានេន ដោយវិញ-
 យុត្តប្បដ្ឋយេន បទដល់សហជាត ឆនបញ្ញាជាត ។ សេចក្តីចម្រើន ។
 ចិត្តសមុដ្ឋានេនក្តី ទោចិត្តសមុដ្ឋានេនក្តី ជាបច្ច័យ ទៃទោចិត្តស-
 មុដ្ឋានេន ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន បទដល់សហជាត ឆនបញ្ញាជាត ។
 សេចក្តីចម្រើន ។ ចិត្តសមុដ្ឋានេនក្តី ទោចិត្តសមុដ្ឋានេនក្តី ជាបច្ច័យ
 ទៃចិត្តសមុដ្ឋានេនឆន ទៃទោចិត្តសមុដ្ឋានេនឆន ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន
 បទដល់សហជាត ឆនបញ្ញាជាត ។ សេចក្តីចម្រើន ។

[១៨៤] ចិត្តសមុដ្ឋានេន ជាបច្ច័យ ទៃចិត្តសមុដ្ឋានេន ដោយ
 អត្ថប្បដ្ឋយេន បទដល់សហជាត បុរោជាត ឆនបញ្ញាជាត ។ សេចក្តី
 ចម្រើន ។ ចិត្តសមុដ្ឋានេន ជាបច្ច័យ ទៃទោចិត្តសមុដ្ឋានេន ដោយ
 អត្ថប្បដ្ឋយេន បទដល់សហជាត បុរោជាត បញ្ញាជាត ឆនភាយា ។
 សេចក្តីចម្រើន ។ ចិត្តសមុដ្ឋានេន ជាបច្ច័យ ទៃចិត្តសមុដ្ឋានេន
 ឆន ទៃទោចិត្តសមុដ្ឋានេនឆន ដោយអត្ថប្បដ្ឋយេន បទដល់សហជាត

បុរោហិត ចន្ទាជិត ។ សង្កត់ ។ ខោចិត្តសមុទ្រាណ
 ធម្មោ ខោចិត្តសមុទ្រាណស្ស ធម្មស្ស អត្ថិញ្ញាណយេន
 ចន្ទាយោ សហជិត បុរោហិត ចន្ទាជិត អាហារ ឥន្ទ្រិ-
 យំ ។ សង្កត់ ។ ខោចិត្តសមុទ្រាណ ធម្មោ ចិត្តស-
 មុទ្រាណស្ស ធម្មស្ស អត្ថិញ្ញាណយេន ចន្ទាយោ សហជិត
 បុរោហិត ចន្ទាជិត ។ សង្កត់ ។ ខោចិត្តសមុទ្រាណ
 ធម្មោ ចិត្តសមុទ្រាណស្ស ។ ខោចិត្តសមុទ្រាណស្ស ច-
 ធម្មស្ស អត្ថិញ្ញាណយេន ចន្ទាយោ សហជិត បុរោហិត
 ចន្ទាជិត អាហារ ។ សង្កត់ ។ ចិត្តសមុទ្រាណ ។
 ខោចិត្តសមុទ្រាណ ។ ធម្មោ ចិត្តសមុទ្រាណស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថិញ្ញាណយេន ចន្ទាយោ សហជិត បុរោហិត ចន្ទា-
 ជិត ។ សហជិត ចក្កវិញ្ញាណសហគតោ ឯកោ
 ។ ឆ្មា ... សង្កត់ ។ ចិត្តសមុទ្រាណ ។ ខោចិត្តសមុទ្រា-
 ណ ។ ធម្មោ ខោចិត្តសមុទ្រាណស្ស ធម្មស្ស អត្ថិញ្ញា-
 ណយេន ចន្ទាយោ សហជិត បុរោហិត ចន្ទាជិត អា-
 ហារ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជិត ចក្កវិញ្ញាណសហគតោ
 ។ ឆ្មា ។ ចក្កាយតនញ្ច ចក្កវិញ្ញាណស្ស អត្ថិញ្ញាណ-
 យេន ចន្ទាយោ កាយវិញ្ញាណសហគតោ ... ។
 សហជិត ចិត្តសមុទ្រាណ ... ចន្ទាយោសាទិសា

បុរោហិត ខិតចន្ទាជិត ។ សេចក្តីចំប្រញូ ។ ខោចិត្តសមុទ្រាណ ជាច្រើន
 ខោចិត្តសមុទ្រាណមិ ដោយអត្ថិញ្ញាណ បានផលសហជិត បុរោហិត
 ចន្ទាជិត អាហារ ខិតឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តីចំប្រញូ ។ ខោចិត្តសមុទ្រាណមិ
 ជាច្រើន ខោចិត្តសមុទ្រាណមិ ដោយអត្ថិញ្ញាណ បានផលសហជិត បុរោ-
 ហិត ខិតចន្ទាជិត ។ សេចក្តីចំប្រញូ ។ ខោចិត្តសមុទ្រាណមិ ជាច្រើន
 ខោចិត្តសមុទ្រាណមិ ខោចិត្តសមុទ្រាណមិ ដោយអត្ថិញ្ញាណ បាន
 ផលសហជិត បុរោហិត ចន្ទាជិត ខិតអាហារ ។ សេចក្តីចំប្រញូ ។
 ចិត្តសមុទ្រាណមិ ខោចិត្តសមុទ្រាណមិ ជាច្រើន ខោចិត្តសមុទ្រាណមិ
 ដោយអត្ថិញ្ញាណ បានផលសហជិត បុរោហិត ខិតចន្ទាជិត ។ សហ-
 ជិត គឺ ខ្លួន ដែលច្រឡំដោយចក្កវិញ្ញាណ ... សេចក្តីចំប្រញូ ។ ចិត្ត-
 សមុទ្រាណមិ ខោចិត្តសមុទ្រាណមិ ជាច្រើន ខោចិត្តសមុទ្រាណមិ
 ដោយអត្ថិញ្ញាណ បានផលសហជិត បុរោហិត ចន្ទាជិត អាហារ ខិត
 ឥន្ទ្រិយ ។ សហជិត គឺ ខ្លួន ដែលច្រឡំដោយចក្កវិញ្ញាណ ចក្ក-
 យតនៈ ជាច្រើន ខោចិត្តសមុទ្រាណ ដោយអត្ថិញ្ញាណ ដែលច្រឡំដោយ
 កាយវិញ្ញាណ ... ។ សហជិត គឺ ខោចិត្តសមុទ្រាណ ... ដូចច្រើនដទៃ

បដិសន្ធិចំ បវត្តិចំ កាកត្វា សាទ្វេសញ្ញំ បញ្ញានំ ។
 បញ្ញាជាតា ចិត្តសមុដ្ឋាជា ទន្ធា ច ចិត្តត្វា បុរេជាតស្ស
 ភពស្ស ។ នាចិត្តសមុដ្ឋានស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បទ្វយេន
 បទ្វយោ ។ បញ្ញាជាតា ចិត្តសមុដ្ឋាជា ទន្ធា ច ចិត្តត្វា
 កាលជ្ឈ្រ្តិកោ អាណារោ ច ភមស្ស នាចិត្តសមុដ្ឋា-
 នស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។ បញ្ញា-
 ជាតា ចិត្តសមុដ្ឋាជា ទន្ធា ច ចិត្តត្វា រូបជីវិត្រិយត្វា
 កាលត្វា រូតានំ អត្ថិប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 រោ ច ។ នាចិត្តសមុដ្ឋាជា ច ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានស្ស
 ក ។ នាចិត្តសមុដ្ឋានស្ស ច ទន្ធាស្ស អត្ថិប្បទ្វយេន
 បទ្វយោ សារាជាតិ បុរេជាតិ បញ្ញាជាតិ ។ សហជា-
 តោ ចក្កវិញ្ញាណសហគតោ ... សន្ធិត្តំ ។ បទ្វយេ-
 វារោ សហជាតវាសនិសោ សហជាតបតា សទ្វេ
 កាកត្វា ។ ទត្ថិប្បទ្វយេន បទ្វយោ វិភតប្បទ្វយេន
 បទ្វយោ អវិភតប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។

[១៨៤] ហេតុយោ តីណិ វារាគ្គុលោ នវ អនិច-
 ចំបរា នវ អនន្តរេ នវ សច្ចនន្តរេ នវ សហជាតោ នវ

បដិសន្ធិត្តំ បវត្តិត្តំ របស់ត្តកប្រស្នាជាតិសសំ បណ្ឌិត ឥប្បិវ្រឹទ្ធា ។
 ឯបញ្ញាជាត គឺ ត្តកចិត្តសមុដ្ឋានត្តក្ខំ ចិត្តត្តិ ជាបច្ច័យ នៃនាចិត្តសមុដ្ឋាន-
 កាយនេះ ដែលរកឃើញ ដោយអត្ថិប្បទ្វ័យ ។ បញ្ញាជាត គឺ ត្តកចិត្តស-
 មុដ្ឋានត្តក្ខំ ចិត្តត្តិ កាលវ្រ្តិកាហារត្តិ ជាបច្ច័យ នៃនាចិត្តសមុដ្ឋានកាយ
 នេះ ដោយអត្ថិប្បទ្វ័យ ។ បញ្ញាជាត គឺ ត្តកចិត្តសមុដ្ឋានត្តក្ខំ ចិត្តត្តិ ប្រ-
 ជីវិត្រិយត្តិ ជាបច្ច័យ នៃត្តកកវត្តាប្រ ដោយអត្ថិប្បទ្វ័យ ។ ចិត្តស-
 មុដ្ឋាននិមិត្តំ នាចិត្តសមុដ្ឋាននិមិត្តំ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសមុដ្ឋាននិមិត្តំ នៃ
 នាចិត្តសមុដ្ឋាននិមិត្តំ ដោយអត្ថិប្បទ្វ័យ បានដល់សហជាត បុរេជាត
 និងបញ្ញាជាត ។ សហជាត ដែលប្រឡងដោយចក្កវិញ្ញាណ ... សេចក្តី
 ចំប្រែប្រួល ។ បទ្វយេវារៈ ដូចគ្នាមិនសហជាតវារៈវេរ ឯសហជាតបច្ចេបាំង
 អសំ បណ្ឌិត ឥប្បិវ្រឹទ្ធា ។ ជាបច្ច័យ ដោយទត្ថិប្បទ្វ័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយនៃនប្បទ្វ័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិភតប្បទ្វ័យ ។

(១៨៤) ក្នុងហេតុប្បទ្វ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បទ្វ័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនិមិត្តប្បទ្វ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនន្តរប្បទ្វ័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសហជាតប្បទ្វ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បទ្វ័យ មានវារៈ ៧

ចិត្តសមុត្តរាទុក្ខ ចត្តាភិក្ខុ

អនាមិកា នវ ជិស្សាយ នវ ឧបជិស្សាយ នវ
ចុរោជិត នវ បត្តាជិត នវ កាសិវិន នវ កាម
ភីណិ វិទាណ នវ សទ្ធក្ក នវ វគ្គិយ នវ លាវណ
ភីណិ អក្កេ ភីណិ សម្បយុក្កេ ចក្ក វិជ្ជយុក្កេ នវ
។ មេ ។ អវិកាត នវ ។

[១៤៧] ចិត្តសមុត្តរោ នោ ចិត្តសមុត្តរស្ស
នធម្មស្ស អាម្មណាច្យូតាយន បទ្ធកាយោ សហនាគប្បូត្ថ-
យេន បទ្ធកាយោ ឧបជិស្សយច្យូត្ថយេន បទ្ធកាយោ ចុរ-
ោជិតច្យូត្ថយេន បទ្ធកាយោ បត្តាជិតច្យូត្ថយេន បទ្ធកាយោ
កាសិវិនច្យូត្ថយេន បទ្ធកាយោ ។ ចិត្តសមុត្តរោ នោ ចោ-
តិត្តសមុត្តរស្ស នធម្មស្ស អាម្មណាច្យូត្ថយេន បទ្ធកាយោ
សហនាគច្យូត្ថយេន បទ្ធកាយោ ឧបជិស្សយច្យូត្ថយេន
បទ្ធកាយោ ចុរោជិតច្យូត្ថយេន បទ្ធកាយោ បត្តាជិតច្យូត្ថ-
យេន បទ្ធកាយោ កាម្មច្យូត្ថយេន បទ្ធកាយោ កាមាវច្យូត្ថ-
យេន បទ្ធកាយោ ។ ចិត្តសមុត្តរោ នោ ចិត្តសមុត្តរស្ស
ន ចោតិត្តសមុត្តរស្ស ន ធម្មស្ស អាម្មណាច្យូត្ថយេន
បទ្ធកាយោ សហនាគច្យូត្ថយេន បទ្ធកាយោ ឧបជិស្សយច្យូ-
ត្ថយេន បទ្ធកាយោ ចុរោជិតច្យូត្ថយេន បទ្ធកាយោ បត្តា-
ជិតច្យូត្ថយេន បទ្ធកាយោ កាម្មច្យូត្ថយេន បទ្ធកាយោ ។

ចិត្តសមុត្តរាទុក្ខ ចត្តាភិក្ខុ

កុដិវត្តាមត្តាប្បូត្ថិយ មានារា វ កុដិជិស្សយច្យូត្ថិយ មានារា វ កុដិ
ឧបជិស្សយច្យូត្ថិយ មានារា វ កុដិចុរោជិតច្យូត្ថិយ មានារា វ កុដិ
បត្តាជិតច្យូត្ថិយ មានារា វ កុដិកាសិវិនច្យូត្ថិយ មានារា វ កុដិ
កម្មច្យូត្ថិយ មានារា វ កុដិវិច្ឆយុក្កច្យូត្ថិយ មានារា វ កុដិចក្កិយនាទិ
កសិ សុទ្ធនៃធម្មានារា វ កុដិវគ្គិយច្យូត្ថិយ មានារា វ កុដិលាវណ-
ច្យូត្ថិយ មានារា វ កុដិអក្កច្យូត្ថិយ មានារា វ កុដិសម្បយុក្ក-
ច្យូត្ថិយ មានារា វ កុដិវិច្ឆយុក្កច្យូត្ថិយ មានារា វ ។ មេ ។ កុដិ
វិកាតច្យូត្ថិយ មានារា វ ។

[១៤៨] ចិត្តសមុត្តរនធម្ម ជាច្ចិយ វៃចិត្តសមុត្តរនធម្ម ដោយ
កាម្មណាច្យូត្ថិយ ជាច្ចិយ ដោយសហនាគច្យូត្ថិយ ជាច្ចិយ ដោយ
ឧបជិស្សយច្យូត្ថិយ ជាច្ចិយ ដោយចុរោជិតច្យូត្ថិយ ជាច្ចិយ ដោយ
បត្តាជិតច្យូត្ថិយ ជាច្ចិយ ដោយកាសិវិនច្យូត្ថិយ ។ ចិត្តសមុត្តរនធម្ម
ជាច្ចិយ វៃចោតិត្តសមុត្តរនធម្ម ដោយកាម្មណាច្យូត្ថិយ ជាច្ចិយ
ដោយសហនាគច្យូត្ថិយ ជាច្ចិយ ដោយឧបជិស្សយច្យូត្ថិយ ជា
ច្ចិយ ដោយចុរោជិតច្យូត្ថិយ ជាច្ចិយ ដោយបត្តាជិតច្យូត្ថិយ ជា
ច្ចិយ ដោយកាសិវិនច្យូត្ថិយ ជាច្ចិយ ដោយកាម្មច្យូត្ថិយ ។
ចិត្តសមុត្តរនធម្ម ជាច្ចិយ វៃចិត្តសមុត្តរនធម្មនិវរិ វៃចោតិត្តសមុត្តរ-
នធម្មនិវរិ ដោយកាម្មណាច្យូត្ថិយ ជាច្ចិយ ដោយសហនាគច្យូត្ថិយ ជា
ច្ចិយ ដោយឧបជិស្សយច្យូត្ថិយ ជាច្ចិយ ដោយចុរោជិតច្យូត្ថិយ
ជាច្ចិយ ដោយបត្តាជិតច្យូត្ថិយ ជាច្ចិយ ដោយកាសិវិនច្ចិយ ។

សហជាតប្បដូយេន មច្ចយោ ឧបចិន្ទយេប្បដូយេន
 មច្ចយោ បុរេវាតប្បដូយេន មច្ចយោ មជ្ឈាវាតប្បដូ-
 យេន មច្ចយោ អាហារប្បដូយេន មច្ចយោ កម្រិត្តិយប្បដូ-
 យេន មច្ចយោ វ ចិន្តសមុត្តារោ ម ខោចិន្តសមុត្តារោ
 ម ទត្តា ចិន្តសមុត្តារស្ស ម ខោចិន្តសមុត្តារស្ស ម
 ទត្តស្ស ការម្មណប្បដូយេន មច្ចយោ សហជាតប្បដូ-
 យេន មច្ចយោ ឧបចិន្ទយេប្បដូយេន មច្ចយោ បុរេ-
 វាតប្បដូយេន មច្ចយោ មជ្ឈាវាតប្បដូយេន មច្ចយោ ។

[១៧៦] ទោតេជ្ជយោ ទេវ ទោតេជ្ជលោ ទេវ សទ្ធិត្តិ
 ទេវ តោអវិគតេ ទេវ ។

[១៧៧] មោតុប្បដូយោ ទោតេជ្ជលោ តីណិ ...
 ទអធិបតិយោ តីណិ ទអបន្តោ តីណិ ទសមនន្តោ
 តីណិ ទអញ្ញមញ្ញ ទ្វេ ទឧបចិន្ទយេ តីណិ ទមត្ត
 តីណិ ទសប្បយុត្តេ ទ្វេ ទវិប្បយុត្តេ តីណិ ខោទត្តិ-
 យោ តីណិ តោវិគតេ តីណិ ។

[១៧៨] ទោតេជ្ជប្បដូយោ ទោតេជ្ជលោ ទេវ ...
 អធិបតិយោ ទេវ ។ អនុលោមគណនៈ តោតញ្ច ។
 ... អវិគតេ ទេវ ។

ជាបដិម តោយសហជាតប្បដូយេន ជាបដិម តោយឧបចិន្ទយេប្បដូយេន
 ជាបដិម តោយបុរេវាតប្បដូយេន ជាបដិម តោយមជ្ឈាវាតប្បដូយេន ជា
 បដិម តោយអាហារប្បដូយេន ជាបដិម តោយកម្រិត្តិយប្បដូយេន ។ ចិន្ត-
 សមុត្តារទត្តិ ខោចិន្តសមុត្តារទត្តិ ជាបដិម ខោចិន្តសមុត្តារទត្តិ
 ខោចិន្តសមុត្តារទត្តិ តោយការម្មណប្បដូយេន ជាបដិម តោយស-
 ហជាតប្បដូយេន ជាបដិម តោយឧបចិន្ទយេប្បដូយេន ជាបដិម តោយ
 បុរេវាតប្បដូយេន ជាបដិម តោយមជ្ឈាវាតប្បដូយេន ។

[១៧៩] ក្នុងទោតេជ្ជប្បដូយេន ទោតេជ្ជ ៤ ក្នុងទោតេជ្ជលោប្បដូយេន
 ទោតេជ្ជ ៤ ក្នុងចិន្ទយេប្បដូយេន ៤ ក្នុងឧបចិន្ទយេប្បដូយេន ៤ ក្នុងបុរេវាតប្បដូយេន
 ទោតេជ្ជ ៤ ។

[១៨០] ក្នុងទោតេជ្ជលោប្បដូយេន ទោតេជ្ជ ៣ ក្រោមហេតុប្បដូយេន
 ... ក្នុងទអធិបតិយប្បដូយេន ទោតេជ្ជ ៣ ក្នុងទអបន្តប្បដូយេន ទោតេជ្ជ ៣
 ក្នុងទសមន្តប្បដូយេន ទោតេជ្ជ ៣ ក្នុងទអញ្ញមញ្ញប្បដូយេន ទោតេជ្ជ ៦
 ក្នុងទឧបចិន្ទយេប្បដូយេន ទោតេជ្ជ ៣ ក្នុងទមត្តប្បដូយេន ទោតេជ្ជ ៣ ក្នុង
 ទសប្បយុត្តប្បដូយេន ទោតេជ្ជ ៦ ក្នុងទវិប្បយុត្តប្បដូយេន ទោតេជ្ជ ៣ ក្នុង
 ខោទត្តិប្បដូយេន ទោតេជ្ជ ៣ ក្នុងខោទត្តិប្បដូយេន ទោតេជ្ជ ៣ ។

[១៨១] ក្នុងទោតេជ្ជលោប្បដូយេន ទោតេជ្ជ ៤ ក្រោមហេតុប្បដូយេន
 ... ក្នុងទអធិបតិយប្បដូយេន ទោតេជ្ជ ៤ ។ ការលេខ៦ ទោតេជ្ជលោម មត្តិក
 មប្បដិម ។ ... ក្នុងខោទត្តិប្បដូយេន ទោតេជ្ជ ៤ ។

ប័ណ្ណសហរដ្ឋ

បដិប្បវាណ

(១៨៨) ចិត្តសហភ័យ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសហភ័យ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ចិត្តសហភ័យ ឯកំ ទន្ធ
 បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធា ចិត្តសហភ័យ ចិត្តសមុដ្ឋានេកេ រូបំ ទ្វេ
 ទន្ធា ... បដិសន្ធិក្កុណោ ចិត្តសហភ័យ ឯកំ ទន្ធ
 បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធា ទ្វេ ទន្ធា ... ។ ចិត្តសហភ័យ ធម្មំ
 បដិច្ច ចោចិត្តសហភ័យ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ចិត្តសហភ័យ ទន្ធា បដិច្ច ចិត្តំ ចោចិត្តសហភ័យ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានេកេ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ ចិត្តសហភ័យ ទន្ធា
 បដិច្ច ចិត្តំ កដត្តា ច រូបំ ។ ចិត្តសហភ័យ ធម្មំ បដិច្ច
 ចិត្តសហភ័យ ច ចោចិត្តសហភ័យ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ចិត្តសហភ័យ ឯកំ ទន្ធ បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធា
 ចិត្តេ ចិត្តសហភ័យ ច ចោចិត្តសហភ័យ ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ ចិត្តសហភ័យ ឯកំ ទន្ធ បដិច្ច
 ទ្វេ ទន្ធា ចិត្តេ កដត្តា ច រូបំ ។ ចោចិត្តសហភ័យ
 ធម្មំ បដិច្ច ចោចិត្តសហភ័យ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យា ចិត្តំ បដិច្ច ចោចិត្តសហភ័យ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 បដិសន្ធិក្កុណោ ចិត្តំ បដិច្ច កដត្តារូបំ ចិត្តំ បដិច្ច

ប័ណ្ណសហរដ្ឋ

បដិប្បវាណ

(១៨៨) ចិត្តសហភ័យ(១) (ធម្មកើតជាមួយនឹងចិត្ត) កាស្រ័យ ធូរ
 ចិត្តសហភ័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ទន្ធនក្តី ចិត្តស-
 មុដ្ឋានេកេ ជាចិត្តសហភ័យ កាស្រ័យ ធូរចិត្តសហភ័យ (ឧប្បកើតជាមួយ
 នឹងចិត្ត) ទ ទ្វេ ទន្ធន ... ក្នុងនោះវែបដិសន្ធិ ទន្ធន កាស្រ័យ ធូរ
 ចិត្តសហភ័យ ទ ទ្វេ ទន្ធន ... ។ ចោចិត្តសហភ័យ(២) (ធម្មកើត
 វែបកើតជាមួយនឹងចិត្ត) កាស្រ័យ ធូរចិត្តសហភ័យ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានេកេ ជាចិត្តសហភ័យ
 កាស្រ័យ ធូរចិត្តសហភ័យ ក្នុងនោះវែបដិសន្ធិ ចិត្តក្តី កដត្តា-
 រូបក្តី កាស្រ័យ ធូរចិត្តសហភ័យ ។ ចិត្តសហភ័យ ចោចិត្តស-
 ហភ័យ កាស្រ័យ ធូរចិត្តសហភ័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ គឺ ទន្ធន ក្តី ចិត្តក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានេកេ ជាចិត្តសហភ័យ
 នឹងជាចិត្តសហភ័យ កាស្រ័យ ធូរចិត្តសហភ័យ ទ ក្នុងនោះវែប
 ដិសន្ធិ ទន្ធន ក្តី ចិត្តក្តី កដត្តារូបក្តី កាស្រ័យ ធូរចិត្តសហភ័យ
 ទ ។ ចោចិត្តសហភ័យ កាស្រ័យ ធូរចិត្តសហភ័យ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានេកេ ជាចិត្តសហភ័យ កា-
 ស្រ័យ ធូរចិត្ត ក្នុងនោះវែបដិសន្ធិ កដត្តារូប កាស្រ័យ ធូរចិត្ត ក្នុ
 រឺ ថា ចោចិត្ត សហភ័យ កាស្រ័យ ធូរចិត្ត ក្នុងនោះវែបដិសន្ធិ ។

ចិត្តសមាធិ បដិវត្តន៍

វត្ត វត្ត បដិវត្ត ចិត្ត ឯកំ មហាក្សត្រ . . . មហាក្សត្រ
 បដិវត្ត លោកិត្តសហកុ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កាដត្តារូបំ ឧត្តា-
 ហារូបំ ។ លោកិត្តសហកុ ធម្មំ បដិវត្ត ចិត្តសហកុ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ចិត្តំ បដិវត្ត សម្បយុត្តកា ទន្ធា
 ចិត្តសហកុ ធម្មំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខណោ ចិត្តំ
 បដិវត្ត សម្បយុត្តកា ទន្ធា បដិសន្ធិក្ខណោ វត្តំ បដិវត្ត
 ចិត្តសហកុ ទន្ធា មហាក្សត្រ បដិវត្ត ចិត្តសហកុ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាសារូបំ ។ លោកិត្តសហកុ ធម្មំ បដិវត្ត
 ចិត្តសហកុ ធម្មំ លោកិត្តសហកុ ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា ចិត្តំ បដិវត្ត សម្បយុត្តកា ទន្ធា ចិត្តសហកុ
 ធម្មំ លោកិត្តសហកុ ធម្មំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខ-
 ណោ ចិត្តំ បដិវត្ត សម្បយុត្តកា ទន្ធា កាដត្តា ធម្មំ រូបំ
 បដិសន្ធិក្ខណោ វត្តំ បដិវត្ត ចិត្តកុ សម្បយុត្តកា ធម្មំ
 ទន្ធា មហាក្សត្រ បដិវត្ត ចិត្តសហកុ ធម្មំ លោកិត្តសហកុ
 ធម្មំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាសារូបំ ។ ចិត្តសហកុត្ថ លោ-
 កិត្តសហកុត្ថ ធម្មំ បដិវត្ត ចិត្តសហកុ ធម្មំ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ចិត្តសហកុ ឯកំ ទទ្ធា ចិត្តកុ បដិវត្ត
 ប្រ ទន្ធា ចិត្តសហកុ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្ខ-
 ណោ ចិត្តសហកុ ឯកំ ទទ្ធា ចិត្តកុ បដិវត្ត ទន្ធា ទន្ធា

ចិត្តសមាធិ បដិវត្តន៍

កាស្រ័យ ភ្លូវចិត្ត ចិត្ត កាស្រ័យ ភ្លូវចិត្ត ភ្លូវមហាក្សត្រ ។ . . ចិត្តស-
 មុដ្ឋានប្រ លោកិត្តសហកុ កដត្តារូបំ និងឧបាសារូប កាស្រ័យ ភ្លូវ
 ពួកមហាក្សត្រ ។ ចិត្តសហកុធម្មំ កាស្រ័យ ភ្លូវលោកិត្តសហកុធម្មំ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្នុង ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 ប្រ ជាចិត្តសហកុក្នុង កាស្រ័យ ភ្លូវចិត្ត ក្នុងខណៈវេទនាសន្ធិ ពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធ កាស្រ័យ ភ្លូវចិត្ត ក្នុងខណៈវេទនាសន្ធិ ពួកចិត្ត-
 សហកុក្នុង កាស្រ័យ ភ្លូវចិត្ត ចិត្តសមុដ្ឋានប្រ ជាចិត្តសហកុ និងឧបា-
 សារូប កាស្រ័យ ភ្លូវពួកមហាក្សត្រ ។ ចិត្តសហកុធម្មំ លោកិត្តសហកុធម្មំ
 ក្នុង កាស្រ័យ ភ្លូវលោកិត្តសហកុធម្មំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្នុង ចិត្តសមុដ្ឋានប្រ ជាចិត្តសហកុ និងលោកិត្ត-
 សហកុក្នុង កាស្រ័យ ភ្លូវចិត្ត ក្នុងខណៈវេទនាសន្ធិ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ក្នុង កាស្រ័យ ភ្លូវចិត្ត ក្នុងខណៈវេទនាសន្ធិ ចិត្តក្នុង ពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធក្នុង កាស្រ័យ ភ្លូវចិត្ត ចិត្តសមុដ្ឋានប្រ ជាចិត្តសហកុ
 និងលោកិត្តសហកុ និងឧបាសារូប កាស្រ័យ ភ្លូវពួកមហាក្សត្រ ។ ចិត្ត-
 សហកុធម្មំ កាស្រ័យ ភ្លូវចិត្តសហកុធម្មំ ភ្លូវលោកិត្តសហកុធម្មំ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ច្របក្នុង ចិត្តសមុដ្ឋានប្រ ជាចិត្ត-
 សហកុក្នុង កាស្រ័យ ភ្លូវចិត្តសហកុក្នុង ០ ឯក ភ្លូវចិត្តឯក ក្នុងខណៈ
 វេទនាសន្ធិ ច្រប កាស្រ័យ ភ្លូវចិត្តសហកុក្នុង ០ ឯក ភ្លូវចិត្តឯក

ទ្វេ ទទេ ... បដិសន្ធិត្តាលោ ចិត្តសហកំ ឯកំ
 ទទុញ វត្តញ បដិទ្ធ ទ្វេ ទទ្វា ទ្វេ ទទេ ... ចិត្ត-
 សហក្ខ ទទេ ច មហាក្ខតេ ច បដិទ្ធ ចិត្តសហក្ខ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ឧបាទារូបំ ។ ចិត្តសហក្ខញ លោ-
 ចិត្តសហក្ខញ ធម្មំ បដិទ្ធ លោចិត្តសហក្ខ ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ចិត្តសហក្ខ ទទេ ច ចិត្តញ បដិទ្ធ
 លោចិត្តសហក្ខ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិត្តាលោ ចិត្ត-
 សហក្ខ ទទេ ច ចិត្តញ បដិទ្ធ កាដត្តារូបំ បដិសន្ធិត្តា-
 លោ ចិត្តសហក្ខ ទទេ ច វត្តញ បដិទ្ធ ចិត្តំ ចិត្តស-
 ហក្ខ ទទេ ច មហាក្ខតេ ច បដិទ្ធ លោចិត្តសហក្ខ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ កាដត្តារូបំ ឧបាទារូបំ ។ ចិត្តស-
 ហក្ខញ លោចិត្តសហក្ខញ ធម្មំ បដិទ្ធ ចិត្តសហក្ខ ច
 លោចិត្តសហក្ខ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ចិត្ត-
 សហកំ ឯកំ ទទុញ ចិត្តញ បដិទ្ធ ទ្វេ ទទ្វា ចិត្ត-
 សហក្ខ ច លោចិត្តសហក្ខ ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ
 ទទេ ... បដិសន្ធិត្តាលោ ចិត្តសហកំ ឯកំ ទទុញ
 ចិត្តញ បដិទ្ធ ទ្វេ ទទ្វា កាដត្តា ច រូបំ ទ្វេ ទទេ
 ... បដិសន្ធិត្តាលោ ចិត្តសហកំ ឯកំ ទទុញ
 វត្តញ បដិទ្ធ ទ្វេ ទទ្វា ចិត្តញ ឃ ទទេ ...

ទ្វេទទ្ធ ... ក្នុងនោះវៃបដិសន្ធិ ទទ្ធ កាស្រ័យ ទ្វេចិត្តសហក្ខទទ្ធ ច
 ផល ទ្វេវត្តផល ទ្វេទទ្ធ ... ចិត្តសមុដ្ឋានប្រ ជាចិត្តសហក្ខ វិនិទុបាទារូប
 កាស្រ័យ ទ្វេវត្តចិត្តសហក្ខទទ្ធផល ទ្វេវត្តមហាក្ខតេផល ។ នោចិត្តស-
 ហក្ខតមិ កាស្រ័យ ទ្វេចិត្តសហក្ខតមិផល ទ្វេនោចិត្តសហក្ខតមិផល មើច
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានប្រ ជាចិត្តសហក្ខ
 កាស្រ័យ ទ្វេវត្តចិត្តសហក្ខទទ្ធផល ទ្វេវត្តផល ក្នុងនោះវៃបដិសន្ធិ
 កាស្រ័យ ទ្វេវត្តចិត្តសហក្ខទទ្ធផល ទ្វេវត្តផល ក្នុងនោះវៃបដិ-
 សន្ធិ ចិត្ត កាស្រ័យ ទ្វេវត្តចិត្តសហក្ខទទ្ធផល ទ្វេវត្តផល ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នប្រ ជាចិត្តសហក្ខ កាស្រ័យ ទ្វេវត្តចិត្ត-
 សហក្ខទទ្ធផល ទ្វេវត្តមហាក្ខតេផល ។ ចិត្តសហក្ខតមិ ទ្វេវត្តសហក្ខតមិ
 ក្តី កាស្រ័យ ទ្វេចិត្តសហក្ខតមិផល ទ្វេនោចិត្តសហក្ខតមិផល មើចកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ទទ្ធ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រ ជាចិត្តសហក្ខ
 វិនិទុបាទារូប កាស្រ័យ ទ្វេវត្តចិត្ត-
 សហក្ខទទ្ធផល ទ្វេវត្តផល ទ្វេវត្តផល ទ្វេវត្តផល ទ្វេវត្តផល ទ្វេវត្តផល ទ្វេវត្តផល
 ទទ្ធ ... ក្នុងនោះវៃបដិសន្ធិ ទទ្ធ ក្តី កាស្រ័យ ទ្វេវត្ត-
 សហក្ខទទ្ធផល ទ្វេវត្តផល ទ្វេវត្តផល ... ក្នុងនោះវៃបដិសន្ធិ ទទ្ធ
 គឺ ចិត្ត កាស្រ័យ ទ្វេវត្តសហក្ខទទ្ធផល ទ្វេវត្តផល ទ្វេវត្តផល ...

ចំនួនហេតុ ទន្ទេ ច មហាក្សត្រ ច បដិច្ច កាតត្រា រូប
ធម្មាណា ៗ សន្តិភ័យ ។

[១៧១] ហេតុយោ ច អាម្មណោ ច អរូបំ សត្វំ
ឧទ្ធរំតត្ថំ ចំនួនមុដ្ឋានធម្មកាសដិសំ ។ អនិមតិយោ ច
មហាក្សត្រា ធម្មតិ មាត្រាសុ កាតត្រា អនិមតិយោ តិសុ
ធម្មំ ។ អនន្តរេ ច សធម្មានេ ច សហោរោ ច
អញ្ញបញ្ញោ ច វិស្សយេ ច ឧបទិស្សយេ ច បុរេ-
ដោតេ មញ្ញ អាសវនេ មញ្ញ កាម្មេ ច សទ្ធកុ ច
អវិភាតេ ច ។

[១៧២] ចំនួនហេតុ ធម្មំ បដិច្ច ចំនួនហេតុ
នេត្តោ ឧប្បដ្ឋតិ នេហេតុប្បដ្ឋយោ អហេតុតំ ចំនួនហេតុ
ឯកំ ទន្ទេ បដិច្ច ទ្រេ ទន្ទោ ចំនួនហេតុ ចំនួនមុដ្ឋា-
នេត្ត រូបំ ទ្រេ ទន្ទេ ... អហេតុកម្មដិសន្តិក្កាណា
វិចិក្កាសហេតុតេ ឧទ្ធកុសហេតុតេ ទន្ទេ បដិច្ច វិម-
កំត្តាសហេតុតេ ឧទ្ធកុសហេតុតេ មោហោ ។ ឯវំ
ចរិមិ បញ្ញា កាតត្រា អហេតុកុដ្ឋិ វិយោមតត្ថំ យថា
វាទុណាម លត្តតិ ឯវំ កាតត្ថំ តិណំ មោហោ យថា
ចំនួនមុដ្ឋានធម្មកាស ឯវំ កាតត្រា ។

សង្កត្តំ ធម្មិទុតាចារ្យេ កាស្រីយេ ឡូត្តចំនួនហេតុផលដ៏ ម្ល៉ៃត្តកម-
ហេតុតដ៏ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

[១៧៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវា: ៧ ក្នុងកាស្រីយេប្បដ្ឋយ
មានវា: ៧ ក្នុងបទិសសំ បណ្ឌិត គប្បិវិចារិយំ ឡូត្តចំនួនចំនួនមុដ្ឋាន-
ទុក្ខចុះ ។ ក្នុងអនិមតិប្បដ្ឋយ មានវា: ៧ ក្នុងមហាក្សត ចណ្ឌិត គប្ប
ទ្រេ ក្នុងចក្ខុវាង ៦ ចុះ ឯក្នុងអនិមតិប្បដ្ឋយ (ក្នុងមហាក្សត) មិនមាន
ក្នុងចក្ខុវាង ៧ ទេ ។ ក្នុងអនន្តរេប្បដ្ឋយ មានវា: ៧ ក្នុងសធម្មាន-
ប្បដ្ឋយ មានវា: ៧ ក្នុងសហោរោប្បដ្ឋយ មានវា: ៧ ក្នុងអញ្ញបញ្ញា
ប្បដ្ឋយ មានវា: ៧ ក្នុងវិស្សយេប្បដ្ឋយ មានវា: ៧ ក្នុងឧបទិស្សយេ-
ប្បដ្ឋយ មានវា: ៧ ក្នុងបុរេដោតប្បដ្ឋយ មានវា: ៧ ក្នុងអាសវន-
ប្បដ្ឋយ មានវា: ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវា: ៧ គ្រប់ប្បដ្ឋយទាំងអស់
សុទ្ធតែមានវា: ៧ ក្នុងអវិភាតប្បដ្ឋយ មានវា: ៧ ។

[១៧៤] ចំនួនហេតុផល កាស្រីយេ ឡូត្តចំនួនហេតុផល វិចារិកាច្បង
ប្រោនេហេតុប្បដ្ឋយ អំ ខន្ធ ៦ ក្តី ចំនួនមុដ្ឋានប្រេ ជាចំនួនហេតុក្តី
កាស្រីយេ ឡូត្តចំនួនហេតុផល ១ ជាអហេតុក្តី ឡូត្តខន្ធ ៦ ... ក្នុងខណៈនៃ
នាហេតុកម្មដិសន្តិ មោហា: ដែលប្រឡំដោយវិចិត្រា ប្រឡំដោយឧទ្ធកុ:
កាស្រីយេ ឡូត្តខន្ធ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្រា ប្រឡំដោយឧទ្ធកុ: ។
ចក្ខុវាង ៧ បណ្ឌិត គប្បិវិចារិកាចុះ គប្បិវិចារិកាចុះជាអហេតុក្តី:
ដែលប្រឡំជាចក្ខុវាងនាម យ៉ាងណា គ្រូវិញ យ៉ាងនោះចុះ វា: ៧
ធម្មិមោហា: បណ្ឌិត គប្បិវិញ ឡូត្តចំនួនចំនួនមុដ្ឋានធម្មកាស វា: ៧

[១៧២] វេទោតុយា នវំ ធម្មាប្បិសោ នវំ ធម្មនិប-
តិយា នវំ ធម្មនន្តរេ នវំ ធម្មសមន្តរេ នវំ ធម្មញ្ញាមញ្ញោ
នវំ ធម្មនិស្សយេ នវំ ធម្មវេទានេ នវំ ធម្មត្ថាជានេ
នវំ ធម្មនិស្សយេ នវំ ។

[១៧៣] ចិក្ខុសហកំ ធម្មំ បដិច្ច ចិក្ខុសហក្ខ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ចិក្ខុសហក្ខ ទានុ បដិច្ច
ចិក្ខុសហក្ខ ធម្មតោ ។ វោចិក្ខុសហកំ ធម្មំ បដិច្ច
វោចិក្ខុសហក្ខ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បដ្ឋយា កាលំ
... អាហារ ... ទុក្ខ ... ។ វោចិក្ខុសហកំ
ធម្មំ បដិច្ច ចិក្ខុសហក្ខ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បដ្ឋ-
យា ចិក្ខុសហក្ខ សម្បយុត្តកា ធម្មតោ ។ ចិក្ខុសហ-
ក្ខត្ថោ វោចិក្ខុសហក្ខត្ថោ ធម្មំ បដិច្ច ចិក្ខុសហក្ខ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ចិក្ខុសហក្ខ ទានុ ធម្មំ ចិក្ខុត្ថ
បដិច្ច សម្បយុត្តកា ធម្មតោ ។

[១៧៤] នកម្ម ឧត្តារិ នវិទានេ នវំ នវាហារេ
វតំ នវត្រិយេ វតំ ។

[១៧៥] ចិក្ខុសហកំ ធម្មំ បដិច្ច ចិក្ខុសហក្ខ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នយា នប្បដ្ឋយា បញ្ចវិញ្ញាណសហ-
កំ ។ វេ ។

[១៧៦] ក្នុងនហេតុច្បង្គិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការប្បណច្បង្គិយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មច្បង្គិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មន្តរាច្បង្គិយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនសមន្តរាច្បង្គិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនញ្ញាមញ្ញាច្បង្គិយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងននិស្សយាច្បង្គិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវេទានាច្បង្គិយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនត្ថាជានាច្បង្គិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងននិស្សយាច្បង្គិយ មាន
វារៈ ៧ ។

[១៧៧] ចិក្ខុសហកុធមិ កាស្រ័យ ឡូចិក្ខុសហកុធមិ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនកម្មច្បង្គិយ គឺ ចិក្ខុសហកុធមតា កាស្រ័យ ឡូត្ថក
ចិក្ខុសហកុធម៌ ។ វោចិក្ខុសហកុធមិ កាស្រ័យ ឡូតាចិក្ខុសហកុធមិ
ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មច្បង្គិយ គឺ ភាហិរៈ ... អាហារ ...
រដ្ឋ ... ។ ចិក្ខុសហកុធមិ កាស្រ័យ ឡូតាចិក្ខុសហកុធមិ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនកម្មច្បង្គិយ គឺ សម្បយុត្តកាចេតនា កាស្រ័យ ឡូចិក្ខុ ។
ចិក្ខុសហកុធមិ កាស្រ័យ ឡូចិក្ខុសហកុធមិផង ឡូតាចិក្ខុសហកុធមិផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មច្បង្គិយ គឺ សម្បយុត្តកាចេតនា កាស្រ័យ ឡូ
ត្ថកចិក្ខុសហកុធមិផង ឡូចិក្ខុផង ។

[១៧៨] ក្នុងនកម្មច្បង្គិយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនវិញ្ញាណច្បង្គិយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនភាហារច្បង្គិយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវត្រិយច្បង្គិយ មានវារៈ ១ ។

[១៧៩] ចិក្ខុសហកុធមិ កាស្រ័យ ឡូចិក្ខុសហកុធមិ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនកម្មច្បង្គិយ គឺ វិសេសច្រឡំដោយបញ្ចវិញ្ញាណ ។ វេ ។

ចិត្តសោយទុក្ខេ ចត្តយោ

[១៧៧] ចិត្តសោយកុំ ធម្មំ ចត្តយោ ចិត្តសោយកុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្មណាប្បទូយា តិណិ បដិទូសា-
 និណ ។ នោចិត្តសោយកុំ ធម្មំ ចត្តយោ នោចិត្តសោយកុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្មណាប្បទូយា ចក្កាយតតំ ចត្ត-
 យោ ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតតំ . . . ។ នមំ ចិត្ត-
 សធម្មាទនុកេ ចត្តយភិវ អាម្មណាសនិសំ ធន្ធម្មិ
 វិយសំ បញ្ចវិញ្ញាណាម្មណា កាតត្វា ។ សន្តិភ្នំ ។

[១៧៨] នោតុយា នវ អាម្មណា នវ អនិច-
 ចិយា នវ សត្វត្ត នវ អវិកតេ នវ ។

[២០០] ចិត្តសោយកុំ ធម្មំ ចត្តយោ ចិត្តសោយកុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នោហេតុប្បទូយា អហេតុតំ ចិត្តស-
 ោយកុំ វិសំ ឧទ្ធំ . . . ។ សន្តិភ្នំ ។ សព្វំ កាតត្វំ
 បច្ចយភិវស្ស បញ្ចវិញ្ញាណំ ធន្ធម្មិ ម្មណា កាតត្វា
 សាត្រេ បយាភូតា តិណិយេវ នោយោ ។ សន្តិភ្នំ ។

[២០១] នោតុយា នវ នអាម្មណា នវ
 នអនិចចិយា នវ នអធន្តវ នវ នសអធន្តវ នវ
 នអត្តបញ្ញា នវ នទុច្ឆន្ទិសន្តវេ នវ បក្កវេជានេ នវ

ចិត្តសោយទុក្ខេ ចត្តយោ

[១៧៨] ចិត្តសោយកុំ ធម្មំ ចត្តយោ ចិត្តសោយកុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្មណាប្បទូយា តិណិ បដិទូសា-
 និណ ។ នោចិត្តសោយកុំ ធម្មំ ចត្តយោ នោចិត្តសោយកុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្មណាប្បទូយា ចក្កាយតតំ ចត្ត-
 យោ ចក្កវិញ្ញាណំ កាយាយតតំ . . . ។ នមំ ចិត្ត-
 សធម្មាទនុកេ ចត្តយភិវ អាម្មណាសនិសំ ធន្ធម្មិ
 វិយសំ បញ្ចវិញ្ញាណាម្មណា កាតត្វា ។ សន្តិភ្នំ ។

[១៧៩] ក្កិវេហតុប្បទ្គយ មានពិវ ៧ ក្កិវេហតុប្បទ្គយ មាន
 ពិវ ៧ ក្កិវេហតុប្បទ្គយ មានពិវ ៧ ក្កិវេហតុប្បទ្គយ មានពិវ ៧
 ក្កិវេហតុប្បទ្គយ មានពិវ ៧ ក្កិវេហតុប្បទ្គយ មានពិវ ៧

[២០០] ចិត្តសោយកុំ ធម្មំ ចត្តយោ ចិត្តសោយកុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នោហេតុប្បទូយា អហេតុតំ ចិត្តស-
 ោយកុំ វិសំ ឧទ្ធំ . . . ។ សន្តិភ្នំ ។ សព្វំ កាតត្វំ
 បច្ចយភិវស្ស បញ្ចវិញ្ញាណំ ធន្ធម្មិ ម្មណា កាតត្វា
 សាត្រេ បយាភូតា តិណិយេវ នោយោ ។ សន្តិភ្នំ ។

[២០១] ក្កិវេហតុប្បទ្គយ មានពិវ ៧ ក្កិវេហតុប្បទ្គយ មាន
 ពិវ ៧ ក្កិវេហតុប្បទ្គយ មានពិវ ៧ ក្កិវេហតុប្បទ្គយ មានពិវ ៧
 ក្កិវេហតុប្បទ្គយ មានពិវ ៧ ក្កិវេហតុប្បទ្គយ មានពិវ ៧

ចិត្តសមុប្បាយ សំសង្ខារ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ចិត្តសហក្ខ ទទ្ធលោ សំសដ្ឋំ ចិត្តំ
 ចដិសន្ធិ ។ ចិត្តសហក្ខំ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ចិត្តសហក្ខ
 ច ហោចិត្តសហក្ខ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បទូយា
 ចិត្តសហក្ខំ ឯកំ ទទ្ធលោ សំសដ្ឋា ទ្ធលោ ទទ្ធលោ ចិត្តត្វ
 ទ្ធលោ ទទ្ធលោ . . . ចដិសន្ធិ ។ ហោចិត្តសហក្ខំ ធម្មំ សំ-
 សដ្ឋោ ចិត្តសហក្ខ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា
 ចិត្តំ សំសដ្ឋា សម្បយុត្តកា ទទ្ធលោ ចដិសន្ធិ ។ ចិត្ត-
 សហក្ខត្វ ហោចិត្តសហក្ខត្វ ធម្មំ សំសដ្ឋោ ចិត្ត-
 សហក្ខ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា ចិត្តសហក្ខំ
 ឯកំ ទទ្ធលោ ចិត្តត្វ សំសដ្ឋា ទ្ធលោ ទទ្ធលោ ទ្ធលោ ទទ្ធលោ . . .
 ចដិសន្ធិ ។ សន្តិភ័ក្កំ ។

[២០៤] ហេតុយា មញ្ច អាម្មណោ មញ្ច សត្វត្ត
 មញ្ច វេកតេ មញ្ច ។

[២០៦] ឧហេតុយា មញ្ច តិណំ មោហោ ។
 ឧកតិចតិយា មញ្ច ឧប្បវេជាតេ មញ្ច ឧប្បវេជាតេ
 មញ្ច ឧអាសេវនេ មញ្ច ឧកម្មេ តិណំ ឧវិចារតេ មញ្ច
 ឧណានេ មញ្ច ឧមត្តេ មញ្ច ឧវិម្បយុត្តេ មញ្ច ។

ឥតេ ទ្ធលោ កណាតាចិ សម្បយុត្តកំ កេចិ
 សទ្ធលោ កាតត្វា ។

ចិត្តសមុប្បាយ សំសង្ខារ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ចិត្ត ជាចដិសន្ធិ ច្រឡំ ដឹងពួក
 ចិត្តសហក្ខត្ត ។ ចិត្តសហក្ខត្តមិ ភោចិត្តសហក្ខត្តមិ ច្រឡំ ដឹងចិត្ត-
 សហក្ខត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ទទ្ធលោ ក្តី ចិត្តក្តី
 ច្រឡំ ដឹងចិត្តសហក្ខត្ត ១ ដឹងទទ្ធលោ ២ . . . ជាចដិសន្ធិ ។ ចិត្តសហក្ខ-
 ត្តមិ ច្រឡំ ដឹងភោចិត្តសហក្ខត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ
 ពួកសម្បយុត្តកត្ត ជាចដិសន្ធិ ច្រឡំ ដឹងចិត្ត ។ ចិត្តសហក្ខត្តមិ ច្រឡំ
 ដឹងចិត្តសហក្ខត្តដឹង ដឹងហោចិត្តសហក្ខត្តដឹង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បទូយ គឺ ទទ្ធលោ ច្រឡំ ដឹងចិត្តសហក្ខត្ត ១ ដឹង ដឹងចិត្តដឹង
 ដឹងទទ្ធលោ ២ . . . ជាចដិសន្ធិ ។ សេចក្តីច្រឡំ ។

[២០៤] ក្នុងហេតុប្បទូយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអាម្មណាប្បទូយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងចច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធនៃមានវារៈ ៥ ក្នុងកិច្ចប្បទូយ
 មានវារៈ ៥ ។

[២០៦] ក្នុងហេតុប្បទូយ មានវារៈ ៥ កំមាឌ មានវារៈ ៧
 កំមាឌ ហើយមានហោហៈវេរ ។ ក្នុងឧកតិចតិប្បទូយ មានវារៈ ៥ ក្នុងឧ-
 ប្បវេជាប្បទូយ មានវារៈ ៥ ក្នុងឧប្បវេជាប្បទូយ មានវារៈ ៥ ក្នុងឧ-
 អាសេវប្បទូយ មានវារៈ ៥ ក្នុងឧកម្មប្បទូយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧវិចារ-
 ប្បទូយ មានវារៈ ៥ ក្នុងឧវិម្បយុត្តប្បទូយ មានវារៈ ៥ ក្នុងឧមត្តប្បទូយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងឧណានប្បទូយ មានវារៈ ៥ ក្នុងឧមត្តប្បទូយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងឧវិម្បយុត្តប្បទូយ មានវារៈ ៥ ។ ព្រោះនេះ ការកត់ត្រា
 យ៉ាងនេះ សម្បយុត្តកំ មញ្ច មញ្ច មញ្ច មញ្ច មញ្ច មញ្ច មញ្ច ។

បញ្ជាវិន័យ

[២០៧] ចិត្តសហកម្ម ធានា ចិត្តសហកុស្ណ ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចិត្តសហកម្ម ហេតុ សម្បយុត្តកាមំ ទទ្ធានំ ចិត្តសហកម្មំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូបាណំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ មដិសន្តិក្កណោ ។ ចេ ។ ចិត្តសហកម្ម ធានា ចោចិត្តសហកុស្ណ ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចិត្តសហកម្ម ហេតុ ចិត្តស្ស ចោចិត្តសហកម្មំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ រូបាណំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ មដិសន្តិក្កណោ ចិត្តសហកម្ម ហេតុ ចិត្តស្ស កាដក្កា ធន រូបាណំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ចិត្តសហកម្ម ធានា ចិត្តសហកុស្ណ ធន ចោចិត្តសហកុស្ណ ធន ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចិត្តសហកម្ម ហេតុ សម្បយុត្តកាមំ ទទ្ធានំ ចិត្តស្ស ធន ចិត្តសហកម្មនញ ចោចិត្តសហកម្មនញ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបាណំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២០៨] ចិត្តសហកម្ម ធានា ចិត្តសហកុស្ណ ធម្មស្ស ការច្នៃធាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ធន ចិត្តសមុដ្ឋានានានុកាសមិសំ ចិត្តានានានុកាសំ ។

បញ្ជាវិន័យ

[២០៧] ចិត្តសហកម្ម ជាច្រើន ខែចិត្តសហកម្ម ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គឺ ពួកចិត្តសហកុហេតុ ជាច្រើន ខែពួកសម្បយុត្តកម្មផង ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋានុប ជាចិត្តសហកុផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ក្នុងនោះខែមជិសន្តិ ។ ចេ ។ ចិត្តសហកម្ម ជាច្រើន ខែនោះចិត្តសហកម្ម ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គឺ ពួកចិត្តសហកុហេតុ ជាច្រើន ខែចិត្តផង ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋានុប ជាខោចិត្តសហកុផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ក្នុងនោះខែមជិសន្តិ ពួកចិត្តសហកុហេតុ ជាច្រើន ខែចិត្តផង ខែពួកកម្មវិធីផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ។ ចិត្តសហកម្ម ជាច្រើន ខែចិត្តសហកុផង ខែនោះចិត្តសហកុផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គឺ ពួកចិត្តសហកុហេតុ ជាច្រើន ខែពួកសម្បយុត្តកម្មផង ខែចិត្តផង ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋានុប ជាចិត្តសហកុ និងជាខោចិត្តសហកុផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ។

[២០៨] ចិត្តសហកម្ម ជាច្រើន ខែចិត្តសហកុផង ដោយការច្នៃធាប្បដ្ឋយេន គឺ ការច្នៃ ។ ដូចគ្នានឹងចិត្តសមុដ្ឋានុកុរវិសេ មិចមានការធ្វើឱ្យផ្សេង ។ ឆ្នាំ ។

[២០៧] ចិត្តសហក្ខ័យ ឆន្ទា ចិត្តសហកុស្ម័យ ឆន្ទស្ស អនិច្ចរិយ្យធូរយេន ចត្វយោ តិណិ អារម្មណានិច្ចតិច្ចិ សហជាតានិច្ចតិច្ចិ កាកត្វា ។ ឆោចិត្តសហក្ខ័យ ឆន្ទា ចោចិត្តសហកុស្ម័យ ឆន្ទស្ស អនិច្ចរិយ្យធូរយេន ចត្វយោ តិណិ អារម្មណានិច្ចតិច្ចិ សហជាតានិច្ចតិច្ចិ វិមសម្ប តិណ្ឌំ កាកត្វា នវចិ ចញ្ញា ចិត្តសមុដ្ឋានធុកសនិសា អន្តេ តិណិ អារម្មណានិច្ចតិយេវ ។

[២០៨] ចិត្តសហក្ខ័យ ឆន្ទា ចិត្តសហកុស្ម័យ ឆន្ទស្ស អនិច្ចរិយ្យធូរយេន ចត្វយោ នវ ចិត្តសមុដ្ឋានធុកសនិសំ ចិន្ទាណាការណំ ។ សមនិច្ចរិយ្យធូរយេន កត្វយោ នវ បដិច្ចវាសនិសា ។ សហជាតវ្យធូរយេន កត្វយោ នវ បដិច្ចវាសនិសា ។ អញ្ញាចញ្ញាធូរយេន បត្វយោ នវ បដិច្ចវាសនិសា ។ ធិស្សយធូរយេន បត្វយោ នវ បត្វយវាសនិសា ។ ឧបធិស្សយធូរយេន បត្វយោ នវ ចិត្តសមុដ្ឋានធុកសនិសា ។

[២០៩] ឆោចិត្តសហក្ខ័យ ឆន្ទា ចោចិត្តសហកុស្ម័យ ឆន្ទស្ស ធុកសនិសំ ចិន្ទាណាការណំ ។ ឆោចិត្តសហកុស្ម័យ ឆន្ទស្ស ធុកសនិសំ ចិន្ទាណាការណំ ។

[២០៧] ចិត្តសហកុស្ម័យ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសហកុស្ម័យ ដោយវេ-
ចន្តិយ្យច្ច័យ គឺ មានវារៈ ព្យ ឯអារម្មណានិច្ចតិច្ចិ សហជាតានិច្ចតិច្ចិ
ចណ្ឌិក គច្ឆិវ្យែចុះ ។ ឆោចិត្តសហកុស្ម័យ ជាបច្ច័យ នៃឆោចិត្តសហកុ-
ស្ម័យ ដោយអនិច្ចរិយ្យច្ច័យ គឺ មានវារៈ ព្យ អារម្មណានិច្ចតិច្ចិ សហជា-
តានិច្ចតិច្ចិ ប្រស្នាតាំង ៤ ក្តី ដូចចិត្តសមុដ្ឋានធុកសនិសំ ចណ្ឌិក គច្ឆិវ្យែ
(ដោយអំណាច) នៃវារៈតាំង ព្យ ចុះ ក្នុងវិច្ចិយ្យ មានវារៈ ព្យ ហើយជា
អារម្មណានិច្ចតិច្ចិវេយ ។

[២០៨] ចិត្តសហកុស្ម័យ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសហកុស្ម័យ ដោយ
អនិច្ចរិយ្យច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៤ ដូចគ្នាទាំងចិត្តសមុដ្ឋានធុកសនិសំ បិណទ
កាត្វិវ្យែវ្យែវ ៥ ក្តី ។ ជាបច្ច័យ ដោយសមនិច្ចរិយ្យច្ច័យ គឺ មាន
វារៈ ៤ ដូចគ្នាទាំងបដិច្ចវាសនិសំ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតវ្យធូរយេន គឺ
មានវារៈ ៤ ដូចគ្នាទាំងបត្វយវាសនិសំ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញាចញ្ញាធូរ-
យេន គឺ មានវារៈ ៤ ដូចគ្នាទាំងបត្វយវាសនិសំ ។ ជាបច្ច័យ ដោយធិស្ស-
យធូរយេន គឺ មានវារៈ ៤ ដូចគ្នាទាំងបត្វយវាសនិសំ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបធិស្សយធូរយេន គឺ មានវារៈ ៤ ដូចគ្នាទាំងចិត្តសមុដ្ឋានធុកសនិសំ ។

[២០៩] ឆោចិត្តសហកុស្ម័យ ជាបច្ច័យ នៃឆោចិត្តសហកុស្ម័យ ដោយ
ធុកសនិសំ ចិន្ទាណាការណំ គឺ វិញ្ញាណាការណំ ហើយមាន
វារៈ ព្យ ។ ឆោចិត្តសហកុស្ម័យ ចណ្ឌិកតាំង ៤ ក្តី ប្រាកដ មានវារៈ ព្យ
ដូចគ្នាទាំងចិត្តសមុដ្ឋានធុកសនិសំ បិណទកាត្វិវ្យែវ ៥ ក្តី ។

[២១៦] ចិត្តសហក្ខ ធម្មោ ចិត្តសហក្ខស្ស
 ធម្មស្ស វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន មទ្ធិយោ សហជាតា ចិត្ត-
 សហក្ខ ទទ្ធា ចិត្តសហក្ខំ ចិត្តសមុដ្ឋាធានំ រូតានំ វិញ្ញយុត្តប្ប-
 ដ្ឋយេន មទ្ធិយោ ។ ចិត្តសហក្ខ ធម្មោ
 ចោ ចិត្តសហក្ខស្ស ធម្មស្ស វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន មទ្ធិយោ
 សហជាតំ មជ្ឈាជាតំ ។ សហជាតា ចិត្តសហក្ខ ទទ្ធា
 ចោ ចិត្តសហក្ខំ ចិត្តសមុដ្ឋាធានំ រូតានំ វិញ្ញយុត្តប្ប-
 ដ្ឋយេន មទ្ធិយោ មជ្ជិមទ្ធិត្ថុណោ ... ។ មជ្ឈាជាតា ចិត្ត-
 សហក្ខ ទទ្ធា មុរោជាតស្ស ឥមស្ស ចោ ចិត្តសហក្ខស្ស
 កាយស្ស វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន មទ្ធិយោ ។ ចិត្តសហ-
 ក្ខ ធម្មោ ចិត្តសហក្ខស្ស ច ចោ ចិត្តសហក្ខស្ស ធម្ម-
 ស្ស វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន មទ្ធិយោ សហជាតា ចិត្ត-
 សហក្ខ ទទ្ធា ចិត្តសហក្ខំ ចោ ចិត្តសហក្ខំ ចិត្តស-
 មុដ្ឋាធានំ រូតានំ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន មទ្ធិយោ ។
 ចោ ចិត្តសហក្ខ ធម្មោ ចោ ចិត្តសហក្ខស្ស ធម្មស្ស
 វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន មទ្ធិយោ សហជាតំ មុរោជាតំ មជ្ឈា-
 ជាតំ ។ សហជាតំ ចិត្តំ ចោ ចិត្តសហក្ខំ ចិត្តស-
 មុដ្ឋាធានំ រូតានំ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន មទ្ធិយោ មជ្ជិមទ្ធិ-
 ត្ថុណោ ចិត្តំ កម្មក្ការុកាមំ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន មទ្ធិយោ

[២១៦] ចិត្តសហក្ខមិ ជាចច្ច័យ ខៃចិត្តសហក្ខមិ ដោយ
 វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន បាណសហជាតា ធី ពួកចិត្តសហក្ខក្ខ
 ជាចច្ច័យ ខៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាធានុ ជាចិត្តសហក្ខ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ ចិត្ត-
 សហក្ខមិ ជាចច្ច័យ ខៃចោចិត្តសហក្ខមិ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន បាណ
 សហជាតា ធី ពួកចិត្តសហក្ខក្ខ
 ជាចច្ច័យ ខៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាធានុ ជាចោចិត្តសហក្ខ ដោយវិញ្ញយុត្តប្ប-
 ដ្ឋយេន ក្នុងឧបសម្ព័ន្ធកម្មវិធី ... ។ ធី ពួកចិត្តសហក្ខក្ខ
 ជាចច្ច័យ ខៃចោចិត្តសហក្ខកាយខៃ ដែលត្រូវបាន ដោយវិញ្ញយុត្តប្ប-
 ដ្ឋយេន ។ ចិត្តសហក្ខមិ ជាចច្ច័យ ខៃចិត្តសហក្ខមិ ខៃចោចិត្តសហ-
 ក្ខមិ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន បាណសហជាតា ធី ពួកចិត្តសហ-
 ក្ខក្ខ ជាចច្ច័យ ខៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាធានុ ជាចិត្តសហក្ខ ធី ចោចិត្ត-
 សហក្ខ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ ចោចិត្តសហក្ខមិ ជាចច្ច័យ ខៃ
 ចោចិត្តសហក្ខមិ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន បាណសហជាតា មុរោ-
 ជាតា ធី ពួក ជាចច្ច័យ ខៃពួក
 ចិត្តសមុដ្ឋាធានុ ជាចោចិត្តសហក្ខ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន ក្នុងឧបសម្ព័ន្ធកម្មវិធី
 ខៃចោចិត្តសហក្ខ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន

ចិត្ត វត្ថុស្ម វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ វត្ថុ ចិត្តស្ម
 វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ ។ បុរោជិតំ ចក្ខុវិស័យ-
 តំ ចក្ខុវិស័យ ណាស្ម វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ
 កាយាយតំ . . . វត្ថុ ចិត្តស្ម វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន
 បដ្ឋាយោ ។ បន្តាជិតំ ចិត្តំ បុរោជិតស្ម ឥតស្ម លោ-
 កិត្តសហគុណស្ម កាយស្ម វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋា-
 យោ ។ លោកិត្តសហគុណ ធម្មា ចិត្តសហគុណស្ម ធម្មស្ម
 វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ សហជិតំ បុរោជិតំ ។
 សហជិតំ ចិត្តំ ចិត្តសហគុណំ ចិត្តសមុដ្ឋានាជំ វុចា-
 ជំ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ ។ បុរោជិតំ ចក្ខុ-
 វិស័យតំ ចក្ខុវិស័យ ណាស វេទនាតំ ទទ្ធាជំ វិញ្ញយុត្តប្ប-
 ដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ កាយាយតំ . . . វត្ថុ ចិត្តសហគុ-
 ណំ ទទ្ធាជំ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ ។ លោកិត្តស-
 ហគុណ ធម្មា ចិត្តសហគុណស្ម ធម្ម លោកិត្តសហគុណស្ម ធម្ម
 ធម្មស្ម វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ សហជិតំ បុរោ-
 ជិតំ ។ សហជិតំ ចិត្តំ ចិត្តសហគុណត្វ លោកិត្តសហ-
 គុណត្វ ចិត្តសមុដ្ឋានាជំ វុចាជំ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋា-
 យោ មជ្ឈិមវិស័យស្ម . . . ។ បុរោជិតំ ចក្ខុវិស័យតំ

ចិត្ត ជាបច្ច័យ វេទនា ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខេត្ត
 ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន ។ បុរោជិតំ ចក្ខុវិស័យតំ ជាបច្ច័យ ខេ
 ត្តវិស័យ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន កាយាយតំ . . . វត្ថុ ជាបច្ច័យ
 ខេត្ត ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន ។ ឧបទ្វាយតំ ចិត្តំ ជាបច្ច័យ ខេត្ត-
 ចិត្តសហគុណតំ ដែលកើតមុន ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន ។ លោកិត្ត-
 សហគុណតំ ជាបច្ច័យ ខេត្តសហគុណតំ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន បាន
 ផលសហជិតំ ធម្មបុរោជិតំ ។ សហជិតំ ចិត្តំ ជាបច្ច័យ ខេត្ត
 ចិត្តសមុដ្ឋានតំ ជាចិត្តសហគុណ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន ។ ឧបទ្វាយតំ ចិត្តំ
 ចក្ខុវិស័យតំ ជាបច្ច័យ ខេត្តចក្ខុវិស័យ ដែលច្រឡំដោយចក្ខុវិស័យ ដោយ
 វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន កាយាយតំ . . . វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខេត្តចិត្តសហគុណ
 ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន ។ លោកិត្តសហគុណតំ ជាបច្ច័យ ខេត្តស-
 ហគុណតំ ខេត្តចិត្តសហគុណតំ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន បានផល
 សហជិតំ ធម្មបុរោជិតំ ។ សហជិតំ ចិត្តំ ជាបច្ច័យ ខេត្តចិត្តស-
 មុដ្ឋានតំ ជាចិត្តសហគុណ ធម្មជាតិលោកិត្តសហគុណ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយេន
 ធម្មណៈវិស័យស្ម . . . ។ វេទនាបុរោជិតំ ចក្ខុវិស័យតំ

សំណួរទី១២ អនុលោមតាមប្រាជ្ញា

ឧទាហរណ៍ លាស្សៈ សម្បយុត្តប្បដ្ឋាន ទន្ទាន់ វិច្ឆ័យ-
 យុត្តប្បដ្ឋាន ឧទ្ធរយោ កាយាយតនំ . . . វត្ថុ
 ចិត្តស្សៈ សម្បយុត្តប្បដ្ឋាន ទន្ទាន់ វិច្ឆ័យុត្តប្បដ្ឋាន ឧទ្ធរយោ ។
 ចិត្តសហក្ខ ឧ នោចិត្តសហក្ខ ឧ ធម្មា ចិត្ត-
 សហក្ខស្ស ធម្មស្ស វិច្ឆ័យុត្តប្បដ្ឋាន ឧ ឧទ្ធរយោ សហ-
 ជាតា ចិត្តសហក្ខ ទន្ទា ឧ ចិត្តញ្ច ចិត្តសហក្ខំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូបាណំ វិច្ឆ័យុត្តប្បដ្ឋាន ឧ ឧទ្ធរយោ ។
 ចិត្តសហក្ខ ឧ នោចិត្តសហក្ខ ឧ ធម្មា នោចិត្តសហ-
 ក្ខស្ស ធម្មស្ស វិច្ឆ័យុត្តប្បដ្ឋាន ឧ ឧទ្ធរយោ សហ-
 ជាតំ ឧប្បាជាតំ ។ សហជាតា ចិត្តសហក្ខ ឧ នោចិត្ត-
 សហក្ខ ឧ ទន្ទា ចិត្តញ្ច នោចិត្តសហក្ខំ ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នំ រូបាណំ វិច្ឆ័យុត្តប្បដ្ឋាន ឧ ឧទ្ធរយោ បដិសន្ធិកុ-
 លោ . . . ។ ឧប្បាជាតា ចិត្តសហក្ខ ឧ នោចិត្តស-
 ហក្ខ ឧ ទន្ទា ឧប្បាជាតស្ស ឧបស្ស នោចិត្តសហក្ខស្ស
 កាយស្ស វិច្ឆ័យុត្តប្បដ្ឋាន ឧ ឧទ្ធរយោ ។ ចិត្តសហក្ខ
 ឧ នោចិត្តសហក្ខ ឧ ធម្មា ចិត្តសហក្ខស្ស ឧ នោចិត្ត-
 សហក្ខស្ស ឧ ធម្មស្ស វិច្ឆ័យុត្តប្បដ្ឋាន ឧ ឧទ្ធរយោ
 ចិត្តសហក្ខ ឧ នោចិត្តសហក្ខ ឧ ទន្ទា ចិត្តញ្ច ចិត្ត-
 សហក្ខំ ឧ នោចិត្តសហក្ខំ ឧ ធម្មា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបា-

សំណួរទី១៣ អនុលោមតាមប្រាជ្ញា

ជាច្រើន ឧទាហរណ៍ នៃពួកសម្បយុត្តប្បដ្ឋាន ដោយវិច្ឆ័យុត្ត-
 ប្បដ្ឋាន កាយាយតនៈ . . . វត្ថុ ជាច្រើន ឧទាហរណ៍ នៃពួកសម្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋាន ដោយវិច្ឆ័យុត្តប្បដ្ឋាន ។ ចិត្តសហក្ខុធម៌ក្តី នោចិត្តស-
 ហក្ខុធម៌ក្តី ជាច្រើន នៃចិត្តសហក្ខុធម៌ ដោយវិច្ឆ័យុត្តប្បដ្ឋាន បាន
 ដល់សហជាត គឺ ពួកចិត្តសហក្ខុធម៌ក្តី ចិត្តក្តី ជាច្រើន នៃពួកចិត្ត-
 សមុដ្ឋាន ជាចិត្តសហក្ខ ដោយវិច្ឆ័យុត្តប្បដ្ឋាន ។ ចិត្តសហក្ខុធម៌ក្តី
 នោចិត្តសហក្ខុធម៌ក្តី ជាច្រើន នៃនោចិត្តសហក្ខុធម៌ ដោយវិច្ឆ័យុត្តប្ប-
 ដ្ឋាន បានដល់សហជាត ឧប្បាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកចិត្តសហ-
 ក្ខុធម៌ក្តី ពួកនោចិត្តសហក្ខុធម៌ក្តី ចិត្តក្តី ជាច្រើន នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន
 ជាចិត្តសហក្ខ ដោយវិច្ឆ័យុត្តប្បដ្ឋាន ក្នុងនោះវិច្ឆ័យុត្ត . . . ។
 ឧប្បាជាត គឺ ពួកចិត្តសហក្ខុធម៌ក្តី ពួកនោចិត្តសហក្ខុធម៌ក្តី ជាច្រើន
 នៃនោចិត្តសហក្ខុធម៌ក្តី ដែលកើតមុន ដោយវិច្ឆ័យុត្តប្បដ្ឋាន ។
 ចិត្តសហក្ខុធម៌ក្តី នោចិត្តសហក្ខុធម៌ក្តី ជាច្រើន នៃចិត្តសហក្ខុធម៌ក្តី
 នោចិត្តសហក្ខុធម៌ក្តី ដោយវិច្ឆ័យុត្តប្បដ្ឋាន គឺ ពួកចិត្តសហក្ខុធម៌ក្តី
 ពួកនោចិត្តសហក្ខុធម៌ក្តី ចិត្តក្តី ជាច្រើន នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន
 ជាចិត្តសហក្ខ ដែលនោចិត្តសហក្ខ ដោយវិច្ឆ័យុត្តប្បដ្ឋាន ។

[២១៧] ចិត្តសហកុដម៍ ធម្មា ចិត្តសហកុដម៍
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បដូយេន ចត្តយោ ចិត្តសហកុដម៍ ឃោ
 ទន្ទោ . . . ចដិ សដិសំ ។ ចិត្តសហកុដម៍ ធម្មា នោ-
 ចិត្តសហកុដម៍ ធម្មស្ស អត្ថិប្បដូយេន ចត្តយោ សហ-
 ជានំ ចត្តាជានំ ។ សន្តិភ្នំ ។ ចិត្តសហកុដម៍ ធម្មា ចិត្ត-
 សហកុដម៍ ច នោចិត្តសហកុដម៍ ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បដូ-
 យេន ចត្តយោ ចិត្តសហកុដម៍ ឃោ ទន្ទោ . . . ចដិច្ច-
 សដិសំ ។ នោចិត្តសហកុដម៍ ធម្មា នោចិត្តសហកុដម៍
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បដូយេន ចត្តយោ សហជានំ ចុរេជានំ
 ចត្តាជានំ កហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សន្តិភ្នំ ។ នោចិត្តស-
 ហកុដម៍ ធម្មា ចិត្តសហកុដម៍ ធម្មស្ស អត្ថិប្បដូយេន
 អត្ថយោ សហជានំ ចុរេជានំ ។ នោចិត្តសហកុដម៍ ធម្មា
 ចិត្តសហកុដម៍ ច នោចិត្តសហកុដម៍ ច ធម្មស្ស អត្ថិ-
 ប្បដូយេន ចត្តយោ សហជានំ ចុរេជានំ ។ សន្តិភ្នំ ។
 ចិត្តសហកុដម៍ ច នោចិត្តសហកុដម៍ ច ធម្មា ចិត្តសហកុដម៍
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បដូយេន ចត្តយោ សហជានំ ចុរេ-
 ជានំ ។ សហជានោ កត្តវិញ្ញាណសហគតោ ឃោ
 ទន្ទោ ច កត្តាយតនេន កត្តវិញ្ញាណក្ខ ទ្ធិន្ធិ ទន្ទាចំ
 . . . សត្វំ ចដិសន្តិយំ កាតត្វំ សហជានំ ចុរេជានំ ។

[២១៧] ចិត្តសហកុដម៍ ជាចម្លើយ នៃចិត្តសហកុដម៍ ដោយ
 អត្ថិប្បដូយ គឺ ចិត្តសហកុដម៍ ១ . . . ដូចដំបូងដែរ ។ ចិត្តសហ-
 កុដម៍ ជាចម្លើយ នៃនោចិត្តសហកុដម៍ ដោយអត្ថិប្បដូយ បាទដល់សហ-
 ជានំ និងចត្តាជានំ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ចិត្តសហកុដម៍ ជាចម្លើយ នៃ
 ចិត្តសហកុដម៍ផង នៃនោចិត្តសហកុដម៍ផង ដោយអត្ថិប្បដូយ គឺ ចិត្ត-
 សហកុដម៍ ១ . . . ដូចដំបូងដែរ ។ នោចិត្តសហកុដម៍ ជាចម្លើយ
 នៃនោចិត្តសហកុដម៍ ដោយអត្ថិប្បដូយ បាទដល់សហជានំ ចុរេជានំ
 ចត្តាជានំ កហារំ និងឥន្ទ្រិយំ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ នោចិត្តសហ-
 កុដម៍ ជាចម្លើយ នៃចិត្តសហកុដម៍ ដោយអត្ថិប្បដូយ បាទដល់សហ-
 ជានំ និងចុរេជានំ ។ នោចិត្តសហកុដម៍ ជាចម្លើយ នៃចិត្តសហកុដម៍ផង
 នៃនោចិត្តសហកុដម៍ផង ដោយអត្ថិប្បដូយ បាទដល់សហជានំ និងចុរេ-
 ជានំ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ចិត្តសហកុដម៍គឺ នោចិត្តសហកុដម៍គឺ
 ជាចម្លើយ នៃចិត្តសហកុដម៍ ដោយអត្ថិប្បដូយ បាទដល់សហជានំ និង
 ចុរេជានំ ។ សហជានំ គឺ ខន្ធន ដែលច្របូបដោយចក្ខុវិញ្ញាណភ្នំ
 ចក្ខុយក្សេត្តិ ចក្ខុវិញ្ញាណភ្នំ (ជាចម្លើយ) នៃខន្ធន . . . ចត្តាជានំ
 កសំ ជាសហជានំ និងចុរេជានំ ចត្តាជានំ ចុរេជានំ ចុរេជានំ ។

[២២២] ឧបោតុប្បទូយា អាវុត្តលោ ធរ . . .

អធិបតិយា ធរ ។

អនុលោមទានិកា កោតញ ។

ចំនួនបាតុកុំ ឆ្នាំ ១

ចិត្តានុបវរវិន្ទុក

បដិច្ចវិញ

[២២៣] ចិត្តានុបវរវិន្ទុ ធម្មំ ធម៌ធុ ចិត្តានុបវរវិន្ទុ
ឧបោតុ ឧប្បដ្ឋតិ ហោតុប្បទូយា ចិត្តានុបវរវិន្ទុ ឯកំ ទន្ធ
ធម៌ធុ ទ្វេ ទន្ធ ចិត្តានុបវរវិន្ទុ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ពញ រូបំ ធម៌-
សន្និកុណោ ។ ច ។ យថា ចិត្តសហកុដ្ឋកំ ឯវំ ឥម្ធ
ដុកំ កាតតំ ចិន្ទាយកាសណំ ។

ចិត្តសំសម្ព័សមុដ្ឋានទុក

បដិច្ចវិញ

[២២៤] ចិត្តសំសម្ព័សមុដ្ឋានំ ធម្មំ ធម៌ធុ ចិត្ត-
សំសម្ព័សមុដ្ឋានោ ឧបោតុ ឧប្បដ្ឋតិ ហោតុប្បទូយា ចិត្ត-
សំសម្ព័សមុដ្ឋានំ ឯកំ ទន្ធ ធម៌ធុ ទ្វេ ទន្ធ ទ្វេ ទន្ធ
ធម៌ធុ ឯកំ ឧបោតុ ឧប្បដ្ឋតិ ហោតុប្បទូយា ចិត្ត-
សំសម្ព័សមុដ្ឋានំ ឯកំ ទន្ធ ធម៌ធុ ទ្វេ ទន្ធ ទ្វេ ទន្ធ

[២២៥] ក្នុងការប្រណាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ប្រោទេហេតុប្បដ្ឋាយ

... ក្នុងអធិបតិយដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ។

អនុលោមទានិកា ចណ្ឌិត ធម្មវិទ្ធិចុះ ។

ចប់ ចំនួនបាតុកុំ ។

ចិត្តានុបវរវិន្ទុក

បដិច្ចវិញ

[២២៧] ចិត្តានុបវរវិន្ទុធម៌(២) (ធម៌ប្រត្រ្រត្រទៅតាមចិត្ត) កាស្រ័យ
នូវចិត្តានុបវរវិន្ទុធម៌ ទើបតើនាឡើង ប្រោទេហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ទន្ធ ២ ក្តី ចិត្ត-
សមុដ្ឋានម្លេ ជាចិត្តានុបវរវិន្ទុ កាស្រ័យ នូវចិត្តានុបវរវិន្ទុ ក្នុងខណៈ
ខែបដិសន្ធិ ។ ច ។ ចិត្តសហកុដ្ឋកុៈ យ៉ាងណា ចិត្តានុបវរវិន្ទុកុៈនៃ
ចណ្ឌិត ធម្មវិទ្ធិ យ៉ាងនោះដែរ មិនមានការធ្វើឱ្យផ្សេង ។ គ្មាន ។

ចិត្តសំសម្ព័សមុដ្ឋានទុក

បដិច្ចវិញ

[២២៨] ចិត្តសំសម្ព័សមុដ្ឋានធម៌(២) (ធម៌ប្រចំរុំដោយចិត្តនិងកាំង
ឡើងដោយចិត្ត) កាស្រ័យ នូវចិត្តសំសម្ព័សមុដ្ឋានធម៌ ទើបតើនាឡើង
ប្រោទេហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ទន្ធ ២ កាស្រ័យ នូវចិត្តសំសម្ព័សមុដ្ឋា-
នម្លេ ១ ទន្ធ ១ កាស្រ័យ នូវទន្ធ ២ ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ ។ ច ។
... ។ ធម្មវិទ្ធិ កាស្រ័យ នូវចិត្តសំសម្ព័សមុដ្ឋានធម៌ ទើបតើនាឡើង
ប្រោទេហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ទន្ធ ២ កាស្រ័យ នូវចិត្តសំសម្ព័សមុដ្ឋា-
នម្លេ ១ ទន្ធ ១ កាស្រ័យ នូវទន្ធ ២ ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ ។ ច ។

អាទិភូមិភាព គុណសម្បត្តិ

នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិទ្ធ ចិត្តសំសដ្ឋស-
 មុដ្ឋានោ ធន នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ធន ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បទូយា ចិត្តំ បដិទ្ធ សម្បយុត្តកា ទន្ធា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ ចិត្តំ បដិទ្ធ សម្ប-
 យុត្តកា ទន្ធា កាដត្តា ធន រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ថុំ បដិទ្ធ
 ចិត្តំ សម្បយុត្តកា ធន ទន្ធា ។ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានញ
 នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានញ ធម្មំ បដិទ្ធ ចិត្តសំសដ្ឋស-
 មុដ្ឋានោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បទូយា ចិត្តសំសដ្ឋ-
 សមុដ្ឋានំ ឋកំ ទទុញ ចិត្តញ បដិទ្ធ ទ្វេ ទន្ធា ទ្វេ
 ទទ្វេ ... បដិសន្ធិក្កុណោ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ឋកំ
 ឧប្បញ ចិត្តញ បដិទ្ធ ទ្វេ ទន្ធា ទ្វេ ទទ្វេ ... បដិ-
 សន្ធិក្កុណោ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ឋកំ ទទុញ វត្ថុញ
 បដិទ្ធ ទ្វេ ទន្ធា ទ្វេ ទទ្វេ ... ។ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋា-
 នញ នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានញ ធម្មំ បដិទ្ធ នោចិត្ត-
 សំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បទូយា ចិត្ត-
 សំសដ្ឋសមុដ្ឋានេ ទទ្វេ ធន ចិត្តញ បដិទ្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេ ទទ្វេ ធន មហាភូតេ ធន បដិទ្ធ
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេ
 ទទ្វេ ធន ចិត្តញ បដិទ្ធ កាដត្តារូបំ បដិសន្ធិក្កុណោ

អាទិភូមិភាព គុណសម្បត្តិ

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេចិត្តំ នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេចិត្តំ កាស្រីយ ទ្វេ
 នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេចិត្តំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ពួក
 សម្បយុត្តកត្តន្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានេចិត្តំ កាស្រីយ ទ្វេចិត្ត ក្នុងនោះនៃប-
 ដិសន្ធិ ពួកសម្បយុត្តកត្តន្តិ កដត្តារូបន្តិ កាស្រីយ ទ្វេចិត្ត ក្នុងនោះនៃ
 បដិសន្ធិ ចិត្តន្តិ ពួកសម្បយុត្តកត្តន្តិ កាស្រីយ ទ្វេចិត្ត ។ ចិត្តសំសដ្ឋ-
 សមុដ្ឋានេចិត្តំ កាស្រីយ ទ្វេចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេចិត្តំ ទ្វេនោចិត្តសំសដ្ឋ-
 សមុដ្ឋានេចិត្តំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ឧទ្ធច កាស្រីយ
 ទ្វេចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេចិត្តំ ធន ទ្វេចិត្តធន ទ្វេចិត្ត ។ . . . ក្នុង
 នោះនៃបដិសន្ធិ ឧទ្ធច កាស្រីយ ទ្វេចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេចិត្តំ ធន
 ទ្វេចិត្តធន ទ្វេចិត្ត ។ . . . ក្នុងនោះនៃបដិសន្ធិ ឧទ្ធច
 កាស្រីយ ទ្វេចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេចិត្តំ ធន ទ្វេចិត្តធន ទ្វេចិត្ត ។
 . . . ។ នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេចិត្តំ កាស្រីយ ទ្វេចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋា-
 នេចិត្តំ ទ្វេនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេចិត្តំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បទូយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានេចិត្តំ កាស្រីយ ទ្វេចិត្តចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេចិត្តំ
 ធន ទ្វេចិត្តធន ចិត្តសមុដ្ឋានេចិត្តំ កាស្រីយ ទ្វេចិត្តចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋា-
 នេចិត្តំ ទ្វេចិត្តចិត្តសមុដ្ឋានេចិត្តំ ក្នុងនោះនៃបដិសន្ធិ កដត្តារូប កា-
 ស្រីយ ទ្វេចិត្តចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេចិត្តំ ទ្វេចិត្តធន ក្នុងនោះនៃបដិសន្ធិ

ចំនួនសម្ព័ន្ធសម្បជានិមិត្ត ចំណាត់

ចំនួនសម្ព័ន្ធសម្បជានិមិត្ត ១ ១ ១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩
 ១០ ១១ ១២ ១៣ ១៤ ១៥ ១៦ ១៧ ១៨ ១៩ ២០
 ២១ ២២ ២៣ ២៤ ២៥ ២៦ ២៧ ២៨ ២៩ ៣០
 ៣១ ៣២ ៣៣ ៣៤ ៣៥ ៣៦ ៣៧ ៣៨ ៣៩ ៤០
 ៤១ ៤២ ៤៣ ៤៤ ៤៥ ៤៦ ៤៧ ៤៨ ៤៩ ៥០
 ៥១ ៥២ ៥៣ ៥៤ ៥៥ ៥៦ ៥៧ ៥៨ ៥៩ ៦០
 ៦១ ៦២ ៦៣ ៦៤ ៦៥ ៦៦ ៦៧ ៦៨ ៦៩ ៧០
 ៧១ ៧២ ៧៣ ៧៤ ៧៥ ៧៦ ៧៧ ៧៨ ៧៩ ៨០
 ៨១ ៨២ ៨៣ ៨៤ ៨៥ ៨៦ ៨៧ ៨៨ ៨៩ ៩០
 ៩១ ៩២ ៩៣ ៩៤ ៩៥ ៩៦ ៩៧ ៩៨ ៩៩ ១០០

[២២៨] ហេតុយោ ទេវ ភារម្មណោ ទេវ អនិចេតិយោ
 ទេវ វរណន្តរេ ទេវ សគណន្តរេ ទេវ សហជាតេ ទេវ អញ្ញា-
 មត្តោ ទេវ វិស្សយេ ទេវ ឧបវិស្សយេ ទេវ ចុរេជាតេ
 ទេវ អានិកេ ទេវ វិណិកេ ទេវ វិណិកេ ទេវ វិណិកេ
 ទេវ វិណិកេ ទេវ វិណិកេ ទេវ វិណិកេ ទេវ វិណិកេ

ចំនួនសម្ព័ន្ធសម្បជានិមិត្ត ចំណាត់

កងក្បាច់ ក្រសួង ខ្សែច្រកចំនួនសម្ព័ន្ធសម្បជានិមិត្ត
 ក្នុងទណៈវៃចម្រើនចិត្ត ចំនួន ក្រសួង ខ្សែច្រកចំនួនសម្ព័ន្ធសម្បជានិមិត្ត
 ខ្សែច្រក ៧ ចំនួនសម្ព័ន្ធសម្បជានិមិត្ត ទោចំនួនសម្ព័ន្ធសម្បជានិមិត្ត
 ក្រសួង ខ្សែចំនួនសម្ព័ន្ធសម្បជានិមិត្ត ខ្សែចំនួនសម្ព័ន្ធសម្បជានិមិត្ត
 ៧ ទើបកើតឡើង ក្រសួងហេតុយោ ៧ ១២៦ ក្នុង ចំនួនសម្បជានិមិត្ត
 ក្រសួង ខ្សែចំនួនសម្ព័ន្ធសម្បជានិមិត្ត ខ្សែចំនួនសម្បជានិមិត្ត ខ្សែចំនួនសម្បជានិមិត្ត
 ១២៦ ក្នុង កងក្បាច់ ក្រសួង ខ្សែចំនួនសម្ព័ន្ធសម្បជានិមិត្ត
 ខ្សែចំនួនសម្បជានិមិត្ត ខ្សែចំនួនសម្បជានិមិត្ត ១២៦ ក្នុងទណៈវៃចម្រើនចិត្ត
 ១២៦ ក្នុង ចំនួនសម្បជានិមិត្ត ក្រសួង ខ្សែចំនួនសម្ព័ន្ធសម្បជានិមិត្ត ១២៦ ខ្សែចំនួនសម្បជានិមិត្ត
 ខ្សែចំនួនសម្បជានិមិត្ត ១២៦ ៧ សេចក្តីចម្រើន ៧

[២២៨] ក្នុងហេតុយោ ទេវ ភារម្មណោ ទេវ អនិចេតិយោ
 ទេវ វរណន្តរេ ទេវ សគណន្តរេ ទេវ សហជាតេ ទេវ អញ្ញា-
 មត្តោ ទេវ វិស្សយេ ទេវ ឧបវិស្សយេ ទេវ ចុរេជាតេ
 ទេវ អានិកេ ទេវ វិណិកេ ទេវ វិណិកេ ទេវ វិណិកេ ទេវ វិណិកេ
 ទេវ វិណិកេ ទេវ វិណិកេ ទេវ វិណិកេ ទេវ វិណិកេ

កងធម្មបិដក អនុណោមទុកប្បដ្ឋាន

(២២៦) ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្ត-
 សំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ នន្ទោ ទប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បទូយា
 អហេតុកំ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ឯកំ ទន្ធ�ំ បដិច្ច ទ្វេ
 ទទ្ធា ទ្វេ ទទ្វេ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិក្កុណោ វិចិត្តិញ្ញា-
 សហតោ ទទ្ធចូសហតោ ទទ្វេ បដិច្ច វិចិត្តិញ្ញា-
 សហតោ ទទ្ធចូសហតោ ខោហោ ៖ ចិត្តសំសដ្ឋ-
 សមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ។ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ នន្ទោ
 ទប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បទូយា អហេតុកោ ចិត្តសំសដ្ឋ-
 សមុដ្ឋានេ ទទ្វេ បដិច្ច ចិត្តំ ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ
 អហេតុកប្បដិសន្ធិ ។ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច
 ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ច នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ច
 នន្ទោ ទប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បទូយា អហេតុកំ ចិត្តសំ-
 សដ្ឋសមុដ្ឋានំ ឯកំ ទន្ធឱ បដិច្ច ទ្វេ ទទ្ធា ចិត្តញ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ ... អហេតុកប្បដិ-
 សន្ធិ ។ នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច នោចិត្ត-
 សំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ នន្ទោ ទប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បទូយា
 អហេតុកំ ចិត្តំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ អហេតុកប្បដិ-
 សន្ធិក្កុណោ ចិត្តំ បដិច្ច កាដក្ការូបំ ចិត្តំ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ
 បដិច្ច ចិត្តំ ឯកំ ឧហោត្វតំ យាវ អសញ្ញាសត្វា ។

កងធម្មបិដក អនុណោមទុកប្បដ្ឋាន

(២២៦) ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេអធិ កាស្រីយ ទ្វេចិត្តសំសដ្ឋស-
 មុដ្ឋានេអធិ វេចិតកើតឡើង ព្រោះនេះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ទទ្ធល កាស្រីយ
 ទ្វេចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេអធិ ជាអហេតុកៈ ទ្វេទទ្ធល ... ក្នុងនោះនៃ
 អហេតុកប្បដិសន្ធិ នោះហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយទទ្ធូៈ
 កាស្រីយ ទ្វេពួកទទ្ធូ ដែលប្រឡំដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយទទ្ធូៈ ។
 នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេអធិ កាស្រីយ ទ្វេចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេអធិ រឺប
 កើតឡើង ព្រោះនេះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តី ជាអហេ-
 តុកប្បដិសន្ធិ កាស្រីយ ទ្វេពួកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេអធិ ជាអហេតុកៈ ។
 ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេអធិក្តី នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេអធិក្តី កាស្រីយ ទ្វេ
 ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេអធិ វេចិតកើតឡើង ព្រោះនេះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ទទ្ធលក្តី
 ចិត្តក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តី កាស្រីយ ទ្វេចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេអធិ ជា
 អហេតុកៈ ទ្វេទទ្ធូ ... ជាអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។ នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋា-
 នេអធិ កាស្រីយ ទ្វេនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេអធិ វេចិតកើតឡើង ព្រោះ
 នេះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានប្រក្តី កាស្រីយ ទ្វេអហេតុកចិត្ត ក្នុង
 នោះនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ កាស្រីយ ទ្វេចិត្ត វត្ថុ កាស្រីយ
 ទ្វេចិត្ត វត្ថុ កាស្រីយ ទ្វេពួក ។ ព្រោះនេះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

ច្បាប់សជ្ឈសមុដ្ឋាន ១៧៧

។ លោកិកសំសជ្ឈសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិទ្ធ ចិត្តសំសជ្ឈ-
 សមុដ្ឋានោ ធម្មា ទច្ចដ្ឋិតិ នរោតុច្ចត្តយា អរោ-
 តុកំ ចិត្តំ បដិទ្ធ សម្មយុត្តកា ទត្ថា អរោតុកាច្ចដិ-
 សន្និក្ខុណោ ចិត្តំ បដិទ្ធ សម្មយុត្តកា ទត្ថា អរោ-
 តុកាច្ចដិសន្និក្ខុណោ វត្ថុំ បដិទ្ធ ចិត្តសំសជ្ឈសមុដ្ឋានា
 ទត្ថា វិចីក្ខុសហាតតំ ទទ្ធច្ចសហាតតំ ចិត្តំ បដិទ្ធ
 វិចីក្ខុសហាតតោ ទទ្ធច្ចសហាតតោ មោហោ ។ លោ-
 កិកសំសជ្ឈសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិទ្ធ ចិត្តសំសជ្ឈសមុដ្ឋា-
 នោ ៣ ។ លោកិកសំសជ្ឈសមុដ្ឋានោ ធម្មា ទច្ចដ្ឋិតិ
 នរោតុច្ចត្តយោ អរោតុកំ ចិត្តំ បដិទ្ធ សម្មយុត្តកា
 ទត្ថា ភិក្ខុសមុដ្ឋានត្ថ រូបំ អរោតុកាច្ចដិសន្និក្ខុណោ
 ចិត្តំ បដិទ្ធ សម្មយុត្តកា ទត្ថា កាសិកា ធម្មំ អរោ-
 តុកាច្ចដិសន្និក្ខុណោ វត្ថុំ បដិទ្ធ ចិត្តំ សម្មយុត្តកា ធម្ម
 ទត្ថា ។ ចិត្តសំសជ្ឈសមុដ្ឋានត្ថ លោកិកសំសជ្ឈសមុដ្ឋា-
 នត្ថ ធម្មំ បដិទ្ធ ភិក្ខុសំសជ្ឈសមុដ្ឋានោ ធម្មា ទច្ចដ្ឋិតិ
 នរោតុច្ចត្តយោ អរោតុកំ ចិត្តសំសជ្ឈសមុដ្ឋានំ ឯកំ
 ទទ្ធក្ខ ចិត្តក្ខ បដិទ្ធ ទ្វេ ទត្ថា ទ្វេ ទទ្វេ . . .
 អរោតុកាច្ចដិសន្និក្ខុណោ ចិត្តសំសជ្ឈសមុដ្ឋានំ ឯកំ
 ទទ្ធក្ខ ចិត្តក្ខ . . . អរោតុកាច្ចដិសន្និក្ខុណោ

ច្បាប់សជ្ឈសមុដ្ឋាន ១៧៨

ចិត្តសំសជ្ឈសមុដ្ឋានតមិ កាស្រីយ ត្ថវាតាចិត្តសំសជ្ឈសមុដ្ឋានតមិ វេចារកិក
 មៀនី ព្រោះនរោតុច្ចត្ថយ គឺ ពួកសម្មយុត្តកក្ខ កាស្រីយ ត្ថវាតាតុក-
 ចិត្ត ក្នុងខណៈវេទនារោតុកច្ចដិសន្និ ពួកសម្មយុត្តកក្ខ កាស្រីយ ត្ថ
 ចិត្ត ក្នុងខណៈវេទនារោតុកច្ចដិសន្និ ពួកចិត្តសំសជ្ឈសមុដ្ឋានតមិ កាស្រីយ
 ត្ថវាតុ មោហាៈ ដែលប្រឡំដោយវិចីក្ខុ ប្រឡំដោយទទ្ធច្ចៈ កាស្រីយ
 ត្ថវាតុ ដែលប្រឡំដោយវិចីក្ខុ ប្រឡំដោយទទ្ធច្ចៈ ។ ចិត្តសំសជ្ឈសមុ-
 ដ្ឋានតមិក្ខី លោកិកសំសជ្ឈសមុដ្ឋានតមិក្ខី កាស្រីយ ត្ថវាតាចិត្តសំសជ្ឈស-
 មុដ្ឋានតមិ វេចារកិកមៀនី ព្រោះនរោតុច្ចត្ថយ គឺ ពួកសម្មយុត្តកក្ខ ក្ខ
 ចិត្តសមុដ្ឋានត្ថ កាស្រីយ ត្ថវាតាតុកចិត្ត ក្នុងខណៈវេទនារោតុកច្ចដិ-
 សន្និ ពួកសម្មយុត្តកក្ខ កាស្រីយ ត្ថវាតុច្ចត្ថ កាស្រីយ ត្ថវាតុ ក្នុងខណៈវេ
 ទនារោតុកច្ចដិសន្និ ចិត្តក្ខី ពួកសម្មយុត្តកក្ខ កាស្រីយ ត្ថវាតុ ។
 ចិត្តសំសជ្ឈសមុដ្ឋានតមិ កាស្រីយ ត្ថវាតាចិត្តសំសជ្ឈសមុដ្ឋានតមិ ត្ថ
 លោកិកសំសជ្ឈសមុដ្ឋានតមិ វេចារកិកមៀនី ព្រោះនរោតុច្ចត្ថយ គឺ
 ទទ្វ ២ កាស្រីយ ត្ថវាតាតុកចិត្តសំសជ្ឈសមុដ្ឋានតមិ ១ វេច ត្ថវាតុ
 វេច ត្ថវាតម្ម ២ . . . ក្នុងខណៈវេទនារោតុកច្ចដិសន្និ ត្ថវាតាចិត្តសំសជ្ឈ-
 សមុដ្ឋានតមិ ១ វេច ត្ថវាតុវេច . . . ក្នុងខណៈវេទនារោតុកច្ចដិសន្និ

ឈរ ១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩ ១០ ១១ ១២ ១៣ ១៤ ១៥ ១៦ ១៧ ១៨ ១៩ ២០ ២១ ២២ ២៣ ២៤ ២៥ ២៦ ២៧ ២៨ ២៩ ៣០ ៣១ ៣២ ៣៣ ៣៤ ៣៥ ៣៦ ៣៧ ៣៨ ៣៩ ៤០ ៤១ ៤២ ៤៣ ៤៤ ៤៥ ៤៦ ៤៧ ៤៨ ៤៩ ៥០ ៥១ ៥២ ៥៣ ៥៤ ៥៥ ៥៦ ៥៧ ៥៨ ៥៩ ៦០ ៦១ ៦២ ៦៣ ៦៤ ៦៥ ៦៦ ៦៧ ៦៨ ៦៩ ៧០ ៧១ ៧២ ៧៣ ៧៤ ៧៥ ៧៦ ៧៧ ៧៨ ៧៩ ៨០ ៨១ ៨២ ៨៣ ៨៤ ៨៥ ៨៦ ៨៧ ៨៨ ៨៩ ៩០ ៩១ ៩២ ៩៣ ៩៤ ៩៥ ៩៦ ៩៧ ៩៨ ៩៩ ១០០

[២២៧] ហេតុប្បដ្ឋយា ឧទាម្មណោ វិ ហិ ។ សន្តិភ័ ។

[២២៨] ហេតុប្បដ្ឋយា ឧទាម្មណោ ឧវ ។ . . .

អនុត្តរ ឧវ ។ សន្តិភ័ ។

សហជាតវិហោ បដិច្ចវាសនិសោ ។

បច្ចយវិហា

[២៣០] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បច្ចយា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ សន្តិភ័ ។ ភិណ្ឌំ បដិច្ចវាសនិសោ ។ ខោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បច្ចយា ខោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ចិត្តំ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វត្ថុំ បច្ចយា ចិត្តំ បដិសន្ធិត្តណោ យាវ មហាភូតា ។ ខោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បច្ចយា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ចិត្តំ បច្ចយា សម្បយុត្តតា ទត្វា វត្ថុំ បច្ចយា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ទត្វា បដិសន្ធិត្តណោ ធម្មំ មហាភូតា ។ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បច្ចយា ខោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ចិត្តំ បច្ចយា

ក្នុងនយាប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៦ ក្នុងនមុត្តប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៧ ក្នុង

នសម្បយុត្តប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៨ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៩

ក្នុងនោមត្តិប្បដ្ឋយា មានព្រះ ១០ ក្នុងនោវិភត្តប្បដ្ឋយា មានព្រះ ១១ ។

[២២៧] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយា មានព្រះ ១២ ប្រាសាទប្បដ្ឋ

ប្បដ្ឋយា ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

[២២៨] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយា មានព្រះ ១៣ ប្រាសាទប្បដ្ឋ

ប្បដ្ឋយា ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ សហ

ជាតវិហា បដិច្ចវាសនិសោ ។

បច្ចយវិហា

[២៣០] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បច្ចយា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ សន្តិភ័ ។ ភិណ្ឌំ បដិច្ចវាសនិសោ ។ ខោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បច្ចយា ខោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ចិត្តំ បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ វត្ថុំ បច្ចយា ចិត្តំ បដិសន្ធិត្តណោ យាវ មហាភូតា ។ ខោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បច្ចយា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ចិត្តំ បច្ចយា សម្បយុត្តតា ទត្វា វត្ថុំ បច្ចយា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ទត្វា បដិសន្ធិត្តណោ ធម្មំ មហាភូតា ។ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បច្ចយា ខោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ចិត្តំ បច្ចយា

ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានេតេ កត្តាភារោ

ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានោ នេត្តោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 យា ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានំ ឯកំ ទទ្ធិញ្ច ចិត្តញ្ច
 បទ្ធយា ទ្វេ ទទ្ធា ទ្វេ ទទ្ធា ... ចិត្តសំសង្កស-
 មុដ្ឋានំ ឯកំ ទទ្ធិញ្ច វត្តញ្ច បទ្ធយា ទ្វេ ទទ្ធា
 ទ្វេ ទទ្ធា ... បដិសន្ធិត្តុណោ ទ្វេបិ កាតញ្ច ។ ចិត្ត-
 សំសង្កសមុដ្ឋានញ្ច នោចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានញ្ច ធម្មំ
 បទ្ធយា នោចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានោ នេត្តោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានេ ទទ្ធា ច ចិត្តញ្ច
 បទ្ធយា នោចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានំ រូបំ ចិត្តសំសង្កស-
 មុដ្ឋានេ ទទ្ធា ច មហាភូតេ ច បទ្ធយា នោចិត្តសំ-
 សង្កសមុដ្ឋានំ រូបំ ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានេ ទទ្ធា ច វត្តញ្ច
 បទ្ធយា ចិត្តំ បដិសន្ធិត្តុណោ តិណិបិ កាតញ្ច ។ ចិត្ត-
 សំសង្កសមុដ្ឋានញ្ច នោចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានញ្ច ធម្មំ
 បទ្ធយា ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានោ ច នោចិត្តសំសង្កស-
 មុដ្ឋានោ ច នេត្តោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ចិត្តសំសង្ក-
 សមុដ្ឋានំ ឯកំ ទទ្ធិញ្ច ចិត្តញ្ច បទ្ធយា ទ្វេ ទទ្ធា ចិត្ត-
 សំសង្កសមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ទទ្ធា ... ចិត្តសំសង្កស-
 មុដ្ឋានំ ឯកំ ទទ្ធិញ្ច វត្តញ្ច បទ្ធយា ទ្វេ ទទ្ធា ចិត្តញ្ច
 ទ្វេ ទទ្ធា ... បដិសន្ធិត្តុណោ ទ្វេបិ កាតញ្ច ។

ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានេតេ បទ្ធយាភារោ

វិនិភោចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានេតេ ទើបភិកាទ្យ័តិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា គឺ
 ទទ្ធា ពិនិវដ្តក មិនចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានេតេ មិនចិត្តផល មិនទទ្ធា
 ... ទទ្ធា ពិនិវដ្តក មិនចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានេតេ មិនចិត្តផល
 មិនទទ្ធា ... វារៈ ចល្ហិត ឆប្បិទ្ធិ ក្នុងខណៈវេលាបដិសន្ធិ ។
 នោចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានេតេ ពិនិវដ្តក មិនចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានេតេ មិន
 វិនិវដ្តក មិនចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានេតេ ទើបភិកាទ្យ័តិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា គឺ
 នោចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានេតេ ពិនិវដ្តក មិនចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានេតេ មិន
 មិនចិត្តផល នោចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានេតេ ពិនិវដ្តក មិនចិត្តសំសង្កស-
 មុដ្ឋានេតេ មិនចិត្តផល មិនចិត្តផល ចិត្ត ពិនិវដ្តក មិនចិត្តសំសង្ក-
 សមុដ្ឋានេតេ មិនចិត្តផល វារៈ ចល្ហិត ឆប្បិទ្ធិ ក្នុងខណៈវេលា
 បដិសន្ធិ ។ ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានេតេ វិនិវដ្តក មិនចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានេតេ
 ពិនិវដ្តក មិនចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានេតេ មិនវិនិវដ្តក មិនចិត្តសំសង្ក-
 ផល ទើបភិកាទ្យ័តិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា គឺ ទទ្ធា ក្តី ចិត្តសំសង្ក-
 សមុដ្ឋានេតេ ពិនិវដ្តក មិនចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានេតេ មិនចិត្តផល
 មិនទទ្ធា ... ទទ្ធា ក្តី ចិត្តក្តី ពិនិវដ្តក មិនចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋាន-
 េតេ មិនចិត្តផល មិនទទ្ធា ... វារៈ ចល្ហិត ឆប្បិទ្ធិ
 ក្នុងខណៈវេលាបដិសន្ធិ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទទុក ចន្ទយវា:

ចក្ខុវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ ទទ្ធស្ស ចក្ខុយក្ខណញ្ច
 ចក្ខុវិញ្ញាណញ្ច ចច្ចយា ទ្វេ ទទ្ធា ទ្វេ ទទ្ធា . . . កាយ-
 វិញ្ញាណសហគតំ . . . ចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទំ ឯកំ
 ទទ្ធស្ស ចិត្តញ្ច ចច្ចយា ទ្វេ ទទ្ធា ទ្វេ ទទ្ធា . . . ចិត្ត-
 សំសដ្ឋសមុប្បាទំ ឯកំ ទទ្ធស្ស វត្ថុញ្ច ចច្ចយា ទ្វេ
 ទទ្ធា ទ្វេ ទទ្ធា . . . ធម៌សន្តិក្កណោ ទ្វេ កាតត្វា ។
 ចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទញ្ច នោចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទញ្ច
 ទន្តំ ចច្ចយា នោចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទោ ច ធម្មា ទប្បដ្ឋនិ
 រោច្ចណាច្បច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណសហគតេ ទទ្ធា ច
 ចក្ខុយក្ខណញ្ច ចច្ចយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណ-
 សរាណតេ . . . ចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទេ ទទ្ធា ច វត្ថុញ្ច
 រាច្ចយោ ចិត្តំ ធម៌សន្តិក្កណោ ឯកំ ។ ចិត្តសំសដ្ឋ-
 សមុប្បាទញ្ច នោចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទញ្ច ទន្តំ ចច្ចយា
 ចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទោ ច នោចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទោ ច
 ធម្មា ទប្បដ្ឋនិ អាឡណាច្បច្ចយា ចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទំ
 ឯកំ ទទ្ធស្ស វត្ថុញ្ច ចច្ចយា ទ្វេ ទទ្ធា ចិត្តញ្ច ទ្វេ
 ទទ្ធា . . . ធម៌សន្តិក្កណោ ឯកំ ។ សន្តិក្កំ ។

[២៣៣] ហេតុយា នវ អាច្ចណោ នវ រាជិ-
 រាតិយោ នវ សាទ្ធក្កំ នវ វរិកតេ នវ ។

ចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទទុក ចន្ទយវា:

និ ខន្ធចំ ពិនវដ្ឋក មិនខន្ធចំ ដែលច្រឡំដោយចក្ខុវិញ្ញាណផង នឹងចក្ខុយ-
 កៈផង នឹងចក្ខុវិញ្ញាណផង នឹងខន្ធចំ . . . ដែលច្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណ
 . . . ខន្ធចំ ពិនវដ្ឋក មិនចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទក្នុងខ្លួនផង នឹងចិត្តផង នឹង
 ខន្ធចំ . . . ខន្ធចំ ពិនវដ្ឋក នឹងចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទក្នុងខ្លួនផង នឹងវត្ថុផង
 នឹងខន្ធចំ . . . វា: ២ ហេតុន ធម្មវច្ឆិ ក្នុងខណៈវៃធម៌សន្តិ ។
 នោចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទធម៌ ពិនវដ្ឋក នឹងចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទធម៌ផង នឹង
 នោចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណាច្បច្ចិយ គឺ
 ចក្ខុវិញ្ញាណ ពិនវដ្ឋក នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយចក្ខុវិញ្ញាណផង នឹង
 ចក្ខុយកៈផង ដែលច្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណ . . . ចិត្ត ពិនវដ្ឋក នឹង
 ពួកចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទក្នុងផង នឹងវត្ថុផង វា: ១ ក្នុងខណៈវៃធម៌សន្តិ ។
 ចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទធម៌ក្តី នោចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទធម៌ក្តី ពិនវដ្ឋក នឹងចិត្ត-
 សំសដ្ឋសមុប្បាទធម៌ផង នឹងនោចិត្តសំសដ្ឋសមុប្បាទធម៌ផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះការម្មណាច្បច្ចិយ គឺ ខន្ធចំ ក្តី ចិត្តក្តី ពិនវដ្ឋក នឹងចិត្ត-
 សំសដ្ឋសមុប្បាទក្នុងខ្លួនផង មិនវត្ថុផង នឹងខន្ធចំ . . . វា: ១ ក្នុង
 ខណៈវៃធម៌សន្តិ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

[២៣៤] ក្នុងហេតុម្បច្ចិយ ហេតុវា: ៧ ក្នុងការម្មណាច្បច្ចិយ
 ហេតុវា: ៧ ក្នុងវត្ថុវច្ឆិយ ហេតុវា: ៧ ក្នុងចច្ចិយចាំវិសេស សុច្ឆត

អំណាចនៃ អនុលោមន្ត្រី

[២៣៤] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ នង្គំ ចច្ចយា ចិត្ត-
សំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ នង្គោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុច្បូធិយា
ឯវំ វេ បញ្ញា កាតត្វា ចច្ចយវារេ បត្យា វិញ្ញាណាម្បិ
កាតត្វំ តិណិយេវ មោហោ ។

[២៣៥] នហេតុយា វេ នអារម្មណេ តិណិ
នអធិបតិយា វេ នអនន្តរេ តិណិ នសមនន្តរេ តិណិ
នអក្ខមត្រោ តិណិ នឧបនិស្សយេ តិណិ នបុរេជានេ
វេ ចច្ចាជានេ វេ នអាសវិនេ វេ នកម្មេ ចត្តាវ
នវិចារេ វេ នអាហារេ ឯកំ នន្ទ្រិយេ ឯកំ ន-
ឈានេ វេ នមត្តេ វេ នសម្មយុត្តេ តិណិ វេច្ប-
យុត្តេ បត្យ ទោនត្តិយា តិណិ ទោវិគតេ តិណិ ។

ឯវំ ឥតេ ទ្វេ កណាទាមំ និស្សយវារេមំ
កាតត្វា ។

សំសដ្ឋានំ

[២៣៦] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ នង្គំ សំសដ្ឋោ
ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ នង្គោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បូ-
ធិយា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ឯកំ ទម្ពំ សំសដ្ឋា

អំណាចនៃ អនុលោមន្ត្រី

[២៣៧] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ចិត្តសំសដ្ឋស-
មុដ្ឋានំ ទេវាភិកេត្យិ ក្រោមហេតុច្បូធិយា វេ ចញ្ញាទាំង ៧ បណ្ឌិត
ឧប្បជ្ជិ យ៉ាងនេះ ២០ បញ្ញាវិញ្ញាណ បណ្ឌិត ឧប្បជ្ជិ ក្នុងច្បូធិយា
មានវារៈ ៧ មានហេតុ ៖

[២៣៨] ក្នុងនហេតុច្បូធិយា មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្សេងច្បូធិយា មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនកតិចច្បូធិយា មានវារៈ ៧ ក្នុងនកន្ត្រីច្បូធិយា មានវារៈ ៧
ក្នុងនសមនន្ត្រីច្បូធិយា មានវារៈ ៧ ក្នុងនកក្ខមត្រីច្បូធិយា មានវារៈ ៧
ក្នុងនឧបនិស្សយច្បូធិយា មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជានច្បូធិយា មានវារៈ ៧
ក្នុងនចច្ចាជានច្បូធិយា មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសវិនច្បូធិយា មានវារៈ ៧
ក្នុងនកម្មច្បូធិយា មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិចារច្បូធិយា មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារ-
ច្បូធិយា មានវារៈ ៧ ក្នុងនន្ទ្រិយច្បូធិយា មានវារៈ ៧ ក្នុងនឈានច្បូ-
ធិយា មានវារៈ ៧ ក្នុងនមត្តច្បូធិយា មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្មយុត្តច្បូធិយា
មានវារៈ ៧ ក្នុងនច្បូធិយុត្តច្បូធិយា មានវារៈ ៧ ក្នុងនទោនត្តិច្បូធិយា មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនទោវិគតច្បូធិយា មានវារៈ ៧ ។

ការពេល ទាំង ៦ យ៉ាង ក្រៅពីនេះ គឺ និស្សយវារៈ គឺ
បណ្ឌិត ឧប្បជ្ជិយ៉ាងនេះ ។

សំសដ្ឋានំ

[២៣៩] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានំ ច្រឡំ ចិត្តសំសដ្ឋស-
មុដ្ឋានំ ទេវាភិកេត្យិ ក្រោមហេតុច្បូធិយា វេ ទម្ពំ ច្រឡំ

[២៣៨] ឯហេតុយោ បញ្ច ឯវាដិបតិយោ បញ្ច ឯសុវេទិកោ បញ្ច ឯបញ្ញាដោត បញ្ច ឯរាសេវិនោ បញ្ច ឯកាត្រេ កំណិ ឯវិចារោ បញ្ច ឯឈានេ បញ្ច ឯវេត្ត បញ្ច ឯវិប្បយុត្តោ បញ្ច ។

ឯវិ ឯករេ ទ្វេ កណាណិ បិ សប្បយុត្តកំរា បិ កាតត្វា ។

បញ្ញាវិវា

[២៤០] ចិក្ខុសំសម្ពុសធុដ្ឋានោ នោ ចិក្ខុសំសម្ពុសធុដ្ឋានស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋានេន វត្ថុយោ ចិក្ខុសំសម្ពុសធុដ្ឋានោ ហេតុ សប្បយុត្តកាណំ ទត្ថានំ ហេតុប្បដ្ឋានេន វត្ថុយោ វដិសន្តិ ។ ឫសំ កាតត្វំ ចិក្ខុសំសម្ពុសធុដ្ឋានោ ហេតុ ចិក្ខុស្ស ចិក្ខុសធុដ្ឋានោ ធាតុ រូកានំ ហេតុប្បដ្ឋានេន វត្ថុយោ វដិសន្តិ ។ ឫសំ កាតត្វំ ចិក្ខុសំសម្ពុសធុដ្ឋានោ ហេតុ សប្បយុត្តកាណំ ទត្ថានំ ចិក្ខុស្ស ច ចិក្ខុសធុដ្ឋានោ ធាតុ រូកានំ ហេតុប្បដ្ឋានេន វត្ថុយោ វដិសន្តិ ។

[២៤១] ចិក្ខុសំសម្ពុសធុដ្ឋានោ នោ ចិក្ខុសំសម្ពុសធុដ្ឋានស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋានេន វត្ថុយោ ចិក្ខុសំសម្ពុសធុដ្ឋានេន ទត្ថានំ ហេតុ ចិក្ខុសំសម្ពុសធុដ្ឋានោ ទត្ថានំ ធម្មប្បដ្ឋានំ ។ ឫសំ កាតត្វំ

[២៣៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៥ ក្នុងនាវិបតិប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៥ ក្នុងនុបារាជប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៥ ក្នុងនប្បនាមាប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៥ ក្នុងនពាសវិប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៥ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៥ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៥ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៥ ។

ការកប់ទាំង ៤ យ៉ាង ព្រោះនេះថ្មី សប្បយុត្តកំរាថ្មី

បណ្ឌិត គយ្យិទ្ធិយ៉ាងនេះ ។

បញ្ញាវិវា

[២៤០] ចិក្ខុសំសម្ពុសធុដ្ឋាននមិ ជាបច្ច័យ វៃចិក្ខុសំសម្ពុសធុដ្ឋាននមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកចិក្ខុសំសម្ពុសធុដ្ឋានហេតុ ជាបច្ច័យ គឺ ជាបដិសន្ធិ វៃពួកសប្បយុត្តកត្ត ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ឫស បណ្ឌិត គយ្យិទ្ធិពុំ ពួកចិក្ខុសំសម្ពុសធុដ្ឋានហេតុ ជាបច្ច័យ គឺ ជាបដិសន្ធិ វៃចិក្ខុវេទ វៃពួកចិក្ខុសធុដ្ឋានទ្រវេទ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ឫស បណ្ឌិត គយ្យិទ្ធិពុំ ពួកចិក្ខុសំសម្ពុសធុដ្ឋានហេតុ ជាបច្ច័យ គឺ ជាបដិសន្ធិ វៃពួកសប្បយុត្តកត្តវេទ វៃចិក្ខុវេទ វៃពួកចិក្ខុសធុដ្ឋានទ្រវេទ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[២៤១] ចិក្ខុសំសម្ពុសធុដ្ឋាននមិ ជាបច្ច័យ វៃចិក្ខុសំសម្ពុសធុដ្ឋាននមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកចិក្ខុសំសម្ពុសធុដ្ឋានត្ត រើកេត្យិក ព្រោះព្រោះថ្មី ពួកចិក្ខុសំសម្ពុសធុដ្ឋានត្ត ។ ឫស បណ្ឌិត គយ្យិទ្ធិពុំ

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេ ចត្តយោ

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេ ចត្តយោ

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេ មនោ អាត្ម ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ ។
 ចូល កាតត្តំ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេ មនោ អាត្ម ចិត្តញ
 សអ្សយត្តកា ច មនោ ឧប្បជ្ជតិ ។ យោចិត្តសំសដ្ឋ-
 សមុដ្ឋានេ ធម្មា យោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេស្ស ធម្មស្ស
 រោម្មណាច្បត្តយេន ចត្តយោ អរិយា និព្វានំ ចត្ត-
 យត្តន្តំ ចិត្តានំ កោត្រកុស្ស ។ សន្តិក្កំ ។ យថា
 ចិត្តសមាភុទុកោ អាគ្គណំ ឃី កាតត្តំ ចិត្តានាគរណំ
 វរិមិ ចត្តា ។

ចិត្ត កើតឡើង ប្រោសប្រាណ ខ្លួនខ្លួនចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេ ។ ចូល
 ចណ្ឌិត ឆ្លៀតចុះ ចិត្តក្តី ពួកសម្បយុត្តកត្តន្តក្តី កើតឡើង ប្រោសប្រាណ
 ខ្លួនខ្លួនចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេ ។ យោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេ ជាច្ប យ
 នៃនាចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេ ដោយការម្មណាច្បត្តយ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ
 ពិចារណា ខ្លួនខ្លួនព្រះនិព្វាន (ជាច្បត្តយ) នៃកោត្រកុ ។ សេចក្តី
 ចំប្រញ ។ រោម្មណាច្បត្តយ ក្នុងចិត្តសមាភុទុកៈ យ៉ាងណា ការម្មណា-
 ច្បត្តយ ចណ្ឌិត ឆ្លៀត យ៉ាងនេះចុះ មិនមានការធ្វើឱ្យផ្សេង ។ គ្នាទ
 ឯចត្តា ៣៩ ។

[២២២] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេ ធម្មា ចិត្តសំ-
 សដ្ឋសមុដ្ឋានេស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិច្បត្តយេន ចត្តយោ
 រោម្មណាច្បត្តិ សមាជាតាច្បត្តិ តិណំ ។ ឆ្លើ អនិ-
 ចត្តិ កាតត្តា ។ យោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេ ធម្មា
 យោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិច្បត្តយេន
 ចត្តយោ អាគ្គណាច្បត្តិ សមាជាតាច្បត្តិ តិណំ ។
 ឆ្លើ អនិចតិ កាតត្តា ។ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេ ច
 យោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេ ច ធម្មា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋា-
 នេស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិច្បត្តយេន ចត្តយោ អាគ្គណា-
 ច្បត្តិ ។ ឯកាយេវ អនិចតិ កាតត្តា វរិមិ ចត្តា
 យោ ចិត្តសមាភុទុកោ ឃី កាតត្តា ចិត្តានាគរណំ ។

[២២២] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេ ជាច្បត្តយ នៃចិត្តសំសដ្ឋស-
 មុដ្ឋានេ ដោយអនិច្ចតិច្បត្តយ បានដល់ការម្មណាច្បត្តិ គឺនិសហជា-
 តាច្បត្តិ មានវិញ ។ អនិចតិ ទាំង ២ យ៉ាង ចណ្ឌិត ឆ្លៀត
 ចុះ ។ យោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេ ជាច្បត្តយ នៃនាចិត្តសំសដ្ឋស-
 មុដ្ឋានេ ដោយអនិច្ចតិច្បត្តយ បានដល់ការម្មណាច្បត្តិ គឺនិសហជាតា-
 ច្បត្តិ មានវិញ ។ អនិចតិ ទាំង ២ យ៉ាង ចណ្ឌិត ឆ្លៀតចុះ ។
 ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេក្តី យោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេក្តី ជាច្បត្តយ នៃចិត្ត-
 សំសដ្ឋសមុដ្ឋានេ ដោយអនិច្ចតិច្បត្តយ បានដល់ការម្មណាច្បត្តិ ។
 អនិចតិ ១ ចណ្ឌិត ឆ្លៀតចុះ ឯចត្តា ៣៩ ចិត្តសមាភុទុកៈ យ៉ាង
 ណា (អនិច្ចតិច្បត្តយ) ចណ្ឌិត ឆ្លៀត យ៉ាងនេះចុះ មិនមានការធ្វើ
 ឱ្យផ្សេង ។ គ្នាទ ។

អរិយធម៌នៃ អនុលោមត្រៃធម៌

[២២៣] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ នោ ចិត្តសំ-
សដ្ឋសមុដ្ឋានស្ស នម្មស្ស អនន្តរច្យុត្តយេន បទ្ធាយា
នវេ ចញ្ញា ចិត្តសហកុដ្ឋកសនិសា ។ ... សគនន្តរ-
ច្យុត្តយេន បទ្ធាយា នវ សហជាតច្យុត្តយេន បទ្ធាយា
នវ បដិច្ចសនិសា ។ ... អញ្ញមញ្ញច្យុត្តយេន បទ្ធាយា
នវ បដិច្ចសនិសា ។ ... និស្សយច្យុត្តយេន បទ្ធាយា
នវ អច្ចយសនិសា ។ ... ឧបនិស្សយច្យុត្តយេន
បទ្ធាយា នវេ ចញ្ញា ចិត្តសហកុដ្ឋកសនិសា និញ្ញា-
នាការណំ ។

[២២៤] នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ នោ ចិត្ត-
សំសដ្ឋសមុដ្ឋានស្ស នម្មស្ស ចុរជាតច្យុត្តយេន
បទ្ធាយា អារម្មណចុរជាតំ វត្ថុចុរជាតំ តិណំ ។
ចិត្តសហកុដ្ឋកសនិសា និញ្ញានាការណំ ។

[២២៥] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ នោ ចិត្ត-
សំសដ្ឋសមុដ្ឋានស្ស នម្មស្ស បញ្ញាជាតច្យុត្តយេន
បទ្ធាយា ចិត្តសហកុដ្ឋកសនិសា និញ្ញានាការណំ
តិណំ ចញ្ញាជាតា ទ្វេ ឯកម្ពលា ឯកា ឃដេតា ។
... រោសេវនច្យុត្តយេន បទ្ធាយា នវ ។

អរិយធម៌នៃ អនុលោមត្រៃធម៌

[២២៣] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាននមិ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តសំសដ្ឋស-
មុដ្ឋាននមិ ដោយអនន្តរច្យុត្តយេន និ មានករណ៍ ដូចគ្នានឹងចិត្តសហ-
កុដ្ឋកៈវេរ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរច្យុត្តយេន និ មានករណ៍
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតច្យុត្តយេន និ មានករណ៍ ដូចគ្នានឹងចិត្តករណៈ
វេរ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញមញ្ញច្យុត្តយេន និ មានករណ៍ ដូច
គ្នានឹងចិត្តករណៈវេរ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយច្យុត្តយេន និ
មានករណ៍ ដូចគ្នានឹងច្ចយករណៈវេរ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
និស្សយច្យុត្តយេន ឯចញ្ញាមាន ដូចគ្នានឹងចិត្តសហកុដ្ឋកៈវេរ មិនមាន
ការធ្វើឱ្យផ្សេង ។ គ្មាន ។

[២២៤] នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាននមិ ជាបច្ច័យ នៃនោចិត្តសំសដ្ឋ-
សមុដ្ឋាននមិ ដោយចុរជាតច្យុត្តយេន បានដល់ការម្សាន្តចុរជាត ចិន
វត្ថុចុរជាត មានករណ៍ ។ ដូចគ្នានឹងចិត្តសហកុដ្ឋកៈវេរ មិនមាន
ការធ្វើឱ្យផ្សេង ។ គ្មាន ។

[២២៥] ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាននមិ ជាបច្ច័យ នៃនោចិត្តសំសដ្ឋ-
សមុដ្ឋាននមិ ដោយបញ្ញាជាតច្យុត្តយេន និ ដូចគ្នានឹងចិត្តសហកុដ្ឋកៈវេរ
មិនមានការធ្វើឱ្យផ្សេង ។ គ្មាន មានករណ៍ បានដល់ច្បាស់ មាន
ឯកម្ពល តិណំ មានករណ៍ វៃមួយ ។ ... ជាបច្ច័យ ដោយការសេវ
នច្យុត្តយេន និ មានករណ៍ ។

[២៤២] ចិត្តសំសង្គមបុគ្គលិក ធានា ចិត្តសំសង្គម-
 សប្បុរស ធម្មស្ស កម្មវិធីច្បាប់ បច្ចុប្បន្ន តំណ
 ចិត្តសហ បុគ្គលិកសម្រាប់ ចិត្តសហការណ៍ តំណ
 សហជំពៅ ជាដើម ។ . . . វិធានកម្មវិធីច្បាប់
 ច្បាប់ ៧ អាហារប្បវេណី ច្បាប់ ៧ ចិត្តស-
 ហកុមារសម្រាប់ ឯករាជ្យ កម្មវិធីច្បាប់ អាហារ-
 ភោជន៍ ។ . . . វិធីច្បាប់ច្បាប់ ច្បាប់ ៧ ឈា-
 នប្បវេណី ច្បាប់ តំណ មក្សប្បវេណី ច្បាប់
 តំណ សម្បទានប្បវេណី ច្បាប់ ៧ ។

[២៤៣] ចិត្តសំសង្គមបុគ្គលិក ធានា ចិត្តសំសង្គម-
 សប្បុរស ធម្មស្ស វិធីច្បាប់ច្បាប់ ច្បាប់ ស-
 ហជំពៅ ច្បាប់ ។ សង្គ្រោះ ។ ចិត្តសំសង្គមបុគ្គលិក
 ធានា ចិត្តសំសង្គមបុគ្គលិក ធម្មស្ស វិធីច្បាប់
 ច្បាប់ ច្បាប់ សហជំពៅ ច្បាប់ ច្បាប់ ។ សង្គ្រោះ
 ចិត្តសំសង្គមបុគ្គលិក ធានា ចិត្តសំសង្គមបុគ្គលិក-
 ធម្មស្ស ធម្មស្ស វិធីច្បាប់ច្បាប់ ច្បាប់ សហជំពៅ
 ច្បាប់ ។ សហជំពៅ ច្បាប់ វិធីច្បាប់ ចិត្តសំសង្គម-
 សប្បុរស ធម្មស្ស វិធីច្បាប់ច្បាប់ ច្បាប់ ។

១ ៧- ឯករាជ្យ កម្មវិធី អាហារ ។

[២៤៤] ចិត្តសំសង្គមបុគ្គលិក ជាច្បាប់ ចិត្តសំសង្គម-
 បុគ្គលិក ដោយច្បាប់ គឺ មាន ៧ ដូចគ្នា ចិត្តសហកុ-
 រុករៈ ចិត្តសហកុរុករៈ ១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ។ មាន ៧ ។ . . . ជាសហជំពៅ
 ចិត្តសហកុរុករៈ ។ . . . ជាច្បាប់ ដោយវិធីច្បាប់ គឺ មាន
 ៧ ។ ជាច្បាប់ ដោយអាហារច្បាប់ គឺ មាន ៧ ដូចដំណើរ
 ក្នុងចិត្តសហកុរុករៈ កម្មវិធីច្បាប់ មាន ៧ ។ . . . ជា
 ច្បាប់ ដោយវិធីច្បាប់ មាន ៧ ។ ជាច្បាប់ ដោយឈា-
 នច្បាប់ មាន ៧ ។ ជាច្បាប់ ដោយមក្សច្បាប់ មាន ៧ ។ ជា
 ច្បាប់ ដោយសម្បទានច្បាប់ មាន ៧ ។

[២៤៥] ចិត្តសំសង្គមបុគ្គលិក ជាច្បាប់ ចិត្តសំសង្គម-
 សប្បុរស ដោយវិធីច្បាប់ ច្បាប់ ច្បាប់ សហជំពៅ ចិត្តសហកុរុករៈ
 សេចក្តីច្បាប់ ។ ចិត្តសំសង្គមបុគ្គលិក ជាច្បាប់ ចិត្តសំសង្គម-
 សប្បុរស ដោយវិធីច្បាប់ ច្បាប់ ច្បាប់ សហជំពៅ ច្បាប់
 ចិត្តសហកុរុករៈ ។ សេចក្តីច្បាប់ ។ ចិត្តសំសង្គមបុគ្គលិក
 ជាច្បាប់ ចិត្តសំសង្គមបុគ្គលិក ដោយវិធីច្បាប់ ច្បាប់ ច្បាប់
 សហជំពៅ ចិត្តសហកុរុករៈ ។ សហជំពៅ គឺ ក្នុងឈ្មោះ ចិត្តសម្បទាន
 វិធី ជាច្បាប់ ចិត្តសំសង្គមបុគ្គលិក ដោយវិធីច្បាប់ ។

ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ចន្ទវិញ្ញាណ

សហជាតំ ចន្ទាជាតំ ។ សន្តិភ័ក្តំ ។ ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ចន្ទា ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ច ខោ-
 ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ច ធម្មស្ស អត្ថប្បទ្វយេន
 បទ្វយោ បដិច្ចសនិសា ។ ខោចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ
 ចន្ទា ខោចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ធម្មស្ស អត្ថប្បទ្វ-
 យេន បទ្វយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ចន្ទាជាតំ អាហារំ
 ភ័ក្ត្រិយំ ។ បុរេជាតសនិសំ បុរេជាតំ កាកត្ថំ ។ សត្វំ
 សន្តិភ័ក្តំ វិញ្ញាណត្ថំ ។ ខោចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ចន្ទា
 ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ធម្មស្ស អត្ថប្បទ្វយេន បទ្វ-
 យោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតំ ចិត្តំ សម្បយុត្ត-
 កាណំ ទន្ទាណំ អត្ថប្បទ្វយេន បទ្វយោ បដិសន្ធិក្ខណោ
 ចិត្តំ សម្បយុត្តកាណំ ទន្ទាណំ អត្ថប្បទ្វយេន បទ្វយោ
 បដិសន្ធិក្ខណោ វត្ថុ ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ទន្ទាណំ
 អត្ថប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។ បុរេជាតំ បុរេជាតសនិសំ
 និញ្ញាណកាណំ ។ ខោចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ចន្ទា
 ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ច ខោចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្ត-
 និកាយ ច ធម្មស្ស អត្ថប្បទ្វយេន បទ្វយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ ។ សហជាតំ ចិត្តំ សម្បយុត្តកាណំ ទន្ទាណំ
 ចិត្តសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ទន្ទាណំ អត្ថប្បទ្វយេន បទ្វយោ

ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ចន្ទវិញ្ញាណ

បុរេជាតសហជាតំ និសិទ្ធិបញ្ញាណ ។ សេចក្តីបំប្រាញ ។ ចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ជាច្រើន ខែចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ខែខោចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ដោយអត្ថប្បទ្វយេន គឺ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវិញ្ញាណ ។ ខោចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ជាច្រើន ខែខោចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ដោយអត្ថប្បទ្វយេន បុរេជាត ចន្ទាជាត អាហារ មិនភ័ក្ត្រិយ ។ បុរេជាត ដូចគ្នានឹងបុរេជាតប្បទ្វយេន បណ្ឌិត ធម្មវិទូផងចុះ ។ សេចក្តីបំប្រាញ ទាំងអស់ បណ្ឌិត ធម្មវិទូពិស្តារផងចុះ ។ ខោចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ជាច្រើន ខែចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ដោយអត្ថប្បទ្វយេន បុរេជាត និសិទ្ធិបញ្ញាណ ។ សហជាត គឺ ចិត្ត ជាច្រើន ខែពួកសម្បយុត្តកក្កន្ត ដោយអត្ថប្បទ្វយេន ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ ចិត្ត ជាច្រើន ខែពួកសម្បយុត្តកក្កន្ត ដោយអត្ថប្បទ្វយេន ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាច្រើន ខែពួកចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ដោយអត្ថប្បទ្វយេន ។ បុរេជាត ដូចគ្នានឹងបុរេជាតប្បទ្វយេន មិនមានការធ្វើឱ្យផ្សេង ។ ខោចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ជាច្រើន ខែចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ខែខោចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ដោយអត្ថប្បទ្វយេន បុរេជាត និសិទ្ធិបញ្ញាណ ។ សហជាត គឺ ចិត្ត ជាច្រើន ខែពួកសម្បយុត្តកក្កន្ត ខែពួកចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធសុត្តនិកាយ ដោយអត្ថប្បទ្វយេន

បដិសន្ធិក្កុណោ ចិត្តំ សម្មយុត្តកានំ ទន្ធាំ កាសត្តា
 ច រូកានំ អត្តិប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ បដិសន្ធិក្កុណោ វត្ត
 ចិត្តស្ស សម្មយុត្តកានព្វ ទន្ធាំ អត្តិប្បទ្វាយេន
 បទ្វាយោ ។ បុរេជាតំ បុរេជាតសធិសំ ។ ចិត្តសំសដ្ឋ-
 សមុដ្ឋានោ ច ចោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ច ធម្មា ចិត្ត-
 សំសដ្ឋសមុដ្ឋានស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ ចក្កវិញ្ញាណាស-
 ហតតោ ឯកោ ទន្ធា ច ចក្កវិញ្ញាណាស ទ្ធិដ្ឋំ ទន្ធាំ
 ចក្កវិញ្ញាណាសហតតោ ឯកោ ទន្ធា ច ចក្កាយត-
 នព្វ ទ្ធិដ្ឋំ ទន្ធាំ កាយវិញ្ញាណាសហតតោ ចិត្តសំ-
 សដ្ឋសមុដ្ឋានោ ឯកោ ទន្ធា ច ចិត្តព្វ ទ្ធិដ្ឋំ ទន្ធាំ
 អត្តិប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ឯកោ
 ទន្ធា ច វត្ត ច ទ្ធិដ្ឋំ ទន្ធាំ អត្តិប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ
 បដិសន្ធិក្កុណោ ទ្វេបិ ។ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ច ចោ-
 ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ច ធម្មា ចោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋា-
 នស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ សហជាតំ បុរេ-
 ជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ វត្តិយំ ។ សហជាតំ ចក្កវិញ្ញា-
 ណាសហតតោ ទន្ធា ច ចក្កាយតនព្វ ចក្កវិញ្ញាណាស្ស
 អត្តិប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ កាយវិញ្ញាណាសហតតោ . . .

ក្កុណោ វៃចដិសន្ធិ ចិត្តំ ជាបច្ច័យ វៃចកសម្មយុត្តកត្តន្តវេន វៃចក
 កត្តាប្រវេនិ ដោយអត្តិប្បទ្វ័យ ក្កុណោ វៃចដិសន្ធិ វត្ត ជាបច្ច័យ វៃ
 ចក្កវេន វៃចកសម្មយុត្តកត្តន្តវេន ដោយអត្តិប្បទ្វ័យ ។ បុរេជាត ឬ
 គ្រានីបុរេជាតប្បទ្វ័យវេន ។ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានធម៌ក្តី ចោចិត្តសំសដ្ឋ-
 សមុដ្ឋានធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ វៃចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានធម៌ ដោយអត្តិប្បទ្វ័យ
 បុរេសហជាត ធិនបុរេជាត ។ សហជាត ធិ ទន្ធា ។ វេនប្រទ្ប
 ដោយចក្កវិញ្ញាណក្តី ចក្កវិញ្ញាណក្តី (ជាបច្ច័យ) វៃទន្ធា ទន្ធា វេន
 ប្រទ្បដោយចក្កវិញ្ញាណក្តី ចក្កាយតនៈក្តី (ជាបច្ច័យ) វៃទន្ធា ចិត្តសំ-
 សដ្ឋសមុដ្ឋានក្តី ។ វេនប្រទ្បដោយកាយវិញ្ញាណក្តី ចិត្តក្តី ជាបច្ច័យ
 វៃទន្ធា ដោយអត្តិប្បទ្វ័យ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានក្តី ក្តី វត្តក្តី ជា
 បច្ច័យ វៃទន្ធា ដោយអត្តិប្បទ្វ័យ មានពៈ ក្កុណោ វៃចដិសន្ធិ
 វេន ។ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានធម៌ក្តី ចោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ
 វៃចោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានធម៌ ដោយអត្តិប្បទ្វ័យ បុរេសហជាត
 បុរេជាត បច្ឆាជាត អាហារ ធិនវត្តិយ ។ សហជាត ធិ ចក
 ទន្ធា វេនប្រទ្បដោយចក្កវិញ្ញាណក្តី ចក្កាយតនៈក្តី ជាបច្ច័យ វៃ
 ចក្កវិញ្ញាណោ ដោយអត្តិប្បទ្វ័យ វេនប្រទ្បដោយកាយវិញ្ញាណ . . .

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេតិ ចច្ចាវិច

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានា ទទ្ធា ច ចិត្តក្ស ចិត្តសំសដ្ឋស-
មុដ្ឋានាធំ រូបាធំ អត្ថិច្ចុយ្យយេន មច្ចុយោ ចិត្តសំសដ្ឋ-
សមុដ្ឋានា ទទ្ធា ច មហាក្សត ច ចិត្តសំសដ្ឋស-
មុដ្ឋានាធំ រូបាធំ អត្ថិច្ចុយ្យយេន មច្ចុយោ ចិត្តសំសដ្ឋ-
សមុដ្ឋានា ទទ្ធា ច វត្ថុ ច ចិត្តស្ស អត្ថិច្ចុយ្យយេន
មច្ចុយោ មដិសទ្ធិក្សណោ តិណិ ។ ចច្ចាវិច ចិត្តសំ-
សដ្ឋសមុដ្ឋានា ទទ្ធា ច ចិត្តក្ស ប្រវេណស្ស ឥមស្ស
នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានស្ស កាយស្ស អត្ថិច្ចុយ្យយេន
មច្ចុយោ ។ មច្ចាវិច ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានា ទទ្ធា ច
ចិត្តក្ស កាតវ្យុត្តារោ ភាហារេ ច ឥមស្ស នោចិត្តសំ-
សដ្ឋសមុដ្ឋានស្ស កាយស្ស អត្ថិច្ចុយ្យយេន មច្ចុយោ ។
មច្ចាវិច ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានា ទទ្ធា ច ចិត្តក្ស រូប-
វិវិក្រិយ្យេត្ត កាតវ្យុត្តារោធំ អត្ថិច្ចុយ្យយេន មច្ចុយោ ។
ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ច នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានោ ច
ចច្ចា ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានស្ស ច នោចិត្តសំសដ្ឋស-
មុដ្ឋានស្ស ច ឧត្តស្ស អត្ថិច្ចុយ្យយេន មច្ចុយោ សហ-
ជានំ ប្រវេណំ ។ សហជានោ ចក្កវិញ្ញាណសហជានោ
ឃិកោ ទទ្ធា ច ចក្ខុយេនេតេត្ត ទ្ធិធំ ទទ្ធាធំ ចក្ក-
វិញ្ញាណស្ស ច អត្ថិច្ចុយ្យយេន មច្ចុយោ ធ្ម ទទ្ធា ...

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេតិ ចច្ចាវិច

ពួកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេតិ ចិត្តក្តី ជាច្រើន ខែពួកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋាន-
េត ដោយអត្ថិច្ចុយ្យយេន ពួកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេតិ ពួកមហាក្សតក្តី ជា
ច្រើន ខែពួកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេត ដោយអត្ថិច្ចុយ្យយេន ពួកចិត្តសំសដ្ឋ-
សមុដ្ឋានេតិ ក្តី ជាច្រើន ខែចិត្ត ដោយអត្ថិច្ចុយ្យយេន ក្នុងទណៈ
ខែមដិសទ្ធិ ភាវេនៈ ព្យ ។ មច្ចាវិច គឺ ពួកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេតិ
ក្តី ចិត្តក្តី ជាច្រើន ខែនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេត ដែលគេ
កុម ដោយអត្ថិច្ចុយ្យយេន ។ មច្ចាវិច គឺ ពួកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេតិ
ចិត្តក្តី កាតវ្យុត្តារោក្តី ជាច្រើន ខែនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេត
នោ ដោយអត្ថិច្ចុយ្យយេន ។ មច្ចាវិច គឺ ពួកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេតិ
ក្តី ចិត្តក្តី ប្រវិវិក្រិយ្យេត្ត ជាច្រើន ខែពួកមជ្ឈម្ម ដោយអត្ថិច្ចុ-
យ្យ ។ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេតិ ខោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេតិ ជា
ច្រើន ខែចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេតិ ខែនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានេតិ
ដោយអត្ថិច្ចុយ្យយេន បាមដល់សហជាន ចិត្តុយេនេត ។ សហជាន
គឺ ទទ្ធា ច ដែលច្រឡំដោយចតុវិញ្ញាណក្តី ចតុយេនេតិ ជាច្រើន
ខែទទ្ធា ៦ ឥត ខែចតុវិញ្ញាណឥត ដោយអត្ថិច្ចុយ្យយេន ទទ្ធា ៦ ...

កាយវិញ្ញាណសមាគម... ។ សហគមន៍ ចិត្ត-
សំស្រួលសុខដួង ឯកោ ទន្ទា ច ចិត្តត្យ ធ្ម្ម
ទន្ទា ច ចិត្តសុខដួង វាចា រូបា អត្ថិយ្យធូយេន
បទ្ទយោ ទ្វេ ទន្ទា ... ចិត្តសំស្រួលសុខដួង ឯកោ
ទន្ទា ច វត្ថុ ច ធ្ម្ម ទន្ទា ច ចិត្តស្ស ច អត្ថិយ្យធូយេន
បទ្ទយោ ទ្វេ ទន្ទា ... ចដិសន្ធិត្យាណ ទ្វេចិ ។

[២២៧] ហេតុយា តិណិ អាម្មណោ នវ អដិច-
តិយា នវ អនន្តរ នវ សមនន្តរ នវ សហជាតេ នវ
អនាមញ្ញោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ ធុរ-
យាតេ តិណិ បន្ទាជាតេ តិណិ អាសេវនេ នវ កាម្ម
តិណិ វិចារេ នវ អាហារេ នវ ភ្ន្រិយេ នវ យានេ
តិណិ ចក្កេ តិណិ សម្មយុត្តេ ចត្តា វិប្បយុត្តេ ចត្តា
អត្ថិយោ នវ នត្ថិយោ នវ វិកាតេ នវ អវិកាតេ នវ ។

[២២៨] ចិត្តសំស្រួលសុខដួង ឯកោ ចិត្ត-
សំស្រួលសុខដួង ចិត្តស្ស អាម្មណាច្បធូយេន
បទ្ទយោ សហជាតិច្បធូយេន ចទ្ទយោ ឧបនិស្ស-
យេច្បធូយេន ចទ្ទយោ កាម្មច្បធូយេន បទ្ទយោ ។

វេលាច្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណ ... ។ សហគមន៍ ចិត្តសំស្រួល-
សុខដួង ចិត្ត ចិត្ត ជាច្រើន ខែខ្លះ ឯក ខែខ្លះចិត្តសុខដួង-
ប្រដី ដោយអត្ថិយ្យធូយេន ខ្លះ ... ចិត្តសំស្រួលសុខដួង ចិត្ត
វត្ថុ ជាច្រើន ខែខ្លះ ឯក ខែចិត្តដី ដោយអត្ថិយ្យធូយេន ខ្លះ
... មានវិវ ២ ក្នុងខណៈវិចារដិសន្ធិ ។

[២២៩] ក្នុងហេតុច្បធូយេន មានវិវ ៧ ក្នុងអាម្មណាច្បធូយេន
មានវិវ ៤ ក្នុងអនិចចិត្តច្បធូយេន មានវិវ ៤ ក្នុងអនន្តរច្បធូយេន មានវិវ ៤
ក្នុងសមនន្តរច្បធូយេន មានវិវ ៤ ក្នុងសហជាតិច្បធូយេន មានវិវ ៤ ក្នុង
អនាមញ្ញច្បធូយេន មានវិវ ៤ ក្នុងនិស្សយេច្បធូយេន មានវិវ ៤ ក្នុងឧប-
និស្សយេច្បធូយេន មានវិវ ៤ ក្នុងវិចារជាតិច្បធូយេន មានវិវ ៧ ក្នុងបន្ទា-
ជាតិច្បធូយេន មានវិវ ៧ ក្នុងអាសេវនិច្បធូយេន មានវិវ ៤ ក្នុងកាម្មច្ប-
ធូយេន មានវិវ ៧ ក្នុងវិចារច្បធូយេន មានវិវ ៤ ក្នុងអាហារច្បធូយេន
មានវិវ ៤ ក្នុងភ្ន្រិយេច្បធូយេន មានវិវ ៤ ក្នុងយានច្បធូយេន មាន
វិវ ៧ ក្នុងចក្កច្បធូយេន មានវិវ ៧ ក្នុងសម្មយុត្តច្បធូយេន មានវិវ ៤ ក្នុង
វិប្បយុត្តច្បធូយេន មានវិវ ៤ ក្នុងអត្ថិយ្យធូយេន មានវិវ ៤ ក្នុងនត្ថិយ្យធូយេន
មានវិវ ៤ ក្នុងវិកាតិច្បធូយេន មានវិវ ៤ ក្នុងអវិកាតិច្បធូយេន មានវិវ ៤ ។

[២៣០] ចិត្តសំស្រួលសុខដួង ជាច្រើន ខែចិត្តសំស្រួល-
សុខដួង ដោយអាម្មណាច្បធូយេន ជាច្រើន ដោយសហជាតិច្បធូយេន
ជាច្រើន ដោយឧបនិស្សយេច្បធូយេន ជាច្រើន ដោយកាម្មច្បធូយេន ។

ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានសហវុទ្ធករ ចរិត្យារា

(២៨២) ហេតុច្បូច្បយា នអាវុធលោ តីណិ . . .
នរាជិបតិយា នវ នអាធន្តរេ តីណិ នសមធន្តរេ តីណិ
នអញ្ញាអញ្ញោ ឯកំ នឧបចំស្សយេ តីណិ នវត្ថុ តីណិ
នសរវ្យយុត្តោ ឯកំ នវិជ្ជយុត្តោ តីណិ នោធន្តិយា
តីណិ នោវិកតេ តីណិ ។

(២៨៣) នហេតុច្បូច្បយា អាវុធលោ នវ . . .
នរាជិបតិយា នវ សត្វត្ថ នវ ។

អនុលោមមាតិកា កាតក្វា ។

ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានទុកំ និដ្ឋិតំ ។

ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានសហវុទ្ធករ

ចរិត្យារា

(២៨៤) ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានសហវុទ្ធកំ ចន្ទំ ចដិច្ច
ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានសហវុទ្ធកំ នោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បូច្ប-
យា ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានសហវុទ្ធកំ ឯកំ ទន្ធិ ចដិច្ច ទ្វេ
មត្តា ទ្វេ ទេត្តេ . . . ចដិសត្តិក្កាលោ ។ បេ ។ យថា
ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានទុកំ ឯវំ ឥមច្បំ ទុកំ ចិច្ចា-
នាតារណំ ។

ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានសហវុទ្ធកំ និដ្ឋិតំ ។

ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានសហវុទ្ធករ ចរិត្យារា

(២៨៥) ក្នុងនអាវុធលោច្បូច្បយា មានវារៈ ឲ ព្រោះហេតុច្បូច្បយា
. . . ក្នុងនគចំបតិច្បូច្បយា មានវារៈ ៧ ក្នុងននន្តរោច្បូច្បយា មានវារៈ ឲ
ក្នុង សមនន្តរោច្បូច្បយា មានវារៈ ឲ ក្នុងនអញ្ញាអញ្ញោច្បូច្បយា មានវារៈ ១ ក្នុង
នឧបចំស្សយច្បូច្បយា មានវារៈ ឲ គ្រប់ចំបតិចំបតិសសំ សុទ្ធិវេមានវារៈ ឲ
ក្នុងនសម្បយុត្តច្បូច្បយា មានវារៈ ១ ក្នុងនវិជ្ជយុត្តច្បូច្បយា មានវារៈ ឲ ក្នុង
នោធន្តិយាច្បូច្បយា មានវារៈ ឲ ក្នុងនោវិកតេច្បូច្បយា មានវារៈ ឲ ។

(២៨៦) ក្នុងនអាវុធលោច្បូច្បយា មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុច្បូច្បយា . . .
ក្នុងនគចំបតិច្បូច្បយា មានវារៈ ៧ គ្រប់ចំបតិចំបតិសសំ សុទ្ធិវេមានវារៈ ៧ ។
អនុលោមមាតិកា ចល្លិត ធម្មវិទ្ធិចុះ ។

ចរិត្យារា ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានទុកំ ។

ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានសហវុទ្ធករ

ចរិត្យារា

(២៨៧) ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានសហវុទ្ធករ^(១) (ធម៌វេសេប្រច្បំនិវចិត្ត
ចំនិទ្បិវេព្រោះចិត្ត និវកើតជាមួយនិវចិត្ត) កាស្រីយ ខ្លូចិត្តសំសង្ក-
សមុដ្ឋានសហវុទ្ធករ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បូច្បយា ទទួល កាស្រីយ
ខ្លូចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានសហវុទ្ធករ ១ ម្លូវទទួល . . . ក្នុងនលោកៈនបដិសត្តិ
។ បេ ។ ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានទុកៈ យ៉ាងណា ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានសហ-
វុទ្ធករនេះ គឺយ៉ាងនោះដែរ មិនមានការព្រឹត្តិឡើយ ។ គ្មាន ។

ចរិត្យារា ចិត្តសំសង្កសមុដ្ឋានសហវុទ្ធករ ។

១ នី បទនាវត្ថុ សញ្ញាវត្ថុ និសេត្តវច្ឆន្ទ ។

ចំកួសសង្ខេបមធ្យាធានុបវត្តិក

បដិច្ចវិធាន

[២៥៥] ចំកួសសង្ខេបមធ្យាធានុបវត្តិក គឺ បដិច្ច ចំកួសសង្ខេបមធ្យាធានុបវត្តិក គឺ ឧទ្ទេស ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ- ក្សត្រយា ចំកួសសង្ខេបមធ្យាធានុបវត្តិក ដាក់ ទទួ បដិច្ច ទ្រ ទន្ទា ទ្រ ទទ្រ . . . បដិសន្ធិក្មេណ ១ ២ ១ យថា ចំកួសសង្ខេបមធ្យាធានុបវត្តិក វិវ កម្មវិធាន មុក ឧទ្ទេស កាណ ។

ចំកួសសង្ខេបមធ្យាធានុបវត្តិក ឧទ្ទេស ។

អង្គជំនុំកម្មវិធាន

បដិច្ចវិធាន

[២៥៦] អង្គជំនុំកម្មវិធាន គឺ បដិច្ច អង្គជំនុំកម្មវិធាន គឺ ឧទ្ទេស ឧប្បជ្ជតិ ហេតុក្សត្រយា បដិសន្ធិក្មេណ ចំកួស បដិច្ច អង្គជំនុំកម្មវិធាន កាណ ១ ២ ១ អង្គជំនុំកម្មវិធាន គឺ បដិច្ច កាណ ១ ២ ១ ឧទ្ទេស ឧប្បជ្ជតិ ហេតុក្សត្រយា ចំកួស បដិច្ច សម្ប- យុត្តកា ទទ្រ ចំកួសមធ្យាធានុបវត្តិក គឺ បដិសន្ធិក្មេណ

ចំកួសសង្ខេបមធ្យាធានុបវត្តិក

បដិច្ចវិធាន

[២៥៥] ចំកួសសង្ខេបមធ្យាធានុបវត្តិក (១) (ធម៌វេទប្រជ្ញាបិណ្ឌ ចំកួស គំនិតឡើង ព្រោះចំកួស និងប្រជ្ញាបិណ្ឌ គឺ កាស្រ័យ ឲ្យចំកួស- សង្ខេបមធ្យាធានុបវត្តិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ទទ្រ កាស្រ័យ ឲ្យចំកួសសង្ខេបមធ្យាធានុបវត្តិក ១ ឲ្យទទ្រ . . . ក្នុង ទណៈវេទបិណ្ឌ ១ ២ ១ ចំកួសសង្ខេបមធ្យាធានុបវត្តិក យ៉ាងណា ចំកួស- សង្ខេបមធ្យាធានុបវត្តិក គឺ យ៉ាងណា មិនទាន់ការធ្វើឲ្យ រដ្ឋ ១ ២ ១ ។

ចំកួសសង្ខេបមធ្យាធានុបវត្តិក ។

អង្គជំនុំកម្មវិធាន

បដិច្ចវិធាន

[២៥៦] ធម៌ ខាងក្នុង (២) កាស្រ័យ ឲ្យធម៌ ខាងក្នុង ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ក្នុងទណៈវេទបិណ្ឌ ក្នុងក្រុម ខាងក្នុង កាស្រ័យ ឲ្យចំកួស ។ ធម៌ ខាងក្រៅ (៣) កាស្រ័យ ឲ្យ ធម៌ ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ក្នុងក្រុម ខាងក្នុង ចំកួសមធ្យាធានុបវត្តិក កាស្រ័យ ឲ្យចំកួស ក្នុងទណៈវេទបិណ្ឌ

១ គឺ វេទបិណ្ឌ កាស្រ័យ វិសេស ។ ២ គឺ កាស្រ័យ កាស្រ័យ ។ ៣ គឺ កាស្រ័យ កាស្រ័យ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខញ្ញាតំ

វត្ថុ បដិច្ច ចិត្ត សម្បយុត្តកា ៦ ទន្ទា ។ អដ្ឋង្គិកកា
 ពហិវក្ខ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋង្គិកកា ធម្មា ទច្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បទូយា បដិសន្ធិក្កាលោ ចិត្តក្សេ សម្បយុត្តកា ៦
 ៦ ទ បដិច្ច អដ្ឋង្គិកកំ កាដក្ការូបំ ។ អដ្ឋង្គិកកា
 ពហិវក្ខ ធម្មំ បដិច្ច ពហិវកេ ធម្មា ទច្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បទូយា ពហិវំ ឯកំ ទទ្ធក្ស ចិត្តក្សេ បដិច្ច ទ្វេ
 ទន្ទា ចិត្តសមុដ្ឋានក្សេ រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ ... ចិត្តក្សេ មហា-
 ក្សេតេ ៦ បដិច្ច ចិត្តំ ចិត្តសមុដ្ឋានក្សេ រូបំ បដិសន្ធិក្កា-
 លោ ពហិវំ ឯកំ ទទ្ធក្ស ចិត្តក្សេ បដិច្ច ទ្វេ ទន្ទា ព-
 ហិវំ កាដក្កា ៦ រូបំ ចិត្តក្សេ មហាក្សេតេ ៦ បដិច្ច ព-
 ហិវំ កាដក្ការូបំ បដិសន្ធិក្កាលោ ចិត្តក្សេ វត្ថុក្សេ បដិច្ច
 ពហិវក ទន្ទា ។ អដ្ឋង្គិកកា ពហិវក្ខ ធម្មំ បដិច្ច
 អដ្ឋង្គិកកា ៦ ពហិវកេ ៦ ធម្មា ទច្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា
 បដិសន្ធិក្កាលោ ពហិវំ ឯកំ ទទ្ធក្ស ចិត្តក្សេ បដិច្ច ទ្វេ
 ទន្ទា អដ្ឋង្គិកកា ពហិវក្ខ កាដក្ការូបំ ទ្វេ ទទ្វេ ... ។

[២៨៧] អដ្ឋង្គិកកំ ធម្មំ បដិច្ច ពហិវកេ ធម្មា
 ទច្បជ្ជតិ អនុលោមប្បទូយា ចិត្តំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា
 ទន្ទា បដិសន្ធិក្កាលោ ចិត្តំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ទន្ទា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខញ្ញាតំ

ចិត្តតិ ពួកសម្បយុត្តកត្តតិ កាស្រីយ ទ្វេវត្ថុ ។ ធម៌ ខាន់ក្នុង កាស្រីយ
 ទ្វេធម៌ ខាន់ក្នុងផង ទ្វេធម៌ ខាន់ក្រៅផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ទូយ គឺ ក្នុងទណៈវិនិច្ឆ័យ កដក្ការូប ខាន់ក្នុង កាស្រីយ ទ្វេចិត្តផង
 ទ្វេពួកសម្បយុត្តកត្តផង ។ ធម៌ ខាន់ក្រៅ កាស្រីយ ទ្វេធម៌ ខាន់ក្នុង
 ផង ទ្វេធម៌ ខាន់ក្រៅផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ខន្ធគ ក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានក្សេ កាស្រីយ ទ្វេខន្ធគ ខាន់ក្រៅផង ទ្វេចិត្តផង ទ្វេខន្ធគ
 ... ចិត្តតិ ចិត្តសមុដ្ឋានក្សេ កាស្រីយ ទ្វេចិត្តផង ទ្វេពួកមហាក្សេ
 ផង ក្នុងទណៈវិនិច្ឆ័យ ខន្ធគ ក្តី កដក្ការូប ខាន់ក្រៅក្តី កាស្រីយ
 ទ្វេខន្ធគ ខាន់ក្រៅផង ទ្វេចិត្តផង កដក្ការូប ខាន់ក្រៅ កាស្រីយ ទ្វេ
 ចិត្តផង ទ្វេពួកមហាក្សេផង ក្នុងទណៈវិនិច្ឆ័យ ពួកខន្ធគ ខាន់ក្រៅ កា-
 ស្រីយ ទ្វេចិត្តផង ទ្វេវត្ថុផង ។ ធម៌ ខាន់ក្នុងក្តី ធម៌ ខាន់ក្រៅក្តី កាស្រីយ
 ទ្វេធម៌ ខាន់ក្នុងផង ទ្វេធម៌ ខាន់ក្រៅផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ទូយ គឺ ក្នុងទណៈវិនិច្ឆ័យ ខន្ធគ ក្តី កដក្ការូប ចាន់ខាន់ក្នុង ចាន់
 ខាន់ក្រៅក្តី កាស្រីយ ទ្វេខន្ធគ ខាន់ក្រៅផង ទ្វេចិត្តផង ទ្វេខន្ធគ ... ។

[២៨៧] ធម៌ ខាន់ក្រៅ កាស្រីយ ទ្វេធម៌ ខាន់ក្នុង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកត្ត កាស្រីយ ទ្វេ
 ចិត្ត ក្នុងទណៈវិនិច្ឆ័យ ពួកសម្បយុត្តកត្ត កាស្រីយ ទ្វេចិត្ត ។

អប្បន្តិកទុក បដិច្ចវេទ

តាហិវ ធម្មំ បដិច្ច តាហិវេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ អាម្ម-
 ណាប្បទូយា តាហិវ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធា ទ្វេ
 ទទ្វេ ... បដិសន្ធិត្តុណោ វត្ថុំ បដិច្ច ទន្ធា ។ តាហិវ
 ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្តិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ អាម្មណាប្បទូ-
 យោ តាហិវេ ទទ្វេ បដិច្ច ចិត្តំ បដិសន្ធិត្តុណោ តា-
 ហិវេ ទទ្វេ បដិច្ច ចិត្តំ បដិសន្ធិត្តុណោ វត្ថុំ បដិច្ច
 ចិត្តំ ។ តាហិវ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋត្តិកោ ច តាហិវេ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ អាម្មណាប្បទូយោ តាហិវ ឯកំ ទន្ធិ
 បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធា ចិត្តត្យ ទ្វេ ទទ្វេ ... បដិសន្ធិត្តុណោ
 តាហិវ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធា ចិត្តត្យ ទ្វេ ទទ្វេ ...
 បដិសន្ធិត្តុណោ វត្ថុំ បដិច្ច ចិត្តំ សម្បយុត្តកា ច
 ទន្ធា ។ អដ្ឋត្តិកត្យ តាហិវត្យ ធម្មំ បដិច្ច តាហិវេ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ អាម្មណាប្បទូយោ តាហិវ ឯកំ ទន្ធា
 ចិត្តត្យ បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធា ទ្វេ ទទ្វេ ... បដិសន្ធិត្តុ-
 ណោ តាហិវ ឯកំ ទន្ធា ចិត្តត្យ បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធា
 ទ្វេ ទទ្វេ ... បដិសន្ធិត្តុណោ តាហិវ ឯកំ ទន្ធា
 ចិត្តត្យ វត្ថុត្យ បដិច្ច ចិត្តសម្បយុត្តកា ទន្ធា ។
 សន្ធិត្តំ ។

អប្បន្តិកទុក បដិច្ចវេទ

ធម៌ ខាងក្រៅ កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះការប្ប-
 ណាប្បទូយ គឺ ខន្ធ ២ កាស្រ័យ ខ្លួនខន្ធ ១ ខាងក្រៅ ខ្លួនខន្ធ ២ ...
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ កាស្រ័យ ខ្លួនក្រុំ ។ ធម៌ ខាងក្នុង កា-
 ស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះការប្បណាប្បទូយ គឺ ចិត្ត
 កាស្រ័យ ខ្លួនពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្ត កាស្រ័យ
 ខ្លួនពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្ត កាស្រ័យ ខ្លួនក្រុំ ។
 ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី កាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ខាងក្រៅ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះការប្បណាប្បទូយ គឺ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តក្តី កាស្រ័យ ខ្លួនខន្ធ ១
 ខាងក្រៅ ខ្លួនខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តក្តី កា-
 ស្រ័យ ខ្លួនខន្ធ ១ ខាងក្រៅ ខ្លួនខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តក្តី
 ពួកសម្បយុត្តកត្តុក្តី កាស្រ័យ ខ្លួនក្រុំ ។ ធម៌ ខាងក្រៅ កាស្រ័យ
 ខ្លួនធម៌ ខាងក្នុងផង ខ្លួនធម៌ ខាងក្រៅផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការប្ប-
 ណាប្បទូយ ខន្ធ ២ កាស្រ័យ ខ្លួនខន្ធ ១ ខាងក្រៅផង ខ្លួនចិត្តផង ខ្លួន
 ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ កាស្រ័យ ខ្លួនខន្ធ ១ ខាង
 ក្រៅផង ខ្លួនចិត្តផង ខ្លួនខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកចិត្ត-
 សម្បយុត្តកត្តុក្តី កាស្រ័យ ខ្លួនខន្ធ ១ ខាងក្រៅផង ខ្លួនចិត្តផង ខ្លួន
 ក្រៅផង ។ សេចក្តីចម្រើន ។

[២៥៨] ហេតុយោ នវ អាម្មណោ ចញ្ច អនិ-
 រតិយោ ចញ្ច អនន្តរ ចញ្ច សមនន្តរ ចញ្ច សហ-
 ជានេ នវ អញ្ញមាញ្ញ ចញ្ច ធិស្សយេ នវ ឧបធិស្ស-
 យេ ចញ្ច បុរោជានេ ចញ្ច អាសេវនេ ចញ្ច កាដ្ឋេ នវ
 វោសេ នវ សត្វត្ថ នវ សម្មយុត្តេ ចញ្ច វិច្ឆយុត្តេ
 នវ អត្ថិយោ នវ ធម្មិយោ ចញ្ច វិគតេ ចញ្ច វរិកតេ នវ ។

[២៥៩] អដ្ឋង្គិកំ ធម្មំ បដិទ្ធ អដ្ឋង្គិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បទូយា អហេតុកម្មជិសន្តិក្កុណោ
 ធម្មំ បដិទ្ធ អដ្ឋង្គិកំ កាដត្តារូបំ ។ អដ្ឋង្គិកំ ធម្មំ
 បដិទ្ធ ពារហំ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បទូយា
 អហេតុកំ ធម្មំ បដិទ្ធ សម្មយុត្តកា ទត្វា ធម្មសម្មដ្ឋា-
 នញ្ច រូបំ អហេតុកម្មជិសន្តិក្កុណោ ធម្មំ បដិទ្ធ សម្ម-
 យុត្តកា ទត្វា ពារហំ កាដត្តា ច រូបំ វិចីកិញ្ញា-
 សហតតំ ឧប្បទូសហតតំ ធម្មំ បដិទ្ធ វិចីកិញ្ញាសហ-
 តតោ ឧប្បទូសហតតោ ហោហោ ។ អដ្ឋង្គិកំ ធម្មំ
 បដិទ្ធ អដ្ឋង្គិកោ ច ពារហំ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

[២៥៨] ក្នុងហេតុប្បទូយ មានព្រះ ៤ ក្នុងការធូលាប្បទូយ
 មានព្រះ ៥ ក្នុងអនិចចិត្តប្បទូយ មានព្រះ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បទូយ មាន
 ព្រះ ៥ ក្នុងសមនន្តរប្បទូយ មានព្រះ ៥ ក្នុងសហជានេប្បទូយ មាន
 ព្រះ ៤ ក្នុងអញ្ញមាញ្ញប្បទូយ មានព្រះ ៥ ក្នុងធិស្សយេប្បទូយ មានព្រះ ៤
 ក្នុងឧបធិស្សយេប្បទូយ មានព្រះ ៥ ក្នុងបុរោជានេប្បទូយ មានព្រះ ៥
 ក្នុងអាសេវនេប្បទូយ មានព្រះ ៥ ក្នុងកាដ្ឋេប្បទូយ មានព្រះ ៤ ក្នុងវិច្ឆា-
 កម្មប្បទូយ មានព្រះ ៤ ក្នុងបិទ្ធិយទាំងអស់ សុទ្ធនៃមានព្រះ ៤ ក្នុង
 សម្មយុត្តប្បទូយ មានព្រះ ៥ ក្នុងវិច្ឆយុត្តប្បទូយ មានព្រះ ៤ ក្នុងអត្ថិ-
 ប្បទូយ មានព្រះ ៤ ក្នុងធម្មិប្បទូយ មានព្រះ ៥ ក្នុងវិគតប្បទូយ មាន
 ព្រះ ៥ ក្នុងវរិកប្បទូយ មានព្រះ ៤ ។

[២៥៩] ធម៌ ភវិក្កុនី កាស្រ័យ ខ្លីធម៌ ភវិក្កុនី ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនហេតុប្បទូយ គឺ ក្នុងខណៈនៃនហេតុកម្មជិសន្តិ កាស្រ័យ ភវិ
 ក្កុនី កាស្រ័យ ខ្លីចិត្ត ។ ធម៌ ភវិក្កុនី កាស្រ័យ ខ្លីធម៌ ភវិក្កុនី
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បទូយ គឺ ពួកសម្មយុត្តកត្តទុក្ខី ចិត្តស-
 ម្មដ្ឋានប្រតិ កាស្រ័យ ខ្លីចិត្ត ជាហេតុកៈ ក្នុងខណៈនៃនហេតុកម្ម-
 ជិសន្តិ ពួកសម្មយុត្តកត្តទុក្ខី កាស្រ័យ ភវិក្កុនី កាស្រ័យ ខ្លីចិត្ត
 ទោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចីកិញ្ញា ច្រឡំដោយឧប្បទូៈ កាស្រ័យ ខ្លី
 ចិត្ត ដែលច្រឡំដោយវិចីកិញ្ញា ច្រឡំដោយឧប្បទូៈ ។ ធម៌ ភវិក្កុនី
 គឺ ធម៌ ភវិក្កុនី កាស្រ័យ ខ្លីធម៌ ភវិក្កុនី ទើបកើតឡើង

អង្គវិញ្ញាណ បរិវារក

និរោធិយុទ្ធយោ អនោតុកម្មជិសន្ធិត្តុណោ ចិត្តំ បដិទ្ធ
 សរ្យយុត្តកា ។ ទ្វា អដ្ឋត្តិកាញ ពាហិរញ កាដត្តារូបំ ។
 ពាហិរំ ធម្មំ បដិទ្ធ ពាហិរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ និរោ-
 ធិយុទ្ធយោ អនោតុកំ ពាហិរំ ឯកំ ។ ទ្ធិ បដិទ្ធ ទ្វេ ។ ទ្វា
 ចិត្តសមុដ្ឋាធាញ រូបំ ទ្វេ ។ ទ្វេ ... អនោតុកម្មជិ-
 សន្ធិត្តុណោ យាវ អសញ្ញាសញ្ញា វិចិត្តិញ្ញាសហាសោ
 ឧទ្ធកូសហាសោ ។ ទ្វេ បដិទ្ធ វិចិត្តិញ្ញាសហាសោ ឧទ្ធកូ-
 សហាសោ វោហោ ។ ពាហិរំ ធម្មំ បដិទ្ធ អដ្ឋត្តិ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ និរោធិយុទ្ធយោ អនោតុកម្ម
 ពាហិរេ ។ ទ្វេ បដិទ្ធ ចិត្តំ អនោតុកម្មជិសន្ធិត្តុណោ
 ពាហិរេ ។ ទ្វេ បដិទ្ធ ចិត្តំ អដ្ឋត្តិកំ កាដត្តា ធរ រូបំ
 អនោតុកម្មជិសន្ធិត្តុណោ វត្តំ បដិទ្ធ ចិត្តំ ។ ពាហិរំ
 ធម្មំ បដិទ្ធ អដ្ឋត្តិកោ ធរ ពាហិរោ ធរ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 និរោធិយុទ្ធយោ អនោតុកំ ពាហិរំ ឯកំ ។ ទ្ធិ បដិទ្ធ ទ្វេ
 ។ ទ្វា ចិត្តញ ចិត្តសមុដ្ឋាធាញ រូបំ ទ្វេ ។ ទ្វេ ... អនោតុ-
 កម្មជិសន្ធិត្តុណោ ពាហិរំ ឯកំ ។ ទ្ធិ បដិទ្ធ ទ្វេ ។ ទ្វា
 ចិត្តញ អដ្ឋត្តិកាញ ពាហិរញ កាដត្តារូបំ អនោតុកម្ម-
 ជិសន្ធិត្តុណោ វត្តំ បដិទ្ធ ចិត្តំ សរ្យយុត្តកា ធរ ។ ទ្វា ។

អង្គវិញ្ញាណ បរិវារក

ប្រាណេហតុញ្ញិយ គី ក្នុងខណៈនៃអនោតុកម្មជិសន្ធិ ពួកសរ្យយុត្ត-
 កត្តន្តី កដត្តារូប ចាំបាច់ក្នុង ចាំបាច់ក្រៅក្តី កាស្រីយ ឡូចិត្ត ។
 ធម៌ ចាំបាច់ក្រៅ កាស្រីយ ឡូធម៌ ចាំបាច់ក្រៅ ទើបកើតឡើង ប្រាណេ-
 ហតុញ្ញិយ គី ខន្ធនក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានុប្បក្តី កាស្រីយ ឡូអនោតុ-
 កត្តន្ត ។ ចាំបាច់ក្រៅ ឡូខន្ធន ... ក្នុងខណៈនៃអនោតុកម្មជិសន្ធិ វោ-
 ហៈ ដែលប្រឡំដោយចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធកូៈ កាស្រីយ ឡូពួកខន្ធន
 ដែលប្រឡំដោយចិត្តិញ្ញា ប្រឡំដោយឧទ្ធកូៈ ពេញដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។
 ធម៌ ចាំបាច់ក្នុង កាស្រីយ ឡូធម៌ ចាំបាច់ក្រៅ ទើបកើតឡើង ប្រាណេហ-
 តុញ្ញិយ គី ចិត្ត កាស្រីយ ឡូពួកខន្ធន ចាំបាច់ក្រៅ ជាអនោតុកៈ ក្នុង
 ខណៈនៃអនោតុកម្មជិសន្ធិ ចិត្តន្តី កដត្តារូប ចាំបាច់ក្នុង កាស្រីយ ឡូ
 ពួកខន្ធន ចាំបាច់ក្រៅ ក្នុងខណៈនៃអនោតុកម្មជិសន្ធិ ចិត្ត កាស្រីយ ឡូ
 វត្ត ។ ធម៌ ចាំបាច់ក្នុង ធម៌ ចាំបាច់ក្រៅក្តី កាស្រីយ ឡូធម៌ ចាំបាច់ក្រៅ
 ទើបកើតឡើង ប្រាណេហតុញ្ញិយ គី ខន្ធនក្តី ចិត្តន្តី ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នុប្បក្តី កាស្រីយ ឡូអនោតុកត្តន្ត ។ ចាំបាច់ក្រៅ ឡូខន្ធន ... ក្នុង
 ខណៈនៃអនោតុកម្មជិសន្ធិ ខន្ធនក្តី ចិត្តន្តី កដត្តារូប ចាំបាច់ក្នុង
 ចាំបាច់ក្រៅក្តី កាស្រីយ ឡូខន្ធន ។ ចាំបាច់ក្រៅ ក្នុងខណៈនៃអនោ-
 តុកម្មជិសន្ធិ ចិត្តន្តី ពួកសរ្យយុត្តកត្តន្តី កាស្រីយ ឡូវត្ត ។

អដ្ឋង្គិកញ្ច ពាហិរញ្ច ធម្មំ បដិទ្ធ អដ្ឋង្គិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ធមោតុប្បទូយា អហេតុកម្មជិសន្តិកុណោ
 ចិត្តញ្ច សម្បយុត្តោ ច ទានុ បដិទ្ធ អដ្ឋង្គិកំ
 កាដត្តារូបំ ។ អដ្ឋង្គិកញ្ច ពាហិរញ្ច ធម្មំ បដិទ្ធ
 ពាហិរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ធមោតុប្បទូយា អហេតុកំ
 ពាហិរំ ឯតំ ទទ្ធស្វ ចិត្តញ្ច បដិទ្ធ ទ្វេ ទទ្ធា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ ... អហេតុកំ ចិត្តញ្ច
 មហាក្កតេ ច បដិទ្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ អហេតុកម្ម-
 ជិសន្តិកុណោ ពាហិរំ ឯតំ ទទ្ធស្វ ចិត្តញ្ច បដិទ្ធ ទ្វេ
 ទទ្ធា ពាហិរំ កាដត្តា ច រូបំ អហេតុកម្មជិសន្តិកុ-
 ណោ ចិត្តញ្ច មហាក្កតេ ច បដិទ្ធ ពាហិរំ កាដត្តារូបំ
 អហេតុកម្មជិសន្តិកុណោ ចិត្តញ្ច វត្ថុញ្ច បដិទ្ធ ពា-
 ហិរោ ទទ្ធា វិចីតិញ្ញាសហាគតេ ឧទ្ធចូសហាគតេ ទានុ
 ច ចិត្តញ្ច បដិទ្ធ វិចីតិញ្ញាសហាគតោ ឧទ្ធចូសហាគតោ
 រោហោ ។ អដ្ឋង្គិកញ្ច ពាហិរញ្ច ធម្មំ បដិទ្ធ
 អដ្ឋង្គិកោ ច ពាហិរោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ធមោតុប្ប-
 ទូយា អហេតុកម្មជិសន្តិកុណោ ពាហិរំ ឯតំ ទទ្ធស្វ
 ចិត្តញ្ច បដិទ្ធ ទ្វេ ទទ្ធា អដ្ឋង្គិកញ្ច ពាហិរញ្ច
 កាដត្តារូបំ ទ្វេ ទទ្វេ ... ។

ធមិ ខាណិក្កំ កាស្រីយ ខ្លវធមិ ខាណិក្កំផង ខ្លវធមិ ខាណិក្ក្រាវផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោហតុប្បជ្ឈិយ គឺ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកម្មជិសន្តិ-
 កាដត្តារូប ខាណិក្កំ កាស្រីយ ខ្លវចិត្តផង ខ្លវត្ថុកមហាយុត្តកក្ខន្ធផង ។
 ធមិ ខាណិក្ក្រាវ កាស្រីយ ខ្លវធមិ ខាណិក្កំផង ខ្លវធមិ ខាណិក្ក្រាវផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនរោហតុប្បជ្ឈិយ គឺ ខន្ធលក្ខី ចិត្តសមុដ្ឋានុប្បត្តិ
 កាស្រីយ ខ្លវអហេតុកក្ខន្ធទ ខាណិក្ក្រាវផង ខ្លវចិត្តផង ខ្លវខន្ធលក្ខី ...
 ចិត្តសមុដ្ឋានុប្បត្តិ កាស្រីយ ខ្លវចិត្ត ជាអហេតុកៈផង ខ្លវត្ថុកមហាយុត្ត-
 ផង ក្នុងខណៈនៃអហេតុកម្មជិសន្តិ ខន្ធលក្ខី កាដត្តារូប ខាណិក្ក្រាវ
 ក្លី កាស្រីយ ខ្លវខន្ធទ ខាណិក្ក្រាវផង ខ្លវចិត្តផង ក្នុងខណៈនៃអហេ-
 តុកម្មជិសន្តិ កាដត្តារូប ខាណិក្ក្រាវ កាស្រីយ ខ្លវចិត្តផង ខ្លវត្ថុកមហា-
 យុត្តផង ក្នុងខណៈនៃអហេតុកម្មជិសន្តិ ត្ថុកខន្ធ ខាណិក្ក្រាវ កាស្រីយ
 ខ្លវចិត្តផង ខ្លវត្ថុផង ទោហាៈ វេលាច្រឡំដោយចិត្តិត្តា ច្រឡំដោយ
 ខន្ធលក្ខី កាស្រីយ ខ្លវត្ថុកខន្ធ វេលាច្រឡំដោយចិត្តិត្តា ច្រឡំដោយ
 ខន្ធលក្ខីផង ខ្លវចិត្តផង ។ ធមិ ខាណិក្កំក្លី ធមិ ខាណិក្ក្រាវក្លី កា-
 ស្រីយ ខ្លវធមិ ខាណិក្កំផង ខ្លវធមិ ខាណិក្ក្រាវផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនរោហតុប្បជ្ឈិយ គឺ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកម្មជិសន្តិ ខន្ធលក្ខី
 កាដត្តារូប ចាំខាណិក្កំ ចាំខាណិក្ក្រាវក្លី កាស្រីយ ខ្លវខន្ធទ ខាណិ-
 ក្ក្រាវផង ខ្លវចិត្តផង ខ្លវខន្ធលក្ខី ... ។

អដ្ឋង្គិកទុក ចង្ហាវេទ

[២៦០] អដ្ឋង្គិកកំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋង្គិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ធរាវម្មណាប្បទូយា បដិសន្ធិត្តុណោ ចិត្តំ បដិច្ច
 អដ្ឋង្គិកំ កាដត្តារូបំ ។ អដ្ឋង្គិកកំ ធម្មំ បដិច្ច ពាហិ-
 រោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធរាវម្មណាប្បទូយា ចិត្តំ បដិច្ច
 វិន្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិត្តុណោ ចិត្តំ បដិច្ច ពាហិរំ
 កាដត្តារូបំ ។ អដ្ឋង្គិកកំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋង្គិកោ ច ពា-
 ហិរោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ធរាវម្មណាប្បទូយា បដិ-
 សន្ធិត្តុណោ ចិត្តំ បដិច្ច អដ្ឋង្គិកកា ពាហិរា កាដត្តា-
 រូបំ ។ ពាហិរំ ធម្មំ បដិច្ច ពាហិរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ធរាវម្មណាប្បទូយា ពាហិរោ ទេត្ត បដិច្ច វិន្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ បដិសន្ធិត្តុណោ ពាហិរោ ទេត្ត បដិច្ច ពាហិរំ កាដត្តា-
 រូបំ ពាហិរោ ទេត្ត បដិច្ច វត្ថុ វិកំ មហាក្ខតំ យាវ
 អសញ្ញាសត្តា ។ ពាហិរំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋង្គិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ធរាវម្មណាប្បទូយា បដិសន្ធិត្តុណោ ពាហិរោ
 ។ ទេត្ត បដិច្ច អដ្ឋង្គិកកំ កាដត្តារូបំ ។ ពាហិរំ ធម្មំ បដិច្ច
 អដ្ឋង្គិកោ ច ពាហិរោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ធរាវម្មណាប្ប-
 ទូយា បដិសន្ធិត្តុណោ ពាហិរោ ទេត្ត បដិច្ច អដ្ឋង្គិកកា
 ពាហិរា កាដត្តារូបំ ។ អដ្ឋង្គិកកា ពាហិរា ធម្មំ
 បដិច្ច អដ្ឋង្គិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធរាវម្មណាប្បទូយា

អដ្ឋង្គិកទុក ចង្ហាវេទ

[២៦០] ធម្មំ វាណិក្ខន្ធំ កាស្រីយ ទ្ធរាមិ វាណិក្ខន្ធំ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះធរាវម្មណាប្បទូយ គឺ ក្នុងទណៈវៃបដិសន្ធិ កាដត្តារូប វាណិ-
 ក្ខន្ធំ កាស្រីយ ទ្ធរាមិ ។ ធម្មំ វាណិក្ខន្ធំ កាស្រីយ ទ្ធរាមិ វាណិក្ខន្ធំ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះធរាវម្មណាប្បទូយ គឺ វិន្តសមុដ្ឋានរូប វាណិក្ខន្ធំ
 កាស្រីយ ទ្ធរាមិ ក្នុងទណៈវៃបដិសន្ធិ កាដត្តារូប វាណិក្ខន្ធំ កាស្រីយ
 ទ្ធរាមិ ។ ធម្មំ វាណិក្ខន្ធំ ធម្មំ វាណិក្ខន្ធំ កាស្រីយ ទ្ធរាមិ វាណិ-
 ក្ខន្ធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះធរាវម្មណាប្បទូយ គឺ ក្នុងទណៈវៃបដិសន្ធិ
 កាដត្តារូប វាណិក្ខន្ធំ វាណិក្ខន្ធំ កាស្រីយ ទ្ធរាមិ ។ ធម្មំ វាណិ-
 ក្ខន្ធំ កាស្រីយ ទ្ធរាមិ វាណិក្ខន្ធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះធរាវម្មណាប្ប-
 ទូយ គឺ វិន្តសមុដ្ឋានរូប កាស្រីយ ទ្ធរាមិ វាណិក្ខន្ធំ ក្នុងទណៈវៃ
 បដិសន្ធិ កាដត្តារូប វាណិក្ខន្ធំ កាស្រីយ ទ្ធរាមិ វាណិក្ខន្ធំ វត្ថុ កា-
 ស្រីយ ទ្ធរាមិ វាណិក្ខន្ធំ មហាក្ខត ទ រហូតដល់វត្ថុអសញ្ញាសត្តា ។
 ធម្មំ វាណិក្ខន្ធំ កាស្រីយ ទ្ធរាមិ វាណិក្ខន្ធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ធរាវម្មណាប្បទូយ គឺ ក្នុងទណៈវៃបដិសន្ធិ កាដត្តារូប វាណិក្ខន្ធំ កា-
 ស្រីយ ទ្ធរាមិ វាណិក្ខន្ធំ ។ ធម្មំ វាណិក្ខន្ធំ ធម្មំ វាណិក្ខន្ធំ កា-
 ស្រីយ ទ្ធរាមិ វាណិក្ខន្ធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះធរាវម្មណាប្បទូយ គឺ
 ក្នុងទណៈវៃបដិសន្ធិ កាដត្តារូប វាណិក្ខន្ធំ វាណិក្ខន្ធំ កាស្រីយ
 ទ្ធរាមិ វាណិក្ខន្ធំ ។ ធម្មំ វាណិក្ខន្ធំ កាស្រីយ ទ្ធរាមិ វាណិ-
 ក្ខន្ធំ ទ្ធរាមិ វាណិក្ខន្ធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះធរាវម្មណាប្បទូយ

កាយវិញ្ញាណសហគតំ . . . ភាហិកំ . . . កាយា-
 សមុដ្ឋានំ . . . ទុក្ខសមុដ្ឋានំ . . . អសញ្ញាសក្កានំ . . . ។
 ភាហិកំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋង្គិកោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ នឈា-
 នប្បព្វយា ចក្កវិញ្ញាណសហគតេ ទ។ ទុ បដិច្ច ចក្ក-
 វិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណសហគតេ ទ។ ទុ បដិច្ច កាយ-
 វិញ្ញាណំ ។ ភាហិកំ ធម្មំ បដិច្ច អដ្ឋង្គិកោ ច ភាហិ-
 កោ ច ធម្មោ ទុប្បជ្ជន្តិ នឈានប្បព្វយា ចក្កវិញ្ញាណ-
 សហគតំ ឯកំ ទន្ធំ បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធា ចក្កវិញ្ញាណញ
 រេ ទ។ ទ . . . កាយវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ ទន្ធំ . . . ។
 អដ្ឋង្គិកញ ភាហិកញ ធម្មំ បដិច្ច ភាហិកោ ធម្មោ
 ទុប្បជ្ជតិ នឈានប្បព្វយា ចក្កវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ
 ទន្ធា ចក្កវិញ្ញាណញ បដិច្ច ទ្វេ ទន្ធា ទ្វេ ទ។ ទ . . .
 កាយវិញ្ញាណសហគតំ . . . ។ ចក្កំ ។

(២៦៣) នឈានេ បញ្ច នមត្តេ នវ នសម្បយុត្តេ
 នវ នវិប្បយុត្តេ បញ្ច ចោនតិយា នវ នោវិកតេ នវ ។

(២៦៤) ហេតុប្បព្វយា នអាម្មណោ នវ . . .
 នអនិបតិយា នវ ។ សន្តិវង្គំ ។

វេលច្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណ . . . ខានត្រូវ . . . កាយាសមុដ្ឋាន
 . . . ទុក្ខសមុដ្ឋាន . . . របស់ពួកអសញ្ញាសម្ប . . . ។ ធម៌ ខានក្នុង
 កាស្រីយ ខ្លឹម ខានត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនឈានប្បព្វយ គឺ
 ចក្កវិញ្ញាណ កាស្រីយ ខ្លឹម ខានត្រូវ វេលច្រឡំដោយចក្កវិញ្ញាណ កាយ-
 វិញ្ញាណ កាស្រីយ ខ្លឹម ខានត្រូវ វេលច្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណ ។ ធម៌
 ខានក្នុង ធម៌ ខានត្រូវ កាស្រីយ ខ្លឹម ខានត្រូវ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនឈានប្បព្វយ គឺ ខ្ពង់ ក្តី ចក្កវិញ្ញាណក្តី កាស្រីយ ខ្លឹម ខ
 វេលច្រឡំដោយចក្កវិញ្ញាណ ខ្លឹម ខ . . . ខ្លឹម ខ វេលច្រឡំដោយ
 កាយវិញ្ញាណ . . . ធម៌ ខានត្រូវ កាស្រីយ ខ្លឹម ខានក្នុង ធម៌
 ខ្លឹម ខានត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនឈានប្បព្វយ គឺ ខ្ពង់
 កាស្រីយ ខ្លឹម ខ វេលច្រឡំដោយចក្កវិញ្ញាណ ធម៌ ខ្លឹម ចក្កវិញ្ញាណ
 ធម៌ ខ្លឹម ខ . . . វេលច្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណ . . . ។ ចក្ក ។

(២៦៧) ក្នុងនឈានប្បព្វយ មានព្រះ ៦ ក្នុងនេត្តប្បព្វយ មាន
 ព្រះ ៧ ក្នុងនេសម្បយុត្តប្បព្វយ មានព្រះ ៧ ក្នុងនិប្បយុត្តប្បព្វយ មាន
 ព្រះ ៨ ក្នុងនាមត្តិប្បព្វយ មានព្រះ ៧ ក្នុងនាវិកតប្បព្វយ មានព្រះ ៧ ។

(២៦៨) ក្នុងនេត្តប្បព្វយ មានព្រះ ៧ ព្រោះហេតុប្បព្វយ
 . . . ក្នុងនេសម្បយុត្តប្បព្វយ មានព្រះ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រុង ។

[២៦៥] នរោត្តមបុត្រយា ភារម្មណោ ធម្ម... អ-
នន្តរ ធម្ម សមនន្តរ ធម្ម សហជាតេ នវ ។ សន្តិក្កំ ។
សហជាតវារោចិ បដិទូរិវសនិសោ ។

បច្ចុយវារោ

[២៦៦] អដ្ឋត្ថិក្កំ ធម្មំ បច្ចុយា អដ្ឋត្ថិកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភិណិ បដិទូសនិសោ ។ តាហិវ
ធម្មំ បច្ចុយា តាហិរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តាហិវ ឯកំ ទន្ធិ បច្ចុយា ទ្វេ ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ
រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ ... បដិសន្ធិក្កុណោ ទ្វេចិ កាតត្វា យាវ
អដ្ឋត្ថិកោ មហាភូតា វត្ថុំ បច្ចុយា តាហិរោ ទន្ធា ។ តាហិវ
ធម្មំ បច្ចុយា អដ្ឋត្ថិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តាហិរោ ទទ្វេ បច្ចុយា ចិត្តំ វត្ថុំ បច្ចុយា ចិត្តំ បដិ-
សន្ធិក្កុណោ ទ្វេចិ កាតត្វា ។ តាហិវ ធម្មំ បច្ចុយា
អដ្ឋត្ថិកោ ០ តាហិរោ ០ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា តាហិវ ឯកំ ទន្ធិ បច្ចុយា ទ្វេ ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានញ
រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ ... វត្ថុំ បច្ចុយា ចិត្តំ សម្បយុក្កកោ ០
ទន្ធា បដិសន្ធិក្កុណោ ទ្វេចិ កាតត្វា ។ អដ្ឋត្ថិកាញ
តាហិរោ ធម្មំ បច្ចុយា អដ្ឋត្ថិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

[២៦៧] ក្កិភារម្មណប្បដ្ឋយ ហេតវរៈ ៥ ព្រោនហេតុប្បដ្ឋយ
... ក្កិអនន្តរាប្បដ្ឋយ ហេតវរៈ ៥ ក្កិសមនន្តរាប្បដ្ឋយ ហេតវរៈ ៥
ក្កិ ហេតុប្បដ្ឋយ ហេតវរៈ ៥ ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។
ឯសហជាតវរៈ ប្រវិហលន្តាមិធិបដិទូរិវសោ ។

បច្ចុយវារៈ

[២៦៨] ធម្មំ ភាវក្កិ ពិសិដ្ឋក មិធិធម្មិ ភាវក្កិ ទើបកើតឡើង
ព្រោនហេតុប្បដ្ឋយ អី ហេតវរៈ ៧ ដូចន្តាមិធិបដិទូរិវសោ ។ ធម្មំ ភាវ
ក្កិ ពិសិដ្ឋក មិធិធម្មិ ភាវក្កិ ទើបកើតឡើង ព្រោនហេតុប្បដ្ឋយ
អី ទន្ធិ ៦ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រេក្តី ពិសិដ្ឋក មិធិទន្ធិ ១ ភាវក្កិ មិធិទន្ធិ ២
... វរៈ ២ បណ្ឌិត ធម្មិវត្ថុ ក្កិអនន្តរៈ ១០ បដិសន្ធិ ព្រោនសេស្តក
មហាភូត ភាវក្កិ ពិសិដ្ឋក ពិសិដ្ឋក មិធិក្កុ ។ ធម្មំ
ភាវក្កិ ពិសិដ្ឋក មិធិធម្មិ ភាវក្កិ ទើបកើតឡើង ព្រោនហេតុប្ប-
ដ្ឋយ អី ចិត្ត ពិសិដ្ឋក មិធិក្កុ ភាវក្កិ ចិត្ត ពិសិដ្ឋក មិធិ
ក្កុ វរៈ ២ បណ្ឌិត ធម្មិវត្ថុ ក្កិអនន្តរៈ ១០ បដិសន្ធិ ព្រោន
ក្តី ធម្មំ ភាវក្កិ ពិសិដ្ឋក មិធិធម្មិ ភាវក្កិ ទើបកើតឡើង ព្រោន
ហេតុប្បដ្ឋយ អី ទន្ធិ ៦ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានប្រេក្តី ពិសិដ្ឋក មិធិទន្ធិ ១
ភាវក្កិ មិធិទន្ធិ ២ ... ចិត្តក្តី ព្រោនសម្បយុក្កក្កុ ពិសិដ្ឋក មិធិ
ក្កុ វរៈ ២ បណ្ឌិត ធម្មិវត្ថុ ក្កិអនន្តរៈ ១០ បដិសន្ធិ ព្រោន
ពិសិដ្ឋក មិធិធម្មិ ភាវក្កិ មិធិធម្មិ ភាវក្កិ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិណ្ឌា នគរយានបុរាណ

អាម្មណប្បដូយា ធម្មាយតនំ ចតុយា ចក្កវិញ្ញាណំ
 សម្បយុត្តកា ធម្មា កាយាយតនំ ... ។ តាហិវ
 ធម្មំ ទ្វយា តាហិវេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណប្បដូយា
 តាហិវ ឯកំ ទន្ធំ ចតុយា ទ្វេ ទន្ធា ទ្វេ ទេទ្ធ ...
 ចដិសន្តិក្ខណោ វត្ថុំ ចតុយា តាហិវ ទន្ធា ។ តាហិវ
 ធម្មំ ចតុយា អជ្ឈត្តិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណប្បដូ-
 យា តាហិវ ទេទ្ធ ចតុយា ចិត្តំ វត្ថុំ ចតុយា ចិត្តំ ចដិ-
 សន្តិក្ខណោ ទ្វេចិ កាតតា ។ តាហិវ ធម្មំ ចតុយា
 អជ្ឈត្តិកោ ច តាហិវេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណប្ប-
 ដូយា វត្ថុំ ចតុយា ចិត្តំ សម្បយុត្តកា ធម្មា ចដិសន្តិ-
 ក្ខណោ ឯកំ ។ អជ្ឈត្តិកោ តាហិវេ ធម្មំ ចតុយា
 អជ្ឈត្តិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណប្បដូយា ចក្ក-
 វិញ្ញាណសហគតេ ទេទ្ធ ធម្មាយតនេ ចតុយា
 ចក្កវិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណសហគតេ ... ។ អជ្ឈត្តិ-
 កោ តាហិវេ ធម្មំ ចតុយា តាហិវេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 អាម្មណប្បដូយា ចក្កវិញ្ញាណសហគតំ ឯកំ ទន្ធកា
 ធម្មាយតនេ ចក្កវិញ្ញាណោ ចតុយា ទ្វេ ទន្ធា ទ្វេ
 ទេទ្ធ ... កាយវិញ្ញាណសហគតំ ... តាហិវ ឯកំ
 ទន្ធកា ចិត្តកា ចតុយា ទ្វេ ទន្ធា ទ្វេ ទេទ្ធ ...

អភិធម្មបិណ្ឌា នគរយានបុរាណ

ព្រោះការម្នាលប្បដូយ គឺ ចក្កវិញ្ញាណ ពួកសម្បយុត្តកត្តត្តិ ពឹងផ្អែក
 នឹងចក្កយតនៈ នឹងកាយាយតនៈ ... ។ ធម៌ ខាងក្រៅ ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្នាលប្បដូយ គឺ ទន្ធគ
 ពឹងផ្អែក នឹងទន្ធទ ខាងក្រៅ នឹងទន្ធគ ... ក្នុងខណៈដែលដិសន្តិ
 ពួកទន្ធគ ខាងក្រៅ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ ខាងក្នុង ពឹងផ្អែក មិនធម៌
 ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្នាលប្បដូយ គឺ ចិត្ត ពឹងផ្អែក នឹង
 ពួកទន្ធគ ខាងក្រៅ ចិត្ត ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ វារៈ ២ ចណ្ឌិត ធម្មវិទ្ធិ ក្នុង
 ខណៈដែលដិសន្តិពុះ ។ ធម៌ ខាងក្នុង ធម៌ ខាងក្រៅ ពឹងផ្អែក នឹង
 ធម៌ ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្នាលប្បដូយ គឺ ចិត្ត ពួក
 សម្បយុត្តកត្តត្តិ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ វារៈ ១ ក្នុងខណៈដែលដិសន្តិ ។ ធម៌
 ខាងក្នុង ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ខាងក្នុងផង នឹងធម៌ ខាងក្រៅផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះការម្នាលប្បដូយ គឺ ចក្កវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែក នឹងពួកទន្ធគ
 ដែលច្រឡំដោយចក្កវិញ្ញាណផង នឹងចក្កយតនៈផង ដែលច្រឡំដោយ
 កាយវិញ្ញាណ ... ។ ធម៌ ខាងក្រៅ ពឹងផ្អែក នឹងធម៌ ខាងក្នុងផង
 នឹងធម៌ ខាងក្រៅផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្នាលប្បដូយ គឺ ទន្ធគ
 ពឹងផ្អែក នឹងទន្ធទ ដែលច្រឡំដោយចក្កវិញ្ញាណផង នឹងចក្កយតនៈផង
 នឹងចក្កវិញ្ញាណផង នឹងទន្ធគ ... ដែលច្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណ ...
 ទន្ធគ ពឹងផ្អែក នឹងទន្ធទ ខាងក្រៅផង នឹងចិត្តផង នឹងទន្ធគ ...

ចិត្តស្មោះ វត្តស្មោះ បទដ្ឋយា ពាហិក ទទ្ធា ចជំសន្ធិក្មណោ
 ទ្រេមិ កាតត្យា ។ អង្គជំនុំជម្រះ ពាហិក ចង្អុំ បទដ្ឋយា
 អង្គជំនុំជម្រះ ពាហិក ច ជង្គា ឧប្បជ្ឈតិ អាគ្នុណា-
 ប្បទ្ធា ចក្កវិញ្ញាណសហគម្ភំ ឯកំ ទទ្ធា ចក្កុយ-
 តតត្យា បទដ្ឋយា ទ្រ ទទ្ធា ចក្កវិញ្ញាណត្យ ទ្រ ទទ្ធា
 ... ។ សន្ធិក្មំ ។

(២៦៨) ហេតុយា នវ អាគ្នុណោ នវ អធិបតិយា
 បត្យ អនន្តរ នវ សមនន្តរ នវ សហជាតេ នវ អញ្ញ-
 មញ្ញ នវ វិស្សយេ នវ ឧបវិស្សយេ នវ បុរោហិតេ
 នវ អាសវិនេ នវ កាដ្ឋេ នវ សព្វត្ថ នវ អវិកតេ នវ ។

(២៦៩) អង្គជំនុំជម្រះ ចង្អុំ បទដ្ឋយា អង្គជំនុំជម្រះ ជង្គា
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បទ្ធា អហេតុតប្បជំសន្ធិក្មណោ
 ចិត្តំ បទដ្ឋយា អង្គជំនុំជម្រះ កាតត្យា ចក្កុយតតិ បទដ្ឋយា
 ចក្កវិញ្ញាណំ ។ សន្ធិក្មំ ។ ឯវ នវមិ ចត្តា កាតត្យា
 ចក្កវិញ្ញាណន្សិ ចវសេត្រំ កីណិយេវ ហោហោ ។

ព្វាទន្ធិ ខាត្រា ពិភវដ្ឋក វិភវដ្ឋក វិភវដ្ឋក ក្នុងទណៈខៃ
 ចជំសន្ធិ ពៈ ២ ចណ្ឌិត ធម្មិក្ខេ ក្នុងទណៈខៃចជំសន្ធិចុ ។ ធមិ ខាត
 ក្នុងក្តី ធមិ ខាតក្រៅក្តី ពិភវដ្ឋក វិភវដ្ឋក ខាតក្នុងដង វិភវដ្ឋក ខាតក្រៅ
 ដង រើបកើតឡើង ព្រោះការឃ្នុណប្បដ្ឋយ គឺ ទទ្ធា ២ ក្តី ចក្កវិញ្ញាណក្តី
 ពិភវដ្ឋក វិភវដ្ឋក វេលាប្រឡងដោយចក្កវិញ្ញាណដង វិភវដ្ឋយកខៈដង
 វិភវដ្ឋក ២ ... ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

(២៦៨) ក្នុងវេលាប្បដ្ឋយ ខាតពៈ ៤ ក្នុងវេលាប្បដ្ឋយ
 ខាតពៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ ខាតពៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ ហាតពៈ ៤
 ក្នុងសហមន្តរប្បដ្ឋយ ខាតពៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ ខាតពៈ ៤ ក្នុង
 អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយ ហាតពៈ ៤ ក្នុងវិស្សយប្បដ្ឋយ ហាតពៈ ៤ ក្នុងឧប-
 វិស្សយប្បដ្ឋយ ខាតពៈ ៤ ក្នុងបុរោហិតប្បដ្ឋយ ខាតពៈ ៤ ក្នុងវា-
 សេវប្បដ្ឋយ ខាតពៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ ខាតពៈ ៤ ក្នុងបដ្ឋយ
 ពំនិកសំ សុច្ឆរិតហាតពៈ ៤ ក្នុងវិភវដ្ឋយ ខាតពៈ ៤ ។

(២៦៩) ធមិ ខាតក្នុង ពិភវដ្ឋក វិភវដ្ឋក រើប
 កើតឡើង ព្រោះការបាតប្បដ្ឋយ គឺ ក្នុងទណៈខៃអហេតុកប្បជំសន្ធិ
 កតត្យា ខាតក្នុង ពិភវដ្ឋក វិភវដ្ឋក ចក្កវិញ្ញាណ ពិភវដ្ឋក វិភវ
 ចក្កុយកខៈ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ចត្តា ៤ ចណ្ឌិត ធម្មិក្ខេ យ៉ាង
 រោច្យោ ឯបក្កវិញ្ញាណ ធម្មិចក្កុយវេលាខ្សែដង ខាតពៈ ៧ ខាត
 រោហិវេ ។

អង្គជំនុំជម្រះ សំណុំរឿង

កាហ៊ីវ ទង្គំ សំសុដ្ឋា អង្គជំនុំជម្រះ ៨ កាហ៊ីវ ២ ០ ១២
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា កាហ៊ីវ ឯកំ ទទ្ធុ សំសុដ្ឋា ទ្វេ
 ទទ្ធុ ចិត្តត្ថ ទ្វេ ទទ្ធុ ... បដិសន្ធិក្កុណោ ។ ២ ។
 អង្គជំនុំជម្រះ កាហ៊ីវ ទង្គំ សំសុដ្ឋា កាហ៊ីវ ២ ០ ១២
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា កាហ៊ីវ ឯកំ ទទ្ធុ ចិត្តត្ថ
 សំសុដ្ឋា ទ្វេ ទទ្ធុ ទ្វេ ទទ្ធុ ... បដិសន្ធិក្កុណោ
 ។ ២ ។ សន្និដ្ឋាន ។

[២៧២] កេរ្តិ៍ឈ្មោះ បញ្ចូ អារម្មណ៍ បញ្ចូ អធិ-
 បតិយោ បញ្ចូ សន្តិភូ បញ្ចូ អវិហារេ បញ្ចូ ។

[២៧៣] អង្គជំនុំជម្រះ ទង្គំ សំសុដ្ឋា កាហ៊ីវ ២
 ០ ១២ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ឯកំ បញ្ចូ កាតត្ថា
 តីណិយេវ ហោហា ។

[២៧៤] វាហុយា បញ្ចូ ឧបដិបតិយា បញ្ចូ
 ឧប្បវេណី បញ្ចូ ឧបត្តាជាតេ បញ្ចូ ឧសាសន៍ បញ្ចូ
 ឧកាឌ្ឋ តីណិ ឧវិហារេ បញ្ចូ ឧណោ បញ្ចូ ឧទាត្ត
 បញ្ចូ ឧសម្បយុត្ត បញ្ចូ ឧវិប្បយុត្ត បញ្ចូ ។

ឯកំ ឧសាសន៍ ឧសម្បយុត្ត ឧវិហារេ កាតត្ថា ។

អង្គជំនុំជម្រះ សំណុំរឿង

ឧបិ ឧប្បជ្ជតិ ឧបិ ឧប្បជ្ជតិ ប្រឡំ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ
 ឧប្បជ្ជតិ ប្រាមហេតុប្បទូយា ឧ ឧប្បជ្ជតិ ចិត្តត្ថ ប្រឡំ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ
 ប្រឡំ ឧប្បជ្ជតិ ... ក្នុងឧណៈខែបដិសន្ធិ ។ ២ ។ ឧបិ ឧប្បជ្ជតិ
 ប្រឡំ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ
 ប្រាមហេតុប្បទូយា ឧ ឧប្បជ្ជតិ ប្រឡំ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ
 ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ ... ក្នុងឧណៈខែបដិសន្ធិ ។ ២ ។ សេចក្តីចម្រើន ។
 [២៧៥] ក្នុងហេតុប្បទូយា មានករៈ ៥ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បទូយា មាន
 ករៈ ៥ ក្នុងឧប្បជ្ជតិប្បទូយា មានករៈ ៥ ក្នុងប្រឡំប្បទូយា មាន
 ករៈ ៥ ក្នុងឧប្បជ្ជតិប្បទូយា មានករៈ ៥ ។

[២៧៦] ឧបិ ឧប្បជ្ជតិ ប្រឡំ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ
 ប្រាមហេតុប្បទូយា ឧ ប្រាមហេតុប្បទូយា ឧ ប្រាមហេតុប្បទូយា ឧ ប្រាមហេតុប្បទូយា
 មានករៈ ៥ ករៈ ៥ ៦ ហេតុហេតុ ។

[២៧៧] ក្នុងហេតុប្បទូយា មានករៈ ៥ ក្នុងឧប្បជ្ជតិប្បទូយា
 មានករៈ ៥ ក្នុងឧប្បជ្ជតិប្បទូយា មានករៈ ៥ ក្នុងឧប្បជ្ជតិប្បទូយា
 មានករៈ ៥ ក្នុងឧប្បជ្ជតិប្បទូយា មានករៈ ៥ ក្នុងឧប្បជ្ជតិប្បទូយា
 មានករៈ ៥ ក្នុងឧប្បជ្ជតិប្បទូយា មានករៈ ៥ ក្នុងឧប្បជ្ជតិប្បទូយា
 មានករៈ ៥ ក្នុងឧប្បជ្ជតិប្បទូយា មានករៈ ៥ ក្នុងឧប្បជ្ជតិប្បទូយា
 មានករៈ ៥ ក្នុងឧប្បជ្ជតិប្បទូយា មានករៈ ៥ ។

ការកប់តាំង ២ យ៉ាងក្រៅពីនេះ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បជ្ជតិ
 ប្រាមហេតុ ឧប្បជ្ជតិ យ៉ាងនេះ ។

បញ្ញាវិវា

(២៧៨) ភាវិកា ធម្មា ភាវិកាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
 ព្វយេន មទ្ធកាយោ ភាវិកា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ទទ្ធា-
 មំ ចិត្តសមុដ្ឋាបាទកា រូតានំ ហេតុប្បព្វយេន មទ្ធកាយោ
 មជ្ជិមភិក្ខុកុណោ ភាវិកា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ទទ្ធា-
 មំ ភាវិកាទកា កាដត្តារូតានំ ហេតុប្បព្វយេន មទ្ធក-
 យោ ។ ភាវិកា ធម្មា អដ្ឋង្គិកាស្ស ធម្មស្ស ហេ-
 តុប្បព្វយេន មទ្ធកាយោ ភាវិកា ហេតុ ចិត្តស្ស ហេតុ-
 ប្បព្វយេន មទ្ធកាយោ មជ្ជិមភិក្ខុកុណោ ភាវិកា ហេតុ
 ចិត្តស្ស អដ្ឋង្គិកាទកា កាដត្តារូតានំ ហេតុប្បព្វយេន
 មទ្ធកាយោ ។ ភាវិកា ធម្មា អដ្ឋង្គិកាស្ស ធម្មស្ស ហេ-
 តុប្បព្វយេន មទ្ធកាយោ ភាវិកា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ទទ្ធាមំ ចិត្តស្ស ធម្ម
 ចិត្តសមុដ្ឋាបាទកា រូតានំ ហេតុប្បព្វយេន មទ្ធកាយោ មជ្ជិមភិក្ខុកុណោ ភា-
 វិកា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ទទ្ធាមំ ចិត្តស្ស ធម្ម អដ្ឋង្គិ-
 កាទកា ភាវិកាទកា កាដត្តារូតានំ ហេតុប្បព្វយេន
 មទ្ធកាយោ ។

(២៧៩) អដ្ឋង្គិកោ ធម្មា អដ្ឋង្គិកាស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បព្វយេន មទ្ធកាយោ ចិត្តំ រាវត្តំ ចិត្តំ ទរុដ្ឋង្គិកំ ។

បញ្ញាវិវា

(២៧៩) ធម៌ ភាវិកោ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ភាវិកោ ដោយហេ-
 តុប្បព្វយេន គឺ ពួកហេតុ ភាវិកោ ជាបច្ច័យ ខែពួកសម្បយុត្តកត្តដ្ឋង្គ
 ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋាបាទកំ ដោយហេតុប្បព្វយេន ក្នុងខណៈខែធម៌សង្ខំ ពួក
 ហេតុ ភាវិកោ ជាបច្ច័យ ខែពួកសម្បយុត្តកត្តដ្ឋង្គ ខែពួកកដត្តារូប
 ភាវិកោ ដោយហេតុប្បព្វយេន ។ ធម៌ ភាវិកោ ជាបច្ច័យ ខែធម៌
 ភាវិកោ ដោយហេតុប្បព្វយេន គឺ ពួកហេតុ ភាវិកោ ជាបច្ច័យ ខែចិត្ត
 ដោយហេតុប្បព្វយេន ក្នុងខណៈខែធម៌សង្ខំ ពួកហេតុ ភាវិកោ ជាបច្ច័យ
 ខែចិត្តដ្ឋង្គ ខែពួកកដត្តារូប ភាវិកោ ដោយហេតុប្បព្វយេន ។ ធម៌
 ភាវិកោ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ភាវិកោ ខែធម៌ ភាវិកោ ដោយ
 ហេតុប្បព្វយេន គឺ ពួកហេតុ ភាវិកោ ជាបច្ច័យ ខែពួកសម្បយុត្តកត្តដ្ឋង្គ
 ដ្ឋង្គ ខែចិត្តដ្ឋង្គ ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋាបាទកំ ដោយហេតុប្បព្វយេន ក្នុង
 ខណៈខែធម៌សង្ខំ ពួកហេតុ ភាវិកោ ជាបច្ច័យ ខែពួកសម្បយុត្តកត្តដ្ឋង្គ
 ដ្ឋង្គ ខែចិត្តដ្ឋង្គ ខែពួកកដត្តារូប ភាវិកោ ភាវិកោ ភាវិកោ ដោយ
 ហេតុប្បព្វយេន ។

(២៨០) ធម៌ ភាវិកោ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ភាវិកោ ដោយ
 ហេតុប្បព្វយេន គឺ ចិត្តំ រាវត្តំ ចិត្តំ ទរុដ្ឋង្គិកំ ។

គម្ពីរពុទ្ធសាសនា

មូលំ បុត្តិកត្តំ ធិត្តំ អាវុត្តំ ពាហិក ទទ្ធា ឧប្បជ្ឈតិ ។
 មូលំ បុត្តិកត្តំ ធិត្តំ អាវុត្តំ ធិត្តញ្ច សម្មយុត្តកា ឆ
 ទទ្ធា ឧប្បជ្ឈតិ ។ ពាហិកេ ឆន្ទា ពាហិកស្ស ឆន្ទស្ស
 អាម្មណប្បទ្ធាយេន ចទ្ធាយោ នាទំ ... សីលំ ...
 ឧបាសនីកម្មំ កត្តា កំ ចទ្ធាវេក្ខតិ វស្សានេតិ អភិ-
 ទន្ធិតិ កំ អាវុត្ត វាតោ ។ មេ ។ យោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ
 បុព្វេ សុខិន្តានំ ចទ្ធាវេក្ខតិ ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ
 ... អវិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ ... ផលំ ... ធិត្វានំ
 មទ្ធាវេក្ខតិ ធិត្វានំ គោគ្រកុស្ស វេនាននស្ស មត្តស្ស
 ផលស្ស រាវុដ្ឋនាយ អាម្មណប្បទ្ធាយេន ចទ្ធាយោ រវិ-
 យា ពាហិកេ មហំនេ កិលេសេ ចទ្ធាវេក្ខតិ វិក្ខម្ពិតេ
 កំលេសេ ... បុព្វេ សុខិន្តានំ កិលេសេ ផានន្តិ
 រួច ។ មេ ។ វត្ថុ ... ពាហិកេ ទទ្ធា អធិត្វតោ ។ មេ ។
 យោមនស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ ធិត្វេន ធឧត្តោ រួច មស្សតិ ធិត្វា-
 យ សោភជានុយា សម្ពំ សុណានិ ចេតោមវិយញ្ញា-
 ណោន ពាហិកេធិត្តសមន្តិស្ស ធិត្តំ វាទានិ អាតាសា-
 នញ្ញាយតំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនស្ស អាតិញ្ញាយតំ
 រាវេសញ្ញាធិត្តសញ្ញាយតនស្ស រួចាយតំ ធឧត្តវិញ្ញា-
 ណសយាតនំ ទទ្ធានំ អាម្មណប្បទ្ធាយេន ចទ្ធាយោ

គម្ពីរពុទ្ធសាសនា

ដោយការធូលប្បច្ច័យ មូល មណ្ឌិត ធិត្តិស្ថានេនុះ ពូកខន្ធ ខាង
 ក្រៅ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ខ្ញុំចិត្ត ។ មូល មណ្ឌិត ធិត្តិស្ថាន
 ផងចុះ ចិត្តក្តី ពួកសម្បយុត្តកត្តិ ក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ខ្ញុំ
 ចិត្ត ។ ធិតិ ខាងក្រៅ ជាច្រើន ខែនមិ ខាងក្រៅ ដោយការធូ-
 លប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល ខ្ញុំទាន ... ខ្ញុំសីល ... ធ្វើ ខ្ញុំវេទនាសម-
 ភព្វ ហើយវិចារណា ខ្ញុំកុសលនោះ ក្រេកកវ រីករាយ រកៈ ព្រោះ
 ប្រាណ ខ្ញុំកុសលនោះ ។ មេ ។ យោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល វិចារ-
 ណា ខ្ញុំកុសល ដែលសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញ រំពឹងយាន
 ខ្ញុំឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ រំពឹងមគ្គ ខ្ញុំមគ្គ ... ខ្ញុំ
 ផល ... វិចារណា ខ្ញុំព្រះនិព្វាន ព្រះនិព្វាន ជាច្រើន ខែនា
 វិចារណា ខ្ញុំគោគ្រកុ វេនានៈ មគ្គ និងផល ដោយការធូលប្ប-
 ច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ វិចារណា ខ្ញុំពួកកិលេស ខាងក្រៅ ដែលលះចង
 ហើយ ខ្ញុំពួកកិលេស ដែលសន្តតិសន្តិធិហើយ ... ធិតិ ខ្ញុំពួក
 កិលេស ដែលសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំពួករួច ។ មេ ។ ខ្ញុំវត្ថុ ...
 ខ្ញុំពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ជាច្រើន ។ មេ ។ យោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល
 ឃើញ ខ្ញុំរួច ដោយចិត្តចតុ ព្វ ខ្ញុំសំឡេង ដោយចិត្តសោភនាមុ
 ធិតិ ខ្ញុំចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តខាងក្រៅ ដោយចេតា-
 មវិយញ្ញាណ ពោលសាមញ្ញាយតនៈ (ជាច្រើន) ខែវិញ្ញាណញ្ញា-
 យតនៈ ពោលញ្ញាយតនៈ (ជាច្រើន) ខែវេសញ្ញាសញ្ញាយ-
 តនៈ ព្រាយតនៈ ជាច្រើន ខែពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយច្បាប់វិញ្ញាណ

ដោយដ្ឋនាយកនៈ . . . តាហិក ទន្ធា អំនិវិទន្តិកា-
 ណស្ស ទេតោបរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិ-
 ញ្ញាណស្ស យថាភម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញា-
 ណស្ស អាវុដ្ឋនាយ អាម្មណាប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។
 តាហិកេ ធម្មោ អន្ស្តិកាស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បទ្វ-
 យេន បទ្វយោ ធានំ . . . សីលំ . . . ទុច្ចាសថ-
 កម្មំ . . . តំ បទ្វវេក្ខតិ អស្សាដេតិ អភិទន្ធតិ តំ
 អាភិ ចំតំ ទប្បដ្ឋតិ បុព្វេ សុចំណ្ហានំ . . . យា ធា
 វុដ្ឋហិកា ធានំ . . . ។ សម្ពិទ្ធិ សត្វំ តាភត្តំ ។
 បុព្វេ សម្មាសម្ពុទ្ធិនោ . . . រូបេ ។ រេ ។ វត្ថុំ អនិច្ច-
 តោ វិបស្សតិ ។ រេ ។ អស្សាដេតិ អភិទន្ធតិ តំ
 អាភិ ចំតំ ទប្បដ្ឋតិ មិគ្រេន ធម្មតោ រូបំ បស្សតិ ។
 សម្ពិទ្ធិ ។ រូបាយកនៈ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ដោយដ្ឋនាយ-
 កនៈ . . . តាហិក ទន្ធា អំនិវិទន្តិកាណស្ស ទេតោ-
 បរិយញ្ញាណស្ស បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថា-
 ភម្មបកញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អាវុដ្ឋនាយ
 អាម្មណាប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។ តាហិកេ ធម្មោ អន្ស្តិ-
 កាស្ស ធា តាហិកស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បទ្វយេន
 បទ្វយោ ធានំ . . . សីលំ . . . ទុច្ចាសថកម្មំ . . .

ដោយដ្ឋនាយកនៈ . . . ពួកទន្ធា ភាវិក្រោ ជាបច្ច័យ ខែការពិចារណា
 ខ្សែវិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថា-
 ភម្មបកញ្ញាណ ធីតិកាភតំសញ្ញាណ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ។ ធម៌
 ភាវិក្រោ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ភាវិក្រោ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ គឺ បុគ្គល
 (ឲ្យ) ខ្សែវិញ្ញាណ . . . ខ្សែសីល . . . ខ្សែទុច្ចាសថកម្ម . . . ពិចារណា
 ខ្សែកុសលនោះ ត្រេកអរ រីករាយ ចំក្ត កើតឡើង ត្រោច្រោត ខ្សែ
 កុសលនោះ ខ្សែកុសល ដែលសម្បូរហើយ ក្នុងកាលមុន . . . រេញ
 កំណើន ខ្សែធាន . . . ។ សេចក្តីបំប្រែញ ចេតាវិសេសំ បណ្ឌិត
 ធម្មវិទូច្នោះ ។ ដែលគ្រប់សម្បូរហើយ ក្នុងកាលមុន ខ្សែកុសល ។ រេ ។
 ឃើញ ខ្សែវិញ្ញាណ ជាដំនើរឡើង ។ រេ ។ ត្រេកអរ រីករាយ ចំក្ត កើត
 ឡើង ត្រោច្រោត ខ្សែវិញ្ញាណ បុគ្គល ឃើញ ខ្សែរូប ដោយបិទចក្ក ។
 សេចក្តីបំប្រែញ ។ ប្រាយកនៈ (ជាបច្ច័យ) ខែចក្កវិញ្ញាណ ដោយដ្ឋនាយ-
 កនៈ . . . ពួកទន្ធា ភាវិក្រោ ជាបច្ច័យ ខែការពិចារណា ខ្សែវិញ្ញា-
 ណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្ម-
 បកញ្ញាណ ធីតិកាភតំសញ្ញាណ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ភាវិក្រោ
 ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ភាវិក្រោ ដោយការម្មណាប្ប-
 ច្ច័យ គឺ បុគ្គល ឲ្យ ខ្សែវិញ្ញាណ . . . ខ្សែសីល . . . ខ្សែទុច្ចាសថកម្ម . . .

អដ្ឋង្គិកទេវតា ចក្ខុវិស័យ

តំ បទ្ទាវត្ថុតិ អស្សាទេតិ អភិទទ្ទតិ តំ អារត្ត ចិត្តត្ថ
 សម្មយុត្តកា ច ទទ្ទា ទប្បដ្ឋង្គិ ។ សង្ខិត្តំ សត្វំ
 កាតត្វំ ។ តាហិវ ទេវតា អភិទទ្ទតោ វិបស្សតិ
 ។ យេ ។ អស្សាទេតិ អភិទទ្ទតំ តំ អារត្ត ចិត្តត្ថ
 សម្មយុត្តកា ច ទទ្ទា ទប្បដ្ឋង្គិ ធិត្វេន ចក្កុយា រូបំ
 បស្សតិ ។ សង្ខិត្តំ ។ រូបាយតនំ ធម្មវិញ្ញាណស្ស
 សម្មយុត្តកានព ទទ្ទានំ ដោដ្ឋន្តាយតនំ . . .
 តាហិវ ទទ្ទា ឥទ្ធិវិញ្ញាណស្ស ទេវតាបរិយត្តា-
 ណស្ស បុព្វនិវសានុស្សតិញ្ញាណស្ស យថាភម្ម-
 បកញ្ញាណស្ស អនាគតសញ្ញាណស្ស អារដ្ឋន្តិយ
 វារម្មណាច្បទាយន បទ្ទាយា ។ អដ្ឋង្គិកោ ច តា-
 ហិវេ ច ធម្មា អដ្ឋង្គិកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាច្បទ-
 យន បទ្ទាយោ គីណិ ។

(២៧៧) អដ្ឋង្គិកោ ធម្មា អដ្ឋង្គិកស្ស ធម្មស្ស
 អនិបតិច្ចទ្ទាយន បទ្ទាយោ អារម្មណានិបតិ អដ្ឋង្គិកោ
 ទេវតា ចិត្តំ ករុំ កក្កា ចិត្តំ ទប្បដ្ឋង្គិ ។ អដ្ឋង្គិកោ
 ធម្មា តាហិវស្ស ធម្មស្ស អនិបតិច្ចទ្ទាយន បទ្ទាយោ
 អារម្មណានិបតិ សហជាតានិបតិ ។ អារម្មណា-
 និបតិ ចិត្តំ ករុំ ធម្មា តាហិវ ទទ្ទា ទប្បដ្ឋង្គិ ។

អដ្ឋង្គិកទេវតា ចក្ខុវិស័យ

និបាណោ ឡុតុសលនោ ក្រេតតោ វិភយ ចិត្តក្កិ ឡុតុសម្មយុត្ត-
 កត្តក្កិ កើតទៀត ព្រោះប្រាជ្ញា ឡុតុសលនោ ។ សេចក្តីបំប្រួញ
 ចរចំរិសសំ ចក្ខុវិស័យ អប្បិធ្វើទុរ ។ បុគ្គល ឃើញចុ សំ ឡុតុក
 ខន្ធ ខាងក្រៅ ជាម៉ែនទៀត ។ យេ ។ ក្រេតតោ វិភយ ចិត្តក្កិ ឡុតុ
 សម្មយុត្តកត្តក្កិ កើតទៀត ព្រោះប្រាជ្ញា ឡុតុនោ បុគ្គល ឃើញ-
 ឡុតុ ដោយទិព្វចក្ក ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ ព្រាយននៈ (ជាចម្លើយ) នៃ
 ចក្ខុវិញ្ញាណនី ខែឡុតុសម្មយុត្តកត្តក្កិ ដោដ្ឋន្តាយននៈ . . . ឡុតុ
 ខន្ធ ខាងក្រៅ ជាចម្លើយ នៃការពិចារណា ឡុតុវិញ្ញាណ ចេតាហិ-
 យញ្ញាណ បុព្វនិវសានុស្សតិញ្ញាណ យថាភម្មបកញ្ញាណ មិនសា-
 គតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណាច្បទ្ទាយ ។ ធម្ម ខាងក្នុងក្តី ធម្ម ខាងក្រៅ
 ក្តី ជាចម្លើយ នៃធម្ម ខាងក្នុង ដោយអារម្មណាច្បទ្ទាយ គឺ មានពៈ ច ។

[២៧៧] ធម្ម ខាងក្នុង ជាចម្លើយ នៃធម្ម ខាងក្នុង ដោយ
 អនិបតិច្ចទ្ទាយ បានដល់ការម្សាតិបតិ គឺ ចិត្ត កើតទៀត ព្រោះ
 ធ្វើ ឡុតុកខន្ធ ខាងក្នុង មិនចិត្ត ឡុតុវិញ្ញាណ ។ ធម្ម
 ខាងក្នុង ជាចម្លើយ នៃធម្ម ខាងក្រៅ ដោយអនិបតិច្ចទ្ទាយ បាន
 ដល់ការម្សាតិបតិ មិនសហជាតានិបតិ ។ អារម្មណានិបតិ គឺ
 ឡុតុខន្ធ ខាងក្រៅ កើតទៀត ព្រោះធ្វើ ឡុតុក ឡុតុវិញ្ញាណ ។

អារម្ភកិរិយា អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

សហជាតាធិបតិ ចិត្តាធិបតិ សម្បយុត្តកោនំ ទដ្ឋានំ
 ចិត្តសម្បជ្ជាចានញ រូបាធិ អធិបតិច្បទុយេន បទូយោ ។
 មូលំ មុត្តិភពំ អាម្មណាធិបតិ អដ្ឋង្គិកំ ចិត្តំ កុរិ
 កាត្វា ចិត្តញ សម្បយុត្តកោ ធិ ទដ្ឋា ឧប្បដ្ឋនំ ។
 តាភិរោ ធាត្វា តាហិរស្ស ធម្មស្ស អធិបតិច្បទុយេន
 បទូយោ អាម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អាម្ម-
 ណាធិបតិ តានំ ធាត្វា ... តិណិ ។ ម្លេ អធិបតិ
 តិណ្ឌម្បិ តាតញ ។ អដ្ឋង្គិកោ ធិ តាហិរោ ធិ ធាត្វា
 អដ្ឋង្គិកស្ស ធម្មស្ស អធិបតិច្បទុយេន បទូយោ
 តិណិ ។ តិណ្ឌម្បិ ឋិតាយេវ អធិបតិ ។

[២៧៤] អដ្ឋង្គិកោ ធាត្វា អដ្ឋង្គិកស្ស ធម្មស្ស
 អនន្តរច្បទុយេន បទូយោ មុរិមំ មុរិមំ ចិត្តំ បច្ឆិមស្ស
 អច្ឆិមស្ស ចិត្តស្ស អនន្តរច្បទុយេន បទូយោ តិណិ ។
 តាភិរោ ធាត្វា តាហិរស្ស ធម្មស្ស អនន្តរច្បទុយេន
 បទូយោ មុរិមា មុរិមា តាភិរោ ទដ្ឋា បច្ឆិមាធិ បច្ឆិ-
 រោធិ ទដ្ឋានំ អនន្តរច្បទុយេន បទូយោ អនុលោមំ
 កោត្រកុស្ស តិណិ ។ តិណ្ឌម្បិ ឋិតសនិសា ។
 អដ្ឋង្គិកោ ធិ តាភិរោ ធិ ធាត្វា អដ្ឋង្គិកស្ស ធម្មស្ស

អារម្ភកិរិយា អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

ឯសហជាតាធិបតិ គី ចិត្តាធិបតិ ជាច្បើយ ខែត្តសម្បយុត្តកុស្សធីន
 ខែត្តកុស្សសម្បជ្ជាធិបតិ ដោយអធិបតិច្បទុយេន ។ មូល បណ្ឌិត ធម្ម
 ស្សធីតុះ អាម្មណាធិបតិ គី ចិត្តក្តី ត្បកសម្បយុត្តកុស្សក្តី កើតឡើង
 ក្រោមភ្នំ ភ្នំចិត្ត ខាងក្នុង ឱ្យជាទិរោច ។ ធម៌ ខាងក្រៅ ជាច្បើយ
 ខែធម៌ ខាងក្រៅ ដោយអធិបតិច្បទុយេន បានដល់អាម្មណាធិបតិ ចិន-
 សហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ គី មុត្តល ឱ្យ ភ្នំកោ ... ពាន
 វារៈ ព្យ ។ អធិបតិ ខាង ២ បណ្ឌិត ធម្មភ្នំ ដោយវិណាចខែច្បើយ
 ខាង ព្យ ។ ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី ជាច្បើយ ខែធម៌ ខាងក្នុង
 ដោយអធិបតិច្បទុយេន គី ពានវារៈ ព្យ ។ អធិបតិ ខែ ១ ខែវារៈខាង ព្យ ។

[២៧៥] ធម៌ ខាងក្នុង ជាច្បើយ ខែធម៌ ខាងក្នុង ដោយ
 អនន្តរច្បទុយេន គី ចិត្ត មុនៗ ជាច្បើយ ខែចិត្ត ក្រោយៗ ដោយ
 អនន្តរច្បទុយេន ពានវារៈ ព្យ ។ ធម៌ ខាងក្រៅ ជាច្បើយ ខែធម៌ ខាង
 ក្រៅ ដោយអនន្តរច្បទុយេន គី ព្រះវង្ស ខាងក្រៅ មុនៗ ជាច្បើយ ខែ
 ព្រះវង្ស ក្រោយៗ ដោយអនន្តរច្បទុយេន អនុលោម (ជាច្បើយ) ខែ
 កោត្រកុស្ស ពានវារៈ ព្យ ។ ឯវារៈខាង ព្យ ពានសេចក្តីផ្តុំគ្នាទីបីវារៈ ១
 ខែវ ។ ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី ជាច្បើយ ខែធម៌ ខាងក្នុង

អនន្តរច្ឆាយនេ ចច្ឆាយោ តីណិ ។ . . សមនន្ត-
 រច្ឆាយនេ ចច្ឆាយោ សហាវាគច្ឆាយនេ ចច្ឆាយោ
 នវ ចដិទ្ធសនិសា ។ . . អញ្ញាមញ្ញាច្ឆាយនេ ចច្ឆ-
 ាយោ បក្ស ចដិទ្ធសនិសា ។ . . ចិស្សយច្ឆាយនេ
 វច្ឆាយោ នវ ចច្ឆយវាសនិសា ។

[២៧៧] អដ្ឋង្គិកោ ខាឡា អដ្ឋង្គិកាស្ស ធម្មស្ស
 ទមនិស្សយច្ឆាយនេ ចច្ឆាយោ អាវុធិស្សយោ
 អនន្តរចនិស្សយោ បកក្ខចនិស្សយោ ។ ខេ ។ បកក-
 ្ខចនិស្សយោ ចិក្ខុ ចិក្ខុស្ស ទមនិស្សយច្ឆាយនេ
 ចច្ឆាយោ តីណិ ។ កាហិវោ ខាឡា កាហិវាស្ស ធម្មស្ស
 ទមនិស្សយច្ឆាយនេ ចច្ឆាយោ អាវុធិស្សយោ
 អនន្តរចនិស្សយោ បកក្ខចនិស្សយោ ។ ខេ ។ បកក្ខ-
 ចនិស្សយោ សន្ធុ ទមនិស្សយ នានំ ទេតិ នានំ
 ជិច្ឆេតិ ទិដ្ឋិ កណ្ណាតិ សីលំ ។ ខេ ។ សេនាសនំ ទម-
 និស្សយ នានំ ទេតិ ។ ខេ ។ សន្ធុ កិច្ចតិ សទ្ធា ។ ខេ ។
 សេនាសនំ សទ្ធាយ ។ ខេ ។ វេសសនាចត្តិយា ទម-
 និស្សយច្ឆាយនេ ចច្ឆាយោ ។ តីណិចិ ច្ឆវេត្តា កាតត្តា
 ចិក្ខុស្សតិ កាតត្តា សម្បយុត្តកា នព្វាតិ កាតត្តា ។

ដោយអនន្តរច្ឆាយនេ គឺ មានវា ពុ ។ . . ដោយសមនន្ត-
 រច្ឆាយនេ ដោយសហាវាគច្ឆាយនេ គឺ មានវា ដុចចដិទ្ធករ
 វេ ។ . . ដោយអញ្ញាមញ្ញាច្ឆាយនេ គឺ មានវា ថ ដុច
 ចដិទ្ធករវេ ។ . . ដោយចិស្សយច្ឆាយនេ គឺ មានវា វ
 ដុចចច្ឆយវាវេ ។

[២៧៨] ធម៌ ភាគីក្កិ ដោយខុច ខេតិ ភាគីក្កិ ដោយខុច-
 និស្សយច្ឆាយនេ បានដល់ការច្នៃចនិស្សយ អនន្តរចនិស្សយ ធម៌-
 កក្ខចនិស្សយ ។ ខេ ។ បកកក្ខចនិស្សយ គឺ ចិក្ខុ ដោយខុច ខេតិ
 ដោយខុចនិស្សយច្ឆាយនេ មានវា ពុ ។ ធម៌ ភាគីក្កិ ដោយខុច
 ខេតិ ភាគីក្កិ ដោយខុចនិស្សយច្ឆាយនេ បានដល់ការច្នៃច-
 និស្សយ អនន្តរចនិស្សយ ធម៌កក្ខចនិស្សយ ។ ខេ ។ បកកក្ខ-
 ចនិស្សយ គឺ បុគ្គល កាស្រ័យ ទ្ធុសទ្ធា ហើយឱ្យ ទ្ធុវាទ ជំ-
 រឿន ទ្ធុវាទ ប្រកាន់ ទ្ធុវិដ្ឋិ ទ្ធុសីល ។ ខេ ។ បុគ្គល កាស្រ័យ
 ទ្ធុវេសនាសនា ហើយឱ្យ ទ្ធុវាទ ។ ខេ ។ បំបែក ទ្ធុវេសន្តិ
 សទ្ធា ។ ខេ ។ សេនាសនា ដោយខុចនិស្សយច្ឆាយនេ ។ ខេ ។ ខេ
 វេសសនាចត្តិ ដោយខុចនិស្សយច្ឆាយនេ ។ ពួកច្រើន ចណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើ បំពេញឱ្យមានវា ពុ ហើយគប្បីធ្វើ ថា ដោយខុច ខេតិ
 ដុចចដិទ្ធករ គប្បីធ្វើ ថា ដោយខុច ខេតិកសម្បយុត្តកក្ខ ដុចចដិទ្ធករ ។

អដ្ឋង្គិកោ ឆ ពាហិរា ឆ ឆោ អដ្ឋង្គិកស្ស ឆធម្មស្ស ឧបទិស្សយេច្ឆាយេន ចត្វយោ តីណំ ។

[២៧០] អដ្ឋង្គិកោ ឆោ អដ្ឋង្គិកស្ស ឆធម្មស្ស បុរេជានប្បដ្ឋាយេន ចត្វយោ អាម្មណបុរេជានំ វត្តបុរេជានំ ។ អាម្មណបុរេជានំ ចត្តំ ។ ថេ ។ កាយំ អនិច្ចតោ វិបស្សនំ ។ ថេ ។ អស្សាទេតិ អភិទន្ធតិ តំ វារត្ត ទិក្ខំ ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្តបុរេជានំ ឆត្វាយតនំ ចត្តវិញ្ញាណស្ស កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជានប្បដ្ឋាយេន ចត្វយោ ។ អដ្ឋង្គិកោ ឆោ ពាហិរស្ស ឆធម្មស្ស បុរេជានប្បដ្ឋាយេន ចត្វយោ អាម្មណបុរេជានំ វត្តបុរេជានំ ។ អាម្មណបុរេជានំ ចត្តំ ។ ថេ ។ កាយំ អនិច្ចតោ វិបស្សនំ ។ ថេ ។ អស្សាទេតិ ។ ថេ ។ ឆោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្តបុរេជានំ ឆត្វាយតនំ ចត្តវិញ្ញាណសហាតតានំ ទទ្ធានំ កាយាយតនំ កាយវិញ្ញាណសហាតតានំ ទទ្ធានំ បុរេជានប្បដ្ឋាយេន ចត្វយោ ។ អដ្ឋង្គិកោ ឆោ អដ្ឋង្គិកស្ស ឆ ពាហិរស្ស ឆ ឆធម្មស្ស បុរេជានប្បដ្ឋាយេន ចត្វយោ អាម្មណបុរេជានំ វត្តបុរេជានំ ។ អាម្មណបុរេជានំ ចត្តំ ។ ថេ ។ កាយំ អនិច្ចតោ វិបស្សនំ

ធម៌ ខានិក្កន្តិ ធម៌ ខានិក្រវត្តិ ជាចច្ច័យ ខែធម៌ ខានិក្កន្ត ដោយ ឧបទិស្សយេច្ឆាយេន តី មាទវារេ ព្យ ។

[២៧០] ធម៌ ខានិក្កន្ត ជាចច្ច័យ ខែធម៌ ខានិក្កន្ត ដោយ បុរេជានប្បដ្ឋាយេន បុរេជានប្បដ្ឋាយេន បុរេជានប្បដ្ឋាយេន បុរេជានប្បដ្ឋាយេន បុរេជានប្បដ្ឋាយេន ។ អាម្មណបុរេជាន តី ឧវចត្ត ។ ថេ ។ ពិចារណាយេញ្ញច្ចាសំ ឡតិ កាយ ថាមិនទៀង ។ ថេ ។ ក្រេតកា វិកាយ ចិត្ត កើតឡើង ក្រោយប្រាជ្ញា ឡតិក្រោយ ។ ឯវត្តបុរេជាន តី ចត្វាយតនៈ (ជាចច្ច័យ) ខែចត្តវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ជាចច្ច័យ ខែកាយវិញ្ញាណ ដោយ បុរេជានប្បដ្ឋាយេន ។ ធម៌ ខានិក្កន្ត ជាចច្ច័យ ខែធម៌ ខានិក្រវត្ត ដោយបុរេជានប្បដ្ឋាយេន បុរេជានប្បដ្ឋាយេន បុរេជានប្បដ្ឋាយេន បុរេជានប្បដ្ឋាយេន ។ អាម្មណបុរេជាន តី ឧវចត្ត ។ ថេ ។ ក្រេតកា វិកាយ ចិត្ត កើតឡើង ។ ឯវត្តបុរេជាន តី ចត្វាយតនៈ (ជាចច្ច័យ) ខែចត្តវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ជាចច្ច័យ ខែកាយវិញ្ញាណ ដោយ បុរេជានប្បដ្ឋាយេន ។ ធម៌ ខានិក្កន្ត ជាចច្ច័យ ខែធម៌ ខានិក្កន្តផង ខែធម៌ ខានិក្រវត្តផង ដោយបុរេជានប្បដ្ឋាយេន បុរេជានប្បដ្ឋាយេន បុរេជានប្បដ្ឋាយេន បុរេជានប្បដ្ឋាយេន ។ អាម្មណបុរេជាន តី ឧវចត្ត ។ ថេ ។ ពិចារណាយេញ្ញច្ចាសំ ឡតិ កាយ ថាមិនទៀង

១. ២. ៣. ៤. ៥. ៦. ៧. ៨. ៩. ១០. ១១. ១២. ១៣. ១៤. ១៥. ១៦. ១៧. ១៨. ១៩. ២០. ២១. ២២. ២៣. ២៤. ២៥. ២៦. ២៧. ២៨. ២៩. ៣០. ៣១. ៣២. ៣៣. ៣៤. ៣៥. ៣៦. ៣៧. ៣៨. ៣៩. ៤០. ៤១. ៤២. ៤៣. ៤៤. ៤៥. ៤៦. ៤៧. ៤៨. ៤៩. ៥០. ៥១. ៥២. ៥៣. ៥៤. ៥៥. ៥៦. ៥៧. ៥៨. ៥៩. ៦០. ៦១. ៦២. ៦៣. ៦៤. ៦៥. ៦៦. ៦៧. ៦៨. ៦៩. ៧០. ៧១. ៧២. ៧៣. ៧៤. ៧៥. ៧៦. ៧៧. ៧៨. ៧៩. ៨០. ៨១. ៨២. ៨៣. ៨៤. ៨៥. ៨៦. ៨៧. ៨៨. ៨៩. ៩០. ៩១. ៩២. ៩៣. ៩៤. ៩៥. ៩៦. ៩៧. ៩៨. ៩៩. ១០០.

១. ២. ៣. ៤. ៥. ៦. ៧. ៨. ៩. ១០. ១១. ១២. ១៣. ១៤. ១៥. ១៦. ១៧. ១៨. ១៩. ២០. ២១. ២២. ២៣. ២៤. ២៥. ២៦. ២៧. ២៨. ២៩. ៣០. ៣១. ៣២. ៣៣. ៣៤. ៣៥. ៣៦. ៣៧. ៣៨. ៣៩. ៤០. ៤១. ៤២. ៤៣. ៤៤. ៤៥. ៤៦. ៤៧. ៤៨. ៤៩. ៥០. ៥១. ៥២. ៥៣. ៥៤. ៥៥. ៥៦. ៥៧. ៥៨. ៥៩. ៦០. ៦១. ៦២. ៦៣. ៦៤. ៦៥. ៦៦. ៦៧. ៦៨. ៦៩. ៧០. ៧១. ៧២. ៧៣. ៧៤. ៧៥. ៧៦. ៧៧. ៧៨. ៧៩. ៨០. ៨១. ៨២. ៨៣. ៨៤. ៨៥. ៨៦. ៨៧. ៨៨. ៨៩. ៩០. ៩១. ៩២. ៩៣. ៩៤. ៩៥. ៩៦. ៩៧. ៩៨. ៩៩. ១០០.

អភិធម្មចំណែក អនុលោមទុកប្បវិទ្ធិ៖

វត្ថុបុរេជាន់ វត្ថុ ចិត្តស្ស ឧប្បយុត្តកាមញ្ច ទទ្ធានំ
 បុរេជានប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។ អជ្ឈត្តិកោ ច តាហិ-
 រោ ច ធម្មា អជ្ឈត្តិកស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បទ្វ-
 យេន បទ្វយោ អនុធម្មលាបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។
 ចក្ខុយននញ្ច វត្ថុ ច ចិត្តស្ស កាយាយននញ្ច វត្ថុ
 ច ចិត្តស្ស បុរេជានប្បទ្វយេន បទ្វយោ រូបាយននញ្ច
 ចក្ខុយននញ្ច ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស ដោដ្ឋព្វាយននញ្ច
 កាយាយននញ្ច កាយវិញ្ញាណស្ស បុរេជានប្បទ្វយេន
 បទ្វយោ ។ អជ្ឈត្តិកោ ច តាហិរោ ច ធម្មា តាហិ-
 រស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បទ្វយេន បទ្វយោ អនុធម្មលា-
 បុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ ចក្ខុយននញ្ច វត្ថុ ច តាហិរាជំ
 ទទ្ធានំ បុរេជានប្បទ្វយេន បទ្វយោ កាយាយននញ្ច
 វត្ថុ ច តាហិរាជំ ទទ្ធានំ បុរេជានប្បទ្វយេន បទ្វយោ
 រូបាយននញ្ច ចក្ខុយននញ្ច ចក្ខុវិញ្ញាណសហនកាជំ
 ទទ្ធានំ បុរេជានប្បទ្វយេន បទ្វយោ ដោដ្ឋព្វាយននញ្ច
 កាយាយននញ្ច កាយវិញ្ញាណសហនកាជំ ទទ្ធានំ
 បុរេជានប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។ អជ្ឈត្តិកោ ច តាហិរោ
 ច ធម្មា អជ្ឈត្តិកស្ស ច តាហិរស្ស ច ធម្មស្ស បុរេជាន-
 ប្បទ្វយេន បទ្វយោ អនុធម្មលាបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។

អភិធម្មចំណែក អនុលោមទុកប្បវិទ្ធិ៖

និវត្តបុរេជានំ ភី វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខៃចិត្តផង ខៃតួកសប្បយុត្តកច្ចុ
 ផង ដោយបុរេជានប្បទ្វ័យ ។ ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី
 ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយបុរេជានប្បទ្វ័យ បានដល់ការធូលា-
 បុរេជាន ធម៌វត្ថុបុរេជាន ។ ចក្ខុយននញ្ច វត្ថុក្តី (ជាបច្ច័យ) ខៃចិត្ត
 កាយាយននញ្ច វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ ខៃចិត្ត ដោយបុរេជានប្បទ្វ័យ ច្រា-
 យននញ្ច ចក្ខុយននញ្ច (ជាបច្ច័យ) ខៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោដ្ឋព្វាយននញ្ច
 កាយាយននញ្ច ជាបច្ច័យ ខៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជានប្បទ្វ័យ ។
 ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ
 បុរេជានប្បទ្វ័យ បានដល់ការធូលាបុរេជាន ធម៌វត្ថុបុរេជាន ។ ចក្ខុ-
 យននញ្ច វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ ខៃតួកទទ្ធិ ខាងក្រៅ ដោយបុរេជានប្ប-
 ទ្វ័យ កាយាយននញ្ច វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ ខៃតួកទទ្ធិ ខាងក្រៅ ដោយ
 បុរេជានប្បទ្វ័យ ច្រាយននញ្ច ចក្ខុយននញ្ច ជាបច្ច័យ ខៃតួក
 ទទ្ធិ វែងប្រឡំដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយបុរេជានប្បទ្វ័យ ដោដ្ឋព្វា-
 យននញ្ច កាយាយននញ្ច ជាបច្ច័យ ខៃតួកទទ្ធិ វែងប្រឡំដោយ
 កាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជានប្បទ្វ័យ ។ ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌
 ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ ខាងក្នុងផង ខៃធម៌ ខាងក្រៅផង
 ដោយបុរេជានប្បទ្វ័យ បានដល់ការធូលាបុរេជាន ធម៌វត្ថុបុរេជាន ។

ចក្ខុយក្ខន្ធភ្នំ វត្ថុ ច ចិត្តស្ស សម្មយុត្តកាមញ្ញ
 ទទ្ធានំ បុរេជាតប្បទ្ធាយេន បទ្ធាយោ កាយាយក្ខន្ធភ្នំ
 វត្ថុ ច . . . ប្រាយក្ខន្ធភ្នំ ចក្ខុយក្ខន្ធភ្នំ ចក្ខុវិញ្ញា-
 ណស្ស សម្មយុត្តកាមញ្ញ ទទ្ធានំ បុរេជាតប្បទ្ធាយេន
 បទ្ធាយោ ជាដ្ឋន្តាយក្ខន្ធភ្នំ . . . ។

(២៨០) អដ្ឋត្ថិកោ ធាន្តា អដ្ឋត្ថិកស្ស ចម្មស្ស
 បញ្ញាជាតប្បទ្ធាយេន បទ្ធាយោ បញ្ញាជាតា អដ្ឋត្ថិកា
 ទទ្ធា បុរេជាតស្ស ភមស្ស អដ្ឋត្ថិកស្ស កាយស្ស
 បញ្ញាជាតប្បទ្ធាយេន បទ្ធាយោ ។ ម្យលំ កាតតំ បញ្ញា-
 ជាតា អដ្ឋត្ថិកា ទទ្ធា បុរេជាតស្ស ភមស្ស កាហិ-
 រស្ស កាយស្ស បញ្ញាជាតប្បទ្ធាយេន បទ្ធាយោ ។
 ម្យលំ កាតតំ បញ្ញាជាតា អដ្ឋត្ថិកា ទទ្ធា បុរេជា-
 តស្ស ភមស្ស អដ្ឋត្ថិកស្ស ច កាហិរស្ស ច កា-
 យស្ស បញ្ញាជាតប្បទ្ធាយេន បទ្ធាយោ ។ ឯវំ ធរមិ បញ្ញា
 កាតត្វា ។ . . . កាសវចប្បទ្ធាយេន បទ្ធាយោ ធរ
 បញ្ញា កាតត្វា ។

ចក្ខុយក្ខន្ធភ្នំ វត្ថុ វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃចិត្តផង នៃពួកសម្មយុត្តកត្តផង
 ដោយបុរេជាតប្បទ្ធាយេន កាយាយក្ខន្ធភ្នំ វត្ថុ . . . ប្រាយក្ខន្ធភ្នំ
 ចក្ខុយក្ខន្ធភ្នំ ជាបច្ច័យ នៃចក្ខុវិញ្ញាណផង នៃពួកសម្មយុត្តកត្តផង
 ដោយបុរេជាតប្បទ្ធាយេន ជាដ្ឋន្តាយក្ខន្ធភ្នំ . . . ។

(២៨១) ធរមិ ខាតក្កុក្ខ ជាបច្ច័យ នៃធរមិ ខាតក្កុក្ខ ដោយបច្ច័-
 យ ជាតប្បទ្ធាយេន បុរេជាតប្បទ្ធាយេន គឺ ពួកទទ្ធា ខាតក្កុក្ខ ជាបច្ច័យ នៃកាយ
 ខាតក្កុក្ខនេះ ដែលកើតមុន ដោយបញ្ញាជាតប្បទ្ធាយេន ។ ម្យល បណ្ឌិត
 ធរមិធ្វើផងទុក បញ្ញាជាត គឺ ពួកទទ្ធា ខាតក្កុក្ខ ជាបច្ច័យ នៃកាយ ខាត
 ក្កុក្ខនេះ ដែលកើតមុន ដោយបញ្ញាជាតប្បទ្ធាយេន ។ ម្យល បណ្ឌិត ធរមិ
 ធ្វើផងទុក បញ្ញាជាត គឺ ពួកទទ្ធា ខាតក្កុក្ខ ជាបច្ច័យ នៃកាយ ខាតក្កុក្ខ
 ក្នុង ខាតក្កុក្ខនេះ ដែលកើតមុន ដោយបញ្ញាជាតប្បទ្ធាយេន ។ ឯ
 បញ្ញាខាតក្កុក្ខ បណ្ឌិត ធរមិធ្វើ យ៉ាងនេះទេ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយ
 កាសវចប្បទ្ធាយេន បញ្ញាខាតក្កុក្ខ បណ្ឌិត ធរមិធ្វើទុក ។

អភិធម្មបទិកា អនុណោមទុកប្បដ្ឋានំ

[២៧២] តាហិរោ នន្ទោ តាហិរស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ សហជាតា នាណទណិកា ។
 សហជាតា តាហិរោ ធមេតនា សម្បយុត្តកាណំ ទទ្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានេត្យ រូទានំ កម្មប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។
 ហានាទណិកា តាហិរោ ធមេតនា វិទាកាណំ តាហិរោ
 ទទ្ធានំ កម្មត្តា ច រូទានំ កម្មប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។
 តាហិរោ នន្ទោ អដ្ឋង្គិកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចុយេន
 បច្ចុយោ សហជាតា នាណទណិកា ។ សហជាតា
 តាហិរោ ធមេតនា ចិត្តស្ស កម្មប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។
 នាណទណិកា តាហិរោ ធមេតនា វិទាកស្ស ចិត្តស្ស
 អដ្ឋង្គិកានេត្យ កម្មត្តារូទានំ កម្មប្បច្ចុយេន បច្ចុ-
 យោ ។ តាហិរោ នន្ទោ អដ្ឋង្គិកស្ស ច តាហិរស្ស
 ច ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ សហជាតា នា-
 នាណទណិកា ។ សហជាតា តាហិរោ ធមេតនា សម្ប-
 យុត្តកាណំ ទទ្ធានំ ចិត្តស្ស ច ចិត្តសមុដ្ឋានានេត្យ រូទានំ
 កម្មប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ នាណទណិកា តាហិរោ
 ធមេតនា វិទាកាណំ ទទ្ធានំ ចិត្តស្ស ច អដ្ឋង្គិកានេត្យ
 តាហិរោនេត្យ កម្មត្តារូទានំ កម្មប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។
 វិទាកស្ស បច្ចុយោ វេ ។

អភិធម្មបទិកា អនុណោមទុកប្បដ្ឋានំ

(២៧២) ធមិ ខាណិក្រោ ជាបច្ច័យ ខៃធមិ ខាណិក្រោ ដោយកម្ម-
 ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត ចិន្តាធានាណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា
 ខាណិក្រោ ជាបច្ច័យ ខៃត្ថុកសម្បយុត្តកត្ថូផល ខៃត្ថុកចិត្តសមុដ្ឋានប្រផល
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនាធានាណិកៈ គឺ ចេតនា ខាណិក្រោ ជា
 បច្ច័យ ខៃត្ថុកវិទាកត្ថូផល ខាណិក្រោផល ខៃត្ថុកកម្មត្តាប្រផល ដោយកម្ម-
 ប្បច្ច័យ ។ ធមិ ខាណិក្រោ ជាបច្ច័យ ខៃធមិ ខាណិក្រោ ដោយកម្ម-
 ប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត ចិន្តាធានាណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា
 ខាណិក្រោ ជាបច្ច័យ ខៃចិត្ត ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនាធានាណិកៈ
 គឺ ចេតនា ខាណិក្រោ ជាបច្ច័យ ខៃវិទាកចិត្តផល ខៃត្ថុកកម្មត្តាប្រ ខាណិក្រោ
 ផល ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធមិ ខាណិក្រោ ជាបច្ច័យ ខៃធមិ ខាណិក្រោផល
 ខៃធមិ ខាណិក្រោផល ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់សហជាត ចិន្តាធា-
 នាណិកៈ ។ សហជាត គឺ ចេតនា ខាណិក្រោ ជាបច្ច័យ ខៃត្ថុកសម្ប-
 យុត្តកត្ថូផល ខៃចិត្តផល ខៃត្ថុកចិត្តសមុដ្ឋានប្រផល ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 ឯនាធានាណិកៈ គឺ ចេតនា ខាណិក្រោ ជាបច្ច័យ ខៃត្ថុកវិទាកត្ថូផល ខៃ
 ចិត្តផល ខៃត្ថុកកម្មត្តាប្រ ខាណិក្រោផល ខាណិក្រោផល ដោយកម្មប្ប-
 ច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយវិទាកប្បច្ច័យ គឺ មានៈ ៤ ។

បដិសន្ធិក្នុងរណ៍ អង្គជំនុំជម្រះ ចេញវិញ ច អាណា-
 សម្បយុត្តកាន់ ទទ្ធានំ ពាហិកនេត្ត កេដន្តារូបាចំ អា-
 ហារវ្យាដូយេន បទ្ធាយោ ។ អង្គជំនុំជម្រះ ច ពាហិក ច
 គេត្ត អង្គជំនុំជម្រះ ច ពាហិកស្ស ច ធម្មស្ស អាហា-
 រវ្យាដូយេន បទ្ធាយោ បដិសន្ធិក្នុងរណ៍ អង្គជំនុំជម្រះ ច ពា-
 ហិក ច អាណា ក សម្បយុត្តកាន់ ទទ្ធានំ អង្គជំនុំជម្រះ ច ពា-
 ហិកនេត្ត កេដន្តារូបាចំ អាហារវ្យាដូយេន បទ្ធាយោ ។

[២២៤] អង្គជំនុំជម្រះ ធម្មា អង្គជំនុំជម្រះ ធម្មស្ស
 ក្រិយ្យប្បទ្ធាយេន បទ្ធាយោ បដិសន្ធិក្នុងរណ៍ អង្គជំនុំជម្រះ
 ក្រិយ្យ អង្គជំនុំជម្រះ កេដន្តារូបាចំ ក្រិយ្យប្បទ្ធាយេន
 បទ្ធាយោ ចក្កក្រិយ្យ ចក្កវិញ្ញាណស្ស កាយក្រិយ្យ
 កាយវិញ្ញាណស្ស ក្រិយ្យប្បទ្ធាយេន បទ្ធាយោ ។
 អង្គជំនុំជម្រះ ធម្មា ពាហិកស្ស ធម្មស្ស ក្រិយ្យប្បទ្ធា-
 យេន បទ្ធាយោ អង្គជំនុំជម្រះ ក្រិយ្យ សម្បយុត្ត-
 កាន់ ទទ្ធានំ ធិត្តសមុដ្ឋាបាចនេត្ត រូបាចំ ក្រិយ្យប្បទ្ធា-
 យេន បទ្ធាយោ បដិសន្ធិក្នុងរណ៍ អង្គជំនុំជម្រះ ក្រិយ្យ
 សម្បយុត្តកាន់ ទទ្ធានំ ពាហិកនេត្ត កេដន្តារូបាចំ
 ក្រិយ្យប្បទ្ធាយេន បទ្ធាយោ ចក្កក្រិយ្យ ចក្កវិញ្ញា-
 ណសមាគមកាន់ ទទ្ធានំ ក្រិយ្យប្បទ្ធាយេន បទ្ធាយោ

ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកតាហារ ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកកេដន្តារូប ខាងក្រៅផង ដោយតាហា-
 រវ្យាដូយេន ។ ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ខាងក្នុងផង នៃធម៌ ខាងក្រៅផង ដោយតាហារវ្យាដូយេន គឺ ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ពួកតាហារ ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប-
 យុត្តកក្នុងផង នៃពួកកេដន្តារូប ទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅផង ដោយ
 តាហារវ្យាដូយេន ។

[២២៥] ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ដោយក្រិយ្យ-
 យប្បទ្ធាយេន ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកក្រិយ្យ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃ
 ពួកកេដន្តារូប ខាងក្នុង ដោយក្រិយ្យប្បទ្ធាយេន ចក្កក្រិយ្យ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 ចក្កវិញ្ញាណ កាយក្រិយ្យ ជាបច្ច័យ នៃកាយវិញ្ញាណ ដោយក្រិយ្យ-
 យប្បទ្ធាយេន ។ ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយ
 ក្រិយ្យប្បទ្ធាយេន គឺ ពួកក្រិយ្យ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្ប-
 យុត្តកក្នុងផង នៃពួកធិត្តសមុដ្ឋាបាចនេត្ត ដោយក្រិយ្យប្បទ្ធាយេន ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកក្រិយ្យ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្នុង
 ផង នៃពួកកេដន្តារូប ខាងក្រៅផង ដោយក្រិយ្យប្បទ្ធាយេន ចក្កក្រិយ្យ ជា
 បច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយចក្កវិញ្ញាណ ដោយក្រិយ្យប្បទ្ធាយេន

ពាហិរស្ស ធម្មស្ស កម្រិត្តិយប្បដ្ឋាយេន ចច្ចាយោ អដ្ឋ-
 ត្តិកា ច ពាហិក ច កម្រិត្តិយា សម្បយុត្តកាមំ ទទ្ធានំ
 ចិត្តសមុដ្ឋានានេត្វ រូបាមំ កម្រិត្តិយប្បដ្ឋាយេន ចច្ចាយោ
 បដិសន្ធិក្ខណោ អដ្ឋត្តិកា ច ពាហិក ច កម្រិត្តិយា
 សម្បយុត្តកាមំ ទទ្ធានំ ពាហិកានេត្វ កដត្តារូបាមំ
 កម្រិត្តិយប្បដ្ឋាយេន ចច្ចាយោ ចក្កកម្រិត្តិយេត្វ ឧបេក្កកម្រិត្តិ-
 យេត្វ ចក្កវិញ្ញាណសហគតាមំ ទទ្ធានំ កម្រិត្តិយប្បដ្ឋ-
 ាយេន ចច្ចាយោ កាយកម្រិត្តិយេត្វ សុខកម្រិត្តិយេត្វ កាយកម្រិត្តិ-
 យេត្វ ធុកម្រិត្តិយេត្វ កាយវិញ្ញាណសហគតាមំ ទទ្ធានំ
 កម្រិត្តិយប្បដ្ឋាយេន ចច្ចាយោ ។ អដ្ឋត្តិកោ ច ពាហិ-
 កោ ច ចន្ទា អដ្ឋត្តិកស្ស ច ពាហិរស្ស ច ធម្មស្ស
 កម្រិត្តិយប្បដ្ឋាយេន ចច្ចាយោ បដិសន្ធិក្ខណោ អដ្ឋត្តិកា
 ច ពាហិក ច កម្រិត្តិយា សម្បយុត្តកាមំ ទទ្ធានំ
 អដ្ឋត្តិកានេត្វ ពាហិកានេត្វ កដត្តារូបាមំ កម្រិត្តិយ-
 ប្បដ្ឋាយេន ចច្ចាយោ ចក្កកម្រិត្តិយេត្វ ឧបេក្កកម្រិត្តិយេត្វ
 ចក្កវិញ្ញាណស្ស សម្បយុត្តកានេត្វ ទទ្ធានំ កម្រិត្តិយ-
 ប្បដ្ឋាយេន ចច្ចាយោ កាយកម្រិត្តិយេត្វ ... ។

កាយកម្រិត្តិយ វិនិច្ឆ័យ ពាហិកោ ដោយកម្រិត្តិយប្បដ្ឋាយេន ធី ពួកកម្រិត្តិយ ពាហិ-
 កុកក្កិ ពួកកម្រិត្តិយ ពាហិកោក្កិ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យសម្បយុត្តកានុក្កដន៍
 វិនិច្ឆ័យសមុដ្ឋានេត្វ ដោយកម្រិត្តិយប្បដ្ឋាយេន កុកក្កណៈវិនិច្ឆ័យសន្ធិ
 ពួកកម្រិត្តិយ ពាហិកុកក្កិ ពួកកម្រិត្តិយ ពាហិកោក្កិ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ
 សម្បយុត្តកានុក្កដន៍ វិនិច្ឆ័យសម្បយុត្តកានុក្កដន៍ ដោយកម្រិត្តិយប្ប-
 ដ្ឋាយេន ចក្កកម្រិត្តិយក្កិ ឧបេក្កកម្រិត្តិយក្កិ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ
 ដោយចក្កវិញ្ញាណ ដោយកម្រិត្តិយប្បដ្ឋាយេន កាយកម្រិត្តិយក្កិ សុខកម្រិត្តិយក្កិ
 កាយកម្រិត្តិយក្កិ ធុកម្រិត្តិយក្កិ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យដោយ
 កាយវិញ្ញាណ ដោយកម្រិត្តិយប្បដ្ឋាយេន ។ ធម្ម ពាហិកុកក្កិ ធម្ម ពាហិ-
 កោក្កិ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ ពាហិកុកក្កិ វិនិច្ឆ័យ ពាហិកោក្កិ ដោយ
 កម្រិត្តិយប្បដ្ឋាយេន ធី កុកក្កណៈវិនិច្ឆ័យសន្ធិ ពួកកម្រិត្តិយ ពាហិកុកក្កិ ពួក
 កម្រិត្តិយ ពាហិកោក្កិ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យសម្បយុត្តកានុក្កដន៍ វិនិច្ឆ័យសម្ប-
 យុត្ត ពាហិកុកក្កិ ពាហិកោក្កិ ដោយកម្រិត្តិយប្បដ្ឋាយេន ចក្កកម្រិត្តិយក្កិ
 ឧបេក្កកម្រិត្តិយក្កិ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យដោយ
 ដោយកម្រិត្តិយប្បដ្ឋាយេន កាយកម្រិត្តិយក្កិ ... ។

[២៨៩] តាហិរោ ធាន្តា តាហិរស្ស ធម្មស្ស លា-
ធម្មទ្ធក្ខយេន បទ្ធាយោ ភីណិ ។ . . . មត្តប្បទ្ធក្ខយេន
បទ្ធាយោ ភីណិ សម្មយុត្តប្បទ្ធក្ខយេន បទ្ធាយោ បញ្ច ។

[២៩០] អដ្ឋង្គិកោ ធាន្តា អដ្ឋង្គិកស្ស ធម្មស្ស
វិប្បយុត្តប្បទ្ធក្ខយេន បទ្ធាយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បន្ទា-
ជាតំ ។ សហជាតំ បដិសន្ធិត្តារណោ ចិត្តំ អដ្ឋង្គិកាធិ
កដត្តារូចានំ វិប្បយុត្តប្បទ្ធក្ខយេន បទ្ធាយោ ។ បុរេ-
ជាតំ ចក្ខុយាមនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស កាយាយាមនំ
កាយវិញ្ញាណស្ស វិប្បយុត្តប្បទ្ធក្ខយេន បទ្ធាយោ ។
បុរេជាតា អដ្ឋង្គិកា ទន្ធា បុរេជាតស្ស ភមស្ស អដ្ឋង្គិ-
កស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បទ្ធក្ខយេន បទ្ធាយោ ។
អដ្ឋង្គិកោ ធាន្តា តាហិរស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្ប-
ទ្ធក្ខយេន បទ្ធាយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បន្ទាជាតំ ។
សហជាតា អដ្ឋង្គិកា ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូចានំ
វិប្បយុត្តប្បទ្ធក្ខយេន បទ្ធាយោ បដិសន្ធិត្តារណោ . . . ។
បុរេជាតំ ចក្ខុយាមនំ ចក្ខុវិញ្ញាណសហមននានំ ទន្ធានំ
កាយាយាមនំ កាយវិញ្ញាណសហមននានំ ទន្ធានំ វិប្ប-

[២៩១] ធម៌ ខាតិក្រោ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ខាតិក្រោ ដោយ
ឈានប្បច្ច័យ ភី មាគរាវៈ ព្យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយមត្តប្បច្ច័យ
មាគរាវៈ ព្យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាគរាវៈ ជ ។

[២៩២] ធម៌ ខាតិក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ខាតិក្ខន្ធ ដោយវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ បាគវល្លសហជាត បុរេជាត និធិបញ្ចាជាត ។ សហជាត
ភី ក្ខន្ធខណៈខែបដិសន្ធិ ចិត្ត ជាបច្ច័យ ខែល្អកដត្តារូច ខាតិក្ខន្ធ ដោយ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត ភី ចក្ខុយាមនៈ (ជាបច្ច័យ) ខែចក្ខុវិញ្ញាណ
កាយាយាមនៈ ជាបច្ច័យ ខែកាយវិញ្ញាណ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ជ
បញ្ចាជាត ភី ល្អកខន្ធ ខាតិក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ ខែកាយ ខាតិក្ខន្ធនៃ វេល
កើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ខាតិក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ ខែធម៌
ខាតិក្រោ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បាគវល្លសហជាត បុរេជាត និធិ
បញ្ចាជាត ។ សហជាត ភី ល្អកខន្ធ ខាតិក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ ខែល្អកចិត្តស-
មុត្តារូច ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្ខន្ធខណៈខែបដិសន្ធិ . . . ។ បុរេ-
ជាត ភី ចក្ខុយាមនៈ (ជាបច្ច័យ) ខែល្អកខន្ធ វេលប្រច្យំដោយចក្ខុ-
វិញ្ញាណ កាយាយាមនៈ ជាបច្ច័យ ខែល្អកខន្ធ វេលប្រច្យំដោយកាយ-

គណៈប្រតិភូ អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

បុរេជានស្ស ឥមស្ស ពាហិរស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្ត-
 ប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។ អដ្ឋត្តិកា នន្ទោ អដ្ឋត្តិកាស្ស
 ច ពាហិរស្ស ច ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បទ្វយេន ។ បទ្វយោ
 សហជានំ បុរេជានំ បញ្ញាជានំ ។ សហជានំ បដិ-
 សន្និក្ខុណោ អដ្ឋត្តិកា ទន្ធា អដ្ឋត្តិកានពញ ពាហិ-
 រពញ កដត្តាទ្ធានំ វិប្បយុត្តប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។
 បុរេជានំ ធម្មកាយនំ ធម្មវិញ្ញាណស្ស សម្បយុត្តកា-
 រពញ ទន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បទ្វយេន បទ្វយោ កាយាយ-
 នំ កាយវិញ្ញាណស្ស សម្បយុត្តកានពញ ទន្ធានំ
 វិប្បយុត្តប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។ បញ្ញាជានំ បញ្ញាជាន
 អដ្ឋត្តិកា ទន្ធា បុរេជានស្ស ឥមស្ស អដ្ឋត្តិកស្ស
 ច ពាហិរស្ស ច កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បទ្វយេន បទ្វ-
 យោ ។ ពាហិរេ នន្ទោ ពាហិរស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្ត-
 ប្បទ្វយេន បទ្វយោ សហជានំ បុរេជានំ បញ្ញាជានំ ។
 សហជានំ សហជាន ពាហិរ ទន្ធា ធម្មសមុដ្ឋានំ
 ទ្ធានំ វិប្បយុត្តប្បទ្វយេន បទ្វយោ បដិសន្និក្ខុណោ
 ទន្ធា វត្ថុស្ស វិប្បយុត្តប្បទ្វយេន បទ្វយោ វត្ថុ
 ទន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។ បុរេជានំ វត្ថុ
 ពាហិរនំ ទន្ធានំ វិប្បយុត្តប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។

គណៈប្រតិភូ អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

ជាបច្ច័យ ខែកាយ ខាងក្រៅនៃ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
 ច្ច័យ ។ ធម៌ ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ខាងក្នុងផង ខែធម៌ ខាងក្រៅផង
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជានំ បុរេជាន និងបញ្ញាជាន ។
 សហជានំ គឺ ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ ពួកទន្ធា ខាងក្នុង ជាបច្ច័យ ខែពួក
 កដត្តាទ្រ ខាងខាងក្នុង ខាងខាងក្រៅ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាន
 គឺ ធម្មកាយននៈ ជាបច្ច័យ ខែធម្មវិញ្ញាណផង ខែពួកសម្បយុត្តកត្តទ្ធាផង
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ កាយាយននៈ ជាបច្ច័យ ខែកាយវិញ្ញាណផង
 ខែពួកសម្បយុត្តកត្តទ្ធាផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បញ្ញាជាន គឺ
 ពួកទន្ធា ខាងក្នុង ដែលកើតក្រោយ ជាបច្ច័យ ខែកាយ ខាងក្នុង និង
 ខាងក្រៅនៃ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ខាងក្រៅ
 ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ខាងក្រៅ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់សហជាន
 បុរេជាន និងបញ្ញាជាន ។ សហជាន គឺ ពួកទន្ធា ខាងក្រៅ ដែល
 កើតជាមួយគ្នា ជាបច្ច័យ ខែពួកធម្មសមុដ្ឋានទ្រ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ ពួកទន្ធា ជាបច្ច័យ ខែវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្ប-
 ច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខែពួកទន្ធា ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាន
 គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខែពួកទន្ធា ខាងក្រៅ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

បញ្ញាជាតំ បញ្ញាជាតា ពាហិក ទន្ធា បុរោជាតស្ស ឥមស្ស
 ពាហិស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ ។
 ពាហិរោ ធម្មោ អដ្ឋត្តិកស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បទ្វ-
 យេន បទ្វាយោ សហជាតំ បុរោជាតំ បញ្ញាជាតំ ។ សហ-
 ជាតំ បដិសន្ធិក្កុណោ ពាហិក ទន្ធា អដ្ឋត្តិកោ កាដ-
 ត្តារូបាធំ វិប្បយុត្តប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ បដិសន្ធិក្កុណោ
 វត្ថុ ចិត្តស្ស វិប្បយុត្តប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ ។ បុរោជាតំ
 វត្ថុ ចិត្តស្ស វិប្បយុត្តប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ ។ បញ្ញាជាតំ
 បញ្ញាជាតា ពាហិក ទន្ធា បុរោជាតស្ស ឥមស្ស អដ្ឋត្តិ-
 កស្ស កាយស្ស វិប្បយុត្តប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ ។ ពា-
 ហិរោ ធម្មោ អដ្ឋត្តិកស្ស ម ពាហិស្ស ម ធម្មស្ស
 វិប្បយុត្តប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ សហជាតំ បុរោជាតំ បញ្ញា-
 ជាតំ ។ សន្ធិត្តំ ។ អដ្ឋត្តិកោ ម ពាហិរោ ម ធម្មោ
 អដ្ឋត្តិកស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ
 សហជាតំ បញ្ញាជាតំ ។ សហជាតំ បដិសន្ធិក្កុណោ
 អដ្ឋត្តិកោ ម ពាហិក ម ទន្ធា អដ្ឋត្តិកោ កាដ-
 ត្តារូបាធំ វិប្បយុត្តប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ ។ បញ្ញាជាតំ
 បញ្ញាជាតា សន្ធិត្តំ ។ អដ្ឋត្តិកោ ម ពាហិរោ ម
 ធម្មោ ពាហិស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បទ្វាយេន បទ្វាយោ

ឯបញ្ញាជាតំ តិ ពួកទន្ធា ខាងក្រៅ ដែលកើតក្រោយ ជាចម្លើយ ខែកាយ
 ខាងក្រៅនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បទ្វើយ ។ ធម៌ ខាង
 ក្រៅ ជាចម្លើយ ខែធម៌ ខាងក្នុង ដោយវិប្បយុត្តប្បទ្វើយ បានផល
 សហជាត បុរោជាត ឱនិបញ្ញាជាត ។ សហជាត តិ ក្នុងខណៈខែ
 បដិសន្ធិ ពួកទន្ធា ខាងក្រៅ ជាចម្លើយ ខែពួកកដ្ឋារូប ខាងក្នុង
 ដោយវិប្បយុត្តប្បទ្វើយ ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាចម្លើយ ខែចិត្ត
 ដោយវិប្បយុត្តប្បទ្វើយ ។ បុរោជាត តិ វត្ថុ ជាចម្លើយ ខែចិត្ត ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បទ្វើយ ។ ឯបញ្ញាជាត តិ ពួកទន្ធា ខាងក្រៅ ដែលកើត
 ក្រោយ ជាចម្លើយ ខែកាយ ខាងក្នុងនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បទ្វើយ ។ ធម៌ ខាងក្រៅ ជាចម្លើយ ខែធម៌ ខាងក្នុង ខាងខាង
 ក្រៅ ដោយវិប្បយុត្តប្បទ្វើយ បានផលសហជាត បុរោជាត ឱនិបញ្ញាជាត ។
 សេចក្តីចម្រើញ ។ ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី ជាចម្លើយ ខែធម៌
 ខាងក្នុង ដោយវិប្បយុត្តប្បទ្វើយ បានផលសហជាត ឱនិបញ្ញាជាត ។
 សហជាត តិ ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ ពួកទន្ធា ខាងក្នុងក្តី ពួកទន្ធា ខាង
 ក្រៅក្តី ជាចម្លើយ ខែពួកកដ្ឋារូប ខាងក្នុង ដោយវិប្បយុត្តប្បទ្វើយ ។
 ឯបញ្ញាជាត តិ ដែលកើតក្រោយ សេចក្តីចម្រើញ ។ ធម៌ ខាងក្នុងក្តី
 ធម៌ ខាងក្រៅក្តី ជាចម្លើយ ខែធម៌ ខាងក្រៅ ដោយវិប្បយុត្តប្បទ្វើយ

អរិយធម៌នៃ គុណបុគ្គល

សហជាន់ បន្ទាជាន់ ។ សន្តិភ័យ ។ អដ្ឋង្គិកោ ៥ តា-
ហិរោ ៥ ធម្មា អដ្ឋង្គិកស្ស ៥ តាហិរស្ស ៥ ធម្មស្ស
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាន់ បន្ទាជាន់ ។
សហជាន់ បដិសន្ធិក្ខណោ អដ្ឋង្គិកោ ៥ តាហិរ
៥ ទន្ធា សន្តិភ័យ ។

[២៧៧] អដ្ឋង្គិកោ ធម្មា អដ្ឋង្គិកស្ស ធម្មស្ស
អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាន់ បុរេជាន់ បន្ទាជាន់ ។
សហជាន់ បដិសន្ធិក្ខណោ ចិន្តំ អដ្ឋង្គិកានំ កាដត្តា-
រូទានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេជាន់ ៥ កុំ ។ បេ ។
កាយំ អនិច្ចតោ ។ បេ ។ បុរេជាន់សនិសំ និព្វានា-
ការណំ ។ បន្ទាជាន់ បន្ទាជាន់សនិសំ កាតត្ថំ ។
អដ្ឋង្គិកោ ធម្មា តាហិរស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាន់ បុរេជាន់ បន្ទាជាន់ ។ សហជាន់
សហជាន់ អដ្ឋង្គិកោ ទន្ធា សម្មយុត្តកានំ ទន្ធានំ
ចិត្តសមុដ្ឋានោ រូទានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
សន្តិភ័យ ។ ឥធម អត្ថំ សព្វដ្ឋានេន សហជាន់ បច្ចយេរា-
សនិសំ បុរេជាន់ បុរេជាន់សនិសំ បន្ទាជាន់ បន្ទាជាន់-
សនិសំ កាតត្ថំ និព្វានាការណំ ។ អដ្ឋង្គិកោ ធម្មា

អរិយធម៌នៃ គុណបុគ្គល

បុរេជាន់សហជាន់ និវចន្តាជាន់ ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។ ធម៌ ភាវក្ក
ក្តី ធម៌ ភាវក្រៅក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ភាវក្កផង នៃធម៌ ភាវ
ក្រៅផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បុរេជាន់សហជាន់ និវចន្តាជាន់ ។
សហជាន់ គឺ ក្នុងនោះនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ ភាវក្កក្តី ពួកខន្ធ ភាវ
ក្រៅក្តី សេចក្តីប្រែប្រួល ។

[២៧៨] ធម៌ ភាវក្ក និវចន្តាជាន់ នៃធម៌ ភាវក្ក ដោយអត្ថប្បច្ច័យ
បុរេជាន់សហជាន់ បុរេជាន់ និវចន្តាជាន់ ។ សហជាន់ គឺ ក្នុងនោះ
នៃបដិសន្ធិ ចិត្ត ជាបច្ច័យ នៃពួកអដ្ឋង្គិក ភាវក្ក ដោយអត្ថប្ប-
ច្ច័យ ។ បុរេជាន់ គឺ ឡូក្ខ ។ បេ ។ ឡូកាយ ជាដំនើរ ។ បេ ។
ស្តុបត្តានិវបុរេជាន់ប្បច្ច័យ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្មាន ។ បេ ។
ជាន់ គឺ បណ្ឌិត ធម្មវិទូ ឲ្យផ្តល់និវចន្តាជាន់ប្បច្ច័យផងចុះ ។ ធម៌
ភាវក្ក ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ភាវក្រៅ ដោយអត្ថប្បច្ច័យ បុរេជាន់
សហជាន់ បុរេជាន់ និវចន្តាជាន់ ។ សហជាន់ គឺ ពួកខន្ធ ភាវក្ក
ដែលរក្សាជាមួយគ្នា ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តក្នុងផង នៃពួកចិត្ត-
សមុដ្ឋានប្រផង ដោយអត្ថប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។ ក្នុងបច្ច័យ
នេះ (សេចក្តីអធិប្បាយ) មានក្នុងចំណែក សហជាន់ ស្តុបច្ច័យនោះ
បុរេជាន់ ស្តុបបុរេជាន់ប្បច្ច័យដែរ បេ ។ ជាន់ គឺស្តុបច្ច័យនៃ
បណ្ឌិត ធម្មវិទូ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង ។ គ្មាន ។ ធម៌ ភាវក្ក

អដ្ឋកថា បញ្ចកថា

អដ្ឋកថា កស្ស ៥ កាហិរកស្ស ៥ ធម្មកស្ស អត្ថប្បទាយេន
 បទ្ទាយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ ។ សន្តិក្កំ ។
 កាហិរោ ធម្មោ កាហិរកស្ស ធម្មកស្ស អត្ថប្បទាយេន បទ្ទ-
 យោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ កាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។
 សត្វំ វិញ្ញាណត្វំ ។ កាហិរោ ធម្មោ អដ្ឋកថា កស្ស ធម្មកស្ស
 អត្ថប្បទាយេន បទ្ទាយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ
 កាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សន្តិក្កំ ។ កាហិរោ ធម្មោ អដ្ឋកថា-
 កស្ស ៥ កាហិរកស្ស ៥ ធម្មកស្ស អត្ថប្បទាយេន បទ្ទ-
 យោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ កាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។
 សន្តិក្កំ ។ អដ្ឋកថាកោ ៥ កាហិរោ ៥ ធម្មោ អដ្ឋកថា-
 កស្ស ធម្មកស្ស អត្ថប្បទាយេន បទ្ទាយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ កាហារំ ឥន្ទ្រិយំ ។ សហជាតា
 ចក្កវិញ្ញាណសហគតា ទទ្ធា ៥ ចក្កាយតនេត្ត ចក្ក-
 វិញ្ញាណកស្ស អត្ថប្បទាយេន បទ្ទាយោ កាយវិញ្ញាណ-
 សហគតា ទទ្ធា ៥ . . . បដិសន្ធិក្កុណោ អដ្ឋកថា
 ៥ កាហិរោ ៥ ទទ្ធា អដ្ឋកថាចំ កាហិរកស្សចំ
 អត្ថប្បទាយេន បទ្ទាយោ ។ បុរេជាតំ ចក្កាយតនេត្ត
 វត្ថុ ៥ ចិត្តកស្ស អត្ថប្បទាយេន បទ្ទាយោ កាយា-
 យតនេត្ត វត្ថុ ៥ ចិត្តកស្ស អត្ថប្បទាយេន បទ្ទាយោ

អដ្ឋកថា បញ្ចកថា

ជាបច្ច័យ ខែនមិ ខាត្តក្កដិវេន ខែនមិ ខាត្តក្កដិវេន ដោយអត្ថប្បទ័យ
 បាទដល់សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីចម្រើន ។ ធម៌
 ខាត្តក្កដិវេន ខែនមិ ខាត្តក្កដិវេន ដោយអត្ថប្បទ័យ បាទដល់ស-
 ហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត កាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ ចក្កវិញ្ញាណ កស្សវត្ថុ
 ឲ្យពិញ្ញាណ គ្រប់បទខាត្តកស្សវេន ។ ធម៌ ខាត្តក្កដិវេន ខែនមិ
 ខាត្តក្កដិវេន ដោយអត្ថប្បទ័យ បាទដល់សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត កា-
 ហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តីចម្រើន ។ ធម៌ ខាត្តក្កដិវេន ខែនមិ
 ខាត្តក្កដិវេន ខែនមិ ខាត្តក្កដិវេន ដោយអត្ថប្បទ័យ បាទដល់ស-
 ហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត កាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តីចម្រើន ។
 ធម៌ ខាត្តក្កដិវេន ធម៌ ខាត្តក្កដិវេន ជាបច្ច័យ ខែនមិ ខាត្តក្កដិវេន ដោយ
 អត្ថប្បទ័យ បាទដល់សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត កាហារ និង
 ឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត នី ពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយចក្កវិញ្ញាណក្តី
 ចក្កាយតនៈក្តី ជាបច្ច័យ ខែចក្កវិញ្ញាណ ដោយអត្ថប្បទ័យ ពួកខន្ធ
 ដែលប្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណក្តី . . . ក្នុងខណៈខែបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ
 ខាត្តក្កដិវេន ពួកខន្ធ ខាត្តក្កដិវេន ជាបច្ច័យ ខែពួកកស្សវេន ខាត្តក្កដិវេន ដោយ
 អត្ថប្បទ័យ ។ បុរេជាត នី ចក្កាយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ ខែចិត្ត ដោយ
 អត្ថប្បទ័យ កាយាយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យ ខែចិត្ត ដោយអត្ថប្បទ័យ

អភិធម្មចិដិកា អនុលោមទុកប្បដិដ

រុទ្ធាយតនេត្តិ ចត្តាយតនេត្តិ ធម្មតិញ្ញាណស្ស ដោ-
 ដ្ឋត្តាយតនេត្តិ កាយាយតនេត្តិ កាយតិញ្ញាណស្ស
 អត្ថិប្បទ្វយេន ចទ្វយោ ។ ចត្តាជាតា អដ្ឋត្ថិកា ច
 កាយស្ស ពាហិក ច ទទ្ធា បុរេជាតស្ស ឥវស្ស អដ្ឋ-
 ត្ថិកស្ស អត្ថិប្បទ្វយេន ចទ្វយោ ។ ចត្តាជាតា អដ្ឋ-
 ត្ថិកា ច ពាហិក ច ទទ្ធា កតត្ថិញ្ញាណ អាហារោ ច
 បុរេជាតស្ស ឥវស្ស អដ្ឋត្ថិកស្ស កាយស្ស អត្ថិប្ប-
 ទ្វយេន ចទ្វយោ ។ ចត្តាជាតា អដ្ឋត្ថិកា ច ពាហិក
 ច ទទ្ធា រូបដីតិទ្រ្គិយេត្តិ អដ្ឋត្ថិកាចំ កតត្ថិញ្ញាណ
 អត្ថិប្បទ្វយេន ចទ្វយោ ។ អដ្ឋត្ថិកា ច ពាហិក
 ច ធម្មា ពាហិស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បទ្វយេន ចទ្វយោ
 សហជាតំ បុរេជាតំ ចត្តាជាតំ អាហារំ ឥទ្រ្គិយេ ។
 សហជាតោ ធម្មតិញ្ញាណសហគរោ ឋិតោ ទទ្ធា
 ច ចត្តាយតនេត្តិ ធម្មតិញ្ញាណត្ថិ ទ្រ្គិយេ ទទ្ធាចំ
 អត្ថិប្បទ្វយេន ចទ្វយោ ។ សហជាតំ បទ្វយ-
 វាសនិសំ វិញ្ញាណករណំ បវមកបនសនិសំយេវ ។
 សទ្ធា ចតា ចវមយដនានយេន វិកតិកត្តា ។
 អដ្ឋត្ថិកា ច ពាហិក ច ធម្មា អដ្ឋត្ថិកស្ស
 ច ពាហិស្ស ច ធម្មស្ស អត្ថិប្បទ្វយេន ចទ្វយោ

អភិធម្មចិដិកា អនុលោមទុកប្បដិដ

រុទ្ធាយតនេត្តិ ចត្តាយតនេត្តិ (ជាច្រើន) នៃចត្តិញ្ញាណ ដោយដ្ឋត្តាយតនេ-
 ត្តិ កាយាយតនេត្តិ ជាច្រើន នៃកាយតិញ្ញាណ ដោយអត្ថិប្បទ្វយេ ។
 ចត្តាជាត គឺ ពួកទទ្ធា ខាងក្នុងក្តី ពួកទទ្ធា ខាងក្រៅក្តី ជាច្រើន នៃកាយ
 ខាងក្នុងនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បទ្វយេ ។ ចត្តាជាត គឺ ពួកទទ្ធា
 ខាងក្នុងក្តី ពួកទទ្ធា ខាងក្រៅក្តី កតត្ថិញ្ញាណករក្តី ជាច្រើន នៃកាយ
 ខាងក្នុងនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បទ្វយេ ។ ចត្តាជាត គឺ ពួកទទ្ធា
 ខាងក្នុងក្តី ពួកទទ្ធា ខាងក្រៅក្តី ប្រដិវិទ្ធិទ្រ្គិយេត្តិ ជាច្រើន នៃពួកកតត្ថិញ្ញាណ
 ខាងក្នុង ដោយអត្ថិប្បទ្វយេ ។ ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី ជា
 ច្រើន នៃធម៌ ខាងក្រៅ ដោយអត្ថិប្បទ្វយេ បាទដល់សហជាត បុរេជាត
 ចត្តាជាត អាហារ វិនិទ្រ្គិយេ ។ សហជាត គឺ ទទ្ធា ដែលច្រឡំ
 ដោយចត្តិញ្ញាណក្តី ចត្តាយតនេត្តិ ចត្តិញ្ញាណក្តី ជាច្រើន នៃទទ្ធា ២
 ដោយអត្ថិប្បទ្វយេ ។ សហជាត ដូចគ្នាទាំងច្រើនព្រះវិសេ មិនមានការ
 ធ្វើឱ្យផ្សេង ។ ឆ្នាំ១ ដូចជំរកវិចិ ១ វិសេ ។ ចទទ្ធានិសំ ចក្កិក
 តប្បិចត ភាវនិយនៃកំណចិ ១ ចុះ ។ ធម៌ ខាងក្នុងក្តី ធម៌ ខាងក្រៅក្តី
 ជាច្រើន នៃធម៌ ខាងក្នុងក្តី នៃធម៌ ខាងក្រៅក្តី ដោយអត្ថិប្បទ្វយេ

សហជាតំ ចុរជាតំ បញ្ចាជាតំ រាហារំ វគ្គិយំ ។
 សហជាតា ចក្កវិញ្ញាណសហគារ ឃីកោ ទេន្ទា ច
 ចក្កាយគន្ធា ទ្ធិន្តំ ទេន្ទាចំ ចក្កវិញ្ញាណស្ស ច អត្ថិច្ស-
 ទ្វាយេន ចទ្វាយោ ។ សន្តិភ្នំ ។ សាទ្ធិ ចតា វិកជិតត្វា
 ចតមយេននាទាយេន ។ . . . ធាតុច្សទ្វាយេន ចទ្វាយោ
 វិកតច្សទ្វាយេន ចទ្វាយោ អវិកតច្សទ្វាយេន ចទ្វាយោ ។

(២៨៨) ហេតុយោ តីណិ ភាវត្ថុណោ នវ អធិច-
 តិយោ នវ វនន្តោ នវ សមនន្តោ នវ សហជាតោ
 នវ អញ្ញាតញ្ញោ បញ្ច ធិស្សយេ នវ ទេបធិស្សយេ នវ
 ចុរជាតេ នវ បញ្ចាជាតេ នវ អាសវាទេ នវ តាវត្ថុ
 តីណិ វិកាតេ នវ អាហារេ នវ វគ្គិយេ នវ ឈានេ
 តីណិ មត្តេ តីណិ សម្មយុត្តេ ចញ្ច វិញ្ញយុត្តេ នវ
 អត្ថិយោ នវ ធាតុយោ នវ វិកតោ នវ វវិកតោ នវ ។

បាគដលំសហជាត ចុរជាត បញ្ចាជាត រាហារ ធិន្តវគ្គិយ ។
 សហជាត ធិ ទទ្ធា វដលច្រឡំដោយចក្កវិញ្ញាណក្តី ចក្កាយគន្ធាក្តី
 ជាចក្ខ័យ ខែទទ្ធា ធិន្ត ខែចក្កវិញ្ញាណដ៏ ដោយអត្ថិច្សក្តី ។ សេចក្តី
 ចំប្រញ ។ បទតាំងអស់ ចណ្ឌិត គប្បីចែក ភាវនីយខែដំណើ ទ
 ទ្វា ។ . . . ជាចក្ខ័យ ដោយធាតុច្សក្តី ជាចក្ខ័យ ដោយវិកតច្ស-
 ក្តី ជាចក្ខ័យ ដោយអវិកតច្សក្តី ។

(២៨៨) ក្នុងវិចារក្សក្សក្តី មានវិះ ឲ ក្នុងអាវុណក្សក្តី មាន
 វិះ ក្នុងអធិចតិច្សក្តី មានវិះ ក្នុងអនន្តច្សក្តី មានវិះ ក្នុង
 ក្នុងសមនន្តច្សក្តី មានវិះ ក្នុងសហជាតច្សក្តី មានវិះ ក្នុង
 អញ្ញាតញ្ញក្តី មានវិះ ក្នុងធិស្សយក្តី មានវិះ ក្នុងទេ-
 បធិស្សយក្តី មានវិះ ក្នុងចុរជាតច្សក្តី មានវិះ ក្នុងបញ្ចាជា-
 តច្សក្តី មានវិះ ក្នុងអាសវាទច្សក្តី មានវិះ ក្នុងតាវត្តច្សក្តី
 មានវិះ ឲ ក្នុងវិកាតច្សក្តី មានវិះ ក្នុងអាហារច្សក្តី មានវិះ ក្នុង
 វគ្គិយច្សក្តី មានវិះ ក្នុងឈានច្សក្តី មានវិះ ឲ ក្នុង
 មត្តច្សក្តី មានវិះ ឲ ក្នុងសម្មយុត្តច្សក្តី មានវិះ ក្នុងវិញ្ញយុត្ត-
 ច្សក្តី មានវិះ ក្នុងអត្ថិច្សក្តី មានវិះ ក្នុងធាតុច្សក្តី មាន
 វិះ ក្នុងវិកតច្សក្តី មានវិះ ក្នុងវវិកតច្សក្តី មានវិះ ។

[២៨៤] អដ្ឋត្ថិកា ធាត្មា អដ្ឋត្ថិកាស្ស
 ធម្មស្ស អាម្ពណាច្យុត្តយេន ចច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន ចច្ចយោ ឧបនិស្សយច្យុត្តយេន ចច្ចយោ
 បុរេជាតប្បច្ចយេន ចច្ចយោ បន្តាជាតប្បច្ចយេន
 ចច្ចយោ ។ អដ្ឋត្ថិកា ធាត្មា តាហិរស្ស ធម្មស្ស
 អាម្ពណាច្យុត្តយេន ចច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
 ចច្ចយោ ឧបនិស្សយច្យុត្តយេន ចច្ចយោ បុរេជា-
 តប្បច្ចយេន ចច្ចយោ បន្តាជាតប្បច្ចយេន ចច្ចយោ
 អដ្ឋត្ថិកា ធាត្មា អដ្ឋត្ថិកាស្ស ច តាហិរស្ស ច
 ធម្មស្ស អាម្ពណាច្យុត្តយេន ចច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន ចច្ចយោ ឧបនិស្សយច្យុត្តយេន ចច្ចយោ បុរេជា-
 តប្បច្ចយេន ចច្ចយោ បន្តាជាតប្បច្ចយេន ចច្ចយោ ។
 តាហិរេ ធាត្មា តាហិរស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាច្យុត្តយេន
 ចច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន ចច្ចយោ ឧបនិស្ស-
 យច្យុត្តយេន ចច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន ចច្ចយោ
 បន្តាជាតប្បច្ចយេន ចច្ចយោ កម្មប្បច្ចយេន ចច្ចយោ
 កាហារប្បច្ចយេន ចច្ចយោ ក្រិយ្យប្បច្ចយេន ចច្ច-
 យោ ។ តាហិរេ ធាត្មា អដ្ឋត្ថិកាស្ស ធម្មស្ស អាម្ព-
 ណាច្យុត្តយេន ចច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន ចច្ចយោ

(២៨៥) ធម៌ ខាតិក្កិ ជាចច្ច័យ ខៃធម៌ ខាតិក្កិ អោយការម្ម-
 ណាប្បច្ច័យ ជាចច្ច័យ អោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាចច្ច័យ អោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ជាចច្ច័យ អោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាចច្ច័យ អោយបន្តាជាត-
 ប្បច្ច័យ ។ ធម៌ខាតិក្កិ ជាចច្ច័យខៃធម៌ខាតិក្កិ អោយការម្មណាប្បច្ច័យ
 ជាចច្ច័យ អោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាចច្ច័យ អោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 ជាចច្ច័យ អោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាចច្ច័យ អោយបន្តាជាតប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ ខាតិក្កិ ជាចច្ច័យ ខៃធម៌ខាតិក្កិផ្គី ខៃធម៌ខាតិក្កិក្រៅផ្គី អោយ
 ការម្មណាប្បច្ច័យ ជាចច្ច័យ អោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាចច្ច័យ អោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាចច្ច័យ អោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាចច្ច័យ អោយ
 បន្តាជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ខាតិក្កិ ជាចច្ច័យ ខៃធម៌ ខាតិក្កិ អោយ
 ការម្មណាប្បច្ច័យ ជាចច្ច័យ អោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាចច្ច័យ អោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាចច្ច័យ អោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាចច្ច័យ អោយ
 បន្តាជាតប្បច្ច័យ ជាចច្ច័យ អោយកម្មប្បច្ច័យជា ចច្ច័យ អោយកាហារប្ប-
 ច្ច័យ ជាចច្ច័យ អោយក្រិយ្យប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ខាតិក្កិ ជាចច្ច័យ ខៃ
 ធម៌ ខាតិក្កិ អោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាចច្ច័យ អោយសហជាតប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដក
បដ្ឋានស្ស នវិមោ ភាគោ
អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ បដ្ឋិមី

អភិធម្មបិដក
បដ្ឋាន នវិមភាគ
អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ ទាត់បុត្តំ

មាតិកាបដ្ឋានំ

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	អង្កេត
សាវម្មណាទុក្ខំ	
ចដ្ឋិន្តវារោ	១
ចត្ថយវារោ	៧
សំសម្ពុត្តវារោ	១២
ចញ្ញាវារោ	១៧
បិក្ខុទុក្ខំ	
ចដ្ឋិន្តវារោ	២៦
ចត្ថយវារោ	៣៤
សំសម្ពុត្តវារោ	៣៧
ចញ្ញាវារោ	៤១
យេតសិកទុក្ខំ	
ចដ្ឋិន្តវារោ	៥៧
ចត្ថយវារោ	៦៦

មាតិកា	ទំព័រ
សាវម្មណាទុក្ខៈ	
ចដ្ឋិន្តវារោ	១
ចត្ថយវារោ	៧
សំសម្ពុត្តវារោ	១២
ចញ្ញាវារោ	១៧
បិក្ខុទុក្ខៈ	
ចដ្ឋិន្តវារោ	២៦
ចត្ថយវារោ	៣៤
សំសម្ពុត្តវារោ	៣៧
ចញ្ញាវារោ	៤១
យេតសិកទុក្ខៈ	
ចដ្ឋិន្តវារោ	៥៧
ចត្ថយវារោ	៦៦

មាតិកាបញ្ជី

សន្លឹកប្រាក់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
សំសង្កេត	៧១
ចេញវិញ	៧២

មាតិកា	ទំព័រ
សំសង្កេត	៧១
ចេញវិញ	៧២

បិទសម្បយុត្តទុក

បិទសម្បយុត្តទុក

ចេញវិញ	៨១
ចេញវិញ	៨២
សំសង្កេត	១០០
ចេញវិញ	១០១

ចេញវិញ	៨១
ចេញវិញ	៨២
សំសង្កេត	១០០
ចេញវិញ	១០១

បិទសំសង្កេត

បិទសំសង្កេត

ចេញវិញ	១១១
--------	-----

ចេញវិញ	១១១
--------	-----

បិទសម្បជាន់ទុក

បិទសម្បជាន់ទុក

ចេញវិញ	១១២
ចេញវិញ	១២១
ចេញវិញ	១២៨

ចេញវិញ	១១២
ចេញវិញ	១២១
ចេញវិញ	១២៨

បិទសហវត្សទុក

បិទសហវត្សទុក

ចេញវិញ	១៤២
ចេញវិញ	១៤៧
សំសង្កេត	១៦០

ចេញវិញ	១៤២
ចេញវិញ	១៤៧
សំសង្កេត	១៦០

មាតិកាបន្តគតិ

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	អង្ក
ចញ្ញាវារ	១៦៦
បិណ្ឌុរាសិបវិគ្គិទកំ	
ចដិច្ចវារ	១៧៤
បិណ្ឌុសំសង្កសមុជ្ឈានទុកំ	
ចដិច្ចវារ	១៧៤
ចត្តយវារ	១៨៦
សំសង្កវារ	១៨៦
ចញ្ញាវារ	១៨៨
បិណ្ឌុសំសង្កសមុជ្ឈានសហវទុកំ	
ចដិច្ចវារ	១៨៨
សំសង្កសមុជ្ឈានាសបរិវិគ្គិទកំ	
ចដិច្ចវារ	២០០
អង្គវិគ្គិទកំ	
ចដិច្ចវារ	២០០
ចត្តយវារ	២១០
សំសង្កវារ	២១៤
ចញ្ញាវារ	២១៦

មាតិកា	ទំព័រ
ចញ្ញាវារ	១៦
បិណ្ឌុរាសិបវិគ្គិទកៈ	
ចដិច្ចវារ	១៧៤
បិណ្ឌុសំសង្កសមុជ្ឈានទុកៈ	
ចដិច្ចវារ	១៧៤
ចត្តយវារ	១៨៦
សំសង្កវារ	១៨៦
ចញ្ញាវារ	១៨៨
បិណ្ឌុសំសង្កសមុជ្ឈានសហវទុកៈ	
ចដិច្ចវារ	១៨៨
សំសង្កសមុជ្ឈានាសបរិវិគ្គិទកៈ	
ចដិច្ចវារ	២០០
អង្គវិគ្គិទកៈ	
ចដិច្ចវារ	២០០
ចត្តយវារ	២១០
សំសង្កវារ	២១៤
ចញ្ញាវារ	២១៦

វិទ្យាវិទ្យុបត្តិ

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

វិទ្យុបាលី	អវិទ្យុបាលី	ផង្ក	រង្គិលេខាយី	ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំលំ	បន្ទាត់
កត្តិសមុដ្ឋានំ	ចិត្តិសមុដ្ឋានំ	៧	២០	នីតិវដ្តក	នីតិវដ្តក	៨	៧
កត្តិសមុដ្ឋានំ	កត្តិសមុដ្ឋានំ	១៦	១	ចច្ចយ	ចច្ចយ	១៧	១៧
យសិកទុក	យសិកទុក	៦៧	១	ដោយកច្ចុច្ច័យ	ដោយកច្ចុច្ច័យ ។	២២	១៦
យសិកទុក	យសិកទុក	៧៧	១	ចក្កនី	ចក្កនី	២៧	២
ចច្ចយ	ចច្ចយ ។	១០៦	១៧	ក្នុងនគរន្តរច្ច័យ	ក្នុងនគរន្តរច្ច័យ	៧៧	៧
ចច្ចយ	ចច្ចយ ។	២២០	៤	នីតិវដ្តក	នីតិវដ្តក	៧៧	១៨
				ព្រះនេហេតុច្ច័យ	ព្រះនេហេតុច្ច័យ	២០	២
				មាតិកា: ៦	មាតិកា: ៤	៦១	១២
				ព្រះនេហេតុច្ច័យ	ព្រះនេហេតុច្ច័យ	៦៦	៧
				ដោយអតិច្ច័យ	ដោយអតិច្ច័យ ។	១០២	៧
				ស្រកាយិកទុក	ស្រកាយិកទុក	១០៥	១១
				ក្នុងនគរន្តរច្ច័យ	ក្នុងនគរន្តរច្ច័យ	១១៦	១០
				នៃព្យាវិបាកក្នុងផង	នៃព្យាវិបាកក្នុងផង		
					នៃចិត្តផង	១២០	១៦
				ពួកចិត្តិសមុដ្ឋានាហារ	ពួកចិត្តិសមុដ្ឋានាហារ	១២៦	២

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុសត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ឥណៈខែបដិសន្ធិ	ក្នុងឥណៈខែបដិសន្ធិ	១៦៧	១៦
រោចិត្តសហភូតមិជន	រោចិត្តសហភូតមិ	១៧៦	១៧
ក្នុងការធុណៈយ្យត្ថិយ	ក្នុងការធុណៈយ្យត្ថិយ	១៧៧	១៧
និវត្តន៍ ក្នុងឥណៈ ខែបដិសន្ធិ	និវត្តន៍	២១៧	២
ដោយការធុណៈយ្យត្ថិយ	មូល	២១៧	២
ដោយវត្ថុយ្យត្ថិយ	ដោយវត្ថុយ្យត្ថិយ	២២៧	១២
ឥណៈខែបដិសន្ធិ	ឥណៈខែបដិសន្ធិ	២៣៧	១

ប្រតិបត្តិការ ព.ស. ១០០ * អភិវឌ្ឍន៍វិជ្ជា *
 ការបោះពុម្ពរបស់វប្បធានសម្រាប់សិក្សា ភ្នំពេញ
 ការបោះពុម្ពជាដំបូងដោយ របស់សមាគមវិទ្យាសាស្ត្រសម្រាប់សិក្សាស្រាវជ្រាវ
 របស់សមាគមវិទ្យាសាស្ត្រសម្រាប់សិក្សាស្រាវជ្រាវ
 របស់សមាគមវិទ្យាសាស្ត្រសម្រាប់សិក្សាស្រាវជ្រាវ
 សហប្រតិបត្តិការរបស់សមាគមវិទ្យាសាស្ត្រសម្រាប់សិក្សាស្រាវជ្រាវ

TRIPITAKA VOL.102
 "ABHIDHAMMA PITAKA"
 Published by the Buddhist Institute, Phnom Penh
 Reproduced with the kind cooperation of the
 TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE
 First edition 1994
 printed in Japan by Hiroaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ (南伝大蔵経) 全110巻・アビダルマピタカ巻102巻
 発行：ブノンペン仏教研究所
 複製依頼：オンボリア屋トリピタカ (南伝大蔵経) 複製依頼委員会
 発行：1994年12月8日
 印刷・製本：弘教堂印刷株式会社
 製作にあたり弘教相互印刷株式会社の多大な協力も得ました。